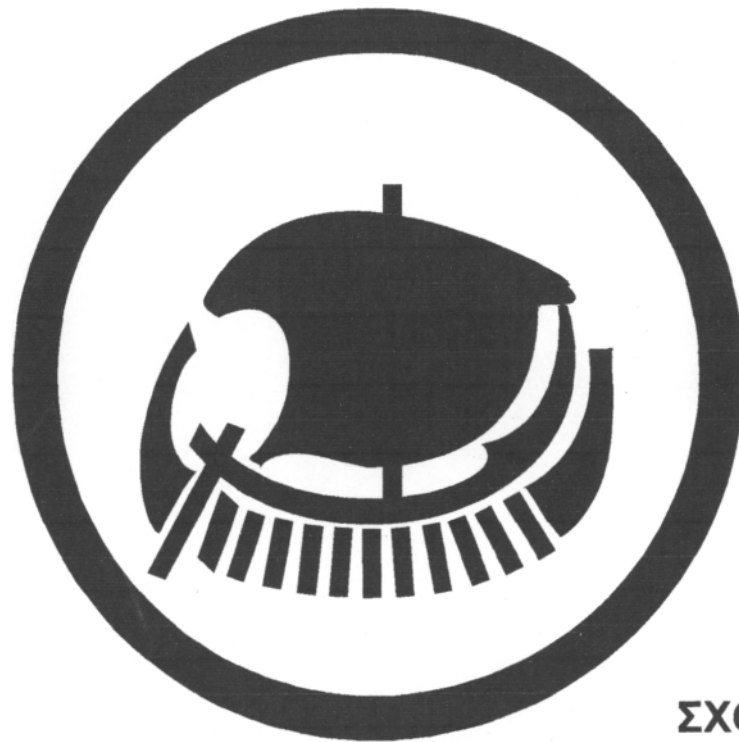

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΘΕΜΑ: "ΔΟΜΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΚΑΙ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ
ΤΟΥ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΟΥ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥ
ΔΗΜΟΥ ΒΟΛΟΥ"

ΣΧΟΛΗ : ΣΔΟ
ΤΜΗΜΑ : Δ.Μ.Τ.Α.
Τ.Ε.Ι. ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ

ΣΠΟΥΔΑΣΤΡΙΑ: ΤΑΣΙΟΠΟΥΛΟΥ ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ
ΕΙΣΗΓΗΤΡΙΑ : ΧΑΡΙΚΛΕΙΑ ΣΚΙΑ - ΠΑΝΟΠΟΥΛΟΥ

ΚΑΛΑΜΑΤΑ 1997

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

	Σελ.
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	1
ΣΤΟΧΟΙ/ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΣΜΟΙ ΤΗΣ ΠΑΡΟΥΣΑΣ ΜΕΛΕΤΗΣ	3
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ	
ΤΟ ΤΡΙΠΤΥΧΟ ΚΡΑΤΟΣ-ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ-ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ	8
1.1. Ορισμός των εννοιών πολιτιστική πολιτική και περιφερειακή πολιτιστική πολιτική	8
1.2. Πενταετη Κυβερνητικά Προγράμματα	18
1.2.1. Υπουργείο Πολιτισμού και οι σχετικοί τομείς πολιτιστικής δράσης του	21
1.3. Το χρονικό του θεσμικού πλαισίου των αρμοδιοτήτων πολιτιστικού χαρακτήρα της Τοπικής Αυτοδιοίκησης	26
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ	
Η ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΠΑΡΑΔΟΣΗ ΤΟΥ ΒΟΛΟΥ ΚΑΙ Η ΠΑΡΟΥΣΙΑ ΤΟΥ Κ.Ο.Δ.Β.	33
2.1. Το πολιτιστικό προφίλ της πόλης του Βόλου	33
2.2. Καλλιτεχνικός Οργανισμός Δήμου Βόλου, παρουσία και συμβολή στα πολιτιστικά δρώμενα του Βόλου	44
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ	
ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΔΗΜΟΥ ΒΟΛΟΥ :	
Χρονική εξέλιξη αναφορικά με την δομή του οργάνωσή του	48
3.1. Συστάση και οριθέτηση στόχων	48
3.1.1. Η μέχρι το 1988 δράση του	50
3.2. Συναψη Προγραμματικής Σύμβασης μεταξύ Υπουργείου Πολιτισμού, Δήμου Βόλου και Καλλιτεχνικού Οργανισμού Δήμου Βόλου	52
3.2.1. Αλλαγές που συντελέστηκαν στην δομή και Οργάνωση του	56
3.3. Δημιουργία σχολών Καλλιτεχνικών σπουδών και εργαστηρίων στα πλαίσια της Προγραμματικής Σύμβασης	58
3.3.1. Το Τμήμα Εικαστικών και Εφαρμοσμένων Τεχνών	60
3.3.2. Το Τμήμα Θεατρικών και Οπτικοακουστικών Τεχνών	63
3.3.3. Το Τμήμα Μουσικής	65
3.3.4. Το Τμήμα Χορού	67
3.3.5. Το Τμήμα Τεχνών του Λόγου	69

3.3.6.	Τα Στέκια των Νέων	71
3.3.7.	Οι Ομαδες Παραγωγής Καλλιτεχνικών εκδηλώσεων	72
3.4.	Τροποποίηση-Συμπλήρωση της υφιστάμενης Π.Σ. του 1988 μεταξύ ΥΠ.ΠΟ. και Κ.Ο.Δ.Β.	74
3.4.1.	Οργανωτικές και λειτουργικές διαφοροποιήσεις	76
3.4.2.	Αναδιαμόρφωση των Σχολών Καλλιτεχνικών Σπουδών και Εργαστηρίων. Η υφιστάμενη κατάσταση.	77
3.4.3.	Το Τμήμα Εικαστικών	77
3.4.4.	Το Τμήμα Οπτικοακουστικών	79
3.4.5.	Το Τμήμα Μουσικής	82
3.4.6.	Το Τμήμα Χορου	87
3.4.7.	Το Τμήμα Λόγου	88
3.4.8.	Ομάδα Παραγωγής Καλλιτεχνικών Εκδηλώσεων	90
3.5.	Το Τμήμα Ελευθερου Χρόνου	91
3.5.1.	Κέντρο Νεότητας "Διάυλος"	91
3.5.2.	Σύναψη Προγραμματικής Συμβάσης μεταξύ Γ.Γ.Ν.Γ.-Δ.Β. και Κ.Ο.Δ.Β.	93
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ		
ΔΟΜΗ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΤΟΥ Κ.Ο.Δ.Β.		
4.1.	Διοικητικό Συμβουλιο	99
4.1.1.	Αρμοδιότητες Διοικούσας Επιτροπης	101
4.1.2.	Συγκλιση-Συνεδρίαση-Εποπτεία της Διοικούσας Επιτροπης	103
4.1.3.	Τα όργανα της Διοικούσας Επιτροπης	106
4.2.	Κοινη Επιτροπη	109
4.3.	Εσωτερικός Κανονισμός Υπηρεσιών	112
4.3.1.	Γραφείο Καλλιτεχνικού Διευθυντη	112
4.3.2.	Τμήμα Διοικήσεως και Διαχειρήσεως	113
4.3.3.	Τμήμα Καλλιτεχνικών και Πολιτιστικών Δραστηριοτήτων	115
4.3.4.	Τμήμα Αφίσας και Διαφήμισης	117
4.4.	Κανονισμός Προσωπικού	117
4.4.1.	Διαδικασία Επιλογής και προσόντα πρόσληψης	120
4.4.2.	Πειθαρχικό Δίκαιο	122
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ		
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΟΥ Κ.Ο.Δ.Β. ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ 1988-1996		
		125

5.1.	Ταμειακή Υπηρεσία	125
5.1.1.	Λογιστικό Σύστημα - Βιβλία	127
5.2.	Παρακολούθηση των εσόδων-εξόδων του Κ.Ο.Δ.Β. κατά την περίοδο 1988-1996	129
5.2.1.	Έσοδα του Κ.Ο.Δ.Β.	130
5.2.2.	Έσοδα από το Υπουργείο Πολιτισμού	131
5.2.3.	Έσοδα από τον Δήμο Βόλου	133
5.2.4.	Έσοδα από την Γενική Γραμματεία Νέας Γενιάς	134
5.2.5.	Έσοδα από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο	136
5.2.6.	Έσοδα από διάφορες πηγές και χορηγίες	137
5.2.7.	Έσοδα από ιδίους πόρους	139
5.3.	Έξοδα του Κ.Ο.Δ.Β.	142
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΚΤΟ		
ΤΕΛΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ		145
6.1.	Προοπτικές εξέλιξης του Κ.Ο.Δ.Β.	145
6.2.	Γενικά Συμπεράσματα και παρατηρήσεις	150
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ		153

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ

Γ.Γ.Λ.Ε.	: Γενική Γραμματεία Λαϊκής Επιμόρφωσης
Γ.Γ.Ν.Γ.	: Γενική Γραμματεία Νέας Γενιάς
ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ.Β.	: Δημοτικό Περιφερειακό Θέατρο Βόλου
Δ.Ε.	: Διοικούσα Επιτροπή
Δ.Σ.	: Διοικητικό Συμβούλιο
Δ.Β.	: Δήμος Βόλου
Ε.Ε.	: Ευρωπαϊκή Ένωση
Ε.Κ.Τ.	: Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο
Ε.Π.Δ.Π.	: Εθνικό Πολιτιστικό Δίκτυο Πόλεων
Κ.Δ.	: Καλλιτεχνικός Διευθυντής
Κ.Ν.	: Κέντρα Νεότητας
Κ.Ο.	: Καλλιτεχνικός Οργανισμός
Κ.Ο.Δ.Β.	: Καλλιτεχνικός Οργανισμός Δήμου Βόλου
Κ.Ε.	: Κοινή Επιτροπή
Κ.Σ.	: Καλλιτεχνικός Σύμβουλος
Ο.Τ.Α.	: Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης
Τ.Α.	: Τοπική Αυτοδιοίκηση
Π.Σ.	: Προγραμματική Σύμβαση
ΥΠ.ΠΟ.	: Υπουργείο Πολιτισμού

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η παρούσα εργασία με τον τίτλο “Δομή, Οργάνωση και Διεύθυνση του Καλλιτεχνικού Οργανισμού Δήμου Βόλου”, αποτελείται από έξι κεφάλαια, μέσα από τα οποία επιχειρήται μια παρουσίαση και περιγραφή του πολιτιστικού έργου της Τοπικής Αυτοδιοίκησης με βάση έναν συγκεκριμένο της φορέα, τον Καλλιτεχνικό Οργανισμό Δήμου Βόλου.

Γίνεται αναφορά στο θεσμικό πλαίσιο, στους θεσμούς, στις πολιτικές και γενικά σε εκείνα τα στοιχεία που συνθέτουν, τις δύο τουλάχιστον τελευταίες δεκαετίες, στην ύπαρξη μέριμνας αναφορικά με την παραγωγή πολιτισμού, είτε αυτή αρχικά προέρχεται από τη κρατική εξουσία, είτε αργότερα, πηγάζει από τους φορείς της Αυτοδιοίκησης.

Συγκεκριμένα θέλοντας να περιγράψουμε πιο αναλυτικά τη δομή της συγκεκριμένης εργασίας μπορούμε να αναφερθούμε εκτενέστερα σε κάθε ένα από τα κεφάλαιά της.

Έτσι στο πρώτο κεφάλαιο πραγματεύονται γενικές έννοιες και όροι που η γνώση τους συνδέεται άρρηκτα με τον πολιτισμό και συγκεκριμένα αναφορά γίνεται σε έννοιες όπως πολιτιστική πολιτική, περιφερειακή πολιτιστική πολιτική και πολιτιστική δημοκρατία. Παρουσιάζεται επίσης η Κυβερνητική πολιτιστική πολιτική και οι τομείς στους οποίους επενέβη. Αναφορά γίνεται στην Ιστορία του θεσμού της Αυτοδιοίκησης και στον ρόλο που στους αιώνες διαδραμάτισε, διαγράφοντας παράλληλα το θεσμικό πλαίσιο με βάση το οποίο ανέλαβε πολιτιστική δράση.

Στο δεύτερο κεφάλαιο, πραγματοποιείται μια αναφορά στην πολιτιστική ζωή του Βόλου από την απελευθέρωσή του το 1881 μέχρι και στις μέρες μας, τονίζοντας ιδιαίτερα τον καθοριστικό ρόλο που έπαιξαν σ’ αυτήν η πληθώρα των πολιτιστικών συλλόγων και σωματείων, που κατά καιρούς ανέπτυξαν δράση στην πόλη του Βόλου. Επισημαίνεται επίσης το πολιτιστικό έργο των

δημοτικών αρχών, που με την αποφασιστική τους παρέμβαση στα πολιτιστικά δρώμενα στις αρχές της δεκαετίας του '80, μετέβαλλαν τον πολιτιστικό χαρακτήρα της πόλης.

Ιδιαίτερη αναφορά στον Κ.Ο.Δ.Β. γίνεται στο τρίτο κεφάλαιο, όπου και περιγράφονται οι συνθήκες της ίδρυσής του, η δράση και η πορεία του από το 1982 μέχρι και σήμερα. Συγκεκριμένα παρουσιάζονται οι τρεις Προγραμματικές Συμβάσεις που υπέγραψε με το Υπουργείο Πολιτισμού, την Γ.Γ.Ν.Γ. και τον Δήμο Βόλου και περιγράφεται η δράση των καλλιτεχνικών του τμημάτων και σχολών που δημιούργησε στα πλαίσια τους.

Στο τέταρτο κεφάλαιο πραγματοποιείται αναφορά στον τρόπο διοίκησης του Κ.Ο. και στην διάρθρωση των υπηρεσιών του. Παρουσιάζεται δηλαδή ο τρόπος λειτουργίας και η σύσταση του Διοικητικού του Συμβουλίου, η λειτουργία και οι αρμοδιότητες των στελεχών των διοικητικών, διαχειριστικών, οικονομικών και καλλιτεχνικών του τμημάτων.

Στο πέμπτο κεφάλαιο και για την περίοδο 1988-1996 παρουσιάζεται η οικονομική κατάσταση της επιχείρησης. Αναφορά γίνεται στις πηγές εσόδων και εξόδων και κυρίως στους οικονομικούς όρους των Προγραμματικών Συμβάσεων και στην συνέπεια που επέδειξαν προς αυτούς τα συμβαλλόμενα μέρη.

Τέλος στο έκτο κεφάλαιο, σχολιάζεται η δράση του Κ.Ο.Δ.Β., επισημαίνονται οι τυχόν αδυναμίες και τα προβλήματα που στην μέχρι τώρα πορεία του αντιμετωπίζει. Γενικά επίσης διατυπώνονται απόψεις αναφορικά με τα προβλήματα που ο θεσμός της Αυτοδιοίκησης αντιμετωπίζει και όπως αυτά διαφαίνονται μέσα από τη δράση του Κ.Ο.Δ.Β.

ΣΤΟΧΟΙ / ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΣΜΟΙ ΤΗΣ ΠΑΡΟΥΣΑΣ ΜΕΛΕΤΗΣ

Τις τελευταίες δύο δεκαετίες στην Ελλάδα, πολλά έχουν ακουστεί και αρκετά έχουν επιτευχθεί στο χώρο που λέγεται Αυτοδιοίκηση. Θεσμοί πανάρχαιοι ενδυναμώνονται, πόλεις και χωριά αναπτύσσουν δράση και αναλαμβάνουν τα ηνία πιο ελεύθερα πια της καθημερινής τους ζωής.

Νόμοι, διατάγματα, αποφάσεις, έρχονται να δώσουν δύναμη στις τοπικές αρχές και να τις ωθήσουν στην ανάπτυξη δράσης και πρωτοβουλίας. Αδιαμφισβήτητη συνεπώς υποχρέωση των ΟΤΑ, αποτελεί η διασφάλιση ποιότητας και λειτουργικότητας στην καθημερινή ζωή των πολιτών.

Η ρύθμιση του δομημένου χώρου, η προστασία και ανάδειξη του φυσικού περιβάλλοντος, η διατήρηση της πολιτιστικής κληρονομιάς και η προώθηση των τεχνών και των γραμμάτων, αποτελούν ενδεικτικά ορισμένους από τους τομείς ευθυνών τους.

Η παρούσα μελέτη χρεώνεται την παρουσίαση της δράσης της αυτοδιοίκησης σε ένα ιδιαίτερα ευαίσθητο τομέα, που γενικά μπορούμε να ονομάσουμε πολιτισμό. Αυτό επιχειρηται μέσα από την παρατήρηση ενός συγκεκριμένου φορέα αυτοδιοίκησης του Κ.Ο.Δ.Β., αφού πρώτα σκιαγραφηθούν και αποτυπωθούν έννοιες όπως πολιτισμός, πολιτιστική πολιτική, περιφερειακή πολιτιστική πολιτική κ.ά.

Τα τελευταία χρόνια πολλά έχουν ειπωθεί για την ανάγκη αναβάθμισης της ποιότητας ζωής, μέσα στις απάνθρωπες όπως έχουν εξελιχθεί πόλεις μας. Η συνειδητοποίηση αυτής της ανάγκης και η διάθεση πραγμάτωσής της προϋποθέτει την ανάπτυξη παιδείας, την καλλιέργεια των πνευματικών αναζητήσεων και γενικά την παραγωγή πολιτισμού.,

Καλείται λοιπόν η συγκεκριμένη εργασία να παρουσιάσει συνοπτικά την κρατική πολιτιστική πολιτική, όπως αυτήν εκδηλώνεται μέσω του αρμόδιου οργάνου της, του Υπουργείου Πολιτισμού και του θεσμού των Πενταετών

Αναπτυξιακών Προγραμμάτων και των Προγραμματικών Συμβάσεων.

Ευλογα συνεπώς, στο σημείο αυτό ανακύπτει το ερώτημα, του χαρακτήρα που πρέπει να εκλάβει η κρατική παρέμβαση στον πολιτισμό, ώστε οι πολιτιστικοί φορείς της Αυτοδιοίκησης να αποκτήσουν τα απαραίτητα στοιχεία της ανεξαρτησίας και της αποτελεσματικότητας στην δράση τους.

Αφορμη για προβληματισμό μπορούν επίσης να αποτελέσουν τα κριτήρια, αλλά και η συχνότητα που χαρακτηρίζει τις κρατικές επιχορηγήσεις, καθώς και το κατά ποσό οι εκάστοτε συμφωνίες ή συμβάσεις μπορούν να αποτελέσουν στοιχείο ελέγχου και δέσμευσης των υποχρεώσεων και υποσχέσεων τόσο του κράτους, όσο και της Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

Πέρα από αυτήν την επιγραμματική αναφορά στον κρατικό τομέα, στοχος βασικός της μελέτης είναι η παρουσίαση της πολιτιστικής δράσης της Αυτοδιοίκησης, αλλά και του χρέους της προς τον πολίτη για την παραγωγή πολιτισμού.

Για το σκοπο αυτό επιλέχθηκε ο Κ.Ο.Δ.Β., μια επιλογή φυσικά όχι τυχαία.

Η πόλη του Βολου αποτελεί χαρακτηριστικό δείγμα ελληνικού αστικού κέντρου με έντονη οικονομική και εμπορική κίνηση και ένα πλούσιο πολιτιστικό παρελθόν. Οι δημοτικές του αρχές ανέπτυξαν ένα πλέγμα δημοτικών επιχειρήσεων κυρίως πολιτιστικού χαρακτήρα μια από τις οποίες είναι και ο Κ.Ο., που παρουσιάζει αξιόλογη δράση σε τομείς όπως το Θέατρο, ο χορός, η μουσική, τα εικαστικά και ο λόγος.

Μεσω λοιπόν του Δήμου Βολου και του Κ.Ο.Δ.Β. θα παρακολουθήσουμε την εφαρμογή της πολιτιστικής πολιτικής και θα επισημάνουμε τις τυχόν αδυναμίες που παρουσιάζει.

Θα επιδιώξουμε να απαντήσουμε σε ερωτήματα όπως:

- ◆ Ποιος ο χαρακτήρας της συνεργασίας Αυτοδιοίκησης-Κράτους στον πολιτιστικό τομέα;

- ◆ Ποια μέσα χρησιμοποιούνται προς την κατεύθυνση αυτή;
- ◆ Ποιοι νέοι θεσμοί δημιουργήθηκαν για την ενίσχυση αυτής της συνεργασίας;

Ειδικότερα θα αναφερθούμε σε θεσμούς που βοηθούν στην άσκηση πολιτιστικής πολιτικής, όπως οι Προγραμματικές Συμβάσεις. Θα επιχειρηθεί διερεύνηση του περιεχομένου και καθορισμός της λειτουργίας τους στην πράξη, με γνώμονα τις Π.Σ. που ο Κ.Ο.Δ.Β. κατάρτισε σε συνεργασία με το ΥΠ.ΠΟ.

Στο σημείο αυτό βέβαια μπορούμε ειδικότερα να μελετήσουμε το είδος της συνεργασίας και το βαθμό της αποτελεσματικότητας που ο θεσμός των Π.Σ. μπορεί να εγγυηθεί στις σχέσεις, στην προκειμένη περίπτωση, Κ.Ο. και ΥΠ.ΠΟ.

Εμφανείς θα είναι επίσης οι αλλαγές οργανωτικές η και οικονομικές που η εφαρμογή μιας Π.Σ. μπορεί να επιφέρει.

Σεβαστό μέρος της παρούσας εργασίας θα καταλάβει η προσπάθεια παρουσίασης της δομής και οργάνωσης του Κ.Ο.Δ.Β., θα γίνει αναφορά στην σύσταση και λειτουργία του Διοικητικού Συμβουλίου, στην διάρθρωση και στις αρμοδιότητες των υπηρεσιών του οργανισμού, καθώς και στους κανόνες που διέπουν την προσληψη, τα προσόντα του προσωπικού και το πειθαρχικό του δίκαιο. Στοιχεία που σαφώς καθορίζονται από την πράξη ίδρυσης, τον εσωτερικό κανονισμό υπηρεσιών και τον κανονισμό προσωπικού του Κ.Ο.

Αναφορά θα γίνει επίσης και στην οικονομική διαχείριση της επιχείρησης, εξετάζοντας τους ισολογισμούς και τις εκθέσεις πεπραγμένων.

Πέρα όμως από την αναφορά και παρατήρηση της δομής, οργάνωσης και οικονομικής διαχείρισης, διεξοδικά θα αναφερθούμε σ' αυτό που άμεσα απασχολεί αυτήν την εργασία, την παραγωγή πολιτισμού και την ανάπτυξη πολιτιστικής δράσης.

Θα περιγράψουμε τις πολιτιστικές συνθήκες που επικρατούν στο Βόλο όταν ο Κ.Ο. δημιουργήθηκε, καθώς και τις παραμέτρους που συνέτειναν στην ίδρυση του. Αναφορά θα γίνει βέβαια στους στόχους του, καθώς και στις κατευθύνσεις που χρησιμοποιήθηκαν για την υλοποίησή τους. Έτσι επιδιώκεται να δοθεί απάντηση στο ερώτημα που εύλογα θα προκύψει:

Τί το διαφορετικό ήρθε με την παρουσία του να προσφέρει ο Κ.Ο.Δ.Β., στον ήδη πολιτιστικά πλούσιο Βόλο;

Ιδιαίτερη έμφαση θα δοθεί στην παρουσίαση και περιγραφή της δομής και οργάνωσης των Καλλιτεχνικών Εργαστηρίων και σχολών που ο Καλλιτεχνικός Οργανισμός δημιούργησε, ενώ σε όλο το μήκος της εργασίας θα γίνεται αναφορά στις εκδηλώσεις που οργάνωσε, πολλές από τις οποίες έχουν χαρακτηριστεί ως πρωτοποριακές.

Απάντηση επίσης θα επιδιωχθεί να δοθεί στα ερωτήματα:

- ◆ Κατά πόσο τα Καλλιτεχνικά Τμήματα συνέβαλλαν στην υλοποίηση των επιδιωκόμενων στόχων του Οργανισμού;
- ◆ Σε ποιο βαθμό έγιναν πράξη τα επιμέρους προγράμματα των εργαστηρίων και των σχολών του Κ.Ο.;
- ◆ Θα επιχειρηθεί ακόμη να διαπιστωθεί κατά πόσο η ύπαρξη και η δράση του Κ.Ο. υπήρξε ενθαρρυντικό στοιχείο ή ανασταλτικός παράγοντας της ιδιωτικής δράσης και πρωτοβουλίας.
- ◆ Με άλλα λόγια συνεργάστηκε ο Καλλιτεχνικός Οργανισμός με τους ιδιωτικούς πολιτιστικούς φορείς της πόλης;
- ◆ Κατά πόσο η εμπλοκή του Κ.Ο. και γενικά της δημοτικής αρχής στα πολιτιστικά δρώμενα επηρέασε ή καλύτερα μετέβαλλε το πολιτιστικό υφος της πόλης, που μέχρι πρότείνος το διαμόρφωναν οι πολιτιστικοί σύλλογοι και τα σωματεία;

Ολοκληρώνοντας την εργασία δεν μπορεί να λείψει η αξιολόγηση του έργου του Κ.Ο., με τις σχετικές επισημάνσεις στα θετικά στοιχεία, καθώς και

στις αδυναμίες που παρατηρήθηκαν.

Ενώ απαραίτητος είναι ο προσδιορισμός των μελλοντικών στόχων του Καλλιτεχνικού Οργανισμού και γενικά της πολιτιστικής πολιτικής για την πόλη του Βόλου.

Με αφετηρία όλα τα παραπάνω θα επιδιωχθεί μια επιφανειακή έστω προσέγγιση των προβλημάτων που ο χώρος της Αυτοδιοίκησης αντιμετωπίζει στον ευαίσθητο αυτό τομέα του πολιτισμού και του πνεύματος.

Ενδεικτικά θα διατυπωθούν απόψεις αναφορικά με την μόνιμα ελλειπή και πολλές φορές επιλεκτική χρηματοδότηση των πολιτιστικών δραστηριοτήτων και πώς το γεγονός αυτό σχετίζεται με την εκάστοτε κομματική εξουσία.

Το χαρακτήρα που πρέπει να εκλάβει η παραγωγή πολιτισμού, δηλαδή να επιδιώκεται κυρίως τοπική πολιτισμική δραστηριοποίηση με την χρησιμοποίηση ως επί το πλείστον ντόπιου δυναμικού, ενώ η παρουσία τρανταχτών καλλιτεχνικών ονομάτων να μην μετατραπεί σε αυτοσκοπό.

Όλα αυτά βέβαια απλώς θα αναφερθούν επιδιώκοντας κυρίως να τονίσουμε ότι η πρόοδος και η ανάπτυξη του τόπου αποτελεί αρχικά ευθύνη της Αυτοδιοίκησης και αποτελεί πεποίθηση ότι οι αγώνες των τοπικών αρχών πρέπει να έχουν αφετηρία και προορισμό το κοινό καλό πέρα από σκοπιμότητες, προσωπικές φιλοδοξίες και συμφέροντα κάθε είδους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

ΤΟ ΤΡΙΠΤΥΧΟ ΚΡΑΤΟΣ-ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ-ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ

1.1. Ορισμός των εννοιών πολιτιστική πολιτική και περιφερειακή πολιτιστική πολιτική

Τα χαρακτηριστικά και οι μηχανισμοί της σύγχρονης ζωής, ποσοτισμός, μαζοποίηση, κερδομανία, καταναλωτισμός και απομόνωση,¹ έχουν ισοπεδώσει τον κόσμο μας. Η καθημερινή διαβίωση στις αφιλόξενες πόλεις που εμείς δημιουργήσαμε και η απομόνωση μας από την φύση που μεθοδικά και συνειδητά καταστρέφουμε, αποτελούν συνθήκες που επιβάλλουν στον μηχανισμό του κράτους μια νέα επιτακτική ευθύνη.

Υπάρχουν άνθρωποι γύρω μας, που πνίγονται όχι μόνο στην ανία και την καθημερινότητα, φαινόμενα άλλωστε που πάντοτε υπήρχαν, αλλά στην αποτελμάτωση και σχεδόν στην εξαχρείωση.² Η πολιτική εξουσία δεν μπορεί να αδιαφορήσει για όλα αυτά, όταν μάλιστα παίρνουν διαστάσεις μεταδοτικής ασθένειας, οφείλει να δώσει διέξοδο, διαφυλάσσοντας το πολυτιμο απόθεμα της παράδοσης μας, για να μην παραμορφωθεί ολότελα η φυσιογνωμία μας μέσα σε ένα κόσμο ισοπεδωτικό και άχαρο. Χρειάζεται λοιπόν να δώσει νέα πνοή και χρώμα στην καθημερινότητα να αφυπνίσει συνειδησεις, να ζωντανέψει ευαισθησίες και να εμπνεύσει πολιτισμό στις μάζες του λαού. Όλα αυτά μπορούν να αποτελέσουν το περιεχόμενο μιας εθνικής πολιτιστικής πολιτικής.

Η ενθάρρυνση της δημιουργίας και η τόνωση της καλλιτεχνικής και πολιτιστικής ζωής, με την παράλληλη ενίσχυση των ιδιαίτερων στοιχείων των επιμέρους πολιτιστικών ομάδων, αποδίδουν και αναδεικνύουν το ιδιαίτερο "πολιτιστικό πρόσωπο" της κάθε πολιτιστικής ομάδας. Ο εντοπισμός και η

---

1 Αθανασόπουλος σελ. 91

2 Ομοίως

ανάδειξη των γόνιμων και δημιουργικών στοιχείων των επιμέρους πολιτιστικών ομάδων, αποτελούν εκείνα τα δυναμικά στοιχεία που θα πραγματώσουν πανανθρώπινα ιδανικά, όπως της ειρηνικής συνύπαρξης και συναδέλφωσης στον κόσμο.

Θέλοντας να προσεγγίσουμε πιο συγκεκριμένα το περιεχόμενο της πολιτιστικής πολιτικής, μπορούμε να το³ θέσουμε ως ένα σύστημα σκοπών, μέσων και φορέων, που συνδιάζονται σ' ένα πρόγραμμα για να επιτύχουν τη γνώση, ενίσχυση και διάδοση του πολιτιστικού φαινομένου μιας κοινότητας για μια δεδομένη χρονική περίοδο.

Οι σκοποί του συστήματος είναι:⁴

- η προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς και ταυτότητας,
- η ενίσχυση της καλλιτεχνικής και πνευματικής δημιουργίας,
- η προώθηση της πολιτιστικής επικοινωνίας με το εξωτερικό, και
- η βελτίωση της "πολιτιστικής εικόνα" (image).

Η πραγμάτωση των παραπάνω στόχων συνδέεται αρρηκτα με την ποιότητα των μέσων που χρησιμοποιούνται, τα οποία αναλογα με το περιεχόμενό τους διακρίνονται σε οργανωτικά, θεσμικά, οικονομικά, κτιριακής υποδομής και διάδοσης των πολιτιστικών αγαθών.⁵

Τα Οργανωτικά μέσα, αφορούν την ίδρυση διαφόρων φορέων και Οργανισμών, για τη στήριξη, προαγωγή και προώθηση της πολιτιστικής ανάπτυξης, όπως πολιτιστικοί σύλλογοι και σωματεία, θεατρικά και μουσικά σχήματα κ.α.

Τα θεσμικά μέσα, αναφέρονται στις νομοθετικές ρυθμίσεις που ο κρατικός μηχανισμός προωθεί, προκειμένου να καθίσταται δυνατή η ομαλή και αποτελεσματική λειτουργία του πολιτιστικού μηχανισμού, τόσο

3 Σημειώσεις του μαθήματος "ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ" ΣΤ' Εξάμηνο Δ.Μ.Τ.Α. Τ.Ε.Ι. ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ από την Καθηγήτρια Χαρίκλεια Σκιά-Πανοπούλου

4 Ομοίως

5 Ομοίως

αναφορικά με την διοίκηση, όσο και όσον αφορά τις πολιτιστικές ανταλλαγές, τις συνδέσεις του με διεθνείς πολιτιστικούς οργανισμούς κ.α.

Τα Οικονομικά μέσα, που η σημασία τους είναι καθοριστική για την υλοποίηση των στόχων της πολιτιστικής πολιτικής, μιας και θέτουν σε εφαρμογή τους μηχανισμούς και τις λειτουργίες της πολιτιστικής ανάπτυξης, με την εξεύρεση και σωστή κατανομή των πολιτιστικών κονδυλίων.

Τα μέσα κτιριακής υποδομής, αποτελούν εγγύηση για την πολιτιστική ανάπτυξη μιας χώρας. Εξασφαλίζουν την σταθερότητα και την μονιμότητα και αδιαμφισβήτητα αποτελούν έναν τρόπο για την ενίσχυση της δημιουργικότητας, έχοντας υπόψη τις φυσικές και πνευματικές δυνατότητες του τοπικού πληθυσμού, την υφιστάμενη παράδοση σε πολιτιστικούς κλάδους, καθώς και τη δομή του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος.

Τα μέσα διάδοσης των πολιτιστικών αγαθών, αναφέρονται φυσικά στην χρησιμοποίηση των σύγχρονων μέσων επικοινωνίας, όπως η τηλεόραση, το ραδιοφωνο, τα πολυμέσα, που σαφώς μπορούν να συμβάλλουν στην άμεση και πλατιά διάδοση των πολιτιστικών στοιχείων και ρευμάτων.

Καταλυτικός είναι επίσης ο ρόλος του χαρακτήρα που θα εκλάβει η παρεμβάση αυτή του κρατικού μηχανισμού στον χώρο του πολιτισμού, για τη σωστή διαμόρφωση και εφαρμογή της πολιτιστικής πολιτικής, ο οποίος πρέπει να είναι:⁶

Αναντικατάστατος, γιατί μόνο το Κράτος νομιμοποιείται να διακηρύξει την αρχή της ίσης πρόσβασης στα πολιτιστικά αγαθά. Ο πολιτισμός αποτελεί πλέον αγαθό που μια δημοκρατική πολιτεία οφείλει να το προσφέρει σε όλους, άρα είναι προφανές ότι οποιαδήποτε πολιτική για τον πολιτισμό και να ακολουθείται πρέπει να εμπνέεται από την αρχή της ισότητας όπου η πρόσβαση στα αγαθά του πολιτισμού θα είναι ανεξάρτητη από το επίπεδο εκπαίδευσης, τον πλούτο ή την κοινωνική θέση και θα βρίσκεται σε άμεση

⁶ ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ σελ. 94

εξάρτηση με την προσδεκτική ικανότητα του καθένα.

Αποφασιστικός, γιατί σε όλη την έκταση της χώρας χρειαζόμαστε Θέατρα, αίθουσες συναυλιών, προβολών και διαλέξεων, βιβλιοθήκες, μουσεία, πινακοθήκες, σχολές καλλιτεχνικής εκπαίδευσης και πολλά άλλα. Για να γίνουν πράξη όλα αυτά χρειάζεται οργάνωση και χρειάζονται κυρίως επενδύσεις, όπου ο ρόλος του Κράτους είναι αποφασιστικός. Αποφασιστικός και όχι αποκλειστικός, γιατί η κατάλληλη κρατική πολιτιστική πολιτική, μπορεί να προκαλέσει την πρωτοβουλία ανεξάρτητων Οργανισμών, καθώς και την ιδιωτική πρωτοβουλία.

Επικουρικός, γιατί το Κράτος οφείλει να παρεμβαίνει τόσο και για όσο χρόνο κανείς άλλος φορές δεν είναι δυνατόν να αναλάβει τις αντίστοιχες ευθύνες. Η παρέμβαση του πρέπει να μειώνεται βαθμιαία ως την εξαφάνισή της, κάθε φορά που καρποφορεί η προσπάθεια, την οποία το Κράτος πρέπει να αναπτύξει μεθοδικά, για τη μεταβίβαση της σκυτάλης σε άλλους φορείς, οργανισμούς και ομάδες κάθε λογής, ακόμη και σε άτομα.

Υποδειγματικός, γιατί οι πράξεις της Κρατικής εξουσίας και η συμπεριφορά της έχουν αξία προσώπου, που οι άλλοι την μιμούνται. Οι πράξεις της ηγεσίας αποτελούν σημείο αναφοράς και μητρα για τη στάση και τη συμπεριφορά των πολλών, και κυρίως όσων καλούνται να δράσουν σε τομείς κοινούς μ' αυτήν.

Φιλελεύθερος, γιατί η μέθεξη στα αγαθά του πολιτισμού, χρειάζεται μετριοπάθεια και προϋποθέτει την δημιουργία κλίματος εμπιστοσύνης και θέρμης ψυχικής, που δεν ευδοκίμει όταν αναπτύσσονται διαμάχες και στις καρδιές φωλιάζει η μισαλλοδοξία. Απαραίτητο είναι, η ανεμπόδιστη έκφραση και δημιουργία, να βρίσκονται στο κέντρο του πολιτισμού, γιατί μόνο στο καλόγνωμο κλίμα της αμοιβαίας ανοχής, της αποδοχής και της ελευθερίας, είναι μπορετό να υπάρξουν.

Όλα όσα διαγραψαμε ως τώρα, αν το Κράτος αναλάμβανε να τα

υλοποιήσει αποκλειστικά και μόνο με τις δικές του δυνάμεις, η πραγμάτωση του έργου αυτού θα φάνταζε ουτοπία. Ο πολιτισμός είναι,⁷ υπόθεση της κοινωνίας, στους κόλπους της, προς όφελός της και με τους δικούς της μηχανισμούς αναπτύσσεται, αυτή αναλαμβάνει το μεγαλύτερο μέρος των δραστηριοτήτων και η σύγκλιση τους διευκολύνεται με την παρέμβαση του Κράτους.

Προσεγγίζουμε συνεπώς το θέμα του πολιτισμού και της πολιτιστικής πολιτικής, από μια διαφορετική σκοπιά αναγνωρίζοντας το σημαντικό ρόλο που καλείται να παίξει εδώ το κοινωνικό σύνολο. Προκειμένου λοιπόν να διασφαλιστούν σε μια κοινωνία⁸ οι δυνατότητες που θα της επιτρέψουν να δημιουργήσει το δικό της τρόπο ζωής και το δικό της περιβάλλον (θεσμικό, οικονομικό, κοινωνικό, πολιτιστικό, κ.λπ.), τίθεται ως κύρια προϋπόθεση η επίτευξη “πολιτιστικής αποκέντρωσης”.

Όρος που εκφράζει “την εκτατική και εντατική καλλιέργεια του πολιτισμού. Το γεωγραφικό και πληθυσμιακό άπλωμα της πνευματικής ζωής, την ισότροπη και ολόπλευρη ανάπτυξη του λαού και του τόπου, την ισοκατανομή των πολιτιστικών αγαθών, τον καταμερισμό και όχι τον κατακερματισμό της πνευματικής δημιουργίας.”⁹

Ερχόμαστε λοιπόν αντιμέτωποι με ένα από τα πιο σημαντικά, αν όχι το πιο σημαντικό πρόβλημα της χώρας μας αυτό της περιφερειακής της ανάπτυξης.

Η πορεία και οι εξελίξεις στην χώρα μας κυρίως μετά τον Β΄ παγκόσμιο πόλεμο¹⁰ συνοδεύτηκαν από έντονες διαπεριφερειακές και ενδοπεριφερειακές ανισότητες στην χωροταξική κατανομή του πληθυσμού, στην κατανομή και στη διάρθρωση των οικονομικών δραστηριοτήτων, στο επίπεδο διαβίω-

7 ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ σελ. 219

8 ΣΚΙΑ-ΠΑΝΟΠΟΥΛΟΥ σελ. 12

9 ΜΕΛΙΝΑ ΜΕΡΚΟΥΡΗ από τα πρακτικά του συνεδρίου “ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ .....” στην ΥΔΡΑ ΤΕΔΚΝΑ

10 Κόνσολα Ντ.

σης, στην οικονομική, κοινωνική και πολιτιστική υποδομή και γενικότερα στην παροχή ευκαιριών.

Ανισότητες που τα αίτιά τους είναι κυρίως:

Ιστορικά και σαφώς αναφερόμαστε στο φαινόμενο της εσωτερικής μετανάστευσης, όπου κυρίως μετά τον εμφύλιο πόλεμο, είχαμε υπερβολική συγκέντρωση πληθυσμού στα αστικά κέντρα κυρίως στην Αθήνα και Θεσσαλονίκη και την παράλληλη ερημωση της υπαίθρου.

Οικονομικά-κοινωνικά, όπου η διάρθρωση της παραγωγικής διαδικασίας και οι συνθήκες απασχόλησης στην Ελλάδα, σε συνδυασμό με την ανεπάρκεια της περιφερειακής πολιτικής, συντείνουν στην έντονη εμφάνιση του φαινομένου της αστικοποίησης.

Θεσμικά, ο ασημαντος μέχρι πρόσφατα ρόλος της Τοπικής Αυτοδιοίκησης στην αναπτυξιακή διαδικασία, το συγκεντρωτικό σύστημα διοίκησης, καθώς και η έλλειψη σταθερής και μακροχρόνιας στρατηγικής στην περιφερειακή πολιτική, έχουν σαν αποτέλεσμα τον υδροκέφαλο δημόσιο μηχανισμό διοίκησης της χώρας μας.

Γεωγραφικά, όπου η μορφολογική διαμόρφωση του εδάφους της χώρας μας, με τους ορεινούς όγκους και το πλήθος των απομακρυσμένων νησιών, δημιουργεί έντονα και πολλαπλά προβλήματα κυρίως στην επικοινωνία.

Αναφερόμενοι συνεπώς σε όλα τα παραπάνω διαπιστώνουμε, ότι δεν έχει διαμορφωθεί ακόμη συνεπής, συστηματική και μακροπρόθεσμη περιφερειακή πολιτική σε πολλούς κρίσιμους τομείς, καθώς και στον πολιτισμό, που εδώ άμεσα μας απασχολεί.

Μόνο κατά τις δύο τελευταίες δεκαετίες, άρχισε να συνειδητοποιείται από τους αρμόδιους φορείς η ύπαρξη και η ανάγκη αντιμετώπισης του περιφερειακού πολιτιστικού προβλήματος.¹¹

---

¹¹ Κόνσολα Ντ. Πολιτιστική Δραστηριότητα και Κρατική πολιτική στην Ελλάδα. Η Περιφερειακή Διάσταση σελ. 90

Η διαπίστωση αυτή προκύπτει από το γεγονός ότι εφαρμόστηκαν μέτρα, που μπορεί τουλάχιστον να θεωρηθούν ως ενδείξεις θετικού προσανατολισμού της πολιτιστικής πολιτικής. Τα μέτρα αυτά, που αφορούν την οικονομική ενίσχυση ορισμένων τοπικών πρωτοβουλιών, την ίδρυση των Δημοτικών Περιφερειακών Θεάτρων, των Δημοτικών Επιχειρήσεων Πολιτισμού και Ανάπτυξης κ.α., βοήθησαν αισθητά τις αποκεντρωτικές τάσεις της πολιτιστικής δραστηριότητας και ενίσχυσαν την πολιτιστική υποδομή στην περιφέρεια με την αύξηση του αριθμού των πνευματικών κέντρων, των δημοτικών ωδείων, των λαογραφικών μουσείων κ.α. Ιδιαίτερα πρέπει να επισημανθεί η συμβολή των μέτρων αυτών, στην ενθάρρυνση των ΟΤΑ να αναμιχθούν ενεργά στα πολιτιστικά δρώμενα.

Όλα αυτά όμως δεν αποδεικνύονται αρκετά για την ανάληψη ουσιαστικής ευθύνης και πρωτοβουλίας από τα όργανα της περιφέρειας από τις τοπικές αρχές.

Τα οποιαδήποτε μέτρα λήφθηκαν, δεν ήταν ενταγμένα σ' ένα ορθολογικά μελετημένο σύνολο, εμφανίστηκαν ως απορροια περιστασιακών επιρροών και δεν θεμελιώθηκαν με νέους και σταθερούς θεσμούς. Έτσι, είχαν μεν άμεσα αποτελέσματα στην κινητοποίηση του κοινού και στην αύξηση του ενδιαφέροντός τους για τις πολιτιστικές εκδηλώσεις, αλλά, δεν δημιουργήθηκε το υπόβαθρο μιας επιτυχημένης και μακροχρόνιας πολιτικής.¹²

Η παραπάνω αναφορά στην Κρατική πολιτική αναφορικά με τον πολιτισμό και την περιφέρεια, μας οδηγεί στο συμπέρασμα ότι ο συντονισμός των μέσων και των μέτρων των δύο αυτών πολιτικών μεγιστοποιεί την αποδοτικότητα και των δύο, ελαχιστοποιεί τις δαπάνες και αριστοποιεί τις σχέσεις του οικονομικού και πολιτιστικού πόλου, στην περιφερειακή δράση των φορέων σχεδιασμού και εφαρμογής.¹³ Τίθεται συνεπώς ξεκάθαρα θέμα σχεδια-

---

¹² Κόνσολα Ντ.

¹³ Κόνσολα Ντ.

σμου και εφαρμογής μιας εθνικής πλέον περιφερειακής πολιτιστικής πολιτικής.

Η μονάδα χώρου άσκησης της περιφερειακής πολιτιστικής πολιτικής, είναι ένα σημαντικό θέμα που στην χώρα μας δεν έχει αντιμετωπισθεί με κριτήριο τις σύγχρονες αντιλήψεις. Σε χώρες με παράδοση κρατικής δραστηριότητας στον πολιτιστικό τομέα, το μέγεθος που έχει κριθεί ως το καταλληλότερο είναι η περιφέρεια. Το μέγεθος αυτό "μπορεί να αναδείξει την πολιτιστική ταυτότητα, αλλά παράλληλα μπορεί να αποτελέσει και το ανοιχτό πεδίο υποδοχής των διεθνών τάσεων στους τομείς της πολιτιστικής δράσης.

Η περιφέρεια ακόμη διευκολύνει τις διοικητικές ρυθμίσεις και τη διαδικασία λήψης των αποφάσεων στην πολιτιστική πολιτική, με την αναγκαία αυτονομία που διαθέτει".¹⁴ Στην Ελλάδα μόλις πρόσφατα θεσμοθετήθηκε και εφαρμόστηκε σε επίπεδο προγραμματισμού ο θεσμός του Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας.

Θεσμοί επίσης που οι σημερινές ανάγκες και συνθήκες στον χώρο του πολιτισμού καθιστούν αναγκαία την ύπαρξη τους και παράλληλα αναδεικνύουν τη σημασία της οργάνωσης και εφαρμογής μιας ενιαίας περιφερειακής πολιτιστικής πολιτικής, είναι μεταξύ των άλλων και αυτή της πολιτιστικής δημοκρατίας.

Η ιδέα της πολιτιστικής δημοκρατίας εμφανίστηκε στις αρχές της δεκαετίας του '70 και το περιεχόμενό της εντοπίζεται στο ότι "οι πολιτιστικές πρωτοβουλίες δεν εκπορεύονται από τις Κεντρικές αρχές, αλλά αποτελούν αποκεντρωμένες δραστηριότητες. Η ενεργοποίηση και η άμεση συμμετοχή όσο το δυνατόν μεγαλύτερου μέρους του τοπικού πληθυσμού στον προγραμματισμό της πολιτιστικής δράσης είναι το βασικό μέσο με το οποίο επιδιώκεται να πραγματοποιηθούν οι κυριοί σκοποί της περιφερειακής πολιτιστικής πολιτικής, δηλαδή η διευκόλυνση της ενδογενούς ανάπτυξης και η

---

¹⁴ Κόνσολα Ντ.

ενίσχυση της πολιτιστικής φυσιογνωμίας της περιφέρειας”.¹⁵

Συντονιστής της κοινής αυτής δράσης των δημοτών θα είναι η δημοτική και κοινοτική αρχή, που μόνο σαν ανεξάρτητη και αυτόνομη τοπική λαϊκή εξουσία θα μπορεί να αξιοποιήσει και να αναδείξει την πραγματική της κοινωνική δύναμη και υπόσταση και να τη θέσει στην εξυπηρέτηση των λαϊκών αναγκών.¹⁶

Η διευρυνση και η εφαρμογη μέτρων πολιτιστικής δημοκρατίας στην χώρα μας, είναι σε κάθε περίπτωση δύσκολη, μιας και φαινόμενα που τείνουν να γίνουν καθεστώς, όπως ο συντηρητισμός, ο συγκεντρωτισμός, η τάση ελιτισμού που αναπτύσσεται στο κέντρο και προβάλλεται στην περιφέρεια, ο εγκλωβισμός των ΟΤΑ στα γρανάζια της γραφειοκρατίας και του κομματισμού, χαρακτηρίζουν τον Κρατικό μηχανισμό σε κάθε του παρέμβαση.

Σε ορισμένες περιφέρειες και σε ορισμένη χρονική περίοδο, όταν υφίστανται συνθήκες δυναμικής συνεργασίας συγκεκριμένων παραγόντων, όπως η αναγκαία οικονομική βάση, η εξιδεικευμένη γνώση, η ελεύθερη επικοινωνία, το υψηλό πολιτιστικό επίπεδο κ.λπ., έχουμε σημαντικές προϋποθέσεις ανάπτυξης και δημιουργικότητας που σαφώς πρέπει να εκμεταλλευτούν με ένα θεσμο όπως αυτός των Τεχνοπόλεων.

“Οι Τεχνοπόλεις ιδρύονται σε Ευρώπη, Αμερική και Ιαπωνία, με στόχο το συνδιασμό της δημιουργικότητας και της έρευνας με την παραγωγή, χαρακτηριστικά είναι τα παραδείγματα του Παρισιού και του Μιλάνου με την μόδα και του Λονδίνου με την προβολή διαφορετικών τεχνολογιών Θεάτρου”.¹⁷

Οι διαφορετικές για κάθε περιφέρεια συνθήκες αναφορικά με την ιστορία, την παράδοση, το φυσικό περιβάλλον, την καλλιτεχνική και πνευματική παραγωγή κ.α. αποτελούν τα ιδιαίτερα στοιχεία της πολιτιστικής ταυτό-

¹⁵ Κόνσολα Ντ. σελ. 29

¹⁶ Πέπη Δαράκη “Πολιτισμός και Τοπική Αυτοδιοίκηση”

¹⁷ Κόνσολα Ντ.

τητας. Η λειτουργία της οποίας μπορεί να είναι θετική, συμβάλλοντας στη δημιουργική διαδικασία η αρνητική αποτελώντας τροχοπέδη σε κάθε εκσυγχρονιστική ή αναπτυξιακή προσπάθεια. Η πολιτιστική περιφερειακή πολιτική με τη σειρά της μπορεί να συμβάλλει στην αξιοποίηση των ιδιαίτερων πολιτισμικών στοιχείων του κάθε τόπου, καλλιεργώντας κλίμα ανοχής και αποδοχής της διαφορετικότητας.

Αξιόλογη, προς αυτήν την κατεύθυνση, είναι η συμβολή των πολιτιστικών κέντρων και συλλόγων, των λαογραφικών μουσείων, των συνεδρίων κ.α. και των μέσων μαζικής ενημέρωσης, καθώς συμβάλλουν στη διάδοση και προβολή των πολιτιστικών ιδιαιτεροτήτων των διαφόρων περιφερειών.

Ολοκληρώνοντας, μπορούμε να πούμε ότι η σύνδεση της πολιτιστικής πολιτικής με τα ιδιαίτερα κοινωνικά και γεωγραφικά χαρακτηριστικά μιας περιοχής αναγνωρίζεται ότι εξυπηρετεί πιο αποτελεσματικά τις ανάγκες του πληθυσμού της, όπως αυτές διαμορφώνονται στην καθημερινή πραγματικότητα. Η πίεση επίσης η οποία ασκείται από την εμφάνιση νέων αναγκών, που η ικανοποίηση τους κρίνεται άμεση και δεν μπορεί να πραγματοποιηθεί από την άκαμπτη και απομακρυσμένη κεντρική διοίκηση επιβάλλει τις αποκεντρωτικές αυτές τάσεις της πολιτιστικής πολιτικής.

Απαιτείται ευαισθητοποίηση και μεγαλύτερη προσαρμοστικότητα και ευελιξία, που μόνο σε τοπικό επίπεδο είναι δυνατό να επιτευχθούν. Εξάλλου, δεν πρέπει να μας διαφεύγει ότι η ενίσχυση της περιφερειακής ανάπτυξης και της αποκεντρωτικής διαδικασίας μειώνει τις κάθε είδους ανισότητες και ευνοεί την ισόρροπη ανάπτυξη όλων των περιφερειακών μονάδων, προς όφελος του πληθυσμού τους. Ειδικά όμως, για την πολιτιστική πολιτική, που ο βαθμός επιτυχίας των σκοπών της εξαρτάται άμεσα από την αποδοχή της και την κινητοποίηση εκ μέρους του πληθυσμού, η αποκέντρωση με την σύγχρονη δυναμική της μορφή "εκ των κάτω ανάπτυξης" αποτελεί καίριο

παράγοντα στην διαμορφωση της εφαρμογής της.¹⁸

1.2. ΠΕΝΤΑΕΤΗ ΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ

Οι νέες απόψεις, που επικρατούν στο διεθνή χώρο ως προς το ρόλο της πολιτιστικής ανάπτυξης στη γενικότερη πολιτιστική διαδικασία, επηρέασαν και τους αρμόδιους φορείς στην Ελλάδα.

Επιχειρήθηκε έτσι συστηματικότερη και στενότερη σύνδεση του πολιτιστικού τομέα με τη γενικότερη κυβερνητική πολιτική, μέσω της καταρτίσις προγράμματος πολιτιστικής ανάπτυξης και ενσωμάτωσης του στο Πενταετές Πρόγραμμα Οικονομικής και Κοινωνικής Ανάπτυξης αρχικά των ετών 1978-1982.¹⁹

Το επόμενο πενταετές για τα έτη 1983-1987, περιέλαβε ιδιαίτερο τμήμα για την Πολιτιστική Ανάπτυξη, ενώ το πιο πρόσφατο για τα έτη 1988-1992, επιχειρεί μια προσέγγιση της ιδιωτικής πρωτοβουλίας για τη χορηγία της, στην πολιτιστική αναπτυξη με αντάλλαγμα φορολογικές απαλλαγές.

Ένα γενικό αναπτυξιακό πρόγραμμα περιλαμβάνει συγκεκριμένες επιδιώξεις που αποσκοπούν στην άμβλυση ή και εξάλειψη των ανισοτήτων που παρατηρούνται από περιφέρεια σε περιφέρεια και αναφέρονται στα επίπεδα Οικονομικής, Κοινωνικής και Πολιτιστικής ανάπτυξης αυτών.²⁰

Τα αναπτυξιακά προγράμματα αποτελούν σημαντική εξέλιξη, γιατί αναγνωρίζονται ως η πρώτη προσπάθεια σχεδιασμού πολιτικής για τον ενιαίο πολιτιστικό χώρο, ενώ παράλληλα επιχειρείται συντονισμός ανάμεσα στις διαδικασίες Οικονομικής και Πολιτιστικής ανάπτυξης.

Ειδικότερα για τη δράση του πενταετούς προγράμματος των ετών 1983-1987, οι στόχοι του αναφορικά με τον πολιτιστικό τομέα είναι.²¹

18 Κόνσολα Ντ. σελ. 107-108

19 Κόνσολα Ντ. σελ. 37

20 Σκιά-Πανοπούλου σελ. 30

21 Σκιά-Πανοπούλου

- Η καλλιέργεια και η διεθνής προβολή των αξιών του ελληνικού πολιτισμού.
- Η αποτελεσματική προστασία της εθνικής πολιτιστικής κληρονομιάς.
- Η πλατιά διάδοση και αύξηση των ευκαιριών απόλαυσης των πολιτιστικών αγαθών, πέρα από φραγμούς που δημιούργησαν οι διαφορές των οικονομικών, κοινωνικών ή γεωγραφικών δεδομένων.
- Η στήριξη και διάδοση της σύγχρονης καλλιτεχνικής και πνευματικής δημιουργίας και η εξασφάλιση των συνθηκών που θα επιτρέψουν την ανάπτυξη και άσκηση των ατομικών δημιουργικών ικανοτήτων στον πολιτιστικό τομέα

Στα πλαίσια επίσης του πενταετούς αυτού προγράμματος δόθηκε έμφαση στην ανάπτυξη της πολιτιστικής κτιριακής υποδομής, καθώς και στην αναδιοργάνωση των φορέων άσκησης της πολιτιστικής πολιτικής. Παρατηρήθηκε ακόμη έξαρση στις πολιτιστικές εκδηλώσεις, αύξηση στον αριθμό των πραγματοποιούμενων συνεδρίων καθώς και στον αριθμό συμμετεχόντων σ' αυτά. Έλαβαν χώρα τέλος μεγάλες καλλιτεχνικές εκδηλώσεις, όπως τα προγράμματα "ΑΘΗΝΑ η Πολιτιστική πρωτεύουσα της Ευρώπης", "Θεσσαλονίκη-2300 χρόνια", η Μπιενάλε νέων Καλλιτεχνών κ.α.²²

Αναφορικά, με το πάνω πρόσφατο πρόγραμμα, αυτό της περιόδου 1988-1992, οι γενικές κατευθύνσεις του στον τομέα της πολιτιστικής ανάπτυξης είναι.²³

- Η αναδιοργάνωση των υπηρεσιών του ΥΠ.ΠΟ., με την στελέχωση τους απο εξειδικευμένο προσωπικό, την εισαγωγή και εφαρμογή εκσυγχρονισμένων μεθόδων, καθώς και την χρησιμοποίηση των αυτόματων συστημάτων πληροφόρησης.
- Η δημιουργία και ενοποίηση πλέγματος αρχαιολογικών χώρων, για την

22 ΚΕΠΕ, Πολιτιστική Ανάπτυξη

23 ΚΕΠΕ σελ. 93

προστασία και αναβάθμιση τους, με την παράλληλη απόδοση τους στο κοινό, καθώς και η διαμόρφωση και προσφορά πολύτιμων ελεύθερων χώρων στο δομημένο περιβάλλον.

- Η προβολή της πολιτιστικής μας δημιουργίας στο εξωτερικό, η ανταλλαγή ιδεών και πολιτιστικών εμπειριών.
- Η αύξηση των κρατικών δαπανών που διατίθενται στον πολιτισμό τουλάχιστον στο 1% του συνόλου των κρατικών δαπανών και η εξασφάλιση άλλων πηγών χρηματοδότησης.
- Η πολιτιστική αποκέντρωση με στόχο την ποιοτική αναβάθμιση της επαρχίας.
- Η συνεργασία των φορέων που ασκούν πολιτιστική πολιτική για την άσκηση συνεπούς και συντονισμένης πολιτικής.
- Η διερεύνηση των δυνατοτήτων ίδρυσης ειδικών κέντρων μελετών πολιτισμού με παγκόσμια προβολή και πολλαπλές δραστηριότητες.
- Η εκτέλεση μεγάλων έργων υποδομής, όπως το Μουσείο της Ακρόπολης.

Κατά την πενταετία επίσης 1988-1992, γνώρισε ιδιαίτερη ανάπτυξη και προωθήθηκε αρκετά ο θεσμός των Προγραμματικών Συμβάσεων κυρίως μεταξύ του ΥΠ.ΠΟ. και των φορέων της Τ.Α. Συγκεκριμένα στα πλαίσια των Προγραμματικών Συμβάσεων, το Κράτος εξασφαλίζει την υλικότεχνική υποδομή στους ΟΤΑ και στους φορείς τους, με αντάλλαγμα την εκπόνηση δημοτικού πολιτιστικού προγράμματος από τις υπηρεσίες του ΥΠ.ΠΟ.

Ολοκληρώνοντας πρέπει να επισημάνουμε ότι και στα δύο πενταετή προγράμματα, που παραπάνω παρουσιάσαμε, δεν γίνεται αναφορά στις επιπτώσεις που είχε στον πολιτισμό, τόσο η Ευρωπαϊκή Ολοκλήρωση, όσο και η ραγδαία πρόοδος της τεχνολογίας. Έντονα επίσης εμφανίστηκαν ορισμένα καίρια προβλήματα αναφορικά με την υλοποίηση των στόχων των προγραμμάτων. Αυτά ήταν: *η μόνιμα ανεπαρκής χρηματοδότηση, οι οργανω-*

τικές αδυναμίες, οι θεσμικές ατέλειες του πλαισίου άσκησης της πολιτικής, καθώς και η έλλειψη συνέχειας και συνέπειας στην άσκηση της πολιτιστικής πολιτικής²⁴

1.2.1. Το Υπουργείο Πολιτισμού και οι σχετικοί τομείς δράσης του

Το Υπουργείο Πολιτισμού και Επιστημών ιδρύθηκε το 1971 και αποτελεί τον κεντρικό φορέα άσκησης της Κρατικής πολιτιστικής πολιτικής.

Ως την περίοδο της δημιουργίας του, οι κρατικές υπηρεσίες στον τομέα του πολιτισμού παρέχονταν από:²⁵

- Τη Γενική εκπαίδευση όλων των βαθμίδων.
- Τις Διευθύνσεις Γραμμάτων-Θεάτρου-Κινηματογράφου και Καλών Τεχνών του Υπουργείου Παιδείας, που το 1969 μεταφέρθηκαν στο Υπουργείο Προεδρίας.
- Τη Γενική Διεύθυνση Αρχαιοτήτων και Αναστηλώσεων του Υπουργείου Παιδείας και αργότερα του Υπουργείου Προεδρίας.
- Από άλλες δημόσιες η ημικρατικές υπηρεσίες και ιδρύματα, που έμμεσα ή άμεσα ή και περιστασιακά εμπλεκονταν στις πολιτιστικές διαδικασίες.

Το 1985 το μέχρι τότε Υπουργείο Πολιτισμού και Επιστημών μετονομάστηκε σε Υπουργείο Πολιτισμού και ανέλαβε την εποπτεία των τομέων της Λαϊκής Επιμόρφωσης, του Απόδημου Ελληνισμού, της Νέας Γενιάς και του Αθλητισμού, ιδρύοντας παράλληλα τις αντίστοιχες Γενικές Γραμματείες.

Βασικοί στόχοι των Γενικών αυτών Γραμματειών είναι:

Η αντιμετώπιση των καιρίων κοινωνικών προβλημάτων που αφορούν τις πληθυσμιακές ομάδες της αρμόδιότητάς τους, η πολιτιστική τους ανάπτυξη, η συνδεση της πολιτιστικής δράσης με την καθημερινή ζωή, η αξιοποίηση της

²⁴ Σκιά-Πανοπούλου σελ. 32

²⁵ Κονσολα Ντ.

τεχνολογίας, καθώς και η ενεργός και υπεύθυνη συμμετοχή του πολίτη στα πολιτιστικά δρώμενα.²⁶

Οι τομείς δράσης του ΥΠ.ΠΟ. όπως προβλέπονται από τον οργανισμό του (Π.Δ. 941/77) είναι.²⁷

ΘΕΑΤΡΟ : Η θεατρική δραστηριότητα μέχρι στις αρχές της δεκαετίας του '80 περιοριζονταν σχεδόν αποκλειστικά στην πρωτεύουσα, ενώ ελάχιστες ήταν οι αξιολογες προσπάθειες στην επαρχία.

Προοπτικές, για την επέκταση της θεατρικής δράσης και στην επαρχία, άρχισαν να διαγράφονται το 1983 οπότε και δημιουργήθηκε το δίκτυο των Δημοτικών Περιφερειακών Θεάτρων. Ο θεσμός αυτός ξεκίνησε με πρωτοβουλία του ΥΠ.ΠΟ. και με κύρια επιδίωξη την πολιτιστική αποκέντρωση και την αυτόνομη και αυτοδύναμη θεατρική ανάπτυξη.

Πέρα από αυτό όμως το ΥΠ.ΠΟ. προβαίνει στην χρηματοδότηση θεατρικών ομάδων, η πλειοψηφία όμως των οποίων αποτελούνταν από θιάσους της πρωτεύουσας. Επόμενο είναι να αναπτύσσονται επανειλημμένα αντιδράσεις από τις μη επιδοτούμενες ομάδες, που αμφισβητούν την αντικειμενικότητα των αποφάσεων της διορισμένης επιτροπής και να την επικρίνουν για μικροπολιτική συμφερόντων και γνωριμιών, καθώς και για έλλειψη ελέγχου και άγνοια των πράξεων των επιδοτούμενων ομάδων.²⁸

Παρόλα όμως τα προβλήματα που δημιουργήθηκαν εκείνο που το ΥΠ.ΠΟ. επιδιώκει στον τομέα του Θεάτρου είναι η εξοικείωση του κοινού της επαρχίας με το ποιοτικό θέατρο μέσω παραστάσεων, που δεν θα έρχονταν ως "έτοιμα προϊόντα" από την πρωτεύουσα, αλλά θα δημιουργούνταν στην περιφέρεια.

---

26 ΚΕΠΕ σελ. 22

27 Κόνσολα Ντ. σελ. 39

28 Σκιά-Πανοπούλου σελ. 35

ΜΟΥΣΙΚΗ: Η μουσική κίνηση τα τελευταία χρόνια περιορίζεται κυρίως στις δραστηριότητες που προσφέρουν φορείς όπως φιλαρμονικές, χορωδίες, ωδεία, στις υναυλίες ελαφράς και λαϊκής μουσικής στα πλαίσια ορισμένων φεστιβαλ ή άλλων σχετικών εκδηλώσεων, ενώ ελάχιστες είναι οι προσπάθειες που σχετίζονται με την προβολή και διάδοση της κλασικής μουσικής.

Το ΥΠ.ΠΟ. από την μεριά του προβαίνει σε επιχορήγηση ορισμένων μουσικών δραστηριοτήτων, που αναπτύσσονται κυρίως από φορείς της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, αλλά και εδώ παρατηρούμε ότι το μεγαλύτερο μέρος αυτών των επιχορηγήσεων δίνονται σε Αθήνα και Θεσσαλονίκη και μόνο ένα ελάχιστο ποσοστό αυτών χορηγείται στην περιφέρεια.

ΧΟΡΟΣ: Στον τομέα του κλασικού χορού διαπιστώνεται παντελής έλλειψη δραστηριοτήτων και ενδιαφέροντος. Δεν υπάρχουν σωματεία χορού και η μόνη κίνηση που παρατηρείται οφείλεται στις ιδιωτικές σχολές ρυθμικής και χορού και σε ορισμένες δημοτικές.

Ενθαρυντική παρ' όλα αυτά αποτελεί η προώθηση νομοθετικών ρυθμίσεων για την οργάνωση και λειτουργία των ανώτερων σχολών χορού και η αναβάθμιση της Κρατικής Σχολής Ορχηστρικής Τέχνης με την κατάταξη της στην ανώτερη βαθμίδα της καλλιτεχνικής εκπαίδευσης.²⁹

ΕΙΚΑΣΤΙΚΕΣ ΤΕΧΝΕΣ: Το έργο της προβολής της σύγχρονης εικαστικής παραγωγής έχουν αναλάβει οι ιδιωτικές αίθουσες τέχνης, οι λεγόμενες γκαλερί.

Το κράτος παρεμβαίνει με βραβεύσεις, αγορές, αναθέσεις, που σκοπό έχουν την ενίσχυση των ίδιων των καλλιτεχνών, προβάλλοντας παράλληλα το έργο της σύγχρονης ελληνικής τέχνης στο εξωτερικό και στο εσωτερικό.

Η επαφή όμως του επαρχιακού κοινού με τις εικαστικές τέχνες και

συγκεκριμένα με τον καλλιτέχνη και τα έργα του, κρίνεται ευκαιριακή. Η αποκατάσταση αυτής της σχέσης περιφέρειας-καλλιτεχνών, αποτελεί το αντικείμενο της κρατικής πολιτικής αναφορικά με τις εικαστικές τέχνες.

Έτσι τον Νοέμβριο του 1995 ο Υφυπουργός πολιτισμού ανακοίνωσε³⁰ τη δημιουργία του "Εθνικού Δικτύου Εικαστικών Εργαστηρίων" (Δ.Ε.Ε.) στα πλαίσια του οποίου θα λειτουργήσουν είκοσι (20) ανοικτά εργαστήρια σε όλη τη χώρα, με την συγχρηματοδότηση ΥΠ.ΠΟ. και της Τ.Α. Τα εργαστήρια αυτά θα αποτελέσουν πυρήνες εικαστικής εκπαίδευσης στην περιοχή τους. Θα περιλαμβάνουν τμήματα Καλών και Εφαρμοσμένων Τεχνών, παραδοσιακών επαγγελμάτων, ιστορίας της τέχνης και του πολιτισμού. Στο τέλος κάθε χρονιάς θα πραγματοποιείται ετήσια συνάντηση-παρουσίαση έκθεσης έργων των εργαστηρίων σε μια από τις πόλεις του δικτύου.

ΓΡΑΜΜΑΤΑ-ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΕΣ: Στο τομέα αυτό δεν αναπτύχθηκε μια συγκεκριμένη πολιτική από το ΥΠ.ΠΟ. Το μόνο που έχει παρατηρηθεί είναι η αγορά ορισμένων βιβλίων από διάφορους φορείς με αστάθμητα κριτήρια, που το ΥΠ.ΠΟ. έχει αναλάβει την δωρεάν διάθεση τους σε δημοσίες και δημοτικές βιβλιοθήκες, σε μαθητικές βιβλιοθήκες και πολιτιστικών συλλόγων. Το πρόγραμμα όμως δεν έχει λειτουργήσει αποτελεσματικά και η τύχη των συγκεκριμένων βιβλίων παραμένει άγνωστη.³¹

Σε μια προσπάθεια προώθησης και προβολής του βιβλίου το ΥΠ.ΠΟ. προχώρησε στη δημιουργία του "Εθνικού Κέντρου Βιβλίου".³² Στόχος του Κέντρου είναι η προσφορά της απαραίτητης επιστημονικής και τεχνικής υπο-

30 ΣΚΙΑ σελ 36

31 Οι βιβλιοθήκες που αποτελούν για την περιφέρεια την βασική εστία πληροφόρησης είναι ένας θεσμός μάλλον παραμελημένος στην Ελλάδα. Το πρόβλημα δεν εστιάζεται τόσο στον περιορισμένο αριθμό των βιβλιοθηκών, όσο στην άνιση κατανομή τους και στον περιορισμένο αριθμό βιβλίων και περιοδικών. Έντονο είναι επίσης το πρόβλημα της έλλειψης ή και ανυπαρκτής στελεχώσης των περιφερειακών βιβλιοθηκών από εξειδικευμένο προσωπικό, με αποτέλεσμα το υλικό των συγκεκριμένων βιβλιοθηκών να μην είναι ταξινομημένο και να αναφερόμαστε πλέον σε αποθηκες βιβλίων και όχι σε βιβλιοθήκες. Κόνσολα Ντ. σελ. 58

32 Σκιά-Πανοπούλου σελ. 34

δομής που θα βοηθήσουν και θα στηρίξουν το Ελληνικό Βιβλίο.

ΛΑΪΚΟΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ: Σχετικά αξιόλογη δραστηριότητα παρατηρείται τα τελευταία χρόνια στον τομέα διάδοσης και προβολής της λαογραφικής μας κληρονομιάς, γεγονός που λαμβάνεται ως προσπάθεια ενίσχυσης, καθώς και ως δείγμα επανεκτίμησης της πολιτιστικής ταυτότητας των διαφόρων περιοχών.

Το κράτος από την πλευρά του, προβαίνει στην ενίσχυση και χρηματοδότηση λαογραφικών μουσείων και συλλόγων, καθώς και ορισμένων συγκροτημάτων παραδοσιακών χορών.

ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΣ: Στο τομέα αυτό το κράτος παρεμβαίνει ενισχύοντας κινηματογραφικά φεστιβάλ, όπως αυτά της Θεσσαλονίκης και της Δραμας, και χρηματοδοτώντας τις κινηματογραφικές λέσχες της χώρας.

Τον Νοέμβριο του 1995 ανακοινώθηκε από τον Υφυπουργό Πολιτισμού η δημιουργία του Εθνικού Δικτύου Κινηματογράφου, καθώς και η λειτουργία είκοσι (20) Δημοτικών Κινηματογράφων. Αποφασίσθηκε ακόμη η ενίσχυση του Κέντρου Κινηματογράφου από το 1,5% των εσόδων της Κρατικής Τηλεόρασης και των ιδιωτικών τηλεοπτικών σταθμών.³³

Καταληγοντας αυτήν τη σύντομη αναφορά μας στους τομείς δράσης της Κρατικής πολιτιστικής πολιτικής, πρέπει να επισημάνουμε ότι το ΥΠ.ΠΟ. αποτελεί όργανο της Κεντρικής εξουσίας και συνεπώς αντιμετωπίζει προβλήματα ανάλογα των άλλων φορέων δημόσιας διοίκησης της χώρας μας. Η γραφειοκρατική λειτουργία, η συγκεντρωτική δομή και τα προβλήματα οργάνωσης, είναι ορισμένα από αυτά. Όλες οι αρμοδιότητές του, οι σχετικές με τον πολιτιστικό τομέα, είναι συγκεντρωμένες κάτω από τον κρατικό

---

33 Σκιά-Πανοπούλου σελ. 36

μηχανισμό, μόνο η υπηρεσία που αφορά την αρχαιολογία έχει αποκεντρωμένες δραστηριότητες. Διαπιστώνεται επομένως έλλειψη μακροπρόθεσμης στρατηγικής αποκέντρωσης και σχεδιασμού πολιτιστικών προγραμμάτων.³⁴

1.3. Το Χρονικό του Θεσμικού πλαισίου των αρμοδιοτήτων πολιτιστικού χαρακτήρα της Τ.Α.

Ο ρόλος και η σπουδαιότητα του θεσμού της Τοπικής Αυτοδιοίκησης αποδεικνύεται σε όλη τη διάρκεια της ιστορίας του Ελληνικού Έθνους, παρά το γεγονός ότι ο συγκεντρωτικός χαρακτήρας του πολιτικού συστήματος στη χώρα μας, δεν άφηνε περιθώρια για την ανάπτυξη ουσιαστικής ευθυνης και πρωτοβουλίας σε τοπικό επίπεδο.

Οι αρμοδιότητες και η δράση της Αυτοδιοίκησης ήταν αποκλειστικά περιορισμένες στην καταγραφή θανάτων και γεννησεων, στην έκδοση των σχετικών πιστοποιητικών και στην καθαριότητα των δρόμων. Ενώ ο ρόλος των τοπικών αρχόντων υπηρξε καθαρά διακοσμητικός, μιας και δεν είχαν συμμετοχή και λόγο στις αποφάσεις που παίρνονταν για την ανάπτυξη της περιφέρειας.

Παίρνοντας όμως τα πράγματα από την αρχή και επιχειρώντας ένα οδοιπορικό στην ιστορία του θεσμού της Αυτοδιοίκησης, έμπρακτα θα διαπιστώσουμε την αξία, την προσφορά και τους άρρηκτους δεσμούς της με την πορεία του έθνους μας στους αιώνες.³⁵

Η Τ.Α. στάθηκε το “ρίζωμα” των κατοίκων του πολύπαθου αυτού τόπου, το ανθεκτικότερο οχυρό της δημοκρατίας και το άριστο ορμητήριο της.

Ιδρυτής της πρωτόθετης και ιερής τούτης παναθηναϊκής Οργάνωσης μπορεί να θεωρηθεί ο Θησέας, σαν ιδρυτής του δήμου της αρχαίας Αθηνas και θεμελιωτής της δημοκρατίας.

---

³⁴ Ομοίως

³⁵ Πέπη Δαράκη “Πολιτισμός και Τ.Α.”

Ο θεσμός του Δήμου ήταν αυτός που γέννησε και θεμελίωσε την δημοκρατία και τη συνέλευση του λαού, ήταν αυτός που οδήγησε τις τότε ελληνικές πόλεις στον χρυσό τους αιώνα και άνοιξε το δρόμο στο ελληνικό πνεύμα να λάμπει και να δώσει τα φώτα της ανάπτυξης στους λαούς της Ευρώπης.

Η Ρωμαϊκή όμως κυριαρχία, η συγκεντρωτική πολιτική των Βυζαντινών χρόνων και η επικράτηση του φεουδαρχισμού, στέρησαν από τους δήμους την λάμψη και την πολιτική τους δύναμη μετατρέποντάς τους σε τοπικούς οργανισμούς, ουσιαστικά σε όργανα ανάμεσα στον λαό και την εξουσία.

Έτσι τους βρήκε και τους διατήρησε η οσμανική κυριαρχία, χρησιμοποιώντας τους σαν βοηθητικές υπηρεσίες στην κατώτερη διοίκηση της χώρας.

Οι Δήμοι και οι Κοινότητες στα χρόνια της Τουρκοκρατίας δρούσαν ποικιλότροπα. Οι ενώσεις κοινοτήτων είχαν κίνητρα οικονομικά και εθνικά έγιναν κέντρα Εθνικής αντίστασης και κέντρα πνευματικά και οικονομικά, πραγματοποιούσαν την αποστολή τους με τη συνεισφορά των κατοίκων και την οικονομική ενίσχυση των ξενιτεμένων Ελλήνων. Ανέπτυξαν τοπική δραστηριότητα και εκτελούσαν έργα κοινής ωφέλειας.

Γενικά κατά την περίοδο της Τουρκοκρατίας, οι Έλληνες είχαν πραγματική, ουσιαστική Αυτοδιοίκησης και προνοούσαν όχι μόνο για την πληρωμή των φόρων στον ξένο κυρίαρχο, αλλά κυρίως για τα δικά τους εθνικά συμφέροντα.

Με την έναρξη όμως του αγώνα για την ανεξαρτησία αρχίζει να εξατμίζεται η ελευθερία της Ελληνικής κοινότητας, γιατί σκοπός της επανάστασης δεν ήταν η διατήρηση της τοπικής αυτονομίας, αλλά η πολιτική ένωση της ελεύθερης Ελλάδας κάτω από μία μόνο αρχή που να διατηρεί κάτω από έναν κοινό δεσμό όλα τα τμήματα της επικράτειας.

Με την ίδρυση του νέου Ελληνικού Κράτους οι συνθήκες αναρχίας που

επικρατούσαν και η εξάρτηση του από τις Μεγάλες Δυνάμεις δεν επέτρεψαν την ανάπτυξη της τοπικής αυτοδιοίκησης, μιας που το πρόβλημα της νεότερης Ελλάδας, ευθύς αμέσως μετά την απελευθέρωση, ήταν πρόβλημα κεντρικής εξουσίας και συγκεντρωτισμού.

Η υπερσυγκεντρωτική πολιτική του κράτους συνεχίστηκε σε διάστημα ενάμιση αιώνα, οι δήμοι και οι κοινότητες απογυμνώθηκαν οικονομικά και διοικητικά και ο θεσμός της Τ.Α. έπεσε σε νεκροφάνεια.

Χρειάστηκε να έρθει η Γερμανική κατοχή και ο εθνικοαπελευθερωτικός αγώνας (1941-44) για να αναδειχθεί και να αποδειχθεί ξανά η αξία και η σπουδαιότητα του θεσμού της Αυτοδιοίκησης.

Στους χαλεπούς εκείνους καιρούς, η Τ.Α. μέσα από την έκφραση των άμεσων αναγκών και προβλημάτων απέδειξαν ότι μπορεί να συμβάλλει στη συσπείρωση και στην πάλη πλατιών στρωμάτων, στην προώθηση και στην λύση εθνικών και τοπικών προβλημάτων και γενικότερα μπορεί να αποτελέσει όργανο ανάπτυξης και προαγωγής των δημοκρατικών θεσμών, αλλά και εμπόδιο και άμυνα απέναντι στην εκάστοτε ισχυρή κεντρική διοίκησης.

Παρά όμως την ουσιαστική συμβολή της στην κρίσιμη αυτή στιγμή του Ελληνισμού, με την αποκατάσταση της ομαλότητας, το χρόνιο πρόβλημα του ελληνικού πολιτικού συστήματος, ο συγκεντρωτισμός επανηλθε φυλακίζοντας και εμποδίζοντας την δράση των τοπικών αρχών στους δαιδαλώδεις διαδρόμους της γραφειοκρατίας.

Φτάσαμε έτσι σήμερα στο σημείο η Τ.Α. να αμφισβητείται και να προσπαθεί ξανά να αποδείξει τη σπουδαιότητά της. Αντιμετωπίζοντας παράλληλα προβλήματα σε τομείς όπως η διοίκηση, όπου παρατηρείται έλλειψη εξειδικευμένου προσωπικού, καθώς και συστήματος επιστημονικής οργάνωσης.

Προβλήματα κυρίως οικονομικά, όπου τα έσοδα της Τ.Α. εμφανίζονται πενιχρά, μιας και τα προβλεπόμενα από τον κρατικό προϋπολογισμό είναι λιγοστά και οι δυνατότητες των ΟΤΑ για έσοδα από φόρους ή από άλλες

πηγές που άμεσα συνδέονται με την δράση της, εμφανίζονται σαφώς περιορισμένες.

Χαρακτηριστικά αναφέρουμε ότι η Τ.Α. στην Ελλάδα συγκριτικά με τις άλλες χώρες της ΕΟΚ, παρουσιάζει τα χαμηλότερα ποσοστά εσόδων και δαπανών επί των αντίστοιχων ποσοστών εσόδων και δαπανών της Κρατικής διοίκησης. Η συμμετοχή της επίσης στα Ευρωπαϊκά Κοινοτικά Προγράμματα είναι περιορισμένη, όπως περιορισμένη είναι και η δυνατότητα απορρόφησης από τους ΟΤΑ κοινοτικών κονδυλίων.

Όλα βέβαια τα παραπάνω αποτελούν απόρροια της απροθυμίας της Κεντρικής εξουσίας να μεταφέρει στην Τ.Α. εξουσίες ουσιαστικές, πέρα από τον σκιώδη διοικητικό της ρόλο, γεγονός που την επιβαρύνει με ένα επιπλέον πρόβλημα αυτό του κομματισμού.

Οι συνθήκες λοιπόν, από την ίδρυση του ελληνικού κράτους μέχρι και τις τελευταίες δεκαετίες, κάθε άλλο παρα ευνοϊκές μπορούν να χαρακτηρισθούν για την ανάπτυξη ρόλων και δραστηριοτήτων από την Τ.Α. Πόσο μάλλον παράλογο, μετά από όλα αυτά, ακούγεται το γεγονός ανάπτυξης οποιασδήποτε πολιτιστικής δραστηριότητας από μέρους της Αυτοδιοίκησης, όταν αυτή αποτελούσε μέχρι πρότεινος διακοσμητικό στοιχείο και όταν μόλις το 1971 η κρατική εξουσία ανέπτυξε κάποιας μορφής πολιτιστική πολιτική με τη σύσταση αρμόδιου κρατικού οργάνου, του Υπουργείου Πολιτισμού.

Έτσι μόλις στη μέση της δεκαετίας του '70 όταν πλέον είχε αναγνωριστεί η ανάγκη πολιτιστικής ανάπτυξης και είχε καθοριστεί ο ρόλος και η συμβολή της Τ.Α. σ' αυτήν, ο Κρατικός μηχανισμός προχώρησε σε ορισμένες νομοθετικές ρυθμίσεις, που στόχευαν πλέον ουσιαστικά στην ανάδειξη του θεσμού και στην παραχώρηση αρμοδιοτήτων

Οι νομοθετικές διατάξεις που με τις ρυθμίσεις τους προωθούσαν και αναδείκνυαν τον πολιτιστικό ρόλο της Αυτοδιοίκησης, από τις αρχές του Ελληνικού κράτους μέχρι και σήμερα, παρουσιάζονται συνοπτικά παρακάτω.

Ήδη το 1833 με νόμο που είχε τότε θεσπιστεί, καθοριζόταν με ακρίβεια οι λειτουργίες της Τ.Α. ανάμεσα στις οποίες προβλεπόταν και η υπευθυνότητα των τοπικών αρχών, για την κατασκευή και συντήρηση των πρωτοβάθμιων σχολείων.

Στον Κώδικα δήμων και κοινοτήτων του 1954, καθορίζεται με σαφήνεια ο εκτελεστικός ρόλος της Τ.Α. Ενώ παράλληλα γίνεται αναφορά στα νομικά πρόσωπα που οι ΟΤΑ έχουν το δικαίωμα να συστήνουν, για την άσκηση της κοινωνικο-οικονομικής και επιχειρηματικής τους δράσης, καθορίζονται επίσης με ειδικές διατάξεις τα θέματα που αφορούν τη σύσταση, οργάνωση και λειτουργία των νομικών προσώπων.³⁶

Ουσιαστικά όμως αρμοδιότητες πολιτιστικού χαρακτήρα παραχωρήθηκαν στους ΟΤΑ, με τον Ν. 1063/60, όπου θεσμοθετημένα πλέον δόθηκε το δικαίωμα στις τοπικές αρχές να προστατεύσουν τα πολιτιστικά και πνευματικά δικαιώματα των πολιτών.

Ειδικότερα με τα άρθρα 23 και 24 δίνεται στους δήμους και στις κοινότητες η αποκλειστική αρμοδιότητα της κατασκευής και συντήρησης δημοτικών η κοινοτικών αθλητικών εγκαταστάσεων, κέντρων νεότητας και παιδικών χαρών. Παράλληλα ως συντρέχουσες αρμοδιότητες τους αναγνωρίζεται το δικαίωμα συμμετοχής στην ίδρυση πνευματικών και πολιτιστικών κέντρων, όπως βιβλιοθήκες, μουσεία, πινακοθήκες, θέατρα, καθώς και η κατασκευή έργων για την προστασία του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος.

Με τον Ν. 1262/82 επανερχόμαστε στα νομικά πρόσωπα που οι ΟΤΑ μπορούν να συστήσουν, αυτήν τη φορά όμως παρέχονται επιπλέον κίνητρα για την ίδρυση επιχειρήσεων σε τομείς όπως η βιομηχανία, ο τουρισμός, η γεωργία και οι υπηρεσίες. Τα κίνητρα είναι κυρίως χρηματοδοτικά. Και δημοσιονομικά και κλιμακώνονται κατά περιοχή και κλάδους, έτσι ώστε τα ισχυρότερα κίνητρα να παρέχονται στις πιο προβληματικές περιοχές της χώρας

και σε δραστηριότητες αυξημένης αναπτυξιακής βαρύτητας. Στην πράξη, όπως προκύπτει από τα στοιχεία των χρηματοδοτήσεων, οι δημοτικές επιχειρήσεις κατευθύνονται κατά κύριο λόγο στον τομέα των υπηρεσιών και κυρίως σε υπηρεσίες πολιτισμού και αναψυχής. Παρατηρούμε συνεπώς ότι ο θεσμός των δημοτικών επιχειρήσεων συμβάλλει αποφασιστικά στην ανάληψη δραστηριοτήτων και στην ενεργοποίηση των ΟΤΑ και κυρίως στον τομέα του Πολιτισμού.³⁷

Με το άρθρο επίσης 16 του Ν. 1416/84, καθώς και με το άρθρο 24 του Ν. 1065/84, που αποτελεί συμπλήρωση του πρώτου νόμου, παραχωρούνται στους ΟΤΑ επιπλέον αρμοδιότητες πολιτιστιού χαρακτήρα.³⁸

“Η ίδρυση και λειτουργία πολιτιστικών και πνευματικών κέντρων, όπως βιβλιοθήκες, μουσεία, πινακοθήκες, φιλαρμονικές, θέατρα, η επισκευή και συντήρηση παραδοσιακών ή ιστορικών κτιρίων που παραχωρούνταν από δημόσιους ή ιδιωτικούς φορείς για κοινωνικές ή πολιτιστικές λειτουργίες και σε συνεργασία με τους αρμόδιους δημόσιους φορείς ή συντήρηση και λειτουργία αρχαιολογικών και ιστορικών χώρων της περιοχής”.

“Να λαμβάνει μέτρα για την προστασία του φυσικού και του πολιτιστικού περιβάλλοντος και του δομημένου χώρου”.

“Η προώθηση πολιτιστικών ψυχαγωγικών και αθλητικών δραστηριοτήτων, ιδρύοντας κέντρα διδασκαλίας μουσικής, χορού, ζωγραφικής, αθλημάτων, σχολές γονέων, σχολές λαϊκής τέχνης και επαγγελματικού προσανατολισμού”.

Στα πλαίσια επίσης της συγκεκριμένης νομοθετικής ρύθμισης θεσπίστηκε ο θεσμός των Κέντρων Ανοικτής Προστασίας Ηλικιωμένων (ΚΑΠΗ), καθώς και ο θεσμός των Προγραμματικών Συμβάσεων, που ο ρόλος τους υπηρξε καθοριστικός για την εξέλιξη των ΟΤΑ. Συγκεκριμένα με το θεσμό των

37 Ηλιοπούλου Πολυξένη Δημοτικές επιχειρήσεις και περιφερειακή ανάπτυξη (Υλη μαθηματος “Δημοτική και Κοινοτική Ανάπτυξη” Ε΄ Εξάμηνο Δ.Μ.Τ.Α.)

38 Δημοτικός και Κοινοτικός Κώδικας Π.Δ. 410/95 (ΦΕΚ Α 231)

Π.Σ. επιδιώκεται η εξοικονόμηση πόρων με την από κοινού συμμετοχή ΟΤΑ και ενδιαφερομένων φορέων στην εκτέλεση π.χ. ενός έργου ή στην παροχή μιας υπηρεσίας, μειώνοντας στο ελάχιστο δυνατό τα συγκεκριμένα λειτουργικά κ.λπ. έξοδα κάθε συμβαλλόμενου.

Σύμφωνα ακόμη με το άρθρο 35 του Ν. 1416/84 τα ΔΗΠΕΘΕ που από το 1983 είχαν ιδρυθεί, σταδιακά πρόκειται να μετατραπούν σε δημοτικές επιχειρήσεις, μιας και η νομική αυτή μορφή είναι πιο ευέλικτη και αποτελεσματική.³⁹

Ένα σημαντικό βήμα προς τον δημοκρατικό προγραμματισμό και στον πολιτιστικό τομέα, πραγματοποιήθηκε με τον Ν. 1622/86 και συγκεκριμένα με το άρθρο 23, όπου παραχωρείται στην Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση η αρμοδιότητα της ίδρυσης, μέριμνας και λειτουργίας πολιτιστικών και πνευματικών κέντρων, καθώς και της ενίσχυσης πολιτιστικών δραστηριοτήτων και πρωτοβουλιών των πρωτοβάθμιων ΟΤΑ και των άλλων πολιτιστικών φορέων του νομού.⁴⁰ Προβλέπεται επίσης η κατάρτιση και η εφαρμογή του θεσμού των Τοπικών Αναπτυξιακών Προγραμμάτων (ΤΟΠ.Α.Π.), καθώς και η θέσπιση των τριών επιπέδων αυτοδιοίκησης, στα πλαίσια του δημοκρατικού προγραμματισμού.

Τέλος με το Π.Δ. 347/86 για τη "Μεταβίβαση αρμοδιοτήτων στους Νομάρχες και στις Περιφερειακές αρχές Διανομαρχιακού επιπέδου", μεταβιβάζονται στους Νομάρχες οι αρμοδιότητες του ΥΠ.Π.Ο., που σχετίζονται με επιχορηγήσεις πολιτιστικών σωματείων, σωματείων για την οργάνωση λαογραφικών εκδηλώσεων, χορευτικών συγκροτημάτων, λογοτεχνικών σωματείων, καθώς και οι αρμοδιότητες οι σχετικές με την ίδρυση και λειτουργία των ερασιτεχνικών σχολών καλλιτεχνικής εκπαίδευσης.⁴¹

---

39 Κόνσολα Ντ. σελ. 41

40 Κόνσολα Ντ. σελ. 84

41 Κόνσολα Ντ. σελ. 84

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

Η ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΠΑΡΑΔΟΣΗ ΤΟΥ ΒΟΛΟΥ ΚΑΙ Η ΠΑΡΟΥΣΙΑ ΤΟΥ Κ.Ο.Δ.Β.

2.1. Το πολιτιστικό προφίλ της πόλης του Βόλου

Η πόλη του Βόλου βρίσκεται στο κέντρο της ηπειρωτικής Ελλάδας, κτισμένη στο εσωτερικό του Παγασητικού κόλπου και στους πρόποδες του μυθικού Πηλίου, αποτελεί το τρίτο μεγαλύτερο λιμάνι της χώρας, καθώς και μια από τις πιο τουριστικές περιοχές.

Πρωτεύουσα του νομού Μαγνησίας, με πληθυσμό 120.00 κατοίκων, παρουσιάζει έντονη οικονομική ανάπτυξη και μια ιδιαίτερη πολιτιστική ζωή, με εξαιρετική πρόοδο στους τομείς της εκπαίδευσης και του πολιτισμού, με βιβλιοθήκες, πρότυπα ιδρύματα, μουσικό θέατρο, καλλιτεχνικό οργανισμό, μουσεία, περιοδικά και ημερησίες εφημερίδες.⁴² Αποτελεί αναμφισβήτητα ένα από τα μεγαλύτερα αστικά κέντρα της χώρας μας.

Από τη δημιουργία του ελληνικού κράτους, και συγκεκριμένα από την απελευθέρωση της Θεσσαλίας το 1881, ο Βόλος ανέπτυξε έντονη βιομηχανική και εμπορική δράση.

Η κατασκευή του Θεσσαλικού σιδηροδρομικού δικτύου, στις αρχές του 20ου αιώνα, τα λιμενικά έργα και η ίδρυση βιομηχανικών μονάδων, βάζουν την πόλη του Βόλου σε τροχιά ανάπτυξης.

Το 1894 λειτουργούσαν ήδη 13 ατμοκίνητα εργοστάσια και το 1907 δημιουργήθηκαν δύο (2) ακόμη μεγάλα υφαντουργεία.

Τον Απρίλιο του 1919 ιδρύθηκε το Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο Βόλου και ένα χρόνο αργότερα, στα 1920 άρχισε η έκδοση σχετικού ενημερωτικού δελτίου. Σε ένα άρθρο του συγκεκριμένου δελτίου που δημοσιεύθηκε το 1923, παρουσιάζεται η βιομηχανική κίνηση του Βόλου, η οποία παρουσιάζεται σε πέντε (5) κλάδους, στην Αλευροβιομηχανία, Σιδηρουργία, Υφα-

42 "VOLOS a unique city" Τουριστικός οδηγός του Δήμου Βόλου 1994

ντουργία και Νηματουργία, Βυρσοδεψία και Σαπυνοποιία.⁴³

Νωρίτερα το 1910 είχε ήδη ιδρυθεί στο Βόλο η πρώτη τοπική τράπεζα, πρόκειται για την ομώνυμη Τράπεζα του Δημητρίου Κοσμάδοπουλου.

Η έντονη αυτή οικονομική ανάπτυξη συνοδευόταν και από μια παράλληλη άνθιση των *γραμμάτων*.

Στα τέλη του 19ου αιώνα το ποσοστό των εγγραμμάτων στην επαρχία του Βόλου ανέρχεται στο 43,18% και είναι το υψηλότερο της Θεσσαλίας, ενώ στο εσωτερικό της πόλης του Βόλου το ποσοστό ανεβαίνει στο 53,3% επίσης το υψηλότερο της Θεσσαλίας. Αξίζει ακόμη να αναφέρουμε ότι το ποσοστό των εγγραμμάτων γυναικών στο Βόλο, στο Κεντρικό Πήλιο και στον Αλμυρό, ανέρχεται στο 20%, τη στιγμή που στο μεγαλύτερο μέρος της υπόλοιπης Θεσσαλίας είναι κάτω του 5%.⁴⁴

Το 1871 και συγκεκριμένα στις 23 Ιουνίου, από μια ανταπόκριση για τον Βόλο στην Αθηναϊκή εφημερίδα Μέλλον, πληροφορούμαστε ότι σε σύσκεψη εκπροσώπων της πόλης υπό του Μητροπολίτη αποφασίστηκε η ίδρυση Γυμνασίου και συγκεντρώθηκαν 1300 λίρες για την κατασκευή του κτιρίου.⁴⁵

Από την αρχική αυτή προσπάθεια μέχρι και το 1894 στο βόλο λειτουργούσαν τετρατάξιο γυμνάσιο, σχολαρχείο, τρία δημοτικά σχολεία αρρένων, τρία παρθεναγωγεία, νηπαγωγεία, ένα ιδιωτικό λύκειο, ένα μωαμεθανικό και ένα ισραηλιτικό σχολείο.

Το 1904 εγκαθίστανται στο Βόλο οι πρώτες αδελφές του μοναχικού ταγματος του Αγίου Ιωσήφ και ξεκινά τη λειτουργία της η ομώνυμη σχολή καλογραιών.

Το 1908 ιδρύεται το Ανώτατο παρθεναγωγείο με διευθυντή τον εξάιρετο

43 "Δελτίο του Εμποροβιομηχανικού Επιμελητηρίου" τευχος Απριλίου 1923 από το Τυπο-Φωτο-Γραφικό Πανόραμα του Βόλου 1991, τευχος Α'

44 "Μαγνητων Μέλος" Μουσικές παραδοσεις της Μαγνησίας, Βόλος 1997

45 Τυπο-φωτο-γραφικό πανόραμα του Βόλου της Νίτσας Κολιου τευχος Α' 1991 σελ. 18

παιδαγωγό και λογοτέχνη Αλέξανδρο Δελμούζο,⁴⁶ όπου με πρωτοφανή επαναστατικότητα για την εποχή καθιέρωσε την διδασκαλία στην δημοτική γλώσσα.

Στα 1925 κάνει την εμφάνισή του στην πόλη του Βόλου το πρώτο μαθητικό περιοδικό, πρόκειται για το "Αλκυών" που εκδίδεται από τους μαθητές του Α΄ Γυμνασίου αρρένων και υπηρξε χειρόγραφο.

Η πρώτη εφημερίδα που κυκλοφόρησε στο Βόλο είναι η "Θεσσαλία" των Κωνσταντίνου και Γεωργίου Σακελαρίδη, το πρώτο της φύλο κυκλοφόρησε στις 10 Οκτωβρίου του 1881. Από τότε εκαναν την εμφάνισή τους πάμπολλες εφημερίδες με ποικιλία σε διάρκεια ζωής, περιεχόμενο, ποιότητα και εκδοτικά κίνητρα. Οι εφημερίδες όμως που στάθηκαν ορόσημο για τον τύπο του Βόλου και οι οποίες κυκλοφορούν μέχρι και σήμερα είναι "η Θεσσαλία" και ο "Ταχυδρόμος".

"Η Θεσσαλία"⁴⁷ κυκλοφόρησε στις 25 Μαΐου 1898 και υπηρξε δημιούργημα του Δημοσθένη Ρίζου εξαιρετού δημοσιογράφου και αργότερα μαχητικού δημοτικού υπαλλήλου, που μέσα από την εφημερίδα του, τη "Θεσσαλία" καυτηρίαζε τα κακώς κείμενα της κοινωνίας του Βόλου. Η "Θεσσαλία" αποτελεί φαινόμενο για επαρχιακή εφημερίδα μιας και κλείνει έναν αιώνα λειτουργίας. Εξήγηση στην ύπαρξη ακόμη αυτής της αιωνόβιας πλέον καθημερινής εφημερίδας μπορεί να δίνει το γεγονός ότι, οι ιδιοκτήτες της

---

46 Η πρωτοβουλία για διδασκαλία στη δημοτική γλώσσα και οι σοσιαλιστικές του ιδέες που τις διακρυξζε σε σειρά διαλέξεων του στο Εργατικό Κέντρο Βολου (1908), προκάλεσαν την αντίδραση συντηρητικών στοιχείων της πόλης, που οργάνωσαν εναντίον του εκστρατεία κατασυκοφάντησης, με πρωτεργάτη την τοπική εφημερίδα "Κηρυξ" και τον διευθυντή της Δημοσθένη Κουρτοβίκ. Ο Δελμούζος αναγκάστηκε να παραιτηθεί στα 1911, όμως οι πολέμοί του δεν αρκέστηκαν σ' αυτό, τον παρέπεμψαν σε δίκη για "ανατρεπτικές ενέργειες κατά του καθεστώτος". Η δίκη έγινε στο Ναύπλιο και μαζί του στο εδώλιο καθήσαν και άλλα προοδευτικά πνευματα του Βολου. Τελικά κρίθηκαν αθώοι, υστερα από την επέμβαση κορυφαίων πνευματικών ανθρώπων, που κατέθεσαν υπέρ τους.

47 Η "Θεσσαλία" του 1898 δεν έχει καμία σχέση με την πρώτη εφημερίδα του Βόλου τη "Θεσσαλία" του 881. Για την ακρίβεια "Η Θεσσαλία" του 1898 δεν ήταν καινούρια εφημερίδα, αλλά αποτέλεσε την συνέχεια δυο προηγούμενων. Συγκεκριμένα της εφημερίδας "Παγαισαί" του 1889 και της "Νέας Θεσσαλίας" του 1892. Τυπο-φωτο-γραφικό πανόραμα του Βόλου, Νίτσα Κολιού, Τόμος Α΄

υπηρξαν άψογοι επιχειρηματίες, με αποτέλεσμα να επικρατεί μια ατμόσφαιρα τάξης και νοικοκυροσύνης, ίσως σχολαστικής κάποτε αλλά σαφώς απαραίτητης όπως αποδείχθηκε.

Η άλλη μεγάλη καθημερινή εφημερίδα του Βόλου είναι ο “Ταχυδρόμος”. Στις 8 Δεκεμβρίου του 1916 με εκδότη της και διευθυντη τον πρυτανή της Θεσσαλικής δημοσιογραφίας Αλέξανδρο Μέρο⁴⁸ είδε το φως η εφημερίδα που επρόκειτο μετά από δεξαετίες να εξελιχθεί στην πρώτη επαρχιακή της Ελλάδας. Πάντα κοντά στα προβλήματα του Θεσσαλικού κάμπου, πρωτοστάτησε στους αγώνες του αγροτικού κινήματος, αλλά και συμμετείχε ενεργά στην πολιτιστική όσο και οικονομική ζωή του Βόλου, όλα αυτά τα χρόνια.

Εκτός από το δίδυμο αυτό των καθημερινών εφημερίδων, κυκλοφορούν στο Βόλο και δυο (2) εβδομαδιαίες εφημερίδες το “Εμπρός” και η “Πρωινή”.

Το “Εμπρός” κυκλοφόρησε τον Ιανουάριο του 1964 και γνωρίζει μακροβιότητα και ακμή, κάπως πρωτόφαντη για κομματικό φύλλο.

Η “Πρωινή” κυκλοφόρησε στις 6 Σεπτεμβρίου του 1971 και δίνει βαρυτητα στην ειδησεογραφία και ιδιαίτερη έμφαση στα αθλητικά, χωρίς βέβαια να παραλείπονται σχόλια και χρονογραφήματα, που συμβάλλουν στην αρτιότητα της εφημερίδας.

Αναφορικά με τον *περιοδικό τύπο* από τα πιο αξιόλογα περιοδικά που τώρα κυκλοφορούν στο Βόλο είναι το μηνιαίο περιοδικό “ΩΡΕΣ”. Κυκλοφόρησε το 1986 και η ύλη του είναι ποικίλη και ενδιαφέρουσα.

Έντονη επίσης εμφανίζεται και η *πολιτιστική ζωή* στον Βόλο. Ήδη στα 1916 είχε συσταθεί ο Σύλλογος Φιλοτέχνων, σαν μοχλός της πνευματικής

---

48 Ο Αλέξανδρος Μέρος υπηρξε για 48 χρόνια ιδιοκτήτης και διευθυντής του “Ταχυδρόμου”. Έκρηκτικός, ανησυχός, αεικίνητος, είχε χαρακτηριστεί ως δημοσιογράφος-ηφαιστέιο. Μεγάλο του πάθος ο αγροτισμός, το αγροτικό πρόβλημα που ήταν τότε στη μεγάλη του ένταση. Υπήρξε μεγάλος δάσκαλος για γενιές συντακτών και ταυτόχρονα εξέχουσα φυσιογνωμία του Βόλου. Έφυγε αφήνοντας μια μεγάλη μαχητική και τίμια καθημερινή εφημερίδα.

ζωής του Βόλου. Στα 1926 εξέδωσε και μηνιαίο περιοδικό τον “Φιλότεχνο” με επιμελητή του, τον Πρόεδρο του συλλόγου Αρ. Βεκιαρέλη. Ο Συλλογος Φιλοτέχνων υπάρχει μέχρι και σήμερα και αριθμεί 500 και πλέον μέλη.

Το 1897 ιδρύθηκε στο Βόλο Δημοτικό Θέατρο στην αίθουσα του οποίου έλαβαν χώρα ξεχωριστές για την εποχή παραστάσεις. Από τις πολιτιστικές σελίδες του “Ταχυδρόμου” ενδεικτικά αναφέρουμε ότι τους δύο πρώτους μήνες το 1936 στο Δημοτικό Θέατρο φιλοξενήθηκαν θίασοι όπως αυτός της Μαρίκας Κοτοπούλη και της Κατερίνας Ανδρεάδη ενώ ξεχωριστή αίσθηση είχε προκαλέσει η εμφάνιση της Βολιώτισσας Σοφίας Βεμπο.⁴⁹

Την ίδια περίοδο έκαναν την εμφάνισή του και τα πρώτα *τοπικά ερασιτεχνικά θεατρικά σχήματα*. Την περίοδο 1916–1927 οργανώθηκε και λειτουργούσε η Θεατρική ομάδα του Συλλόγου “Φιλοτέχνων” την περίοδο 1920–1940 το παιδικό θέατρο της Αννέτας Τσολάκη.

Το 1947 σε μια εποχή σκοτεινή για την Ελλάδα ο τότε σχολικός επιθεωρητής του Βόλου κ. Ι.Γ. Παπαϊωάννου δημιούργησε το “Μορφωτικό Παιδικό Θέατρο Βόλου”. Είκοσι (20) δάσκαλοι της πόλης, επέλεξαν διακόσους (200) περίπου μαθητές και μαθήτριες, για χορωδία, χορούς, ζωντανές εικόνες, σκετς κ.λπ., κατόρθωσαν έτσι να ανεβάσουν στα τρία χρόνια λειτουργίας του “Μορφωτικού Θεάτρου” αρκετές παραστάσεις, κυρίως σε εθνικές γιορτες και επετείους.

Ένα όμως από τα πιο αξιόλογα Θεατρικά σχήματα στην Ελλάδα είναι αυτό της “Θεατρικής Λέσχης Βόλου”⁵⁰ του Σπύρου Βραχωρίτη. Η δράση της άρχισε στα μέσα της δεκαετίας του ‘60, όταν ακόμη το Θέατρο ήταν μονοπώλιο της πρωτεύουσας. Το ρεπερτόριο της Λέσχης είναι πρωτοποριακό και το έργο της παρακολουθείται από περιορισμένο κοινό. Η Λέσχη συνεχίζει μέχρι και σήμερα να διδάσκει θέατρο υψηλού επιπέδου σε λιγιστούς

49 Τυπο-φωτο-γραφικό Πανόραμα του Βόλου τόμος Α΄ σελ. 290–291.

50 Κόνσολα Ντ. σελ. 40, Τυπο-φωτο-γραφικό Πανόραμα του Βόλου σελ. 874 τόμος Β΄

θεατές, η έδρα της όμως δεν είναι πλέον ο Βόλος.

Η μεγάλη όμως θεατρική φιλοδοξία του Βόλου υπήρξε από παλιά η ίδρυση Ανώτερης Δραματικής Σχολής. Ήδη κατά την περίοδο 1928–1931 λειτουργούσε η Δραματική Σχολή Βόλου του Κ. Κροντηρά. Ενώ από το περιοδικό "Θεσσαλική ενημέρωση"⁵¹ πληροφορούμαστε ότι στις αρχές της δεκαετίας του '60 λειτουργούσε στο Βόλο η Θεατρική Σχολή της Μαίρης Βεάκη, κόρης του αείμνηστου Αιμίλιου Βεάκη, από εκεί μάλιστα ξεκίνησε και τα πρώτα του θεατρικά βήματα ο ηθοποιός Γιάννης Κατράκης.

Ιδιαίτερη μπορεί να χαρακτηριστεί η σχέση του Βόλου και γενικά της Μαγνησίας με την *μουσική* μιας και η γεωγραφική της θέση και οι ιστορικές συγκυρίες, συντέλεσαν ώστε να συνυπάρχουν πολλά είδη μουσικής μαζί.

Συγκεκριμένα η γειτνίαση του κάμπου, του βουνού και της θάλασσας, τα χρόνια της τουρκοκρατίας και τα ρεύματα των προσφυγών και των μεταναστών, καθιστούν την Μαγνησία χωνευτήρι μουσικών παραδόσεων και γενετήρια νέων ακουσμάτων.⁵² Η μουσική υπήρξε πάντα ζωντανή στην πόλη του Βόλου.

Το 1901 ιδρύεται η "Μουσική Εταιρεία Βόλου" υπό την διεύθυνση του Διονυσίου Λαυράγκα,⁵³ το 1908 η Αννέτα Τσολάκη ιδρύει το ωδείο της, όπου για δεκαετίες στηριζε τη μουσική παιδεία του Βόλου. Τις τελευταίες επίσης δεκαετίες λειτουργούν στο Βόλο αρκετά ιδιωτικά ωδεία, καθώς και το Δημοτικό που συγκαταλέγεται στα καλύτερα της χώρας. Λειτουργούν επίσης Φιλαρμονική, μικτή και παιδική χορωδία, Συμφωνική Ορχήστρα, καθώς και πληθος μουσικών σχημάτων που καλύπτουν όλη τη γκάμα των ειδών της μουσικής.

Ένας ακόμη τομέας στον οποίο η πόλη του Βόλου έχει να επιδείξει έντονη ανάπτυξη είναι αυτός της *αρχαιολογίας*. Οι πρώτες αρχαιολογικές

51 Θεσσαλική Ενημέρωση, 11ο τεύχος 6 Μαρτίου 1976

52 Μαγνητών Μέλος, Μουσικές παραδόσεις της Μαγνησίας

53 Γνωστός μουσουργός και συγγραφέας απομνημονευμάτων

έρευνες στην ευρύτερη περιοχή της Μαγνησίας άρχισαν το 1893 από την Αρχαιολογική Εταιρεία στον χώρο της Δίμνης οπότε και ανακαλυφθηκε ο πρώτος θολωτός τάφος. Έκτοτε συνεχίστηκαν οι αρχαιολογικές έρευνες και είχαμε την ανακάλυψη του οικισμού του Σέσκλου που μαζί με τα ευρήματα στην Δίμνη αποτελούν χαρακτηριστικά δείγματα της λιθικής εποχής, οι οποία τοποθετείται στα τέλη του 3ου αιώνα π.Χ.⁵⁴

Συγκεκριμένα πρόκειται για σκεύη, όπλα και εργαλεία από πέτρα η και οστά. Ανακαλύφθηκαν επίσης και ορισμένα χάλκινα αντικείμενα, που μαρτυρούν ότι ήδη την εποχή εκείνη είχε γίνει γνωστή η χρήση του χαλκού.

Ανασκαφές πραγματοποιήθηκαν επίσης στην περιοχή της Δημητριάδας, όπου και βρέθηκε οικισμός που χρονολογείται περί τα τέλη της 7^{ης} π.Χ. εκατονταετηρίδας, δηλαδή γύρω στο 293 π.Χ. Ο οικισμός της Δημητριάδος κτίστηκε από τον βασιλιά της Μακεδονίας Δημήτριο τον Πολιορκητή και αποτέλεσε σπουδαίο κέντρο κατασκευής πλοίων.⁵⁵

Σημαντικής αρχαιολογικής όσο και ιστορικής σημασίας ήταν και το κάστρο του Βόλου που κτίστηκε κατά την Βυζαντινή περίοδο και συγκεκριμένα στα 1333. Το 1889 η τότε Ελληνική Κυβέρνηση έκρινε ανώφελη την παρουσία του και διέταξε την κατεδάφισή του.

Τα ευρήματα των ανασκαφών εκτίθενται στο Αθανασάκειο Αρχαιολογικό Μουσείο του Βόλου, που κτίστηκε στα 1909. Το 1950 ιδρύθηκε στο Βόλο η "Φιλαρχαίον Εταιρεία" η οποία οκτώ χρόνια αργότερα εξέδωσε ένα αξιόλογο αρχαιολογικό περιοδικό τα "Θεσσαλικά". Από το περιοδικό αυτό κυκλοφόρησαν συνολικά πέντε (5) τόμοι, με πολύ ενδιαφέρουσες συνεργασίες αρχαιολόγων Ελλήνων και ξένων, για τα πορίσματα των ερευνών στην περιοχή.

Σημαντική είναι επίσης η δράση της "Εταιρείας Θεσσαλικών Ερευνών",

54 Ιστορία του Βόλου, Τσοποτός Δημήτριος Κ.Ο.Δ.Β. 1991

55 Τσοποτός Δημήτριος, Ιστορία του Βόλου, Κ.Ο.Δ.Β. 1991

που ιδρύθηκε στο Βόλο το 1971, τόσο με την έκδοση του "Αρχείου των Θεσσαλικών μελετών", όσο και με την περαιτέρω δράση της, που περιλαμβάνει μεταξύ των άλλων και την πραγματοποίηση μαθημάτων πανεπιστημιακού επιπέδου στο Βόλο, σε συνεργασία με την Πολυτεχνική Σχολή του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, καθώς και με την ίδρυση του τοπικού Ιστορικού Αρχείου Θεσσαλίας σαν αποκεντρωμένης υπηρεσίας των Γενικών Αρχείων του Κράτους.

Στο Βόλο επίσης κατά την διάρκεια της έντονης πολιτιστικής του ζωής έκαναν την εμφάνιση τους κορυφαίοι καλλιτέχνες, που συνέβαλαν ο καθένας με το δικό του τρόπο στην διαμόρφωση του πολιτιστικού χαρακτήρα της πόλης. Στα 1888 γεννήθηκε στο Βόλο ο Τζιόρτζιο Ντε Κίρικο διάσημος ζωγράφος. Ο πατέρας του Εβάριστο Ντε Κίρικο ήταν ο υπεύθυνος για την κατασκευή του Θεσσαλικού σιδηροδρομικού δικτύου. Οι καλλιτεχνικές αναζητήσεις του Τζιόρτζιο Ντε Κίρικο⁵⁰ άρχισαν σε παιδική ηλικία όταν ζούσε ακόμη στο Βόλο, όπου και ανακάλυψε φόρμες και μυθολογικά στοιχεία, που σταθηκαν καθοριστικά στην τόσο αινιγματική, αμφιλεγόμενη και αυτοαναιρούμενη πορεία του στην καλλιτεχνική ζωή του εικοστού αιώνα.

Την ίδια περίοδο έως και το 1930, ο δημοφιλής ζωγράφος Θεόφιλος εργάστηκε στο Βόλο και στα χωριά του Πηλίου. Έργα του κοσμούν εκκλησίες, μοναστήρια, ακόμη και σπίτια της περιοχής. Το έργο του ανακάλυψε στα 1935 ο μοντέρνος ζωγράφος Γουναρόπουλος, ο οποίος αργότερα εικονογράφησε στον Βόλο την εκκλησία της Αγίας Τριάδας.

Την πολιτιστική εικόνα της πόλης του Βόλου έρχονται επίσης να συμπληρώσουν η ύπαρξη του Θεσσαλικού Πανεπιστημίου, καθώς και οι ραδιοφωνικοί και τηλεοπτικοί σταθμοί που εκπέμπουν από αυτή.

Συγκεκριμένα στο Βόλο για το ακαδημαϊκό έτος 1988-89 λειτούργησαν τα τρία πρώτα τμήματα του Θεσσαλικού Πανεπιστημίου, πρόκειται για δύο

---

56 "ΜΕΡΕΣ ΤΟΥ ΤΖΙΟΡΤΖΙΟ ΝΤΕ ΚΙΡΙΚΟ" ΚΕΝΤΡΟ ΤΕΧΝΗΣ Κ.Ο.Δ.Β. 1995

παιδαγωγικά Δημοτικής εκπαίδευσης και Νηπιαγωγών και για το τμήμα Γεωπονίας.

Η ραδιοφωνική παράδοση στον Βόλο αρχίζει στα 1948 οπότε και άρχισε να εκπέμπει ο Κρατικός Ραδιοφωνικός Σταθμός Βόλου. Σήμερα στο Βόλο λειτουργούν 11 τοπικοί ραδιοφωνικοί σταθμοί.

Αναφορικά τώρα με την τηλεόραση, ο πρώτος τηλεοπτικός σταθμός λειτούργησε το 1990, πρόκειται για την ΒΕΡΑ (Βολιώτικη Ελεύθερη Ραδιοφωνία), που εκτός από ραδιοφωνική είναι πλέον και τηλεοπτική.

Υπάρχει επίσης και η ΤΡΤ, Θεσσαλική Ραδιοφωνία-Τηλεόραση που ιδρύθηκε το 1990 και αποτελεί συλλογικό έργο των ραδιοφωνικών σταθμών και εφημερίδων των Θεσσαλικών πρωτευουσών, δηλαδή του Βόλου, της Καρδίτσας, της Λάρισας και των Τρικάλων.

Η σκιαγράφιση του πολιτιστικού αυτού προφίλ της πόλης του Βόλου θα ήταν ασφαλώς ελλιπής αν δεν αναφερόμασταν τον καθοριστικό ρόλο που τις δυο (2) τουλάχιστον τελευταίες δεκαετίες διαδραματίζουν οι δημοτικές αρχές.

Στις αρχές της δεκαετίας του '70 στον ήδη έντονα πολιτιστικά και όχι μόνο χώρο της πόλης, χάρη στη ιδιωτική πρωτοβουλία, οι τοπικές αρχές πραγματοποίησαν τις πρώτες τους ουσιαστικές προσπάθειες συμμετοχής σε συνεργασία αρχικά με σωματεία και συλλόγους. Χαρακτηριστικά αναφέρουμε ότι το 1976 σε συνεργασία με το "Καλλιτεχνικό και πνευματικό έντευκτηριο του Βόλου" εκδόθηκε το περιοδικό "Κείμενα του Βόλου", που αναφεροταν στον χώρο του πνεύματος και της τέχνης.

Μεταγενέστερα και κυρίως στην δεκαετία του '80 η μορφή παρέμβασης της Τ.Α. στα δρώμενα της πόλης άλλαξε χαρακτήρα και έντονα πλέον επενέβη στην δημόσια ζωή δημιουργώντας δημοτικές επιχειρήσεις πολιτιστικού και όχι μόνο χαρακτήρα.

Άξονες Πολιτιστικής Πολιτικής του Δήμου Βόλου

Συγκεκριμένα οι Δημοτικές επιχειρήσεις που ίδρυσε ο Δήμος Βόλου είναι :

- η Φιλαρμονική Ορχήστρα του Δήμου Βόλου,
- ο Καλλιτεχνικός Οργανισμός Δήμου Βόλου,
- η Μικτή Δημοτική Χορωδία Βόλου,
- το Δημοτικό Κέντρο Ιστορίας και Τεκμηρίωσης,
- ο Δημοτικός Εκπαιδευτικός Οργανισμός,
- ο Δημοτικός Οργανισμός Υγείας-Κοινωνικών Θεμάτων,
- το Δημοτικό Ινστιτούτο Επαγγελματικής Κατάρτισης,
- η Δημοτική Επιχείρηση Μελετών-Κατασκευών Βόλου,
- η Δημοτική Τουριστική Επιχείρηση,
- το Κέντρο Ανοιχτής Προστασίας Ηλικιωμένων,
- ο Οργανισμός Κέντρων Παιδιού,
- η Δημοτική Επιτροπή Γυναικών Βόλου,
- η Επιτροπή Περιβάλλοντος Δήμου Βόλου και
- οι νεοσυσταθείσες Δημοτικό-Περιφερειακό Θέατρο Βόλου και
- το Κέντρο Μουσικού Θεάτρου.

Συμμετεχει επίσης στο θεσμό της “Αδελφοποίησης πόλεων”,⁵⁷ αποκτώντας δυο “αδελφές πόλεις” αρχικά την Σοβιετική Ροστώβ και πιο πρόσφατα την Γαλλική Λεμάν, καθώς και στο “Εθνικό Πολιτιστικό Δίκτυο Πόλεων”,⁵⁸ αναλαμβάνοντας την διοργάνωση Φεστιβάλ Μουσικού Θεάτρου.

57 Ο θεσμός της αδελφοποίησης άρχισε να εφαρμόζεται εδώ και 40 χρόνια. Οι αδελφοποιήσεις συμβάλλουν στην εκδήλωση βουλήσης των λαών και των εκλεγέντων από αυτούς στις τοπικές αρχές, να συμμετάσχουν στην οικοδόμηση της Ευρώπης να ανταλλάσουν μεταξύ τους διαφορετικά στοιχεία παραδόσεων και πολιτισμών, ζωντανεύοντας και διατηρώντας τον πολιτιστικό πλούτο των λαών και να εκπονουν κοινά προγράμματα που σε μεγάλο ποσοστό θα χρηματοδοτούνται από την Ε.Ε.

58 Ο θεσμός του Εθνικού Πολιτιστικού Δικτύου πόλεων που προωθεί το ΥΠ.Π.Ο. είναι ένας θεσμός που ξεκίνησε το 1993 και βρίσκεται σε εξέλιξη. Φιλοδοξεί να διαμορφώσει ένα νέο πολιτιστικό γίγνεσθαι στη χώρα μας συνδέοντας έναν ικανό αριθμό πόλεων που ιστορικά και γεωγραφικά καλύπτουν ολόκληρο τον ελληνικό χώρο, σ’ ένα πλέγμα πολιτιστικών σχέσεων με σκοπό την ανάπτυξη της περιφέρειας αποκλείοντας την Αθήνα και την Θεσσαλονίκη, αφού στόχος του προγράμματος είναι η καταπολέμηση

Από το 1985 ο Δήμος Βόλου εκδίδει περιοδικό με τον τίτλο "Βόλος, η πόλη μας", μέχρι τώρα έχουν δημοσιευθεί 18 τεύχη του περιοδικού και το τελευταίο κυκλοφόρησε το Δεκέμβριο του 1990.

Πολιτιστική υποδομή

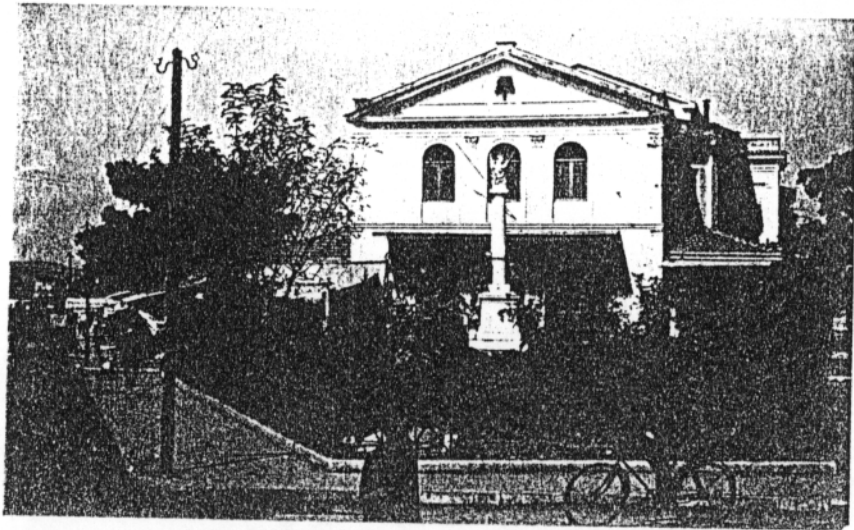
Η συμβολή επίσης της δημοτικής αρχής στην κτιριακή πολιτιστική πολιτική υπηρξε καθοριστική κυρίως την τελευταία δεκαετία.

- Τον Ιανουάριο του 1989 εγκαινιάστηκε το καινούριο Δημοτικό Θέατρο του Βόλου, το οποίο αποτελεί τον άξονα ενός ολοκληρωμένου πολιτιστικού κέντρου, μιας και διαθέτει θερινή σκηνή και ανοικτό θέατρο, βιβλιοθήκη, μεγάλο φουαγιέ, μπαρ, καμαρίνια, βεστιάριο, αποθήκη σκηνικών, χώρους για μαθήματα δραματικής τέχνης, η χωρητικότητά του είναι 900 ατόμων στις πλατείες, τα θεωρία και τον εξώστη.
- Διαμόρφωσε επίσης νεοκλασσικά κτίρια, παλιά εργοστάσια και αποθήκες, στα οποία στέγασε το Δημοτικό Ωδείο, Κέντρα Νεότητας, καθώς και Καλλιτεχνικά τμήματα και σχολές των Δημοτικών του Επιχειρήσεων.
- Εξασφάλισε και διαμόρφωσε χώρους αθλοπαιδιών, πάρκα, σχεδίασε και υλοποίησε την πεζοδρόμηση του εμπορικού Κέντρου της πόλης, και γενικά μεριμνεί για να εξασφαλίσει από οικιστικής και πολεοδομικής άποψης την αναβάθμιση της ποιότητας ζωής των κατοίκων του Βόλου.

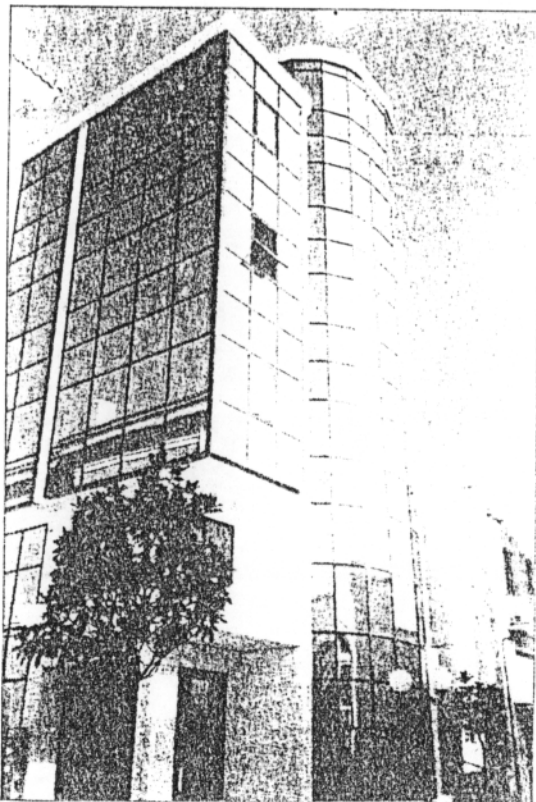
Μέσα από αυτήν την επιγραμματική έστω αναφορά μας στη δράση των τοπικών αρχών τις δύο αυτές δεκαετίες εύκολα διαπιστώνουμε, ότι αυτή έχει καλύψει όλους τους τομείς της δημόσιας ζωής.

Εστιάζοντας όμως την προσοχή μας στο χώρο των πολιτιστικών, παρατηρούμε ότι οι επιχειρήσεις που έχει δημιουργήσει όσο και τα έργα υποδομής που έχει πραγματοποιήσει δηλώνουν σαφώς μεγάλο ενδιαφέρον και φροντίδα για τον συγκεκριμένο τομέα.

Το παλιό Δημοτικό Θέατρο, σε φωτογραφία του Ι. Διαμαντόπουλου.

Το μοντέρνο δημοτικό Κέντρο Τεχνών, δίπλα στο το Ωδείο.

Γεγονός άλλωστε αναμενόμενο μιας και ο πολιτισμός και γενικά ο χώρος του πνεύματος, με βάση αυτήν την σύντομη αναδρομή, έντονα δείχνει ότι απασχολούσε και ενδιέφερε τους Βολιώτες.

Το ζητούμενο βέβαια από την έντονη αυτή ανάμειξη των δημοτικών αρχών στην πολιτιστική ζωή του Βόλου, είναι κατά πόσο άλλαξε ή επηρέασε το πνευματικό χαρακτήρα της πόλης.

Συγκεκριμένα κατά πόσο θεσμοί όπως τα σωματεία, οι σύλλογοι και γενικά η ιδιωτική πρωτοβουλία που για δεκαετίες στηριξε και πρόβαλλε το πολιτιστικό και πνευματικό στοιχείο της πόλης παρέμειναν αναλλοίωτοι, στην επέλαση αυτή της δημοτικής δράσης.

Εστω και αν δεχθούμε ότι το πολιτιστικό υφος της πόλης του Βόλου έχει αλλάξει, εκείνο που ενδιαφέρει και που σίγουρα πρέπει να αποδεχθούμε και να χαιρετήσουμε είναι το ενδιαφέρον και τις φιλότιμες προσπάθειες που οι δημοτικές αρχές καταβάλλουν για την ανύψωση ποιοτικά, πνευματικά, πολιτιστικά και ηθικά της ζωής των κατοίκων του Βόλου και της γύρω περιοχής, με την ανάληψη πρωτοβουλίας και την παραγωγή έργου.

Με βάση λοιπόν όλα τα παραπάνω ευκολα καταληγουμε στο συμπέρασμα ότι η πόλη του Βόλου έχει διαμορφώσει την δική της ιδιαίτερη πολιτιστική εικόνα, γεγονός που οφείλεται τόσο στις έντονες πολιτιστικές της καταβολές, όσο και στην ανησυχη δημιουργική φύση των κατοίκων της.

2.2. Καλλιτεχνικός Οργανισμός Δήμου Βόλου, παρουσία και συμβολή στα πολιτιστικά δρώμενα του Βόλου

Τις δύο τελευταίες δεκαετίες ο Δήμος Βόλου επενέβει αποφασιστικά στα δρώμενα της πόλης δημιουργώντας μια σειρά από δημοτικές επιχειρήσεις πολιτιστικού χαρακτήρα, μια από αυτές είναι και ο "Καλλιτεχνικός Οργανισμός Δήμου Βόλου".

Ιδρύθηκε το 1982 και η παρουσία του ήρθε να καλύψει το κενό της

καλλιτεχνικής παιδείας, καθώς και να δώσει μια πιο ευέλικτη μορφή στις φεστιβαλικές εκδηλώσεις που λάβαιναν χώρα στην πόλη υπό την αιγίδα του Δήμου Βόλου.

Η ανάπτυξη του πολιτιστικού επιπέδου των πολιτών, η αξιοποίηση των ταλέντων, η δημιουργία νέων, η δημιουργική αξιοποίηση του ελεύθερου χρόνου και η παροχή ολοκληρωμένης καλλιτεχνικής παιδείας, είναι οι παράγοντες δημιουργίας του Κ.Ο.Δ.Β. Ενώ οι κατευθύνσεις που χρησιμοποιήθηκαν για την υλοποίηση των παραπάνω είναι η δημιουργία ελεύθερων εργαστηρίων και επαγγελματικών σχολών, η παραγωγή και προαγωγή καλλιτεχνικού έργου, καθώς και οι μετακλίσεις συγκροτημάτων και θιάσων.

Οι τομείς στους οποίους ο Καλλιτεχνικός Οργανισμός με την δημιουργία σχολών και εργαστηρίων ασχολήθηκε, είναι τα εικαστικά και οι εφαρμοσμένες τέχνες, το θέατρο, η μουσική, ο χορός, τα οπτικοακουστικά, οι τέχνες του λόγου καθώς και η αξιοποίηση του ελεύθερου χρόνου.

Πέρα όμως από την δημιουργία αυτών των σχολών είχαμε και τη δραστηριοποίησή του αναφορικά με την διοργάνωση εκδηλώσεων και φεστιβαλ. Χαρακτηριστικά αναφέρουμε ότι για 5 χρόνια λάβαινε χώρα στην πόλη του Βόλου η Βαλκανική Έκθεση Χειροτεχνίας, όπου τεχνίτες από διάφορες Βαλκανικές χώρες παρουσίαζαν τα έργα τους και έδειχναν τις τεχνικές τους.

Απο τον Κ.Ο.Δ.Β. επίσης οργανώθηκαν μουσικές συναυλίες, είτε από τους μαθητές και τις ορχήστρες του ιδίου, είτε από καλεσμένους μουσικούς και σχήματα.

Θεατρικές παραστάσεις του Εθνικού Θεάτρου, τον Θεσσαλικού Θεάτρου, των ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ. Λάρισας, Καλαμάτας και Αγρινίου καθώς και παραστάσεις από το ΔΗΠΕΘΕ του Βόλου, από το Ερασιτεχνικό Θεατρικό Εργαστήρι του Κ.Ο.Δ.Β. και όχι μόνο ανέβηκαν κατά καιρούς στην σύγχρονη αίθουσα του Δημοτικού Θεάτρου, υπό την αιγίδα του Κ.Ο.

Στα πλαίσια επίσης των δραστηριοτήτων του και μέσα από τις σχολές και τα εργαστήριά του, δημιουργήθηκαν νέοι φορείς πολιτιστικής ανάπτυξης. Το Ερασιτεχνικό Θεατρικό Εργαστήρι που αποτελεί δημιούργημα των μαθητών του τμήματος Θεάτρου και η Συμφωνική Ορχηστρα που υπήρξε διακαής πόθος των υπευθύνων του τμήματος μουσικής.

Φορείς ακόμη πολιτιστικής ανάπτυξης που προϋπήρχαν ενσωματώθηκαν στην Κ.Ο. αποκτώντας έτσι μια πιο ευέλικτη μορφή. Το Δημοτικό Ωδείο Βόλου, που καλύπτει κυρίως την μουσική παιδεία των παιδιών και των νέων με επαγγελματικές προοπτικές, καθώς και η μικτή Δημοτική και παιδική χορωδία, συνέδεσαν την δράση τους με την Συμφωνική Ορχηστρα, στοχεύοντας στην ανάπτυξη και προώθηση της κλασσικής και χορωδιακής μουσικής.

Η Δημοτική Ραδιοφωνία-Τηλεόραση επίσης αποτέλεσε μέρος του Κ.Ο. και συγκεκριμένα του τμήματος Οπτικοακουστικών, συμβάλλοντας τόσο στην άμεση εξοικείωση των μαθητών του τμήματος με τον χώρο των Μ.Μ.Ε., όσο και προβάλλοντας πιο εμπειριστατωμένα την πολιτιστική ζωή της πόλης.

Στον τομέα της τέχνης ο Κ.Ο.Δ.Β. και το τμήμα του, των εικαστικών και εφαρμοσμένων τεχνών, πέρα από την καλλιτεχνική παιδεία που προσφέρει στους μαθητές του, προχώρησε τον Σεπτέμβριο του 1990 στην δημιουργία ενός Κέντρου Τέχνης. Στους χώρους του Κέντρου παρουσιάζονται έργα καθώς και ντοκουμέντα από την ζωή μεγάλων καλλιτεχνών.

Από τον Φεβρουάριο του 1991 στεγάζονται μόνιμα σε χώρους του Κέντρου η συλλογή του Α.Κ. Δάμτσα με 400 περίπου έργα Ελλήνων καλλιτεχνών, που αποτελούν μεγάλης αξίας δωρεά του συλλέκτη προς τον Δημο Βόλου.⁵⁹

Έργα επίσης της Βολιώτισσας ζωγράφου Χρ. Ζώγια εκτίθενται στο σπίτι της ίδιας που έχει πια διαμορφωθεί σε μουσείο, υπό την ευθύνη του Κ.Ο.

Στον τομέα των γραμμάτων και ειδικότερα στην προώθηση του βιβλίου

⁵⁹ ΚΕΝΤΡΟ ΤΕΧΝΗΣ "ΤΖΟΡΤΖΙΟ ΝΤΕ ΚΙΡΙΚΟ" Κ.Ο.Δ.Β. 1995

ο Κ.Ο.Δ.Β. συμβάλλει χρηματοδοτώντας την έκδοση βιβλίων και παρουσιάζοντας ειδικά αφιερώματα σε συγγραφείς και το έργο τους. Επίσης με πρωτοβουλία του τμήματος Λόγου οργανώνονται διαλέξεις αναφορικά με θέματα όπως ο πολιτισμός, η τέχνη, η αρχαιολογία κ.α.

Αξιόλογη όσο και πρότυπη είναι η προσπάθεια που καταβάλλει ο Κ.Ο.Δ.Β. για την αξιοποίηση του ελεύθερου χρόνου των πολιτών του Βόλου και κυρίως των νεών. Στα πλαίσια λοιπόν της προσπάθειάς του αυτής έχει δημιουργήσει πέντε (5) Κέντρα Νεότητας και ένα (1) Στέκι παιδιού, η δράση των οποίων μετά από σχετική Προγραμματική Σύμβαση που έχει υπογραφεί με την Γ.Γ.Ν.Γ. έχει χαρακτηριστεί ως πρότυπη. Τα Κέντρα έχουν αναπτύξει έντονη δραστηριότητα, σχηματίζοντας ομάδες θεατρικές, χορευτικές, φωτογραφίας κ.α. και συμμετέχοντας σε ευρωπαϊκά προγράμματα νεότητας.

Με βάση την παραπάνω συνοπτική έστω παρουσίαση της δράσης και παρεμβάσης του Κ.Ο. στα πολιτιστικά δρώμενα της πόλης του Βόλου, μπορούμε να πούμε ότι εκτείνεται σε ένα ευρύ φάσμα. Στοχεύοντας στην γνωριμία των πλατύτερων μαζών του λαού με το σημαντικό ελληνικό και παγκόσμιο πολιτιστικό προϊόν, αφού όμως πρώτα δημιουργηθεί ένα εκπαιδευτικό υπόβαθρο και προσφερθεί μια γενική έστω καλλιτεχνική παιδεία. Επιδιώκει επίσης στην ανάδειξη και αξιοποίηση των καλλιτεχνικών τάσεων και ταλέντων και στηρίζει την πραγματοποίηση των εκδηλώσεών του στο τοπικό δυναμικό. Ενθαρρύνει και ενδυναμώνει την ιδιωτική πρωτοβουλία συμβαδίζοντας μαζί της. Αυτά μπορούμε να πούμε ότι αποτελούν τα στοιχεία της προσπάθειας που εδώ και 15 χρόνια καταβάλλει ο Κ.Ο.Δ.Β. προκειμένου ο πολιτισμός και η δημιουργία να γίνουν βίωμα και τρόπος ζωής για τους κατοίκους του Βόλου.

Στο επόμενο κεφάλαιο ακολουθεί πλέον μια πιο αναλυτική παρουσίαση και το χρονικό ίδρυσης και λειτουργίας του Κ.Ο. και των τμημάτων που έχει δημιουργήσει.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΔΗΜΟΥ ΒΟΛΟΥ : ΧΡΟΝΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ

ΑΝΑΦΟΡΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΔΟΜΗ ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΟΥ

3.1. Σύσταση και οριοθέτηση στόχων

Με το αριθμ. 683/1982 Π. Δ/γμα (ΦΕΚ 130 τ. Α΄) που εκδόθηκε κατόπιν της αριθμ. 139/82 αποφάσεως του Δημοτικού Συμβουλίου Βόλου, συστάθηκε στο Δήμο Βόλου ίδιο νομικό πρόσωπο Δημοτικής Επιχείρησης με το όνομα "ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΟ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙ ΔΗΜΟΥ ΒΟΛΟΥ", το οποίο με την αριθμ. 272/82 απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου Βόλου, που εγκρίθηκε με την αριθμ. 23864/15-2-82 απόφαση του Νομάρχη Μαγνησίας, μετονομάσθηκε σε "ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΟ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟ ΔΗΜΟΥ ΒΟΛΟΥ".

Ο Καλλιτεχνικός Οργανισμός Δήμου Βόλου, είναι αυτοτελής και ανεξάρτητη δημοτική επιχείρηση που αποτελεί νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου έχει δική του περιουσία, διοίκηση και σφραγίδα που φέρει την επωνυμία της επιχείρησης, συντάσσει δικό του προϋπολογισμό, τηρεί ιδιαίτερα βιβλία διαχειρήσεως και λειτουργίας και η διοίκηση, διαχείριση και γενικότερα η λειτουργία του διέπονται από τους κανόνες της ιδιωτικής οικονομίας.

Σκοπός της επιχείρησης είναι:⁶⁰

- Η παρέμβαση στην προώθηση της όλης πολιτιστικής ζωής του Βόλου πάνω σε μια βάση που θα συντελούσε στην άμεση επαφή των πλατύτερων μαζών του λαού με το παραγόμενο πολιτιστικό προϊόν στον Ελλαδικό και διεθνή χώρο.
- Η παρέμβαση αυτή δεν αντιπαράτιθεται στην αυτόνομη δράση των πολιτιστικών και καλλιτεχνικών σωματείων της πόλης, αντίθετα επιζητεί την πολυμορφία, τη διατήρηση των επιμέρους πολιτιστικών φορέων, τον πολλαπλασιασμό και τη γεωγραφική προώθηση τους στις συνοικίες της πόλης.

⁶⁰ Απόσπασμα από το 638/83 Π.Δ. ΦΕΚ 130/14-10-82 τ. Α΄

Η επίτευξη των στόχων αυτών πραγματοποιείται:

Με τη δημιουργία και πραγματοποίηση καλλιτεχνικών εκδηλώσεων και κυρίως θεατρικών παραστάσεων, συναυλιών και άλλων μουσικών εκδηλώσεων, εμφανίσεων χορευτικών συγκροτημάτων, εκθέσεων έργων τέχνης ή χειροτεχνίας, κινηματογραφικών προβολών κ.τ.λ.

Η επιχείρηση μπορεί επίσης να διοργανώνει ετήσιες ή περιοδικές φεστιβαλικές εκδηλώσεις με σύνθετα προγράμματα. Η Οργάνωση καλλιτεχνικών εκδηλώσεων μπορεί να γίνει και σε άλλες πόλεις εκτός του Βόλου.

Δυνατή είναι ακόμη η συνεργασία της επιχείρησης με παρόμοιους Οργανισμούς, επιχειρήσεις ή γραφεία της Ελλάδος ή του εξωτερικού.

Με τη λειτουργία επιμέρους τμημάτων που καλλιεργούν διάφορους τομείς της τέχνης, όπως π.χ. Θέατρο, χορό, μουσική, κινηματογράφο, λογοτεχνία, εικαστικά κ.λπ. και ευνοούν την καλλιτεχνική δημιουργία.

Με τη δημιουργία επαγγελματικών καλλιτεχνικών μονάδων, που η δράση τους προωθεί τους σκοπούς της επιχείρησης.

Στην επιχείρηση επίσης παρέχονται κατά χρήση και αποκλειστικά για εκμεταλλευση δυο θεατρα, ένα κλειστό και ένα υπαίθριο των οποίων ο δήμος Βόλου διατηρεί την κυριότητα (638/82 Π.Δ.).

Επιπλέον παρέχονται το κτίριο του Δημοτικού Ωδείου, δύο πολιτιστικά κέντρα, καθώς και το Στέκι παιδιού. Τα αναγειρόμενα επίσης κτίρια που προορίζονται για Κέντρο Τέχνης και Πολιτιστικό Κέντρο (7369/87 Υπουργ. Απόφαση).

Πόροι της επιχείρησης αποτελούν:

- α. Οι κάθε φύσεως επιχορηγήσεις.
- β. Οι δωρεές, κληρονομίες και κληροδοσίες.
- γ. Έσοδα από το αντίτιμο των υπηρεσιών που παρέχονται από την επιχείρηση.
- δ. Πρόσοδοι από την κινητή και ακίνητη περιουσία της καθώς και από

χρηματικές καταθέσεις.

Ο Καλλιτεχνικός Οργανισμός Δήμου Βόλου αρχικά και σύμφωνα με το 638/82 Π. Δ/γμα διοικούνταν από επταμελή Διοικούσα Επιτροπή, αργότερα όμως και σύμφωνα με την υπ' αριθμ. 7369/16-9-87 Υπουργική Απόφαση, ο Κ.Ο.Δ.Β. διοικείται πλέον από εντεκαμελές (11μελές) Διοικητικό Συμβούλιο.⁶¹

3.1.1. Η μέχρι το 1988 δράση του

Στα πρώτα χρόνια της δημιουργίας του Ο Κ.Ο.Δ.Β. ανέλαβε κυρίως τη διοργάνωση πολιτιστικών εκδηλώσεων και σταδιακά άρχισε να δημιουργεί τα πρώτα του τμήματα. Πιο κάτω θα επιχειρήσουμε μια επιγραμματική αναφορά στις πιο αξιόλογες δραστηριότητες του Κ.Ο. για την περίοδο 1982-88.

Συγκεκριμένα από το 1982, οπότε και ιδρύθηκε ο Οργανισμός, διοργάνωνε κάθε καλοκαίρι για πέντε (5) συνεχή χρόνια την Βαλκανική Έκθεση Χειροτεχνίας. Στην έκθεση κάθε χρόνο τα εκθέματα όπως και οι τεχνικές που παρουσιάζονταν είχαν ένα συγκεκριμένο θέμα, έτσι μέχρι και το 1986 τα θέματα που απασχόλησαν την έκθεση ήταν ξυλογλυπτική, υφαντική, κεραμική και μεταλλοτεχνία.

Το Μάη του 1984, υπό την αιγίδα του Δήμου Βόλου και του Κ.Ο.Δ.Β., πραγματοποιήθηκε κάτι πραγματικά πρωτότυπο και σημαντικό στην πόλη του Βόλου. Το μυθικό έμβλημα του Βόλου και της αργοναυτικής εκστρατείας η "Αργώ" βρεθηκε ξανά στην επικαιρότητα.

Στο λιμάνι του Βόλου ένα σύγχρονο ομοίωμα της "Αργώς" ξεκίνησε αυτήν την φορά με κυβερνήτη της τον Θαλασσοπόρο Τιμ Σέβεριν και όχι τον Ιάσωνα, για την μακρινή Κολχίδα την σημερινή Σοβιετική Γεωργία.⁶²

Το 1986 και συγκεκριμένα τον Φεβρουάριο εγκαινιάζεται το Κέντρο Παιδιού, η λειτουργία του οποίου μέχρι και σήμερα κρίνεται πολύ σημαντική

61 Αναλυτικά για την τροποποίηση στο τρόπο διοίκησης του Κ.Ο. θα αναφέρουμε σε κεφάλαιο που ακολουθεί.

62 Νίτσα Κολιου Τυπο-φωτο-γραφικό Πανόραμα του Βόλου, τεύχος Β σελ. 754.

για τα παιδιά κυρίως προσχολικής και σχολικής ηλικίας μιας και γεμίζει δημιουργικά τον ελεύθερό τους χρόνο, εισάγοντάς τα παράλληλα ομαλά στο κοινωνικό σύνολο και αναπτύσσοντάς τους το αίσθημα της κοινωνικότητας και της συνεργασίας.

Κατά τον Μάρτιο του ίδιου έτους οργανώθηκε επίσης από τον Κ.Ο. Καρναβάλι, το οποίο γνώρισε εξαιρετική επιτυχία και για το οποίο συνεργάστηκαν φορείς και σωματεία της πόλης όπως, η Φιλαρμονική του Δήμου Βόλου, οι μαζορετες του Δ.Ω.Β., τα χορευτικά σχήματα του Λυκείου Ελληνίδων, η Λέσχη Αυτοκινήτου, καθώς και πολλά παιδιά από τα σχολεία της πόλης.⁶³

Τον Ιούνιο επίσης του 1986, διοργανώθηκε από το νεοσυσταθέν Τμήμα Εικαστικών Τεχνών του Κ.Ο. δεκαήμερο νέων καλλιτεχνών, όπου και δώθηκε η ευκαιρία σε νεοεμφανιζόμενους δημιουργούς να παρουσιάσουν την δουλειά τους και στο κοινό του Βόλου να τους γνωρίσει.

Το καλοκαίρι του 1988 το Τμήμα ξανά εικαστικών Τεχνών οργάνωσε μια συνάντηση καλλιτεχνών από τις Βαλκανικές χώρες. Στην πλατεία του Αναύρου για 40 περίπου ημέρες σε ένα υπαίθριο εργαστηρι γλυπτικής, οι καλλιτέχνες δημιουργούσαν, τα έργα τους κοσμούν το πάρκο του Αναύρου μέχρι και σήμερα.

Ολοκληρώνοντας πρέπει να αναφέρουμε ότι τα τμήματα Καλλιτεχνικών εκδηλώσεων που με την αριθμ. 21/14-3-83 απόφαση της Διοικούσας Επιτροπής του Κ.Ο.Δ.Β., προβλέπονταν να λειτουργήσουν είναι:

- α. Τμήμα Έκθεσης Βαλκανικής χειροτεχνίας
- β. Τμήμα Βιβλίου
- γ. Τμήμα Εικαστικών Τεχνών
- δ. Τμήμα Θεατρικών-χορευτικών-Μουσικών και άλλων παραστάσεων
- ε. Τμήμα Κινηματογράφου

Με την προγραμματική σύμβαση όμως που υπογράφηκε το 1988 και θα

⁶³ Περιοδικό "Βόλος η πόλη μας" δ' τευχος Μάρτιος 1986.

αναλύσουμε αμέσως μετά, τα τμήματα αυτά σαφώς διαφοροποιήθηκαν και η δράση τους διευρύνθηκε.

3.2. Σύναψη Προγραμματικής Σύμβασης μεταξύ Υπουργείου Πολιτισμού, Δήμου Βόλου και Κ.Ο.Δ.Β.⁶⁴

Στον Βόλο στις 9 Ιανουαρίου 1988 υπογράφηκε, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 11 του Ν. 1416/1984 (ΦΕΚ 18/Α/21-2-84) Προγραμματική Σύμβαση, από τους παρακάτω συμβαλλόμενους:

1. Το Ελληνικό Δημόσιο νόμιμα εκπροσωπούμενο από την Υπουργό Πολιτισμού και Επιστημών Αμαλία Μερκούρη, κάτοικο Αθηνών και τον Υφυπουργό Πολιτισμού αρμόδιο σε Θέματα Νέας Γενιάς και Λαϊκής Επιμορφωσης Φίλιππο Πετσάλνικο.
2. Το Δημο Βόλου νόμιμα εκπροσωπούμενο από τον Δήμαρχο Μιχάλη Κουντούρη, κάτοικο Βόλου και σύμφωνα με την απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου, με αριθμό 352/87.
3. Τη Δημοτική Επιχείρηση "Καλλιτεχνικός Οργανισμός Δήμου Βόλου" νόμιμα εκπροσωπούμενη από τον Πρόεδρο του διοικητικού συμβουλίου της Μιχάλη Κουντούρη, κάτοικο Βόλου σύμφωνα με την αριθμ. 6/27-2-87 απόφαση του διοικητικού συμβουλίου της επιχείρησης.

Σκοπός της Π.Σ. είναι η χάραξη των κατεθύνσεων για την εφαρμογή ενός ολοκληρωμένου προγράμματος πολιτιστικής ανάπτυξης του Βόλου και της ευρύτερης περιοχής.

Βασική επιδίωξη αποτελεί η αναγωγή των πολιτιστικών, πνευματικών και καλλιτεχνικών αγαθών, σε οργανικά στοιχεία της καθημερινής ζωής και η ενεργητική και συνειδητή συμμετοχή των πολιτών στην πολιτιστική ζωή του τόπου.

⁶⁴ Το περιεχόμενο της συγκεκριμένης ενότητας συντάχθηκε με βάση το κείμενο της "Π.Σ. για την ουσιαστική και ολοκληρωμένη πολιτιστική ανάπτυξη του Βόλου και της ευρύτερης περιοχής".

Οι ειδικότεροι στόχοι του προγράμματος είναι:

- α. Η δημιουργία της απαραίτητης πολιτιστικής υποδομής.
- β. Η διάδοση και η ανάπτυξη της καλλιτεχνικής παιδείας στους τομείς της μουσικής, του χορού, του θεάτρου, του κινηματογράφου και των άλλων οπτικοακουστικών μέσων, των εικαστικών και εφαρμοσμένων τεχνών, καθώς και των τεχνών του λόγου.
- γ. Η στήριξη και η διάδοση της σύγχρονης καλλιτεχνικής και πνευματικής δημιουργίας και η εξασφάλιση των συνθηκών που θα επιτρέψουν την άσκηση και την ανάπτυξη των ατομικών και ομαδικών δημιουργικών ικανοτήτων και πρωτοβουλιών στους αντίστοιχους τομείς.
- δ. Η προβολή, η ανάπτυξη και η διάδοση αυτών των τεχνών με τη διοργάνωση, παραγωγή και παρουσίαση πολιτιστικών εκδηλώσεων, καθώς και άλλων επιμορφωτικών και ψυχαγωγικών δραστηριοτήτων.
- ε. Η δημιουργία και η ανάπτυξη της αναγκαίας υποδομής για τη βελτίωση της ποιότητας ζωής και τη δημιουργική αξιοποίηση του ελεύθερου χρόνου των κατοίκων του Βόλου και ιδιαίτερα των νέων.
- στ. Η ανάπτυξη της συνεργασίας με τους μαζικούς πολιτιστικούς φορείς και τα ερασιτεχνικά συγκροτήματα του Βόλου και της ευρύτερης περιοχής και η παροχή με κάθε δυνατό τρόπο ηθικής και υλικής βοήθειας και τεχνικής υποστήριξης σ' αυτά, με στόχο την ενίσχυση της ερασιτεχνικής δημιουργίας και την ενθάρρυνση των ιδιωτικών πρωτοβουλιών και των παρεμβάσεων στην παραγωγή πολιτισμού.

Η διάρκεια της Π.Σ. ορίζεται δεκαετής δηλαδή μέχρι στις 31-12-1997 αναφορικά με τις δραστηριότητες αρμοδιότητας του ΥΠ.ΠΟ. και τριετής δηλαδή μέχρι στις 31-12-1990 για τις δραστηριότητες αρμοδιότητας των Γενικών Γραμματειών Νέας Γενιάς και Λαϊκής Επιμόρφωσης.

Στα πλαίσια της Π.Σ. και αναφορικά με την υλοποίηση των στόχων της, σε περίπτωση που απαιτείται η συνδρομή και άλλων φορέων του δημοσίου

τομέα, το Υπουργείο Πολιτισμού, η Γενική Γραμματεία Νέας Γενιάς και η Γενική Γραμματεία Λαϊκής Επιμόρφωσης, αναλαμβάνουν την υποχρέωση να υποβοηθούν παρεμβαίνοντας με τις ενέργειες που απαιτούνται προς τους φορείς αυτούς.

Για την αποτελεσματικότερη εφαρμογή της επίσης είναι δυνατόν να ασχολείται τεχνικό, διοικητικό ή άλλο προσωπικό από το ΥΠ.ΠΟ. και από τις Γενικές Γραμματείες στον Δήμο Βόλου και στον Κ.Ο.Δ.Β., σύμφωνα με την παράγραφο 4 του άρθρου ΙΙ του Ν. 1416/84, μετά από αιτιολογημένη αίτηση του Δήμου Βόλου.

Ο Δήμος Βόλου από την πλευρά του, αναλαμβάνει την υποχρέωση να παραχει κάθε τεχνική και διοικητική υποστήριξη για την καλύτερη εφαρμογή των προβλεπόμενων από την Προγραμματική Σύμβαση. Αναλαμβάνει επίσης την υποχρέωση να υποβοηθεί στο έργο της Λαϊκής Επιμόρφωσης συμβάλλοντας όπου είναι δυνατόν, στην εξασφάλιση κτιριακής υποδομής και διδακτικού προσωπικού του Κ.Ο., στην βάση των κοινών επιδιώξεων των δύο φορέων για την πολιτιστική και κοινωνική ανάπτυξη της περιοχής.

Η διαχείριση όλου του προγράμματος στους τομείς που ρυθμίζονται από τη Σύμβαση αυτή ανήκει στον Κ.Ο.

Στα πλαίσια επίσης της υλοποίησης του προγράμματος, ο Δήμος Βόλου αναλαμβάνει την υποχρέωση να παραχωρήσει στον Κ.Ο. τον παρακάτω κτιριακό εξοπλισμό:

- α. Το Πολιτιστικό Κέντρο της πόλης, πρόκειται για ένα χειμερινό θέατρο, με βοηθητικές αίθουσες πολλαπλών χρήσεων και για ένα θερινό θέατρο 2.200 θέσων μαζί με ένα συγκρότημα κυλικείου και εκθεσιακών χώρων μέσα σε πάρκο.
- β. Το αρχαίο θέατρο της Δημητριάδας, που ο Δήμος Βόλου σε συνεργασία με το Μουσείο Βόλου και το Αρχαιολογικό Συμβούλιο του ΥΠ.ΠΟ. μελετά τη συντήρηση και μερική αναστήλωση-ανακατασκευή του.

- γ. Το Ωδείο, πρόκειται για Κεντρικό νεοκλασσικό κτίριο που περιλαμβάνει αίθουσες για διδασκαλία μουσικής και χορού, καθώς και μικρές αίθουσες συναυλιών.
- δ. Τη Δημοτική Πινακοθήκη που ήδη στεγάζει τη Δημοτική Συλλογή έργων πλαστικών τεχνών, καθώς και τη μεγάλη αίθουσα του Δημαρχείου που στεγάζει το Ελεύθερο Ανοικτό Πανεπιστήμιο.
- ε. Το Στέκι Παιδιού, πρόκειται για ένα προκατασκευασμένο σύγχρονο κτίριο 400 τ.μ.
- στ. Ένα κεντρικό και τρία συνοικιακά ιδιόκτητα κτίρια του Δήμου που προορίζονται για Κέντρα Νεότητας, τα δυο από τα οποία είναι υπό κατασκευή.
- ζ. Ένα τετραόροφο Κέντρο Τέχνης, που βρίσκεται στο στάδιο της δημο-πράτησης και το οποίο πρόκειται να κτιστεί σε οικόπεδο του Δήμου.
- η. Τέλος ένα διόροφο νεοκλασσικό κτίριο, που ήδη στεγάζει τμήμα της Σχολής Εφαρμοσμένων Τεχνών, καθώς και μία παλιά καπναποθήκη, που ο Δήμος πρόκειται να αναμορφώσει.

Οι πόροι για τη λειτουργία του Κ.Ο.Δ.Β. και για την ανάπτυξη των δραστηριοτήτων που προβλέπονται από την Π.Σ. προέρχονται κυρίως:

- α. Από το Υπουργείο Πολιτισμού.
- β. Από την Γενική Γραμματεία Νέας Γενιάς.
- γ. Από την Γενική Γραμματεία Λαϊκής Επιμόρφωσης.
- δ. Από τον Τακτικό Προϋπολογισμό του Δήμου Βόλου.
- ε. Από τα έσοδα της ίδιας της επιχείρησης.

Δυνατή είναι επίσης η χρηματοδότηση της επιχείρησης και από άλλους φορείς του δημόσιου τομέα, από το πρόγραμμα δημοσίων επενδύσεων, από διεθνείς οργανισμούς, καθώς και από άλλα νομικά ή φυσικά πρόσωπα.⁶⁵

⁶⁵ Αναλυτικότερα για τους πόρους και τους όρους χρηματοδότησης του Κ.Ο. από την Π.Σ. θα αναφέρουμε σε κεφάλαιο που ακολουθεί.

Για την καλύτερη εκτέλεση του προγράμματος και των εκδηλώσεων που προβλέπονται από την Π.Σ. κρίθηκε σκόπιμη η δημιουργία τετραμελούς Κοινής Επιτροπής, οι αποφάσεις της οποίας θα είναι τελεσίδικες και δεσμευτικές για τα συμβαλλόμενα μέρη.⁶⁶

Τα συμβαλλόμενα μέρη επίσης αποφάσισαν ότι η υλοποίηση των στόχων της Προγραμματικής Σύμβασης θα εξελιχθεί σταδιακά σε τρεις χρονικές φάσεις, προκειμένου να επιτευχθεί η αποπεράτωση του εξοπλισμού και των έργων υποδομής, καθώς και η στελέχωση των τμημάτων με ειδικούς εμπύχωτες, τεχνικούς και εκπαιδευτικούς.

Συμφωνήθηκε επίσης ότι εφόσον κατά τη διαδικασία υλοποίησης των όρων της σύμβασης και ειδικότερα των όσων προβλέπονται να λειτουργήσουν σε δεύτερη και τρίτη φάση, διαπιστωθεί πως η δημιουργία τους είναι αντικειμενικά αδύνατη, τότε η μη εφαρμογή τους δεν θεμελιώνει δικαίωμα καταγγελίας της παρούσας σύμβασης από τα συμβαλλόμενα μέρη.

Διευκρινίζεται τέλος, ότι με τις προβλεπόμενες από την Π.Σ. επιχορηγήσεις του ΥΠ.ΠΟ., των Γενικών Γραμματειών και του Δήμου Βόλου καλυπτονται υποχρεωτικά οι δραστηριότητες της προπαρασκευαστικής και της πρώτης φάσης. Για την ολοκλήρωση όμως των δραστηριοτήτων και των τριών φάσεων απαιτείται η συνδρομή και άλλων φορέων του Δημόσιου Τομέα, καθώς και η αναθεώρηση των επιχορηγήσεων του ΥΠ.ΠΟ. των Γενικών Γραμματειών και του Δήμου Βόλου προς τον Κ.Ο.Δ.Β., ύστερα από τη σύμφωνη γνώμη της Κοινής Επιτροπής.

3.2.1. Αλλαγές που συντελέστηκαν στη δομή και Οργάνωσή του

Η συναψη της Προγραμματικής Σύμβασης προέβλεπε την εφαρμογή ενός ολοκληρωμένου αναπτυξιακού πολιτιστικού προγράμματος στους το-

⁶⁶ Οι αρμοδιότητες, η λειτουργία και η δομή της Κ.Ε. εξετάζονται σε κεφάλαιο που ακολουθεί.

μείς της μουσικής, του χορού, του Θεάτρου, του κινηματογράφου, των εικαστικών, των τεχνών του λόγου, της αξιοποίησης του ελεύθερου χρόνου, φυσική ήταν επομένως η αλλαγή της φυσιογνωμίας του Κ.Ο. αναφορικά με την Οργάνωση και λειτουργία του.

Οι αλλαγές και οι διαφοροποιήσεις όμως μπορούμε να πούμε ότι άρχισαν εν' όψη της Π.Σ., έτσι βλέπουμε ότι το 1987 με υπουργική απόφαση που εξεδώθει άλλαξε ο τρόπος διοίκησης του Κ.Ο. και συγκεκριμένα το Διοικητικό του Συμβούλιο που από εφταμελές έγινε εντεκαμελές.

Με την υπογραφή στην συνέχεια της Π.Σ. επήλθε ακόμη μια αλλαγή στον τομέα της διοίκησης μιας και κρίθηκε αναγκαία η σύσταση Κοινής Επιτροπής που θα επεμβαίνει ερμηνεύοντας και δίνοντας απαντήσεις αναφορικά με τους όρους της Π.Σ. και φροντίζοντας για την όσο το δυνατόν καλύτερη εκπλήρωση του προγράμματός της.

Ειδικότερα στα πλαίσια του προγράμματος της Π.Σ. προβλέπονταν η δημιουργία Εργαστηρίων και σχολών Καλλιτεχνικών σπουδών, επιδιώκοντας την σε βάθος καλλιέργεια της καλλιτεχνικής ευαισθησίας και της αγάπης για τις τέχνες, συνδιάζοντας την με την ανάπτυξη άρτιας και υψηλής ποιότητας καλλιτεχνικής εκπαίδευσης και στοχεύοντας στην παραγωγή πολιτιστικών προϊόντων και εκδηλώσεων ποιότητας. Αναβαθμίζεται επομένως και γίνεται πιο συστηματικός ο χαρακτήρας των παρεχόμενων υπηρεσιών και προάγεται το στοιχείο της καλλιτεχνικής εκπαίδευσης ως απαραίτητη προϋπόθεση για την ενδογενή πολιτιστική ανάπτυξη.

Αυξημένες εμφανίζονται συνεπώς οι αρμοδιότητες του Κ.Ο. γεγονός που σημαίνει ότι αυξημένες είναι και οι ανάγκες του για κτιριακή και υλικοτεχνική υποδομή, για εξοικονόμηση επιπλέον πηγών εσόδων, καθώς και για ειδικευμένο προσωπικό.

Βλέπουμε έτσι ότι ο Δήμος Βόλου δεσμεύεται να παραχωρήσει στον Κ.Ο. επιπλέον κτιριακό εξοπλισμό εκτός από αυτόν που του είχε ήδη παραχω-

ρψει με την ίδρυσή του. Επίσης τα λοιπά συμβαλλόμενα μέρη είναι υποχρεωμένα να συνδράμουν σε οποιαδήποτε τεχνική υποστήριξη τους ζητηθεί, με την προϋπόθεση βέβαια ότι έτσι προωθούνται οι στόχοι του προγράμματος της Π.Σ.

Καθορίζονται επίσης ρητά στην Π.Σ. οι πηγές χρηματοδότησης του Κ.Ο., καθώς και τα ποσά που τα συμβαλλόμενα μέρη οφείλουν ετησίως να καταβάλλουν, διευκολύνοντας σαφώς την οικονομική διαχείριση του Κ.Ο.

Η δημιουργία, όπως αναφέραμε και πιο πάνω, ενός πλέγματος σχολών και εργαστηρίων Καλλιτεχνικής εκπαίδευσης εκτός των άλλων προβάλλει επιτακτική την ανάγκη πρόσληψης επιπλέον εξειδικευμένου εκπαιδευτικού και όχι μόνο προσωπικού.

Στα πλαίσια τέλος της Π.Σ. προβλέπεται ότι τόσο ο Δήμος Βόλου όσο και το ΥΠ.ΠΟ. και οι Γενικές Γραμματείες εφόσον παραστεί ανάγκη θα προχωρήσουν στην παραχώρηση υπαλλήλων τους στον Κ.Ο.Δ.Β.

3.3. Δημιουργία Σχολών Καλλιτεχνικών Σπουδών και Εργαστηρίων στα πλαίσια της Π.Σ.⁶⁷

Ο Δήμος Βόλου και η Δημοτική Επιχείρηση “Καλλιτεχνικός Οργανισμός Δήμου Βόλου” αναλαμβάνουν την υποχρέωση της ίδρυσης και λειτουργίας ενός ολόκληρου πλέγματος Καλλιτεχνικών εργαστηρίων προσαρμοσμένων στα σημερινά δεδομένα.

Τα εργαστήρια και οι σχολές αυτές στοχεύουν στην ανάπτυξη της Καλλιτεχνικής δραστηριότητας στην πόλη του Βόλου και στην ευρύτερη περιοχή σύμφωνα με τέσσερις αλληλένδετες προβληματικές:

- Την Εκπαιδευτική, όπου ο Δήμος Βόλου καλείται να δημιουργήσει, τις προϋποθέσεις που θα συντελέσουν στην κάλυψη των κενών της σχολικής καλλιτεχνικής παιδείας.

⁶⁷ Σύμφωνα με το άρθρο 5 της Π.Σ.

- Την Επιμορφωτική, όπου σχεδιάζεται η δημιουργία των προϋποθέσεων ώστε οι νέοι και οι ενήλικες να μπορούν να καλλιεργούν τις κλίσεις τους και να βρίσκουν τον επαγγελματικό προσανατολισμό που τους ταιριάζει, αλλά και άσχετα με το επάγγελμα που ασκούν, να μπορούν να καλλιεργούν μία ή περισσότερες καλλιτεχνικές εκφράσεις που τους ενδιαφέρουν και που γεμίζουν δημιουργικά τον ελεύθερό τους χρόνο.

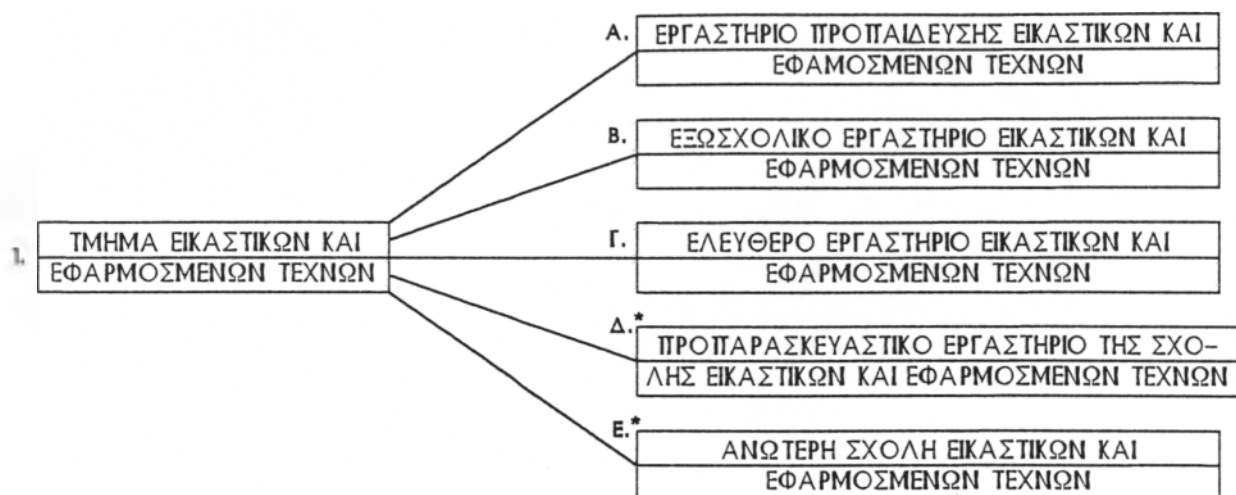
- Την Ψυχαγωγική, όπου ο Δήμος Βόλου προτίθεται να δημιουργήσει τις προϋποθέσεις ώστε οι κάτοικοι του Βόλου να πάψουν προοδευτικά να είναι απλοί αποδέκτες-καταναλωτές των Καλλιτεχνικών και μορφωτικών προϊόντων από τους Κρατικούς φορείς ή την ιδιωτική πρωτοβουλία, και να συμμετέχουν ενεργά στην καλλιτεχνική δημιουργία και στην παραγωγή έργων πολιτισμού και ποιότητας.

- Την Παραγωγική-Αναπτυξιακή, όπου επιδιώκεται:

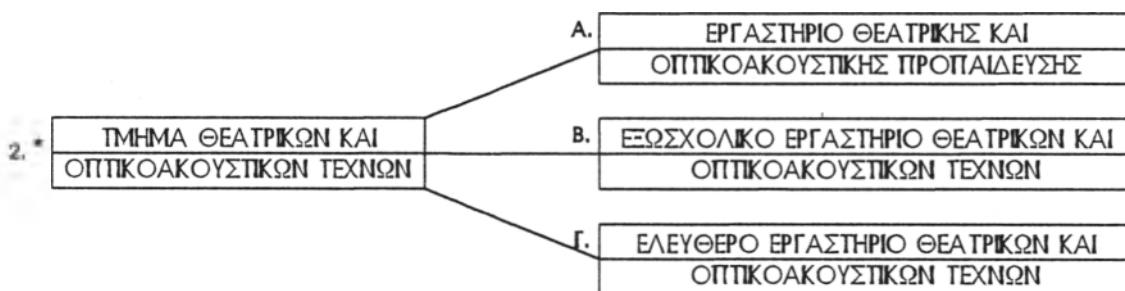
- η ύπαρξη στην πόλη του Βόλου μιας ντόπιας παραγωγής πολιτιστικών προϊόντων,
- η προώθηση και καλλιέργεια μιας σύγχρονης νοοτροπίας σύμφωνα με την οποία οι αποκαλούμενες Καλές τέχνες, να παύσουν να διαχωρίζονται από τις άλλες, τις απλές τέχνες.
- να δημιουργηθούν επίσης οι προϋποθέσεις, που θα επιτρέψουν την γενίκευση της χρήσης των Καλλιτεχνικών προϊόντων και με την βοήθεια της σύγχρονης τεχνολογίας, όλο και περισσότερα προϊόντα ν' αποκτήσουν καλλιτεχνική μορφή, που θα ανεβάσει ποιοτικά και την ίδια την πράξη της χρήσης τους.

Έτσι κάνοντας προσιτές στους νέους και στους ενήλικες του Βόλου τις τέχνες, τις κάθε είδους σύγχρονες τέχνες με τις ειδικεύσεις τους πάνω σε κάθε υλικό, ο Δήμος Βόλου προτίθεται να λάβει ενεργό μέρος στην παραγωγική ζωή της πόλης και να βοηθήσει στη μορφοποίηση του σημαντικού αναπτυξιακού δυναμικού της.

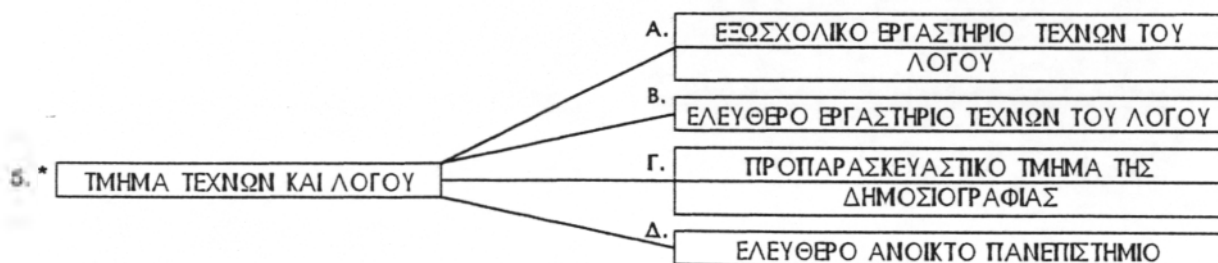
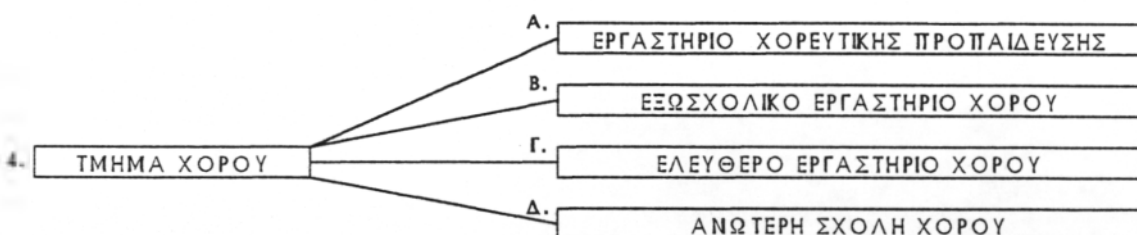
**ΤΜΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑ ΤΟΥ Κ.Ο.Δ.Β. ΚΑΤΑ ΤΗΝ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΣΥΜΒΑΣΗ ΤΟΥ 1988**

* Μεταφέρθηκαν στην Δημοτική Επιχείρηση "Εκπαιδευτικός Οργανισμός Δήμου Βόλου".

* Μεταφέρθηκε εξ' ολοκλήρου το 1993 στην νεοσυσταθείσα Δημοτική Επιχείρηση "ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ. Βόλου".

* Δεν επιτεύχθηκαν οι στόχοι, ούτε και η λειτουργία των εργαστηρίων του συγκεκριμένου τμήματος.

Τα εργαστήρια και οι Σχολές Καλλιτεχνικών σπουδών, που ο Δήμος Βόλου και ο Κ.Ο.Δ.Β. σκοπεύουν να ιδρύσουν και να λειτουργήσουν είναι:

- α. Το Τμήμα Εικαστικών και Εφαρμοσμένων Τεχνών.
- β. Το Τμήμα Θεατρικών και Οπτικοακουστικών Τεχνών.
- γ. Το Τμήμα Μουσικής.
- δ. Το Τμήμα Χορού
- ε. Το Τμήμα Τεχνών του Λόγου.

3.3.1. Το Τμήμα Εικαστικών και Εφαρμοσμένων Τεχνών⁶⁸

Το τμήμα περιλαμβάνει τα εξής εργαστήρια:

1. Το Εργαστήριο Προπαίδευσης Εικαστικών και Εφαρμοσμένων τεχνών, που αποτελείται σε παιδιά ηλικίας 5 έως 14 ετών.

Σκοπός του είναι η εξοικείωση του παιδιού με τις πλαστικές και εφαρμοσμένες τέχνες, ακολουθώντας σύγχρονες οπτικοακουστικές μεθόδους (προβολή διαφανειών, πολυπροβολή, τηλεοπτικά προγράμματα, κινηματογραφική προβολή), που θα κεντρίσουν το ενδιαφέρον του παιδιού. Παράλληλα θα διαδίδονται στα παιδιά μαθήματα όπως:

Πραγματογνωσία των εικαστικών και εφαρμοσμένων τεχνών.

Χειροτεχνία, όπου θα διδάσκεται η κατασκευή απλών αντικειμένων με εύχρηστα υλικά και η διακόσμησή τους.

Θα επιδιώκεται επίσης η δημιουργία ομάδων όπου θα καλλιεργούνται συστηματικά πιο εξειδικευμένες καλλιτεχνικές δραστηριότητες όπως π.χ. το Θέατρο Σκιών.

2. Το εξωσχολικό εργαστήριο εικαστικών και εφαρμοσμένων τεχνών, που απευθύνεται σε παιδιά ηλικίας 13 έως 18 ετών.

⁶⁸ Συμφωνα με το άρθρο 6 της Π.Σ.

Το πρόγραμμα διδασκαλίας έχει σκοπό την καλλιέργεια των καλλιτεχνικών κλίσεων των μαθητών της μέσης εκπαίδευσης, την ανάπτυξη της επιδεξιότητας στην χειροτεχνία και στις χειρωνακτικές εργασίες, την ανακάλυψη των ταλέντων και την ενθάρρυνσή τους παράλληλα με μια ισορροπημένη γενική μόρφωση.

Οι μέθοδοι που θα χρησιμοποιούνται είναι πιο εξειδικευμένες ανάλογα με το αντικείμενο.

Το μάθημα πραγματογνωσίας και εικαστικών και εφαρμοσμένων τεχνών θα περιλαμβάνει περισσότερες λεπτομέρειες για την κάθε τέχνη, καθώς και τη σχετική θεωρητική πλευρά της.

Το μάθημα της πρακτικής επαφής με την κάθε τέχνη, θα περιλαμβάνει επίσκεψη σε ειδικευμένα εργαστήρια. Σε περίπτωση επίσης που το αντικείμενο της μελέτης το επιτρέπει, θα καλούνται στο χώρο του εργαστηρίου ειδικοί καλλιτέχνες, βιοτέχνες και επαγγελματίες, που θα δίνουν έμπρακτα δείγματα της τέχνης και της τεχνικής τους, βοηθώντας τους μαθητές στην σχετική τους εξάσκηση.

3. Το Ελεύθερο Εργαστήριο Εικαστικών και Εφαρμοσμένων Τεχνών, απο- τείνεται σε νέους άνω των 18 ετών και σε ενήλικες κάθε ηλικίας.

Το πρόγραμμα του Εργαστηρίου στοχεύει στο να δοθεί η δυνατότητα στους νέους και στους ενήλικες του Βόλου να ανακαλύψουν και να καλλιεργήσουν τις καλλιτεχνικές τους κλίσεις, βρίσκοντας τον επαγγελματικό προσανατολισμό που τους ταιριάζει ή απλώς, άσχετα από το επάγγελμα που ασκούν, να γεμίσουν δημιουργικά τον ελεύθερό τους χρόνο.

Οι μέθοδοι που θα χρησιμοποιούνται, θα καθορίζονται από τις εφαρμοσμένες επιτεύξεις της επιστημονικής σημειολογίας και θα χρησιμοποιηθούν σύγχρονα οπτικοακουστικά μέσα.

Τα μαθήματα διακρίνονται σε γενικά και ειδικευμένα.⁶⁹

Ο κύκλος σπουδών θα διαρκεί το λιγότερο δύο χρόνια. Το δεύτερο έτος θα λειτουργεί ως προπαρασκευαστικό για την εγγραφή, εφόσον ο μαθητής έχει τα απαραίτητα τυπικά προσόντα, στην Ανώτερη Σχολή Εικαστικών και Εφαρμοσμένων Τεχνών.

4. Το προπαρασκευαστικό Εργαστήριο Εικαστικών και Εφαρμοσμένων Τεχνών, απευθύνεται σε νέους άνω των 16 ετών και ενδεχομένως και σε ενήλικες που έχουν τα απαιτούμενα τυπικά προσόντα, τουλάχιστον απολυτήριο Γυμνασίου για την εγγραφή τους στην Ανώτερη Σχολή εικαστικών και εφαρμοσμένων Τεχνών.

Ο μαθητής του προπαρασκευαστικού τμήματος υποχρεούται να παρακολουθεί τα γενικά μαθήματα του ελεύθερου εργαστηρίου, καθώς και τα ειδικευμένα μαθήματα μιας ενότητας Ομάδων Σπουδών.

5. Η Ανώτερη Σχολή Εικαστικών και Εφαρμοσμένων Τεχνών, απευθύνεται σε νέους ηλικίας 16 έως 25 ετών και στο μέλλον σε ενήλικες, που έχουν περάσει με επιτυχία το προπαρασκευαστικό εργαστήριο Εικαστικών και Εφαρμοσμένων Τεχνών.

Το πρόγραμμα της σχολής έχει σκοπό να δημιουργήσει άρτια ειδι-

⁶⁹ Τα γενικά είναι:

- α. Το μάθημα της γενικής Σημειολογίας
- β. Το μάθημα του Πρωτοποριακού Σχεδιασμού
- γ. Το μάθημα της Ιστορίας των Τεχνών
- δ. Το μάθημα της ιστορίας των Λαϊκών Τεχνών
- ε. Το μάθημα της μορφολογίας των Λαϊκών Τεχνών

Τα ειδικευμένα μαθήματα πραγματοποιούνται στα πλαίσια των πέντε ομάδων σπουδών που έχουν διαμορφωθεί και είναι:

- α. Η ενότητα ομάδων Γραφικών Τεχνών, χαρακτηρισ, σταμπωτών, τυπογραφίας, βιβλιοδεσίας, μεταξοτυπίας κ.λπ.
- β. Η ενότητα ομάδων διακοσμητικής μορφολογίας εξωτερικών χώρων, εσωτερικών χώρων και βιτρίνας.
- γ. Η ενότητα ομάδων Σκηνογραφίας, ενδυματολογίας, μακιγιάζ.
- δ. Η ενότητα ομάδων επιπέδων επιφανειών, βιτρώ, ψηφιδωτά, αγιογραφίες, συντήρηση καλλιτεχνικών έργων και αντικειμένων.
- ε. Η ενότητα ομάδων διαφημισης
- στ. Η ενότητα ομάδων πλαστικών τεχνών και αντικειμένων εξωτερικών χώρων.

κευμένους καλλιτέχνες-επαγγελματίες και να τους προωθήσει στους τομείς της καλλιτεχνικής και τεχνολογικής παραγωγής που έχουν ανάγκη από συγκεκριμένες ειδικότητες.⁷⁰

Τέλος όλα τα εργαστήρια σε συνεργασία με την Ομάδα Παραγωγής εκδηλώσεων θα επιδιώκουν την διοργάνωση εκδηλώσεων, αποτεινόμενοι στο ειδικό ή στο πλατύ κοινό της πόλης του Βόλου.

3.3.2. Το Τμήμα Θεατρικών και Οπτικοακουστικών Τεχνών⁷¹

Για την διάδοση και την καλλιέργεια της θεατρικής παιδείας στο Βόλου, προτείνεται η ίδρυση τριών εργαστηρίων θεατρικής παιδείας εν όψει της ίδρυσης στο μέλλον μιας Ανώτερης Σχολής Θεατρικών τεχνών (Δραματικής Σχολής) που θα δημιουργήσει τις απαραίτητες ειδικότητες για μια ντόπια θεατρική παραγωγή.

Τα εργαστήρια αυτά είναι:

1. Το Εργαστήριο Προπαίδευσης Θεατρικών και Οπτικοακουστικών Τεχνών, που απευθύνεται σε παιδιά ηλικίας 6 έως 12 ετών και σκοπό έχει την εξοικείωση του παιδιού με τις Θεατρικές και Οπτικοακουστικές Τέχνες.

Με μεθόδους αποτελεσματικής εκμετάλλευσης των σύγχρονων οπτικοακουστικών μέσων, θα επιχειρείται η πρώτη γνωριμία και επαφή των

⁷⁰ Τα μαθήματα θα είναι εξειδικευμένα για το κάθε τμήμα της σχολής. Τα τμήματα θα είναι ανάλογα με τις ενότητες σπουδών του ελεύθερου εργαστηρίου.

Στο κάθε τμήμα θα διδάσκεται:

- α. Ειδικευμένη Σημειολογία για το αντικείμενο της κάθε ομάδας σπουδών.
- β. Ειδικευμένο μάθημα πρωτοποριακού σχεδιασμού για το αντικείμενο της κάθε ομάδας σπουδών.
- γ. Ειδικευμένο μάθημα Ιστορίας τεχνών σχετικά με το αντικείμενο της κάθε ομάδας σπουδών.

Ο κύκλος σπουδών θα διαρκεί τρία χρόνια.

Ο μαθητής θα υποχρεούται να παρακολουθεί με ικανοποιητικές επιδόσεις και ανελλιπή φοίτηση τα μαθήματα τριών ομάδων σπουδών του τμήματος στο οποίο εγγράφεται και μιας ομάδας σπουδών από ένα άλλο τμήμα, της δικής του επιλογής.

Το πρόγραμμα των μαθημάτων θα εκτείνεται, σύμφωνα με τον Ν. 1401/83 των Τ.Ε.Ι., σε τριάντα (30) εβδομάδες διδασκαλίας.

⁷¹ Με βάση το άρθρο 7 της Π.Σ.

παιδιών με τις θεατρικές τέχνες.⁷²

2. Το εξωσχολικό εργαστήριο θεατρικών και οπτικοακουστικών τεχνών, αποτελείται σε παιδιά που φοιτούν στη μέση εκπαίδευση.

Σκοπός του προγράμματος διδασκαλίας του, είναι η καλλιέργεια των κλίσεων των παιδιών, η ανάπτυξη της επιδεξιότητάς τους στο λόγο, στην έκφραση και στην χειρονομία, καθώς και η ανακάλυψη και ενθάρρυνση των υποκριτικών τους ταλέντων παράλληλα με την παροχή μιας ισορροπημένης γενικής μόρφωσης.⁷³

3. Το Ελεύθερο Εργαστήριο Θεατρικών και οπτικοακουστικών Τεχνών.

Το πρόγραμμα του Εργαστηρίου έχει σκοπό να δοθεί η δυνατότητα στους νέους άνω των 18 και στους ενήλικες του Βολου να ανακαλύψουν και να καλλιεργήσουν τις κλίσεις τους προς τις θεατρικές τέχνες, βρίσκοντας μέσα από αυτές τον επαγγελματικό τους προσανατολισμό, είτε καλλιεργώντας ερασιτεχνικά το ενδιαφέρον τους για το θέατρο και γεμίζοντας έτσι δημιουργικά τον ελεύθερό τους χρόνο.

Οι μέθοδοι που θα χρησιμοποιηθούν θα είναι όμοιοι με τους δοκιμασμένους από πρωτοποριακούς θιάσους και τις δραματικές σχολές της χώρας, εμπλουτισμένες με τα σύγχρονα οπτικοακουστικά μέσα.

72 Έτσι θα γίνονται δυο εκπαιδευτικές προσεγγίσεις:

α. Με το μάθημα της πραγματογνωσίας των θεατρικών τεχνών και με τη χρήση κυρίως εικόνας και οπτικοακουστικών προγραμμάτων.

β. Με την πρακτική άσκηση σε μια τεχνικά προσιτή θεατρική τέχνη όπως το Θέατρο σκιών, το Κουκλοθέατρο, το Θέατρο ανθρώπινων σκιών, η παντομίμα κ.λπ..

73 Οι μέθοδοι που θα χρησιμοποιούνται θα είναι πιο εξειδικευμένες αναλογα με το αντικείμενο.

α. Το μάθημα της πραγματογνωσίας των θεατρικών τεχνών, που πατακολουθείται γενικά από όλους τους μαθητές, πέρα από τη χρήση των οπτικοακουστικών προγραμμάτων παρουσίασης, θα περιλαμβάνει περισσότερες λεπτομέρειες για την κάθε θεατρική τέχνη και τη σχετική θεωρητική πλευρά της. Τα οπτικοακουστικά προγράμματα θα αρθρώνονται σε ένα γενικό πρόγραμμα Ιστορίας των Θεατρικών και Οπτικοακουστικών Τεχνών.

β. Για την πρακτική άσκηση θα λειτουργούν ομάδες εργασίας για την κάθε θεατρική Τέχνη και θα πραγματοποιούνται ασκήσεις πιο πολύπλοκες στα θεατρικά είδη και συγκεκριμένα στις αρχές υποκριτικής και στην αγωγή του προφορικού λόγου. Θα προσκαλούνται επίσης καλλιτέχνες για θεωρητικά μαθήματα, διαλεξεις και επιδείξεις.

Τα μαθήματα θα είναι γενικά για όλες τις ομάδες σπουδών του εργαστηρίου και ειδικευμένες για την κάθε ομάδα σπουδών.⁷⁴

Ο κύκλος σπουδών θα διαρκεί δύο χρόνια.

Σε περίπτωση που υπάρξουν οι προϋποθέσεις για την δημιουργία της Ανώτερης Σχολής Θεατρικών Τεχνών, το δεύτερο έτος του Ελεύθερου Εργαστηρίου θα λειτουργεί σαν προπαρασκευαστικό έτος για την εισαγωγή των μαθητών σε αυτήν.

Όλα τα εργαστήρια σε συνεργασία με την ομάδα παραγωγής εκδηλώσεων θα επιδιώκουν την διοργάνωση εκδηλώσεων για το ειδικό ή ευρύ κοινό της πόλης του Βόλου.

3.3.3 Το Τμήμα Μουσικής⁷⁵

Εν όψει της αναμόρφωσης και του εκσυγχρονισμού των μουσικών σπουδών, ο Δήμος Βόλου και ο Κ.Ο.Δ.Β. εκτιμούν ότι είναι απαραίτητη η ίδρυση των παρακάτω εργαστηρίων και Σχολών Μουσικής.

74 Τα γενικά μαθήματα είναι τα εξής:

1. Σημειολογία του Θεάτρου
2. Ιστορία του Θεάτρου
3. Κοινωνιολογία του Θεάτρου
4. Ιστορία και Δραματολόγιο του Θεάτρου Σκιών
5. Ιστορία και Δραματολόγιο της Ελληνικής επιθεώρησης
6. Ιστορία και Δραματολόγιο των παραδοσιακών Θεατρικών δρώμενων και των Θεατρικών μπουλουκιών.
7. Δραματολογία του Ελληνικού Θεάτρου.

Τα ειδικά μαθήματα θα γίνονται στα πλαίσια της κάθε ομάδας σπουδών που θα δημιουργείται γύρω από τη διδασκαλία και την πρακτική εξάσκηση σε κάθε μία από τις Θεατρικές τέχνες. Οι ομάδες σπουδών θα διδάσκονται τα εξής υποχρεωτικά μαθήματα εξειδικευμένα στην κάθε θεατρική τέχνη:

1. Υποκριτική-αυτοσχεδιασμό
2. Αγωγή προφορικού λόγου
3. Κίνηση-Χορό-Μπαλέτο
4. Μουσική-Τραγούδι

Οι ομάδες σπουδών που θα δημιουργηθούν αρχικά θα αρθρώνονται στις παρακάτω ενότητες:

1. Στην ενότητα ομάδων Αρχαίου και Μεσαιωνικό Θεάτρου.
2. Στην ενότητα ομάδων Νεοελληνικού και Σύγχρονου Θεάτρου.
3. Στην ενότητα ομάδων Θεάτρου Σκιών, Μαριονέτας, Τσίρκου, Παντομίμας και παραδοσιακών Θεατρικών δρώμενων.
4. Προβλεπεται επίσης η δημιουργία ειδικής ενότητας ομάδων Οπτικοακουστικών Τεχνών..

75 Σύμφωνα με το άρθρο 8 της Π.Σ.

1. Το Εργαστήριο Μουσικής προπαιδείας

Απευθύνεται σε παιδιά ηλικίας 5 έως 12 ετών, σκοπός του προγράμματος διδασκαλίας του είναι η εξοικείωση του παιδιού με τη μουσική και τα ποικίλα είδη και ρεύματα που την απαρτίζουν.

Η μέθοδος που θα χρησιμοποιείται είναι αυτή που επεξεργάζονται διακεκριμένοι Έλληνες μουσικοί και που συνδιάζει τις θεωρητικές γνώσεις με τη μουσική πράξη. Σύμφωνα με τη μέθοδο αυτή το μάθημα της Πραγματογνωσίας των μουσικών ειδών και της Οργανογνωσίας θα γίνεται ταυτόχρονα με το μάθημα της πρακτικής.

Παράλληλα, δύο ή περισσότερες φορές το μήνα θα παρουσιάζονται στα παιδιά οπτικοακουστικά και τηλεοπτικά προγράμματα, σχετικά με τα είδη της μουσικής και την ιστορία τους, καθώς και ορχήστρες, συγκροτήματα και χορωδίες που επί τόπου θα προσκαλούνται.

2. Το εξωσχολικό Εργαστήριο μουσικών σπουδών, αποτελείται σε παιδιά ηλικίας 13 έως 18 ετών.

Σκοπός του προγράμματος διδασκαλίας είναι η καλλιέργεια των κλίσεων στη μουσική, η ανάπτυξη της επιδεξιότητας στα μουσικά όργανα και στο τραγούδι, η ανακάλυψη και η ενθάρρυνση ταλέντων, παράλληλα με την παροχή μιας ισορροπημένης γενικής μόρφωσης.⁷⁶

76 Στο μάθημα της πραγματογνωσίας-Μορφολογίας της μουσικής και της Οργανογνωσίας, θα περιλαμβάνονται λεπτομέρειες για το κάθε είδος μουσικής και για το κάθε όργανο. Το μάθημα αυτό θα είναι κοινό για όλα τα τμήματα.

Παράλληλα θα υπάρχουν τα εξής γενικά μαθήματα.

α. Ιστορία της Μουσικής

β. Εθνομουσικολογία.

Τα εξειδικευμένα μαθήματα θα συνδιάζουν την ταυτόχρονη διδασκαλία της θεωρίας και της πρακτικής αποτελώντας ιδιαίτερες ομάδες σπουδών:

α. Ομάδα βυζαντινής μουσικής, με τη διδασκαλία ιστορίας, θεωρίας και πρακτικής άσκησης φωνητικής και οργανικής μουσικής με κανονάκι (είδος σαντουριού)

β. Ομάδα Παραδοσιακής μουσικής με την διδασκαλία ιστορίας, θεωρίας και πρακτικής εκμάθησης Κλαρίνου, λίσρας, λαούτου, μπουζουκιού, σαντουριού και δημοτικών κρουστών.

γ. Ομάδα Συγχρονης Μουσικής, Ελληνικής και ξένης, με την διδασκαλία ιστορίας και θεωρίας της συγχρονης ελληνικής μουσικής, της τζαζ και άλλων συγχρονων ειδών και πρακτική εκμάθηση ηλεκτρικής κιθάρας, σαξοφώνου κ.λπ.)

Στους μαθητές θα παρουσιάζονται τηλεοπτικά και κινηματογραφικά προγράμματα, σχετικά με το αντικείμενο σπουδών της κάθε ομάδας, θα προσκαλούνται επίσης μουσικολόγοι, καλλιτέχνες, δάσκαλοι κάθε ειδικότητας απ' όλη την Ελλάδα για διαλέξεις και συναυλίες.

3. Το Ελευθερο Εργαστήριο Μουσικών Σπουδών

Απευθύνεται σε νέους ηλικίας άνω των 18 ετών αλλά και σε ενήλικες, στόχος του προγράμματος διδασκαλίας του Εργαστηρίου είναι, η ανακάλυψη και η καλλιέργεια των μουσικών κλίσεων και η κατεύθυνση τους είτε επαγγελματικά προς μια μουσική ειδικότητα, είτε ερασιτεχνικά για την δημιουργική αξιοποίηση του ελεύθερου χρόνου των νέων και των ενηλίκων του Βόλου.⁷⁷

Ειδικοί επίσης μουσικολόγοι, καλλιτέχνες και μουσικά σχήματα από όλη την Ελλάδα, θα προσκαλούνται για διαλέξεις και συναυλίες.

Προβλέπεται ακόμη με βάση το υπάρχον Δημοτικό Ωδείο Βόλου, η δημιουργία Μέσης και Ανώτερης Σχολής Μουσικών Τεχνών.

3.3.4. Το Τμήμα Χορού⁷⁸

Το Τμήμα Χορού αποτελείται από τα εξής εργαστήρια:

⁷⁷ Τα γενικά μαθήματα κοινά για όλες τις ομάδες σπουδών είναι:

1. Μορφολογία της μουσικής
2. Εθνομουσικολογία
3. Ιστορία της παραδοσιακής μουσικής
4. Σημειολογία της μουσικής.

Τα ειδικά μαθήματα θα γίνονται στα πλαίσια της κάθε ομάδας σπουδών, που θα συνδιάζει της διδασκαλία της Ιστορίας, της θεωρίας και της πρακτικής εκμάθησης του αντικειμένου της Ομάδας. Οι ομάδες είναι:

1. Ομάδα Βυζαντινής Μουσικής
2. Ομάδα Δημοτικής Μουσικής
3. Ομάδα Λαϊκής Μουσικής
4. Ομάδα Συγχρονης Μουσικής
5. Ομάδα Φιλαρμονικής
6. Ομάδα Φωνητικής Μουσικής

⁷⁸ Συμφωνα με το άρθρο 9 της Π.Σ.

1. Το Εργαστήριο Χορευτικής Προπαίδευσης, το οποίο απευθύνεται σε παιδιά ηλικίας 5 έως 7 ετών.⁷⁹

Στόχος του είναι η δημιουργία μιας πρώτης επαφής του παιδιού με το χώρο της κίνησης.

2. Το Εξωσχολικό Εργαστήριο Χορού, θα περιλαμβάνει τμήματα διαφορετικά κατά ηλικία και αριθμό μαθητών, που δεν θα ξεπερνούν όμως τους είκοσι (20) το καθένα.

Συμφώνα με τις διεθνείς προδιαγραφές τα τμήματα αυτά πρέπει να είναι γενικά και ειδικευμένα.

Γενικά τμήματα ονομάζουμε εκείνα που εισάγουν προοδευτικά το παιδί και τον εφηβο σε μια ολοκληρωμένη και ισορροπημένη χορευτική παιδεία.⁸⁰

Ειδικευμένα ονομάζονται τα τμήματα που κατόπιν επιλογής των ιδίων των μαθητών κάθε ηλικίας προσφέρουν εντατική γνώση και άσκηση μιας χορευτικής ειδικότητας.⁸¹

3. Το Ελεύθερο Εργαστήριο Χορού

Περιλαμβάνει ομάδες ενηλίκων κάθε ηλικίας, που θα ασκονται σε όλες

79 Το πρόγραμμα διδασκαλίας θα περιλαμβάνει :

- α. ρυθμική Γυμναστική
- β. Κλασικό Χορό
- γ. Χαρακτηριστικούς χορούς, όπως δημοτικούς και λαϊκούς.

80 Τα γενικά τμήματα πρέπει να είναι τα εξής:

- 1. Τα τμήματα ηλικίας 8 έως 10 ετών, στα οποία θα διδάσκονται, ρυθμική γυμναστική, κλασικός χορός και ελληνικοί χοροί, με την παράλληλη οπτικοακουστική τους παρουσίαση.
- 2. Τα τμήματα ηλικίας 11 έως 13 ετών, στα οποία θα διδάσκονται ρυθμική γυμναστική, κλασικός χορός, ελληνικοί χοροί, θα πραγματοποιείται επίσης οπτικοακουστική παρουσίαση χορών.
- 3. Τα τμήματα ηλικίας 14 έως 17 ετών, στα οποία θα διδάσκονται ρυθμική γυμναστική, κλασικός χορός, ελληνικοί χοροί, σύγχρονος χορός, καθώς και η οπτικοακουστική παρουσίασή τους.

81 Τα ειδικευμένα τμήματα μπορεί να είναι τα εξής:

- α. Τα τμήματα ελληνικών χορών, στα οποία διδάσκονται Ρυθμική γυμναστική, κλασικός χορός, ελληνικοί χοροί, ιστορία και λαογραφία του χορού, καθώς και οπτικοακουστική παρουσίαση χορών.
- β. Τα τμήματα Ρυθμικής γυμναστικής, στα οποία διδάσκονται ρυθμική γυμναστική, κλασικός χορός, ελληνικοί χοροί, καθώς και οπτικοακουστική παρουσίαση χορών.

τις προηγούμενες χορευτικές εκφράσεις με ελαφρότερα ή πιο εξειδικευμένα προγράμματα.

Προβλέπεται επίσης να δημιουργηθεί η ανάγκη οργάνωσης τμημάτων για ηθοποιούς, με παντομίμα, ακροβατικά, σύγχρονους χορούς, ξένους χαρακτηριστικούς χορούς, καθώς και τμημάτων σκηνογραφίας-χορογραφίας και ένα ακόμη ιδιαίτερο τμήμα χορευτικών δρώμενων και χοροδράματος.

4. Η Επαγγελματική Σχολή Χορού

Η σχολή αυτή θα αναλαμβάνει την μόρφωση ενός μικρού αριθμού επαγγελματιών χορευτών, που δεν θα ξεπερνούν τους 10 το χρόνο, γιατί η συστηματική εκπαίδευση που απαιτείται για να αποκτήσει ο χορευτής τα προσόντα για μια επιτυχημένη επαγγελματική καριέρα είναι εξαιρετικά επίπονη.

Οι μαθητές της Ανώτερης Σχολής θα επιλέγονται ανάμεσα στους καλύτερους και τους πιο ταλαντούχους των εξωσχολικών και ελεύθερων εργαστηρίων.

Σαν πρόσθετα τυπικά προσόντα θα ζητούνται:

- α. Απολυτήριο Λυκείου
- β. Ηλικία πάνω των 18 ετών.

Οι σπουδές στην Ανώτερη Σχολή χορού θα είναι για τρία (3) χρόνια.

3.3.5. Το Τμήμα Τεχνών του Λόγου⁸²

Σ' αυτό συγκεντρώνονται μια σειρά από υπάρχουσες δραστηριότητες του Δήμου και που ορισμένες από αυτές έχουν ελλείψεις. Η συγκέντρωσή τους σ' ένα ενιαίο πλαίσιο, σκοπό έχει την αποκατάσταση των κενών που παρουσιάζουν, με τον συνδυασμό της δράσης τους.

Συγκεκριμένα η Ομάδα που ήδη ασχολείται με την έκδοση του περιοδικού του Δήμου έχει τις δυνατότητες να εξελιχθεί, μέσα από την

82 Σύμφωνα με το άρθρο 10 της Π.Σ.

συνεργασία της με το Τμήμα Τεχνών του Λόγου και να οργανώσει ένα πλατύτερο εκδοτικό πρόγραμμα με τίτλους βιβλίων απαραίτητους για τους δημότες του Βόλου.

Ταυτόχρονα η λογοτεχνική και δημοσιογραφική παράδοση του Βόλου, που ο Δήμος κάνει ήδη προσπάθειες να την διατηρήσει και να την προωθήσει με την οργάνωση διαγωνισμών, πρέπει να βοηθηθεί με τη διάδοση των γραπτών μνημείων της παράδοσης.

Έτσι ο Δήμος Βόλου και ο Κ.Ο.Δ.Β. εκτιμά ότι είναι απαραίτητο να ιδρύσει τα παρακάτω εργαστήρια και Ομάδες σπουδών.

1. Το εξωσχολικό Εργαστήριο Τεχνών του Λόγου

Απευθύνεται σε νέους ηλικίας 12 έως 18 ετών, σκοπό έχει να δοθεί η δυνατότητα στους νέους του Βόλου να καλλιεργήσουν τις καλλιτεχνικές τους κλίσεις και να συνεχίσουν την παλιά παράδοση στην πόλη, της λογοτεχνικής παραγωγής και την παράδοση της δημοσιογραφίας, που είναι από τις πιο παλιές της Ελλάδας.⁸³

Στα πλαίσια των μαθημάτων θα πραγματοποιούνται παράλληλα επισκέψεις σε οργανισμούς και χώρους που ασκούν τις τεχνικές των Γραφικών Τεχνών και της παραγωγής του βιβλίου και του εντύπου η θα προσκαλούνται ειδικοί τεχνικοί για διαλέξεις.

2. Το Ελεύθερο Εργαστήριο Τεχνών του Λόγου

Αποτείνεται σε νέους άνω των 18 ετών και σε ενήλικες. Σκοπός του προγράμματος είναι η καλλιέργεια των λογοτεχνικών κλίσεων των νέων και

---

83 Το εργαστήριο θα περιλαμβάνει τα εξής μαθήματα Θεωρίας και Πρακτικής.
 α. Ιστορία της Γραφής και των Τεχνών του βιβλίου
 β. Ιστορία του Λόγου και των ειδών του
 γ. Θεωρία και πρακτική των τεχνικών της παραγωγής του βιβλίου και του εντύπου

ενηλίκων του Βόλου, είτε αυτή κατευθύνεται επαγγελματικά, είτε απλά αποτελεί ερασιτεχνική ενασχόληση.⁸⁴

Ο κύκλος σπουδών θα είναι το λιγότερο για δυο χρόνια. Τα μαθηματα θα είναι γενικά για όλους στο πρώτο έτος, ενώ στο δεύτερο έτος θα δημιουργηθούν ομάδες σπουδών εξειδικευμένες στο κάθε μάθημα.

3. Το προπαρασκευαστικό Τμήμα της Ανώτερης Σχολής Δημοσιογραφίας

Το πρώτο έτος του Ελεύθερου Εργαστηρίου Τεχνών του Λόγου μαζί με την μαθητεία σε μια τουλάχιστον ομάδα σπουδών, θα θεωρείται σαν προπαρασκευαστικό τμήμα που θα δίνει τη δυνατότητα εγγραφής στην Ανωτερη Σχολη Δημοσιογραφίας, όταν αυτη δημιουργηθει.

4. Το Ελεύθερο Ανοικτό Πανεπιστημιο

Λειτουργεί ήδη από τις αρχές του 1980 και τώρα πλέον συγκεκριμενοποιείται ο προσανατολισμός των διαλέξεων-συζητήσεων του και γίνεται ένα εργαστήριο σύγχρονου πολιτικο-κοινωνικού προβληματισμού. Απευθύνεται σε όλους τους δημότες και επισκέπτες του Βόλου και προσκαλεί τους διανοητές που έχουν σύγχρονη και ολοκληρωμένη άποψη πάνω στις άμεσες ανάγκες της κοινωνίας μας.

3.3.6. Τα Στέκια των Νέων⁸⁵

Ο Δήμος Βόλου και ο Κ.Ο.Δ.Β. προτίθενται να μεριμνήσουν για την δημιουργική επένδυση του ελεύθερου χρόνου των νέων της πόλης.

84 Τα μαθηματα που θα παραδίδονται στο εργαστηριο είναι:

1. Ιστορία του Λόγου και των ειδών του
2. Ιστορία της Γραφης και των τεχνών του Βιβλίου
3. Σημειολογία
4. Σύγχρονη Γλωσσολογία-Διαλεκτολογία
5. Μεθοδολογία Έρευνας των μνημείων του Λόγου
6. Μεθοδολογία αρχειοποίησης και βιβλιοθηκονομίας
7. Μεθοδολογία της επικοινωνίας
8. Μεθοδολογία σφυγμομέτρησης της κοινής γνώμης και της έρευνας της αγοράς

85 Σύμφωνα με τα άρθρα 13 και 14 της Π.Σ.

Αναλαμβάνουν έτσι την υποχρέωση να δημιουργήσουν και να διασφαλίσουν τη λειτουργία τεσσάρων (4) Στεκιών Νέων, ενός στο Κέντρο της πόλης και τριών στις περιφερειακές συνοικίες.

Ο Δήμος Βόλου αναλαμβάνει επίσης την υποχρέωση, να συμπληρώσει και να αναπτύξει με ταυτόχρονη χρήση σε όλα τα Στέκια των Νέων τη βιβλιοθήκη-αναγνωστήριο που λειτουργεί προς το παρόν σε ένα περιφερειακό στέκι.

Τα προγράμματα που θα χρησιμοποιούνται στα πλαίσια των Στεκιών των Νέων θα προτείνονται από τους ίδιους τους νέους, από τα εργαστήρια Καλλιτεχνικής παιδείας και θα υλοποιούνται από την Ομάδα Παραγωγής Εκδηλώσεων του Κ.Ο.Δ.Β.

3.3.7. Οι Ομάδες Παραγωγής Καλλιτεχνικών Εκδηλώσεων⁸⁶

Ο Δήμος Βόλου για την παραγωγή καλλιτεχνικών εκδηλώσεων στην πόλη του Βόλου, καθώς και για την παραγωγή των εκπαιδευτικών προγραμμάτων, αναλαμβάνει την υποχρέωση να ιδρύσει τους εξής οργανισμούς και Ομάδες παραγωγής:

1. Θεατρική Ομάδα

Προβλέπεται να στελεχώσει το χειμερινό Δημοτικό Θέατρο, η λειτουργία της θα ξεκινήσει από έναν πυρήνα επτά (7) επαγγελματιών ηθοποιών.

Στα καθήκοντά τους εντάσσεται η δημιουργία ομάδων-στούντιο από νέους και νέες του Βόλου στους οποίους θα διδάσκονται μαθήματα αναφορικά με την τέχνη του ηθοποιού. Στα πλαίσια της εκπαίδευσης θα οργανώνονται δύο ή και περισσότερες θεατρικές παραγωγές το χρόνο.

Στα πλαίσια επίσης της θεατρικής ομάδας και προκειμένου αυτή να

⁸⁶ Με βάση τα άρθρα 11 και 12 της Π.Σ.

μπορέσει να λειτουργήσει σαν μονάδα παραγωγής θεάματος, εκτός από τον απαραίτητο εξοπλισμό χρειάζεται και μια άρτια οργανωμένη θεατρική και καλλιτεχνική βιβλιοθήκη, που θα εγκατασταθεί στον ειδικά γι' αυτήν προετοιμασμένο χώρο του Θεάτρου.

Συγκεκριμένα στην βιβλιοθήκη θα περιλαμβάνεται έντυπο υλικό για όλες τις εκδόσεις των αρχαίων κειμένων που έχουν σχέση με το θέατρο, ελληνικές και ξένες μεταφράσεις δραματικών έργων, μελέτες σχετικά με το αρχαίο δράμα, έργα συναφή με τη ζωή, το ήθος, τις τέχνες και τον πολιτισμό των αρχαίων, αντίστοιχες μελέτες για την Βυζαντινή εποχή, καθώς και έργα σχετικά με την ελληνική επιθεώρηση, το θέατρο Σκιών, το σύγχρονο ελληνικό θέατρο και τις ξένες θεατρικές παραδόσεις.

2. Ομάδα Παραγωγής Εκδηλώσεων

Η παραγωγή των πάσης φύσης εκδηλώσεων και προγραμμάτων για τα διάφορα κέντρα υποδοχής που διαθέτει ο Δήμος ή οι οργανισμοί που συνεργάζονται μαζί του θα γίνεται από την Ομάδα Παραγωγής Εκδηλώσεων. Η ομάδα αυτή θα αποτελείται από τεχνικούς και καλλιτέχνες που θα δουλεύουν σε συνεργασία με τις επιτροπές οργάνωσης της κάθε εκδήλωσης στο επίπεδο σύλληψης και εκτέλεσής της.

Αυτονόητο είναι ότι η ομάδα θα εφοδιαστεί με τον απαραίτητο τεχνικό εξοπλισμό, καθώς και με το απαραίτητο ανθρώπινο δυναμικό.

3. Ομάδα Εκδοτικής Παραγωγής

Η παραγωγή των πάσης φύσεως εντύπων αναγκαίων για τις εκδηλώσεις και για τα προγράμματα των εργαστηρίων και των σχολών, είναι ο σκοπός της ομάδας εκδοτικής παραγωγής, η οποία φυσικά και θα εφοδιαστεί με το απαιτούμενο ανθρώπινο και τεχνικό δυναμικό.

4. Ομάδα Παραωνής Οπτικοακουστικών Προγραμμάτων

Η παραγωγή ειδικών οπτικοακουστικών προγραμμάτων, για τη χρήση τους από τα διάφορα εργαστήρια και ομάδες σπουδών των καλλιτεχνικών τμημάτων, αποτελεί τον στόχο της παρούσας ομάδας.

Η παραγωγή όμως των εκπαιδευτικών προγραμμάτων θα γίνεται σε συνεργασία με το διδακτικό προσωπικό και τους μαθητές, ενώ θα υπάρχει ο κατάλληλος υλικός και ανθρώπινος εξοπλισμός.

3.4. Τροποποίηση-Συμπλήρωση της υφιστάμενης Π.Σ. του 1988 μεταξύ ΥΠ.ΠΟ. – Δ.Β. και Κ.Ο.Δ.Β.⁸⁷

Στον Βόλο την 1 Οκτωβρίου 1994, ημέρα Σάββατο οι εξής συμβαλλόμενοι:

1. Το Ελληνικό Δημόσιο νόμιμα εκπροσωπούμενο από τον Υπουργό Πολιτισμού κ. Θάνο Μικρούτσικο, κάτοικο Αθηνών.
2. Ο Δήμος Βόλου νόμιμα εκπροσωπούμενος από τον Δήμαρχο Βόλου κ. Δημήτρη Πιτσιώρη, κάτοικο Βόλου και σύμφωνα με την απόφαση 216/94 του Δημοτικού Συμβουλίου.
3. Η Αμιγής Δημοτική Επιχείρηση “Καλλιτεχνικός Οργανισμός Δήμου Βόλου” νόμιμα εκπροσωπούμενη από τον Πρόεδρο του διοικητικού συμβουλίου κ. Δημήτρη Πιτσιώρη, Δήμαρχο Βόλου, και σύμφωνα με την απόφαση 401/94 του Διοικητικού Συμβουλίου της Κ.Ο.Δ.Β.

Συμφωνούν και αποδέχονται την τροποποίηση-συμπλήρωση της υφιστάμενης από το 1988 Προγραμματικής Σύμβασης μεταξύ των Υπουργείου Πολιτισμού, Γενικών Γραμματειών Νέας Γενιάς και Λαϊκής Επιμόρφωσης, του Δήμου Βόλου και του Καλλιτεχνικού Οργανισμού Δήμου Βόλου.

Οι στόχοι και οι επιδιώξεις του Προγράμματος παραμένουν οι ίδιοι. Με την παρούσα Π.Σ. εκείνο που ουσιαστικά επιδιώκεται είναι η ανανέωση της συνεργασίας του Ελληνικού Δημοσίου με τις τοπικές αρχές του Βόλου στα

---

⁸⁷ Η παράγραφος συντάχθηκε σύμφωνα με το κείμενο της Π.Σ.

πλαίσια που έχουν ήδη χαραχθεί. Τα Τμήματα και οι Σχολές που από το 1988 έχουν δημιουργηθεί, ανανεώνονται, προσαρμόζονται και επεκτείνονται σύμφωνα με τις παρούσες συνθήκες και ανάγκες.

Συγκεκριμένα η διάρκεια της Προγραμματικής Σύμβασης, για τις αρμοδιότητες του ΥΠ.ΠΟ. και του Δήμου Βόλου ορίζεται μέχρι τις 31-12-2004.

Στα πλαίσια της επίσης ανανεώνεται και η χρηματοδότηση του Κ.Ο.Δ.Β. από τα συμβαλλόμενα μέρη, δηλαδή το ΥΠ.ΠΟ. και τον Δήμο Βόλου.⁸⁸

Ο Δήμος Βόλου έχει ήδη ολοκληρώσει και παραχωρήσει στον Κ.Ο.Δ.Β., για την κάλυψη των αναγκών υλοποίησης της προηγούμενης Π.Σ. όσες κτιριακές εγκαταστάσεις είχαν ορισθεί, καθώς επίσης και:

- α. Δυο (2) διαμερίσματα (κληροδότημα Χρ. Ζώγια) για τη στέγαση-φιλοξενία μετακαλούμενων καλλιτεχνών.
- β. Τον τέταρτο όροφο του νεοκατασκευασθέντος πολυορόφου Δημοτικού Μεγαρου.
- γ. Νεοκατασκευασθέν δυόροφο κτίριο, στο οποίο στεγάζεται συνοικιακό πολιτιστικό κέντρο.

Παράλληλα ο Δήμος Βόλου αναλαμβάνει την υποχρέωση, στα πλαίσια της τωρινής Π.Σ., να αποκτήσει ή να κατασκευάσει και να διαθέσει για χρήση του Κ.Ο.Δ.Β. μέχρι το έτος 2000 τα εξής:

- α. Έξι (6) κτιριακά συγκροτήματα σε διάφορες συνοικίες της πόλης στις οποίες προβλέπεται η ίδρυση πολιτιστικών κέντρων.
- β. Ένα παλιό κεραμοποιείο στο οποίο θα δημιουργηθούν βιομηχανικό Μουσείο και Ελεύθερα Εργαστήρια Καλλιτεχνικών Επαγγελμάτων.
- γ. Ένα (1) παλιό κτίριο Κινηματογράφου, το οποίο θα αναμορφωθεί για να στεγάσει αίθουσα κινηματογράφου και χώρο πολιτισμού και αναψυχής της νεολαίας.

⁸⁸ Αναλυτικά στην ανανέωση των όρων χρηματοδότησης θα αναφερθούμε στο 5ο κεφάλαιο

3.4.1. Οργανωτικές και λειτουργικές διαφοροποιήσεις

Η τροποποίηση-συμπλήρωση της υφιστάμενης από το 1988 Προγραμματικής Σύμβασης δεν μπορούμε να πούμε ότι επέφερε ουσιώδεις αλλαγές στο οργανωτικό και λειτουργικό καθεστώς του Κ.Ο.

Η πρόωρη αυτή ανανέωση της Π.Σ. του 1988 πραγματοποιήθηκε γιατί στόχοι που είχαν τεθεί επιτεύχθηκαν κυρίως όσον αφορά την άμεση από πλευράς Δήμου Βόλου εξασφάλιση της απαιτούμενης κτιριακής υποδομής, της ανάπτυξης που γνώρισαν τμήματα του Κ.Ο. (όπως μουσικής, χορού, θεάτρου) και επιδιώχθηκε περαιτέρω εκσυγχρονισμός και ανάπτυξη τους, καθώς και η ανάγκη που πρόβαλε επιτακτική για την ανασυγκρότηση τμημάτων που η δράση τους δεν υπήρξε η αναμενόμενη και οι συνθήκες που είχαν διαμορφωθεί απαιτούσαν την αναμόρφωση τους (Λόγου, Οπτικο-ακουστικών).

Επιδιώχθηκε επίσης η αναθέρμανση των σχέσεων του Δημόσιου τομέα με τις τοπικές αρχές του Βόλου, μιας και όπως θα αναφέρουμε πιο κάτω, από το 1989 η υποστηρίξη του ΥΠ.ΠΟ. προς τον Κ.Ο.Δ.Β. δεν στάθηκε η αναμενόμενη, όσον αφορά τον οικονομικό τομέα.

Έτσι στα πλαίσια αυτής της νέας Π.Σ. επαναπροσδιορίζονται οι υποχρεώσεις των συμβαλλόμενων μερών, ΥΠ.ΠΟ. και Δήμου Βόλου, αναφορικά τόσο με την χρηματοδότηση του Κ.Ο. και από τους δύο, όσο και με την υλικοτεχνική τους συμπαράσταση όπως αυτήν παρουσιάστηκε αναλυτικά στο κείμενο της αρχικής Π.Σ.

Ειδικότερα όσον αφορά το Δήμο Βόλου που έχει αναλάβει την εξασφάλιση της κτιριακής υποδομής αναφέραμε ήδη ότι έχει παραδόσει στον Κ.Ο. όλα όσα για τα οποία είχε δεσμευθεί, ενώ παράλληλα προκειμένου να καλυψει τις ανάγκες που δημιουργούνται από την εξέλιξη της δραστηριότητας των τμημάτων του καλλιτεχνικού, προέβη εκ νέου σε δεσμεύσεις

αναφορικά με την αγορά ή κατασκευή καινούριων κτιρίων.

Ολοκληρώνοντας μπορούμε να πούμε ότι εκεί που σημειώθηκαν ουσιαστικές αλλαγές και διαφοροποιήσεις είναι στους στόχους και στην δομή ορισμένων εργαστηρίων και σχολών καλλιτεχνικών σπουδών.

3.4.2. Αναδιαμόρφωση των Σχολών Καλλιτεχνικών Σπουδών και των Εργαστηρίων. Η υφιστάμενη κατάσταση.

Στα πλαίσια της νέας Π.Σ. ο Δήμος Βόλου και ο Κ.Ο.Δ.Β. προβαίνουν στην αναδιαμόρφωση ορισμένων σχολών και εργαστηρίων, μόνο όσον αφορά την δομή και τους στόχους τους.

Οι τέσσερις προβληματικές πάνω στις οποίες αναπτύσσεται η καλλιτεχνική δραστηριότητα της πόλης παραμένουν σταθερές και πρόκειται για την εκπαίδευση, την επιμόρφωση, την ψυχαγωγία και την παραγωγή-ανάπτυξη.

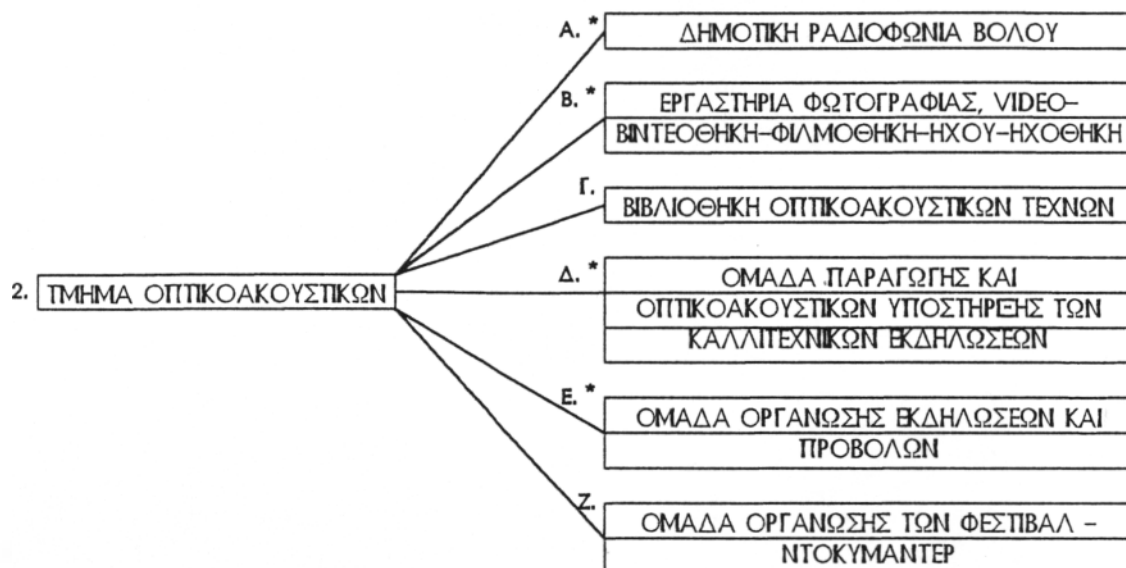
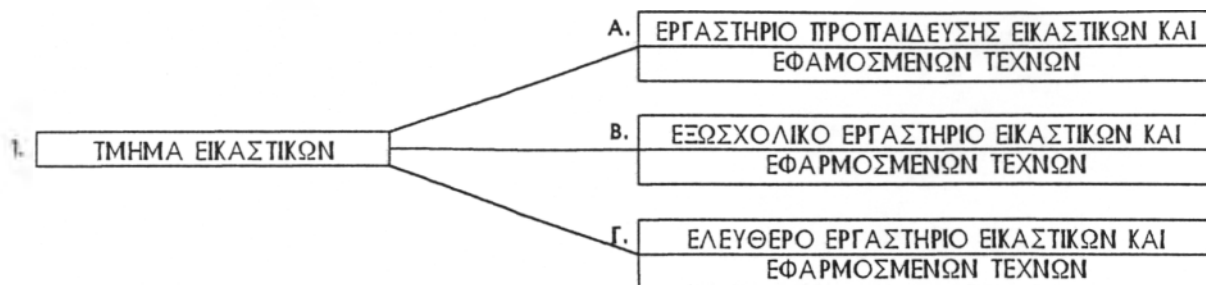
Συγκεκριμένα τα εργαστήρια και οι σχολές καλλιτεχνικής εκπαίδευσης, διαμορφώθηκαν ως εξής:

- α. Τμήμα Εικαστικών
- β. Τμήμα Οπτικοακουστικών
- γ. Τμήμα Μουσικής
- δ. Τμήμα Χορού
- ε. Τμήμα Λόγου
- στ. Τμήμα Ελεύθερου Χρόνου

3.4.3. Το Τμήμα Εικαστικών

Το μέχρι πρότενος Τμήμα Εικαστικών και Εφαρμοσμένων Τεχνών, διαφοροποιήθηκε με την μεταφορά του προπαρασκευαστικού Εργαστηρίου της Σχολής Εικαστικών και Εφαρμοσμένων Τεχνών και της Ανώτερης Σχολής Εικαστικών και Εφαρμοσμένων Τεχνών στην Δημοτική Επιχείρηση "Εκπαι-

ΤΑ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑ ΚΑΙ ΟΙ ΣΧΟΛΕΣ ΤΟΥ Κ.Ο. ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΗ -
ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΗ ΤΗΣ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗΣ ΑΠΟ ΤΟ 1988 Π.Σ. - 1994

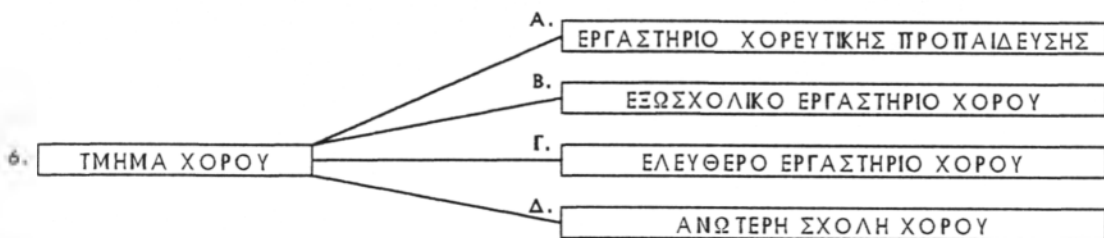
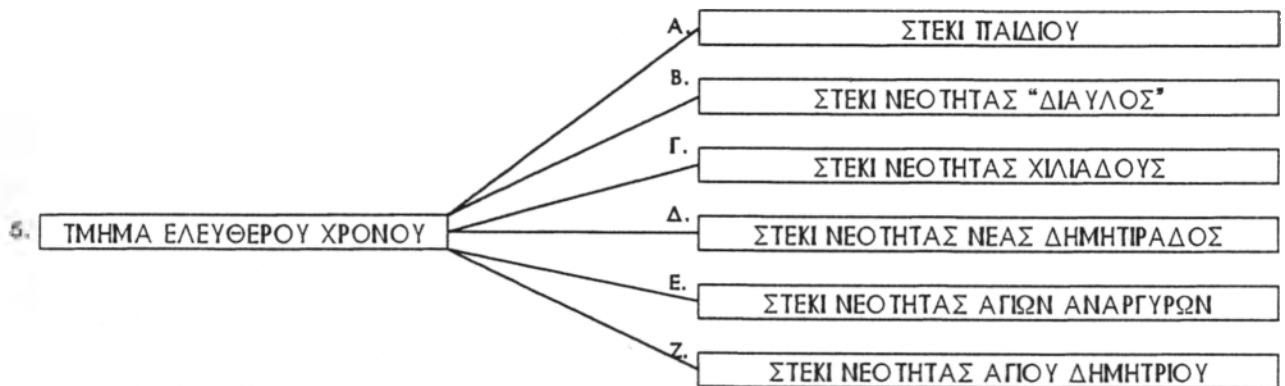
* Προϋπήρχαν και για την πιο αποτελεσματική δράση τους εντάχθηκαν στο συγκεκριμένο τμήμα.

* Η δράση της παρουσιάζεται περιορισμένη μετά την διακοπή της λειτουργίας του εργαστηρίου κατασκευής παραδοσιακών και λαϊκών μουσικών οργάνων.

* Η δράση του συγκεκριμένου τμήματος ούτε με αυτήν την μορφή φαίνεται να αποδίδει.

δευτικός Οργανισμός Δήμου Βόλου".⁸⁹

Συγκεκριμένα μετά την μεταφορά της αυτή, η Ανώτερη Σχολή Εικαστικών και Εφαρμοσμένων Τεχνών λειτουργεί ως δημοτικό ΙΕΚ που προσφέρει διετή (2ετη) κατάρτιση σε έξι (6) ειδικότητες:

- Τεχνικός Γραφίστας Ηλεκτρονικής σχεδίασης εντύπου,
- Τεχνικός Διακόσμησης,
- Ειδικός Ενδυματολογίας και Σχεδίασης μόδας,
- Τεχνικός χειροποίητου κοσμήματος,
- Τεχνικός Παραγωγικού Κοσμήματος,
- Τεχνικός συντήρησης Έργων Τέχνης.

Για την εκπαιδευτική περίοδο 1996-97 φοιτούν συνολικά στις παραπάνω ειδικότητες 160 μαθητές και διδάσκουν 40 καθηγητές από τους οποίους οι περισσότεροι είναι καλλιτέχνες από την περιοχή του Βόλου.

Τα υπόλοιπα ελεύθερα εργαστήρια του τμήματος λειτουργούν με βάση τις ειδικότητες: ζωγραφική, γλυπτική, ξυλογλυπτική, μπατίκ, ντιτρό και κοπτική-ραπτική.

Κατά την εκπαιδευτική περίοδο 1996-97 παρακολούθησαν τις εργασίες των ελεύθερων εργαστηρίων 150 άτομα και οι καλλιτέχνες-δάσκαλοι ανέρχονται στους 10.

Το Τμήμα εικαστικών αποτελεί ίσως τη μοναδική στην Ελλάδα δημοτική παρέμβαση για την επαγγελματική κατάρτιση στις Εφαρμοσμένες τέχνες. Πέρα όμως από τον εκπαιδευτικό του αυτόν ρόλο, πολλά έχει να δείξει και με τις εκδηλώσεις του.

Αρχικά το καλοκαίρι του 1988, όπως το έχουμε ήδη αναφέρει, υπό την αιγίδα του, πραγματοποιήθηκε το αξιολογικό όσο και πρωτότυπο συμπόσιο γλυπτικής. Η σημασία του οποίου υπήρξε πολλαπλή τόσο αναφορικά με το

⁸⁹ Από το άρθρο 6 της Π.Σ. του 1994

γεγονός ότι σε μια κρίσιμη πολιτικά και εθνικά περίοδο για τα Βαλκάνια έφερε κοντά καλλιτέχνες αυτής της περιοχής, όσο και για το γεγονός ότι δόθηκε η ευκαιρία στους κατοίκους του Βόλου να έχουν μια αρχική επαφή με τον χώρο της δημιουργίας.

Το 1990 με την συνδρομή του δημιουργήθηκε το Κέντρο Τέχνης "ΤΖΙΟΡΤΖΙΟ ΝΤΕ ΚΙΡΙΚΟ" στο οποίο έχουν κατά καιρούς φιλοξενηθεί έργα διάσημων καλλιτεχνών, από αξιόλογες συλλογές όπως της Πινακοθήκης Δ. Πιερίδη, του Μορφωτικού Ιδρύματος της Εθνικής Τραπέζης, του Ινστιτούτου Γκαίτε, του Δήμου Μυτιλήνης κ.λπ.⁹⁰

Το 1993 με πρωτοβουλία της διευθύντριας του τμήματος, Ιστορικού-Κοινωνιολόγου της Τέχνης κ. Χρύσας Δαντάκη και σε συνεργασία με την Επιτροπή του Δήμου Βόλου για τα δικαιώματα της γυναίκας, θεσμοθετήθηκε δεκαήμερο (10ήμερο) "Γυναικείας Καλλιτεχνικής Δημιουργίας", όπου θα δίνεται η ευκαιρία σε γυναίκες καλλιτέχνες να δείχνουν το έργο τους, αλλά και να μιλάνε γι' αυτό σαν γυναίκες και σαν καλλιτέχνες σε διαλέξεις που θα περιλαμβάνει το δεκαήμερο.⁹¹

Ολοκληρώνοντας μπορούμε να πούμε ότι το Τμήμα Εικαστικών τόσο με τις εκδηλώσεις που κατά καιρούς οργανώνει, όσο και με την εικαστική και καλλιτεχνική παιδεία που παρέχει μέσα από τα Εργαστήριά του, συμβάλλει αποφασιστικά στην δημιουργία ενός καταρτισμένου εικαστικά και καλλιτεχνικά κοινού.

3.4.4. Το Τμήμα Οπτικοακουστικών⁹²

Είναι απόρροια της αναδημιουργίας του Τμήματος Θεάτρου και Οπτικοακουστικών Τεχνών μετά την μεταφορά του Θεατρικού Τμήματος στην νεοσυσταθείσα Δημοτική επιχείρηση "ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ. Βόλου".

90 Κέντρο Τέχνης "ΤΖΙΟΡΤΖΙΟ ΝΤΕ ΚΙΡΙΚΟ" Κ.Ο.Δ.Β. 1995

91 Επιτροπή Δήμου Βόλου για τα δικαιώματα της γυναίκας-Στέκι γυναικών

92 Σύμφωνα με το άρθρο 7 της Π.Σ.

Συγκεκριμένα το Τμήμα Οπτικοακουστικών έχει τόσο εκπαιδευτικό όσο και παραγωγικό χαρακτήρα και στοχεύει στην εξεύρεση διεξόδου στις ανησυχίες και στα ταλέντα των νέων προς την κατεύθυνση των οπτικο-ακουστικών τεχνών, καθώς και στην εξεύρεση απασχόλησης σε ειδικούς καλλιτέχνες, δημοσιογράφους και τεχνικούς στον σύγχρονο αυτό τομέα παραγωγής.

Για την επίτευξη του παραπάνω στόχου ο Δήμος Βόλου θέτει στη διάθεση του Κ.Ο.Δ.Β., τον υπάρχοντα Δημοτικό Ραδιοφωνικό Σταθμό και το τηλεοπτικό στούντιο παραγωγής συνδεδεμένο με την καλωδιακή τηλεόραση και τις απαραίτητες κτιριακές εγκαταστάσεις για τη λειτουργία των ομάδων και εργαστηρίων του τμήματος.

Στους κόλπους συνεπώς του Τμήματος Οπτικοακουστικών προσαρτήθηκαν τόσο για την εξυπηρέτηση των σκοπών του τμήματος, όσο και για την αποτελεσματικότερη λειτουργία τους, ο ήδη υπάρχον:

- Δημοτικός Ραδιοφωνικός Σταθμός, με την επωνυμία “Δημοτική Ραδιοφωνία Βόλου”.
- Τηλεοπτικό στούντιο παραγωγής εκπομπών μορφωτικού χαρακτήρα συνδεδεμένο με την καλωδιακή τηλεόραση της περιοχής.
- Εργαστηρια φωτογραφίας, βίντεο, βιντεοθήκη, φιλομθηκη και ηχοθήκη.
- Η ομάδα παραγωγής και οπτικοακουστικής υποστήριξης των καλλιτεχνικών εκδηλώσεων του Δήμου και των άλλων φορέων.
- Η ομάδα οργάνωσης εκδηλώσεων και προβολών στον κινηματογράφο της πόλης και σε άλλα σημεία.

Προβλέπεται επίσης η σύσταση και οργάνωση:

- Βιβλιοθήκης οπτικοακουστικών τεχνών, και
  - Ομάδας οργάνωσης και Φεστιβάλ Ντοκυμαντέρ Ευρωπαϊκής εμβέλειας.
- Στα πλαίσια της αρχικής Προγραμματικής Σύμβασης το Θεατρικό τμήμα

του Τμήματος Θεατρικών και Οπτικοακουστικών Τεχνών ήταν αυτό που γνώρισε ιδιαίτερη ανάπτυξη.

Πέρα από την ομαλή λειτουργία των εργαστηρίων του και την συμμετοχή σ' αυτά αρκετών νέων και ενηλίκων του Βόλου, με τη συμβολή του και υπό την διεύθυνση του Κ.Ο.Δ.Β. ανέβηκαν αξιόλογες παραστάσεις όπως "Ο θρίαμβος του έρωτα" του Μαριβώ, "Ο ηχος του όπλου" της Λούλας Αναγνωστάκη κ.α.

Από το Θεατρικό τμήμα επίσης το Φθινόπωρο του 1993 ιδρύθηκε το "Ερασιτεχνικό Θεατρικό Εργαστηρι". Σκοπός της σύστασης του είναι, να συμβάλει άμεσα στην ανύψωση της θεατρικής παιδείας, προσφέροντας την ευκαιρία για μια διαφορετική επαφή με το Θέατρο.

Όπως δηλώνουν τα μέλη του "Εμείς δεν φιλοδοξούμε να γίνουμε ηθοποιοί ούτε να πάρουμε μέρος σε μεγάλες παραστάσεις. Έχουμε όμως την επιθυμία να γνωρίσουμε "από μέσα" την τέχνη του Θεάτρου και να αγγίξουμε τις δυνατότητες μας. Το Θέατρο αποτελεί για μας τρόπο έκφρασης, άνοιγμα του νου και της ψυχής, πνοή ελευθερίας και δημιουργικότητας».

Απο το Ερασιτεχνικό Θεατρικό Εργαστήρι έχουν ανέβει, υπό την διεύθυνση του Κ.Ο., δυο παραστάσεις "Κοινός λόγος", από τη συλλογή και επιμέλεια κειμένων της Έλλης Παπαδημητρίου και η "Βεγγέρα" του Ηλία Καπετανάκη, που επίσης σκηνοθετήθηκε και για άτομα με ειδικές ανάγκες, σε συνεργασία με το "Κέντρο Εκπαίδευσης Ατόμων με Ειδικές Ανάγκες του Δήμου Βολου" και περιόδευσε στη Θεσσαλονίκη στο "Φεστιβάλ του Εθελοντισμού".

Με την προσάρτησή του στο ΔΗ.Π.Ε.Θ. Βόλου το 1995 ανέβασε το "Μάνα...Μητέρα... Μαμά" του Γ. Διαλεγμένου και τις "Τρώαδες" του Ευριπίδη.⁹³

Αναφορικά τώρα με το Τμήμα Οπτικοακουστικών, παρά το γεγονός ότι είναι άρτια εξοπλισμένο, δεν έχει αξιοποιηθεί και προωθηθεί. Από όλες τις

93 ΕΡΑΣΙΤΕΧΝΙΚΟ ΘΕΑΤΡΙΚΟ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙ - ΔΗΠΕΘΕ ΒΟΛΟΥ "Μάνα...Μητέρα...Μαμά" 1994-95

ομάδες που παραπάνω αναφέραμε ότι θα οργανώσει και θα αναπτύξει, η μόνη που χρηματοδοτείται και λειτουργεί τα τελευταία χρόνια είναι η “Δημοτική Ραδιοφωνία Βόλου”, που όπως ήδη έχουμε αναφέρει προϋπήρχε.

Η μη ενεργοποίηση αυτή του τμήματος οφείλεται τόσο στην έλλειψη ενδιαφέροντος από τους αρμόδιους καλλιτέχνες και τεχνικούς, όσο και στην περιορισμένη χρηματοδότησή του, μιας και το μεγαλύτερο ποσοστό των πόρων απορροφούν τμήματα με έντονη δραστηριότητα (όπως το τμήμα μουσικής).

3.4.5. Το Τμήμα Μουσικής⁹⁴

Στα πλαίσια αυτής της Προγραμματικής Σύμβασης το τμήμα Μουσικής επαναπροσδιορίζει τους στόχους του και διευρύνει την δράση του εντάσσοντας στους κόλπους του και άλλους μουσικούς οργανισμούς.

Συγκεκριμένα οι στόχοι του Τμήματος Μουσικής διαμορφώνονται ως εξής:

- Η κάλυψη των τομέων της μουσικής παιδείας και των μουσικών εκδηλώσεων που οργανώνονται ή παράγονται από το Δημο Βόλου στην πόλη.
- Η επαφή όσο το δυνατόν περισσότερων κατοίκων της περιοχής με τη μουσική σε όλο της το φάσμα, με σταθερά κριτήρια την αυθεντικότητα και την ποιότητα του κάθε είδους μουσικής.
- Την ανάπτυξη μουσικής ευαισθησίας και ουσιαστικότερης επικοινωνίας με τη μουσική, δίνοντας ειδικό βάρος στα παιδιά, στους εφήβους και στους νέους.
- Τη στήριξη και ενίσχυση των μουσικών δυνάμεων της περιοχής, στη δημιουργία, εκτέλεση και εκπαίδευση (μουσικά σχήματα ενηλίκων και νέων, σύνθεση, εκδοτικές, εκπαιδευτικές δραστηριότητες κ.λπ.).
- Την παροχή μιας πιο εξειδικευμένης μουσικής παιδείας που ξεκινά από

⁹⁴ Σύμφωνα με το άρθρο 8 της Π.Σ.

τον ερασιτεχνισμό και φτάνει μέχρι τα παιδιά και τους νέους που έχουν ειδικές ικανότητες και επαγγελματική προοπτική στις σπουδές τους.

- Την επικοινωνία της πόλης και της ευρύτερης περιοχής με τα μουσικά σχήματα και ρεύματα, τα προερχόμενα από άλλες πόλεις της Ελλάδας και του εξωτερικού.
- Τη σύνδεση της μουσικής με τις άλλες τέχνες, όπως το θέατρο, το χορό, το λόγο κ.λπ.

Τα μέσα και οι λειτουργικές μονάδες που τίθενται στη διάθεση του τμήματος και του Κ.Ο.Δ.Β. προκειμένου να επιτευχθούν οι στόχοι που έχουν τεθεί είναι:

1. Το Δημοτικό Ωδείο Βόλου (Δ.Ω.Β.), που καλύπτει κυρίως την μουσική παιδεία νέων με επαγγελματικές προοπτικές, αλλά και κατά ένα σημαντικό ποσοστό την ερασιτεχνική μουσική παιδεία και την επιμόρφωση ενηλίκων, με την διοργάνωση σεμιναρίων και μουσικών εκδηλώσεων εκπαιδευτικού χαρακτήρα.

Ο διδακτικός τομέας του ΔΩΒ βρίσκεται σε ανάπτυξη με στόχο την κάλυψη όλου του φάσματος των μουσικών οργάνων και των θεωρητικών κλάδων. Δίνεται όμως ιδιαίτερη έμφαση στους τομείς της μουσικής προπαιδείας, της ελληνικής παραδοσιακής και της βυζαντινής μουσικής.

Στόχος του είναι η βιωματική, συγκινησιακή αλλά διανοητική και βαθύτερη σχέση με την μουσική, πέρα από κάθε στείο και αποκεντρωμένο κλίμα που θα αποδυνάμωνε τη χαρά και τη ζωντάνια της μάθησης.

Στα πλαίσια της προσπάθειας σύνδεσης των σπουδαστών του με την υπόλοιπη πολιτιστική ζωή της πόλης αλλά και άλλων πόλεων της Ελλάδας και της Ευρώπης αποτελεί ήδη μέλος του ισχυρότερου Ευρωπαϊκού Οργανισμού, του Δικτύου Καλλιτεχνικών Ιδρυμάτων του ELIA.

2. Η Συμφωνική Ορχήστρα Βολού⁹⁵

Ιδρύθηκε το 1992, αποτελεί προϊόν μιας μακροχρόνιας συστηματικής πολιτικής του Τμήματος Μουσικής του Κ.Ο.Δ.Β.

Η προσέγγιση σημαντικών Ελλήνων και ξένων καλλιτεχνών, η επέκταση της διδασκαλίας των μουσικών οργάνων σε όλο το ορχηστρικό φάσμα στο Δ.Ω.Β. και η προσέλκυση έμπειρων μουσικών της πόλης, έδωσαν τελικά την δυνατότητα ίδρυσης της Συμφωνικής Ορχήστρας που αποτελεί αυτή τη στιγμή με εξαίρεση φυσικά τις ορχήστρες της Αθήνας και της Θεσσαλονίκης, τη μόνη συμφωνική ορχήστρα "εκτός των τειχών" που λειτουργεί στην πλειοψηφία της με τοπικό δυναμικό, σε επαγγελματικούς ρυθμούς παραγωγής και εμφανίσεων.

Σημαντικό ρόλο στην ανάπτυξη της είχε η συνεργασία της με εξαιρετικούς Έλληνες και ξένους μαέστρους που συντέλεσαν στη γρήγορη εξέλιξη της.

Καθοριστικό ρόλο στο ξεκίνημα της ορχήστρας έπαιξε ο γεννημένος στο Βόλο μαέστρος Αλέξανδρος Μυράτ που έδωσε όλη την ενέργεια εκκίνησης. Μαζί της όμως συνεργάστηκαν και αρχιμουσικοί όπως ο Νίκος Τσούχλος, ο Άλκης Μπαλτάς και άλλοι. Από το Φεβρουάριο του 1995 την καλλιτεχνική διεύθυνσή της ανέλαβε ο διακεκριμένος Ρώσος μαέστρος Συμεών Κόγκαν, με τον οποίο η ορχήστρα έδωσε πάνω από 15 συναυλίες.

Με την Ορχήστρα επίσης έχουν συμπράξει σολίστ, όπως ο Λεωνίδας Καβάκος, ο Άρης Γαρουφαλής, ο Αντώνης Κοντογεωργίου, ο Κώστας Κοτσιώλης και άλλοι. Η ορχήστρα έχει παρουσιάσει προγράμματα της σε πολλές ελληνικές πόλεις και διεθνείς συναντήσεις και έχει εμφανιστεί δύο φορές στο Μέγαρο Μουσικής Αθηνών και στην Κωνσταντινούπολη. Το ρεπερτορίο της καλύπτει ένα ευρύ φάσμα από έργα διαφορετικών τεχνοτροπιών.

Αποτελείται από 55 περίπου μουσικούς, καθηγητές του Δ.Ω.Β.,

---

95 "ΜΗΔΕΙΑ" Εθνικό Πολιτιστικό Δίκτυο πόλεων ΚΕΜΘ- ΥΠ.ΠΟ. -ΔΗΜΟΣ ΒΟΛΟΥ

προχωρημένους σπουδαστές του Δ.Ω.Β. καθώς και άλλων Ωδείων της πόλης και από ανεξάρτητους μουσικούς.

Αποτελεί τέλος δυναμικό Οργανισμό που θα αναπτυχθούν οι πολλαπλές του δυνατότητες εκπαιδευτικές, ψυχαγωγικές και επαγγελματικές, κυρίως όμως οι δυνατότητες σύνδεσης της μουσικής με τις άλλες τέχνες και ανάπτυξης σε πολύπλοκα μουσικά είδη (όπερα, μιούζικαλ, μουσική για θέατρο, κινηματογράφο κ.λπ.).

3. Η Δημοτική και Παιδική Χορωδία Βόλου

Η μικτή Δημοτική Χορωδία Βόλου, έχοντας στο ενεργητικό της ήδη παρα πολλές επιτυχείς εμφανίσεις, τόσο στην πόλη του Βόλου όσο και σε άλλες πόλεις της Ελλάδας και του εξωτερικού, καλείται να συμβάλλει στην όσο το δυνατόν μεγαλύτερη ανάπτυξη της χορωδιακής μουσικής σε πολλά διαφορετικά είδη και παράλληλα επιδιώκεται για το λόγο αυτό η σύνδεσή της με την Συμφωνική Ορχήστρα και τα άλλα μουσικά σύνολα.

Η Παιδική Χορωδία, αποτελείται από 40 περίπου παιδιά, στόχος της είναι η εκπαίδευση τους στην χορωδιακή μουσική, προκειμένου να συμπορευθεί μαζί με τα άλλα μουσικά σχήματα.

4. Μουσικά Σχήματα

Υπάρχουν και αναπτύσσονται αποτελούμενα από σπουδαστές κυρίως του Δ.Ω.Β. και το είδος της μουσικής που υπηρετούν ποικίλει, μουσική δωματίου, τζάζ, ροκ, παραδοσιακό, τραγούδι κ.α.

5. Η Σχολή Παραδοσιακής και Λαϊκής Μουσικής

Κρίθηκε απαραίτητη η ενίσχυση της υπάρχουσας σχολής με στόχο τη δημιουργία πρότυπης "Σχολής παραδοσιακής και Λαϊκής μουσικής" η οποία θα περιλαμβάνει:

- Την εκμάθηση παραδοσιακών και λαϊκών μουσικών οργάνων και τραγουδιού με παράλληλη δημιουργία συγκροτημάτων απόδοσης του μουσικού αυτού είδους.
- Την δημιουργία "εργαστηρίου κατασκευής παραδοσιακών και Λαϊκών μουσικών οργάνων".

Το Εργαστήριο αυτό στοχεύει στην εκμάθηση της τέχνης κατασκευής και συντήρησης παραδοσιακών και λαϊκών οργάνων σε νέους της περιοχής αλλά και της υπόλοιπης χώρας.

Τίθεται στόχος η ανάπτυξη και η διατήρηση του προκειμένου να καλύψει ανάγκες τόσο της κατασκευής μουσικών οργάνων αλλά και της επαγγελματικής αποκατάστασης των μαθητευομένων.

- Τη συγκέντρωση και καταγραφή της τοπικής μουσικής κληρονομιάς και αξιοποίησης των λαϊκών καλλιτεχνών σε συνεργασία με το Τμήμα Οπτικοακουστικών και τη διάδοση της μουσικής αυτής τόσο στην υπόλοιπη χώρα όσο και στο εξωτερικό.

Το Εργαστήριο όμως λειτούργησε μόνο για δύο (2) χρόνια, γεγονός που οφείλεται στην διακοπή της συνεργασίας του, με τον ιδιώτη δημιουργό και δάσκαλο παραδοσιακών μουσικών οργάνων, που είναι και ο μοναδικός στην περιοχή του Βόλου. Κατά τη διάρκεια της λειτουργίας του οι μαθητές του κατάφεραν να κατασκευάσουν περίπου τριάντα (30) όργανα.

6. Οι Μουσικές Εκδηλώσεις

Οι μουσικές εκδηλώσεις ψυχαγωγικού-εκπαιδευτικού χαρακτήρα πραγματοποιούνται στο χειμερινό και θερινό Δημοτικό Θέατρο Βόλου, στην αίθουσα συναυλιών του Δ.Ω.Β. καθώς και σε άλλους κλειστούς και ανοιχτούς χώρους της πόλης.

Στόχος της διοργάνωσης των μουσικών εκδηλώσεων τίθεται η κάλυψη όλων των ειδών της μουσικής σε όλη τη διάρκεια του έτους με σκοπό την

ψυχαγωγία και την εκπαίδευση των σπουδαστών μουσικών σχολών και ωδείων, των νέων και γενικά των κατοίκων και των επισκεπτών της πόλης και της ευρύτερης περιοχής.

Στο σημείο αυτό αξίζει να σημειώσουμε ότι στα πλαίσια των μουσικών αυτών εκδηλώσεων τον περασμένο Ιούλιο στο Βόλο έλαβε χώρα ο πρώτος “Πανελλήνιος Διαγωνισμός νέων Σολίστ για Πιάνο, Βιολί και Βιολοντσέλο”⁹⁶

Πρόκειται αναμφισβήτητα για μια πρωτοποριακή εκδήλωση και για ένα σπουδαίο γεγονός μιας και δόθηκε η ευκαιρία σε νέους από όλη την Ελλάδα να δείξουν το ταλέντο τους και την τεχνική τους, να διευρύνουν τις εμπειρίες τους και κυρίως δόθηκε η δυνατότητα στο κοινό του Βόλου αλλά και όσων παρευρίσκονταν εκεί να γνωρίσουν από κοντά τους νέους Έλληνες σολίστ και να ανακαλύψουν το είδος αυτό της μουσικής που στην Ελλάδα δεν είναι ιδιαίτερα γνωστό. Το τέλος του διαγωνισμού διαδέχτηκε μια σειρά συναυλιών με τους νικητές και την Συμφωνική Ορχήστρα του Βόλου υπό την διεύθυνση του Συμεών Κόγκαν.

Ευχη βέβαια των υπευθύνων του Τμήματος Μουσικής είναι ο διαγωνισμός αυτός να εδραιωθεί και να γίνει θεσμός.

3.4.6. Το Τμήμα Χορού

Η μέχρι τότε δράση του κρίθηκε απόλυτα ικανοποιητική, έτσι δεν πραγματοποιήθηκε η παραμικρή αλλαγή όσον αφορά την δομή και την λειτουργία των εργαστηρίων και της Σχολή του.

Ωστόσο πρέπει να αναφέρουμε ότι σύμφωνα με τις εκτιμήσεις της διευθύντριας του τμήματος κ. Μπουρμπουχάκη Ελένης τα τελευταία πέντε (5) χρόνια παρατηρείται μείωση του αριθμού των μαθητών γεγονός που οφείλεται κυρίως στον ανταγωνισμό από την εμφάνιση και άλλων σχολών χορού, στην οικονομική ύφεση που πολλές φορές αναγκάζει γονείς και

⁹⁶ Πρόγραμμα καλλιτεχνικών εκδηλώσεων του Δήμου Βόλου, Μάιος-Ιούνιος 1997

παιδιά να προτιμήσουν την διδασκαλία μιας δεύτερης ξένης γλώσσας από αυτήν του χορού, καθώς και στο γεγονός ότι και ο βόλος πληττείται από υπογεννητικότητα, φαινόμενο που καθιστά όλο και μικρότερο των αριθμό των νέων μαθητών.

Παρόλα αυτά όμως για την εκπαιδευτική περίοδο 1996-97 συνολικά φοιτούν στα εργαστήρια του τμήματος 180 μαθητές, που σύμφωνα με τους υπεύθυνους συγκριτικά με τις αρχές της δεκαετίας εμφανίζονται περίπου κατά δέκα πέντε λιγότεροι.

Εκείνο επίσης που αξίζει να αναφέρουμε για το Τμήμα Χορού είναι ότι οι δάσκαλοι του δέκα (10) τον αριθμό είναι όλοι βολιώτες και κυρίως οι έξι (6) από αυτούς υπήρξαν μαθητές των εργαστηρίων τους, γεγονός που αποδεικνύει την σοβαρότητα και την αξία του έργου που το συγκεκριμένο τμήμα παράγει.

Ολοκληρώνοντας πρέπει να αναφέρουμε ότι οι μαθητές των εργαστηρίων του, συμμετέχουν και στελεχώνουν παραστάσεις του ΚΕΜ.Θ., και του ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ.Β., επίσης το ίδιο το τμήμα οργανώνει ετησίες εκδηλώσεις προκειμένου να δείξει στον κόσμο τους κορυφαίους του μαθητές που θα φοιτήσουν στην Ανώτερη Σχολή Χορού.

3.4.7. Το Τμήμα Λόγου⁹⁷

Το άλλοτε Τμήμα Τεχνών του Λόγου, δεν παρουσίασε ιδιαίτερη ανάπτυξη και ούτε επιχειρήθηκε η υλοποίηση κάποιου από τους προγραμματισμένους στόχους του.

Αυτό μπορεί να οφείλεται στο γεγονός ότι κατά την περίοδο 1988-91 αναπτύχθηκε ιδιαίτερο ενδιαφέρον για την συνδρομή στην έκδοση βιβλίων που φαινομενικά απέσπασε τόσο την προσοχή όσο και τους πόρους από το συγκεκριμένο τμήμα. Πρέπει επίσης να αναφέρουμε ότι το Ελεύθερο Ανοικτό

⁹⁷ Σύμφωνα με το άρθρο 10 της Π.Σ.

Πανεπιστήμιο συνέχισε τη δράση του μέχρι και το 1990, οπότε και προβλήματα οργανωτικά καθώς και άλλα, που σχετίζονται με την επιλογή θεμάτων, εισηγητών και την προσέλκυση του κοινού, δυσχέραναν την λειτουργία του.

Με αφορμή λοιπόν όλα τα παραπάνω έχουμε την ανασύσταση πλέον του Τμήματος Λόγου.

Σκοπός του είναι η ανάπτυξη της καλλιτεχνικής-αισθητικής πλευράς του λόγου και η παρουσίαση της τοπικής, ελληνικής, ευρωπαϊκής και παγκόσμιας λογοτεχνίας στους κατοίκους της περιοχής και ιδιαίτερα στους νέους.

Για την εξυπηρέτηση του παραπάνω στόχου προβλέπεται η δημιουργία των εξής εργαστηρίων:

- α. Εργαστήριο Ποίησης
- β. Εργαστήριο Πεζογραφίας
- γ. Εργαστήριο Δημοσιογραφικού Λόγου
- δ. Εργαστήριο Τηλεοπτικού Λόγου

Στην υπηρεσία επίσης των σκοπών του τμήματος έχει τεθεί και το υπό ίδρυση Λογοτεχνικό Αναλόγιο. Στόχος του είναι η παρουσίαση, είτε με απλή είτε με θεατροποιημένη μορφή της ελληνικής, ευρωπαϊκής και παγκόσμιας ποίησης και πεζογραφίας, με τη συνεργασία των τμημάτων Μουσικής, Χορού, Εικαστικών και Οπτικοακουστικών.

Προσπάθεια επίσης καταβάλλεται για την ανάπτυξη της ήδη λειτουργούσας "Ομάδα Καταγραφής, Έκδοσης και Παρουσίασης της Τοπικής Λογοτεχνίας". Σκοπός της είναι η διάδοση και παρουσίαση των έργων ποιητών, πεζογράφων και εν γένει λογοτεχνών της περιοχής τόσο στο Βόλο και στην υπόλοιπη Ελλάδα, όσο και στις άλλες Ευρωπαϊκές χώρες με την μετάφρασή τους σε βασικές γλώσσες.

Πρωθείται ακόμη η ίδρυση και η ανάπτυξη της λειτουργίας βιβλιοθηκών στα πολιτιστικά κέντρα του Δήμου Βόλου, καθώς και στα άλλα πνευματικά

ιδρύματα της πόλης και της ευρύτερης περιοχής με τη δημιουργία "Επιτροπής Στήριξης Βιβλιοθηκών".

Παρόλα αυτά όμως δυόμιση (2,5) χρόνια μετά την υπογραφή της Π.Σ. και οι στόχοι του προγράμματος δεν έχουν υλοποιηθεί, όσον αφορά τουλάχιστον την ίδρυση και λειτουργία των Εργαστηρίων. Εκείνο όμως που το συγκεκριμένο τμήμα έχει να επιδείξει είναι η οργάνωση διαφόρων διαλέξεων αναφορικά τόσο με τις κυκλοφορίες νέων βιβλίων, όσο και με την παρουσίαση του έργου διαφόρων λογοτεχνών και ερευνητών.

3.4.8. Ομάδα Παραγωγής Καλλιτεχνικών Εκδηλώσεων⁹⁸

Στα πλαίσια της συγκεκριμένης Προγραμματικής Σύμβασης η ευθύνη για την διοργάνωση πάσης φύσεως εκδηλώσεων και εκπαιδευτικών προγραμμάτων βαρραίνει πλέον τα στελέχη και τους ειδικούς συνεργάτες των επιμέρους τμημάτων.

Συγκεκριμένα, συγκροτείται "Ομάδα Παραγωγής Καλλιτεχνικών Εκδηλώσεων και Καλλιτεχνικών Προγραμμάτων" αποτελούμενη από στελέχη του κάθε τμήματος του Κ.Ο.Δ.Β., του ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ., του ΚΕΜΘ και από ειδικούς συνεργάτες, με σκοπο το συντονισμό και τη συνεργασία των παραγωγικών καλλιτεχνικών δραστηριοτητων του Οργανισμού και τη σύνδεση του με το Ε.Π.Δ.Π.

Πράγματι τον περασμένο χειμώνα ('96-'97) πραγματοποιηθηκε η πρώτη συμπαραγωγή του Κ.Ο.Δ.Β. με το ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ.Β. και το ΚΕΜ.Θ. που προκάλεσε αίσθηση με το αποτέλεσμα της. Ανέβασαν το μιούζικαλ του Λ. ΦΡΑΝΚ ΜΠΑΟΥΜ "Ο ΜΑΓΟΣ ΤΟΥ ΟΥΖ", που αγαπηθηκε ιδιαίτερα από τον κόσμο του Βολου.

Στα πλαίσια όμως του Κ.Ο. εξακολουθούν να λειτουργούν η Ομάδα Παραγωγής Εκδηλώσεων, η Ομάδα Εκδοτικής Παραγωγής και η Ομάδα Παρα-

⁹⁸ Συμφωνα με το άρθρο ΙΙ του Π.Σ.

γωγής Οπτικοακουστικών Προγραμμάτων, χωρίς καμία αλλαγή στην δομή και στον τρόπο δράσης τους.

Αντίθετα η Θεατρική Ομάδα και η Καλλιτεχνική Βιβλιοθήκη δεν λειτουργούν πλέον στα πλαίσια του Κ.Ο.Δ.Β., η ευθύνη τους ανήκει τώρα στο ΔΗ.Π.Ε.Θ.Ε.Β.

3.5. Τα Κέντρα Νεότητας⁹⁹

Ο Δήμος Βόλου εκπλήρωσε την υποχρέωση δημιουργίας και λειτουργίας των τεσσάρων (4) Κέντρων Νεότητας, όπως αυτή καθορίστηκε στα πλαίσια του Π.Σ. του 1988.

Αναφορικά με την παρούσα Π.Σ. ο Δήμος Βόλου αναλαμβάνει την υποχρέωση ίδρυσης και λειτουργίας άλλων εννέα (9) συνοικιακών Κέντρων Πολιτισμού-Αθλητισμού που απευθύνονται στους κατοίκους της περιοχής κάθε ηλικίας και με τα οποία καλύπτεται η εκδηλωθείσα αυξημένη ζήτηση των κατοίκων των συνοικιών της πόλης, καθώς και των γειτονικών δήμων και κοινοτήτων.

Ο θεσμός των Κέντρων Νεότητας στον Βόλο μπορεί να χαρακτηριστεί ιδιαίτερα επιτυχημένος, αυτό άλλωστε είναι εμφανές τόσο από τη συνεχή δημιουργία νέων Κέντρων στις διάφορες συνοικίες, όσο και από το γεγονός ότι με Προγραμματική Σύμβαση που έχει υπογραφεί η δράση τους έχει χαρακτηριστεί ως πρότυπη.

Τα Κέντρα Νεότητας που λειτουργούν αυτή την στιγμή στο Βόλο είναι των Αγίων Αναργύρων, του Αγίου Γεωργίου, ο Δίαυλος, της Νέας Δημητριάδας, της Χιλιαδούς, καθώς και το Στέκι του Παιδιού.

3.5.1. Το Κέντρο Νεότητας “ΔΙΑΥΛΟΣ”

Από τα παραπάνω Κέντρα Νεότητας εμείς ειδικότερα θα αναφερθούμε

⁹⁹ Συμφωνα με το άρθρο 14 της Π.Σ.

**ΟΜΑΔΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΨΥΧΑΓΩΓΙΑΣ
ΤΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ ΝΕΟΤΗΤΑΣ “ΔΙΑΥΛΟΣ”
ΠΕΡΙΟΔΟΥ 1995–1996**

1. Ομάδες Ευρωπαϊκών και Λατινοαμερικάνικων Χορών	: 130 άτομα
2. Ομάδες Παραδοσιακών Χορών	: 60 άτομα
3. Ομάδες Ισπανικών	: 60 άτομα
4. Ομάδες Φωτογραφίας	: 52 άτομα
5. Ομάδα Οικολογίας	: 21 άτομα
6. Ομάδες Video	: 20 άτομα
7. Ομάδες Χορογυμναστικής	: 22 άτομα
8. Ομάδα Δημοσιογραφίας	: 15 άτομα
9. Τμήματα Ηλεκτρονικών Υπολογιστών	: 208 άτομα

ΣΥΝΟΛΟ 588 άτομα

ΠΗΓΗ: Έκθεση του Κ.Ο.Δ.Β. προς την Γ.Γ.Ν.Γ. για την δράση των Κέντρων Νεότητας
την περίοδο 1992–1996.

στον "ΔΙΑΥΛΟ", μιας και η δράση του παρουσιάζεται ιδιαίτερα έντονη και πολύπλευρη, γεγονός που μπορεί να αποδοθεί τόσο στο ότι στεγάζεται και συνεπώς εξυπηρετεί τις Κεντρικές συνοικίες του Βόλου, όσο και στο ότι τα μέλη του καλύπτουν μια μεγάλη γκάμα ηλικιών από 15 έως και 30 ετών, ενώ στα άλλα κέντρα η ηλικιακή κλίμακα δεν εμφανίζεται τόσο διευρυμένη.

Ο Δίαυλος εγκαινιάστηκε τον Σεπτέμβριο του 1990 και από τότε μέχρι και σήμερα κατάφερε με τις πολυπλευρες δραστηριότητές του να προσελκύσει το ενδιαφέρον των νέων. Το Κέντρο στηρίζει και βοηθά ομαδικές-οργανωμένες δραστηριότητες νέων και συμβάλλει στην τεκμηριωμένη πληροφόρησή τους. Έχουν δημιουργηθεί πάνω από 15 ομάδες δράσης που σε ετησια βάση μοιράζονται τη συμμετοχή 700 περίπου νέων, ενώ ενδεικτικά αναφέρουμε ότι κατά την περίοδο 1995-96 η κάρτα μέλους του Διαύλου βρισκόταν στο νούμερο 1539.

Έχει διοργανώσει πάνω από 300 εκδηλώσεις, όπως συναυλίες, ομιλίες γνωστών λογοτεχνών και επιστημόνων, εκθέσεις νέων καλλιτεχνών, αφιερώματα στην οικολογία, την υγεία, τα ναρκωτικά, το βιβλίο, τα σπόρ κ.α. καθώς και προσεγγίσεις σε θέματα πρόληψης, συμβουλευτικής και ενημέρωσης.

Διαθέτει ακόμη δανειστική βιβλιοθήκη με 4.000 περίπου βιβλία, τμήματα πληροφορικής που είναι εξοπλισμένα με τράπεζα πληροφοριών και ηλεκτρονικό ταχυδρομείο μέσω multi user, υπολογιστικό σύστημα τεσσάρων σταθμών εργασίας μέσω modem, με δυνατότητα πληροφόρησης σε θέματα που αφορούν τους νέους (ναρκωτικά, υποτροφίες κ.α.).

Συμμετέχει σε προγράμματα της Ευρωπαϊκής Ένωσης "Νεολαία για την Ευρώπη", "Πέτρα", "EUROFORM Νέων", δίνοντας την ευκαιρία σε νέους Βολιώτες να γνωρίσουν τη ζωή, τη χώρα, τα ενδιαφέροντα και τα

προβλήματα των άλλων νέων της Ευρώπης.¹⁰⁰

Συγκεκριμένα στις 17 έως και 28 Ιουλίου του 1992, μέλη του Διαύλου επισκέφθηκαν την Ιταλική πόλη Torre Pelice και αντίστοιχα στις 26 Αυγούστου με 8 Σεπτεμβρίου του ίδιου χρόνου φιλοξενήθηκε στο Βόλο η Ιταλική ομάδα στα πλαίσια του προγράμματος “Νεολαία για την Ευρώπη”.

Με αφορμή επίσης το ίδιο πρόγραμμα στις 4 με 14 Ιουλίου του 1994 βρέθηκαν στον Βόλο δέκα πέντε (15) νέοι από την Αγγλική πόλη Κόβεντρυ, που σε συνεργασία με μέλη του Διαύλου συγκρότησαν δωδεκαμελές (12μελές) ροκ συγκρότημα που μάλιστα έδωσε μια παράσταση στην παραλία του Βόλου. Αντίστοιχα στις 19 με 31 Αυγούστου του ίδιου έτους μέλη του Διαύλου ανταπέδωσαν την επίσκεψη δόθηκε έτσι η ευκαιρία στο Αγγλο-Ελληνικό συγκρότημα να δώσει τέσσερις (4) συναυλίες στην Αγγλική πόλη.

Στα πλαίσια επίσης του προγράμματος “EUROFORM Νέων” δόθηκε η ευκαιρία συμμετοχής σε μέλη του Διαύλου σε συνέδριο που έλαβε χώρα στις 10 με 18 Απριλίου του 1993 στη Βελγική πόλη Σαρλερουά, καθώς και σε συνέδριο εμπυχωτών νεανικών δραστηριοτήτων που διοργανώθηκε στην Περουτσια της Ιταλίας τον Μάιο του 1994.

Τέλος στις 30 Σεπτεμβρίου του 1993 σε συνεργασία με την Γ.Γ.Ν.Γ. φιλοξενήθηκε από τον Δίαυλο ομάδα από το Μιλάνο ατόμων που εργάζονται σε Κέντρα πληροφόρησης της νεότητας, προκειμένου να ακουστούν απόψεις και να γίνουν γνωστές οι μέθοδοι και οι διαδικασίες που αυτοί ακολουθούν αναφορικά με την πληροφόρηση και κατάρτιση των νέων.

3.5.2. Σύναψη Π.Σ. μεταξύ Γ.Γ.Ν.Γ. – Δ.Β. και Κ.Ο.Δ.Β.¹⁰¹

Όπως αναφέραμε και πιο πάνω έχει ήδη υπογραφεί Προγραμματική Σύμβαση, αναφορικά με την ανάπτυξη ενός πιλοτικού-μοντέλου πληρο-

¹⁰⁰ Έκθεση του Κ.Ο.Δ.Β. προς την Γ.Γ.Ν.Γ. για την δράση των Κέντρων Νεότητας την περίοδο 1992-1996.

¹⁰¹ Σύμφωνα με το κείμενο της Π.Σ. των Κέντρων Νεότητας

φόρησης και δημιουργικής αξιοποίησης του ελεύθερου χρόνου της νεολαίας της πόλης του Βόλου και της ευρύτερης περιοχής και την αναπαραγωγή και διάδοσή του σε αντίστοιχου μεγέθους ελληνικές πόλεις.

Συγκεκριμένα στο Βόλο στις 29-2-1996, οι παρακάτω συμβαλλόμενοι:

- α. Το Ελληνικό Δημόσιο, νόμιμα εκπροσωπούμενο από το Γενικό Γραμματέα Νέας Γενιάς κ. Π. Τσιλιαγκαρίδη, κάτοικο Αθηνών.
- β. Ο Δήμος Βόλου, νόμιμα εκπροσωπούμενος από τον Δήμαρχο κ. Δημήτρη Πιτσιώρη, κάτοικο Βόλου, και
- γ. Ο καλλιτεχνικός Οργανισμός Δήμου Βόλου, στην ευθύνη του οποίου ανήκουν τα Κέντρα Νεότητας, εκπροσωπούμενος από τον Πρόεδρο του Διοικητικού του Συμβουλίου κ. Δημήτρη Πιτσιώρη.

Οι παραπάνω συμφωνούν και συναποδέχονται, ότι τα εν συνόλω έξι (6) Κέντρα Νεότητας, διεσπαρμένα σε όλο τον ιστό της πόλης του Βόλου, μέσα από ποικίλες καλλιτεχνικές, πολιτιστικές, μορφωτικές, εκπαιδευτικές, ψυχαγωγικές, αθλητικές δραστηριότητες και ενέργειες πληροφόρησης, ενημέρωσης, ευαισθητοποίησης, επίδειξης και συνεργασίας ελληνικού και ευρωπαϊκού επιπέδου θα αποτελέσουν στα πλαίσια ενός τοπικού δικτύου το μηχανισμό μιας αναγκαίας ολοκληρωμένης στρατηγικής για την ενημέρωση και τον προσανατολισμό της νεολαίας στις προοπτικές που εμφανίζονται στο χώρο της ενωμένης Ευρώπης και στις νέες παγκόσμιες συνθήκες.

Ειδικότερα αντικείμενα της Π.Σ. είναι:

- Η ανάπτυξη ενός οργανωμένου δικτύου συνοικιακών Κέντρων Νεότητας στα πλαίσια μιας ολοκληρωμένης στρατηγικής αντιμετώπισης των προβλημάτων της νεολαίας της πόλης.
- Η διέξοδος και ο προσανατολισμός της νεολαίας σε δημιουργικές δραστηριότητες κατά τον ελεύθερο χρόνο, οι οποίες εκτός των άλλων αποτρέπουν τους νέους από διάφορες μορφές κοινωνικής βίας και εγκληματικότητας.
- Η βελτίωση του συνολικού επιπέδου μόρφωσης, κυρίως αυτής της επιμόρφωσης που δεν εξασφαλίζεται από τη σχολική ζωή και εκπαίδευση.

- Η πληροφόρηση μέσω σύγχρονων τεχνολογικών συστημάτων πληροφορικής και δικτύων για σύγχρονα θέματα που αφορούν το σύνολο της νεολαίας της Ευρώπης αλλά και παγκοσμίως.
- Η ευαισθητοποίηση της νεολαίας στα σύγχρονα θέματα που σχετίζονται με το περιβάλλον και την προστασία του, τον κοινωνικό αποκλεισμό και την ένταξη των ειδικών ομάδων και γενικότερα θέματα αγωγής και προαγωγής της υγείας.
- Η ενημέρωση της νεολαίας σε θέματα επιστήμης, τεχνολογίας, πολιτισμού, τέχνης.
- Η ενεργότερη συμμετοχή της νεολαίας στη διαδικασία λήψης αποφάσεων για θέματα που την αφορούν και για τα οποία τηρεί παθητική στάση.
- Η ενίσχυση για τη δημιουργία νέων πρωτότυπων μορφών δημιουργίας.
- Η καλλιέργεια της δημιουργικής φαντασίας των νέων.
- Η προετοιμασία των νέων σχολικής ηλικίας για τη μετασχολική ζωή και την παραγωγική-οικονομική τους ένταξη.
- Η συμμετοχή σε εθνικά και Ευρωπαϊκά Δίκτυα καθώς και σε κάθε θεσμό πολιτιστικής, καλλιτεχνικής, ψυχαγωγικής, αθλητικής, μορφωτικής δραστηριότητας και συνεργασίας με αντίστοιχους φορείς άλλων ευρωπαϊκών πόλεων.
- Η οργανική και αποτελεσματική σύνδεση των κέντρων με τις δραστηριότητες της πόλης.
- Η ανάδειξη του μελλοντικού δυναμικού της πόλης μέσα από τη διερεύνηση των κλίσεων και των ταλεντων της νεολαίας με σκοπό τη στήριξη των πολιτιστικών και καλλιτεχνικών θεσμών.
- Η ανάπτυξη των διεθνών σχέσεων σε συνεργασία με αντίστοιχες
- Οργανώσεις νέων από την υπόλοιπη Ευρώπη και τον άλλο κόσμο και η ανάπτυξη της πόλης του Βόλου και των Κέντρων Νεότητας ως το πρώτο ελληνικό Κέντρο Τοπικής Αυτοδιοίκησης Διεθνών Σχέσεων και Ανταλλαγών.

- Η βελτίωση του μορφωτικού, κοινωνικού, πολιτιστικού επιπέδου της πόλης.
- Η ανάπτυξη της τεχνολογικής μόρφωσης της νεολαίας για τη βέλτιστη αφομοίωση της τεχνολογικής προόδου.
- Η αξιοποίηση της νέας τεχνολογίας (δίκτυα, όπως internet, multi media, οπτικοακουστικά συστήματα) και γενικά των μέσων της επικοινωνίας της πληροφορικής μέσα από ένα πιλοτικό σχέδιο.
- Η περαιτέρω ανάπτυξη συνεργασίας των Υπηρεσιών της Γ.Γ.Ν.Γ. και του Δ.Β. σε προγράμματα διεθνών ανταλλαγών, για αύξηση της κινητικότητας των νέων της ευρύτερης περιοχής και της συμμετοχής τους σε δραστηριότητες Ευρωπαϊκού Επιπέδου.

Στο πλαίσιο αυτό αποφασίζεται η δημιουργία πιλοτικής Μονάδας Υποστηρίξης Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων Ανταλλαγών Νέων, ενταγμένη στο ευρύτερο δίκτυο συνεργασίας σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο, σύμφωνα με τους όρους και τις δεσμεύσεις της χώρας προς την Ε.Ε.

Από την παρούσα Π.Σ. προβλέπεται επίσης η υποστήριξη των έξι (6) Κέντρων Νεότητας που ήδη λειτουργούν καθώς και η ίδρυση και λειτουργία άλλων τριών που προετοιμάζονται. Οι δραστηριότητες και τα προγράμματα που προβλέπεται τα κέντρα αυτά να αναπτύξουν είναι:

1. Η Αισθητική Αγωγή (Θέατρο, μουσική, εικαστικά)
2. Φωτογραφία
3. Κινηματογράφος
4. Βιβλιοθήκες και προγράμματα προώθησης της αναγνωστικής συμπεριφοράς παιδιών και νέων.
5. Χορός
6. Πληροφόρηση
7. Περιβαλλοντική αγωγή-Οικολογία
8. Οπτικοακουστικά
9. Καλλιτεχνικά εργαστήρια
10. Προγράμματα Η/Υ-Πολυμέσα

11. Πολιτιστική κληρονομιά σε δημιουργική σχέση και σύνδεση με σύγχρονα ρεύματα
12. Πολιτιστικός Τουρισμός
13. Αγωγή υγείας

Η διάρκεια ισχύς της Προγραμματικής Σύμβασης ορίζεται πενταετής (5ετης), συγκεκριμένα από 22-2-1996 μέχρι στις 28-2-2001.

Αναφορικά με την χρηματοδότηση των Κέντρων Νεότητας, οι πόροι για την βελτίωση των υποδομών, του αναγκαίου εξοπλισμού, καθώς και τα ποσά για τις διεθνείς σχέσεις και τις ανταλλαγές θα προέρχονται από τη Γ.Γ.Ν.Γ.

Ενώ οι πόροι για την γενικότερη λειτουργία του δικτύου των Κέντρων Νεότητας θα προέρχονται κυρίως από:

- α. Γενική Γραμματεία Νέας Γενιάς
- β. Τον Προϋπολογισμό του Δήμου Βόλου
- γ. Τα έσοδα του Καλλιτεχνικού Οργανισμού Δήμου Βόλου.

Δυνατή είναι επίσης η χρηματοδότηση του δικτύου από άλλους φορείς του Δημόσιου Τομέα, το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων, Προγράμματα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Διεθνείς Οργανισμούς και άλλα φυσικά ή νομικά πρόσωπα.

Για την υλοποίηση των στόχων της Π.Σ. και σε περίπτωση που απαιτείται η συνδρομη και άλλων κρατικών φορέων, η Γ.Γ.Ν.Γ. αναλαμβάνει την υποχρέωση να παρεμβαίνει και να συντονίζει τις ενέργειες που απαιτούνται προς τους φορείς αυτούς.

Ο Δήμος Βόλου από την πλευρά του υποχρεούται να παρέχει κάθε τεχνική και διοικητική υποστήριξη για την καλύτερη εφαρμογή των όσων προβλεπονται από την Π.Σ.

Η διαχείριση όλου του Προγράμματος ανήκει στον Κ.Ο.Δ.Β., ο οποίος σαφώς γίνεται αντικείμενο ορισμένων δικαιωμάτων αλλά και υποχρεώσεων.

Συγκεκριμένα, η ετησια επιχορήγηση του από τη Γ.Γ.Ν.Γ. θα καταβάλλεται ανάλογα με την πορεία εκτέλεσης του προϋπολογισμού του, καθώς και με την πορεία του προϋπολογισμού της Γ.Γ.Ν.Γ. ή του προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων.

Το πεδίο δράσης του Κ.Ο.Δ.Β. μπορεί να εκτείνεται και να καλύπτει εκτός από την πόλη του Βόλου και την ευρύτερη περιοχή η οποία θα περιλαμβάνει το πολεοδομικό συγκρότημα του Βόλου.

Στα πλαίσια των υποχρεώσεών του, ο Κ.Ο.Δ.Β. θα γνωστοποιεί στη Γ.Γ.Ν.Γ. και στον Δήμο Βόλου τον ετήσιο προϋπολογισμό και απολογισμό του. Θα ενημερώνει ακόμη εγγράφως την Γ.Γ.Ν.Γ. για όλες τις εκδηλώσεις και τις δραστηριότητες που πρόκειται να πραγματοποιηθούν, καθώς και για το γενικό πλάνο του ετησίου προγραμματισμού.

Ο Κ.Ο.Δ.Β. υποχρεώνεται επίσης να υποβάλλει στην Γ.Γ.Ν.Γ. μέχρι 30 Ιουλίου κάθε έτους, στοιχεία των μέχρι 30 Ιουνίου δραστηριοτήτων. Ακόμη, μέχρι 30 Ιουνίου κάθε επόμενου χρόνου θα υποβάλλει στη Γενική Γραμματεία τα ίδια στοιχεία για το χρονικό διάστημα από 1η Ιουνίου μέχρι 30 Δεκεμβρίου, καθώς και το συνοπτικό απολογισμό όλης της περιόδου.

Όσον αφορά την παρακολούθηση της τήρησης των όρων της Π.Σ., καθώς και την επίλυση οποιασδήποτε διαφοράς σχετικής με την ερμηνεία ή τον τρόπο εφαρμογής της Π.Σ. οι συμβαλλόμενοι φορείς συμφώνησαν στην συγκρότηση πενταμελούς (5μελους) Κοινής Επιτροπής.¹⁰²

Ολοκληρώνοντας πρέπει να αναφέρουμε ότι οι δραστηριότητες που πιο πάνω παρουσιάστηκαν και πρόκειται να αναπτυχθούν στα πλαίσια δράσης των Κέντρων Νεότητας, θα πραγματοποιηθούν μέσα στην πενταετία (5ετία) ισχύος της Π.Σ.

---

¹⁰² Περισσότερα για την Κ.Ε. στο κεφάλαιο που αμέσως ακολουθεί

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ

ΔΟΜΗ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΤΟΥ Κ.Ο.Δ.Β.

4.1. ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

Με βάση τα όσα προβλέπονται στην παράγραφο 7 του αριθμ. 638/82 Π.Δ/γμα (ΦΕΚ 130 τ. Α΄) καθώς και σύμφωνα με τον Ν. 1065/80 η επιχείρηση Κ.Ο.Δ.Β. διοικείται από Επιτροπή που αποτελείται από τον Δήμαρχο Βόλου ή έναν από τους Αντιδημάρχους που ορίζονται από αυτόν ως Πρόεδρο και έξι μέλη, που προέρχονται σε ίσο αριθμό από δημοτικούς συμβούλους και πολίτες, κατοίκους Βόλου οι οποίοι έχουν πείρα ή γνώσεις σχετικές με το αντικείμενο της επιχείρησης.

Με την αριθμ. 392/86 όμως απόφασης του Δημοτικού Συμβουλίου Βόλου και την 9929/16-2-87 απόφασης του Πρωθυπουργού και του Υπουργού Εσωτερικών για μεταβίβαση αρμοδιοτήτων στον υφυπουργό Εσωτερικών (ΦΕΚ 90/Β/19-2-87) αποφασίστηκε η αντικατάσταση της παραγράφου 7 του Π.Δ. 638/1982. Έτσι η δημοτική επιχείρηση Κ.Ο.Δ.Β. διοικείται πλέον από εντεκαμελές (11μελές) Διοικητικό Συμβούλιο, το οποίο ορίζεται μαζί με τους αναπληρωτές του από το Δημοτικό Συμβούλιο Βόλου.

Από τα μέλη αυτά τρεις (3) είναι αιρετοί εκπρόσωποι του Δήμου, ένας (1) είναι εκπρόσωπος του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας, ένας (1) είναι εκπρόσωπος των εργαζομένων μιας και η επιχείρηση απασχολεί περισσότερους από είκοσι (20) εργαζόμενους και τα υπόλοιπα έξι (6) μέλη είναι δημότες ή κάτοικοι του Βόλου που έχουν πείρα ή γνώσεις σχετικές με το αντικείμενο της επιχείρησης.

Η θητεία του Διοικητικού Συμβουλίου ακολουθεί τη θητεία του Δημοτικού Συμβουλίου και λήγει με την εγκατάσταση των νέων μελών.

Το Δημοτικό Συμβούλιο οφείλει να ορίσει νέα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου, μέσα σε τρεις (3) μήνες από την εγκατάσταση των νέων δημο-

τικών αρχών. Αν παραλείψει να τα ορίσει, τα μέλη ορίζονται από τον Δήμαρχο.

Τα μέλη του Δ.Σ. μπορούν να αντικατασταθούν κατά τη διάρκεια της θητείας τους, με απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου, που λαμβάνεται με την πλειοψηφία του συνόλου των μελών του, για αποχρώντα λόγο σχετικό με τη λειτουργία της επιχείρησης.

Αν θέσεις των μελών του Συμβουλίου μείνουν κενές κατά τη διάρκεια της θητείας της, για οποιαδήποτε αιτία, και ώσπου να καλυφθούν οι κενές θέσεις το Δ.Σ. λειτουργεί νόμιμα με την ελλιπή σύνθεσή του, που δεν μπορεί πάντως να είναι κατώτερη από τον αριθμό των μελών που απαιτεί για την απαρτία.

Τοι Δ.Σ. κατά την πρώτη συνεδρίασή του επιλέγει με μυστική ψηφοφορία μεταξύ των μελών του τον Αντιπρόεδρο, ο οποίος αναπληρώνει τον Πρόεδρο σε περίπτωση απουσίας ή κωλύματος, καθώς και τον Γραμματέα.

Αντιπρόεδρος εκλέγεται εκείνος που θα συγκεντρώσει την απόλυτη πλειοψηφία των παρόντων.¹⁰³

Στον Πρόεδρο του Δ.Σ. μπορούν να καταβάλλονται για τις υπηρεσίες που παρέχει στην επιχείρηση έξοδα παραστάσεως, που ορίζονται με απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου, ύστερα από πρόταση του Δ.Σ.

Το ποσό αυτό ή μέρος αυτού, μπορεί με απόφαση του Δ.Σ. να καταβάλεται αντί του Προέδρου σε μέλος του Συμβουλίου ή να επιμερίζεται μεταξύ των μελών του Δ.Σ., τα οποία ασκούν αρμοδιότητες του Προέδρου που έχουν μεταβιβασθεί σε αυτά και προσφέρουν υπηρεσίες στην επιχείρηση.

Στα μέλη του Δ.Σ. μπορεί να καταβάλεται αποζημίωση, για τη συμμετοχή τους στις συνεδριάσεις και για μέχρι τρεις (3) συνεδριάσεις το μήνα κατά

¹⁰³ Σε περίπτωση που δεν υπάρξει μετά από δύο διαδοχικές ψηφοφορίες, τότε στην τρίτη ψηφοφορία, εκλέγεται εκείνος που θα συγκεντρώσει τη σχετική πλειοψηφία των παρόντων. Αν στην τρίτη ψηφοφορία, δυο οι περισσότεροι συμβουλοι ισοψηφίσουν γίνεται αμέσως μεταξύ τουτων κληρωση από τον Πρόεδρο.

την ίδια διαδικασία.

Αυτό που πρέπει όμως εδώ να επισημάνουμε είναι ότι παρά την τροποποίηση στην σύσταση του Διοικητικού Συμβουλίου, όπως αυτήν πραγματοποιήθηκε και αναφέρθηκε με την αριθμ. 392/86 απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου Βόλου, καθώς και με τις αλλαγές που επήλθαν στην δομή και στην Οργάνωση του Κ.Ο.Δ.Β. με τις Προγραμματικές Συμβάσεις που υπογράφησαν, ο Κανονισμός διοικήσεως, διαχειρήσεως και λειτουργίας, όπως και ο Κανονισμός Προσωπικού δεν προσαρμόστηκαν σύμφωνα με τις παραπάνω εξελίξεις.

Η σύνταξη των Κανονισμών αυτών έγινε σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 205, 211 και 212 του Ν. 1065/80 και ακόμη δεν έχουν προσαρμοστεί στις διατάξεις του ισχύοντα Δ.Κ.Κ.¹⁰⁴ Έτσι λοιπόν όσα παρακάτω θα ακολουθήσουν αφορούν την αρχική Διοικούσα Επιτροπή του Κ.Ο.Δ.Β. και που προφανώς αφού δεν έχουν αντικατασταθεί αφορούν και το τωρινό Διοικητικό Συμβούλιο.

4.1.1. Αρμοδιότητες της Διοικούσας Επιτροπής

Με βάση το άρθρ. 7 της αριθμ. 2/17-3-1983 απόφασης της Διοικούσας Επιτροπής του Κ.Ο.Δ.Β., οι αρμοδιότητες της ορίζονται ως εξής:

Η Διοικούσα Επιτροπή αποτελεί το ανώτατο αποφασιστικό όργανο στο οποίο ανήκει η διοίκηση και η μέριμνα για την εκπλήρωση των σκοπών της επιχείρησης.

- Συγκεκριμένα διορίζει και απολύει το υπαλληλικό και κάθε είδους προσωπικό (βοηθητικό, καλλιτεχνικό κ.λπ.) και αποφασίζει για όλες τις μεταβολές της υπηρεσιακής του κατάστασης.

¹⁰⁴ Σύμφωνα με την παράγραφο 5 του άρθρ. 278 του νέου Δ.Κ.Κ. "οι επιχειρήσεις που τα Δ.Σ. τους συστήθηκαν σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν. 1065/80 θα συνεχίσουν να λειτουργούν μέχρις ότου προσαρμοστούν οι συστατικές τους πράξεις στις διατάξεις του νέου Δ.Κ.Κ. σύμφωνα με τα όσα το άρθρ. 277 προβλέπει.

- Ψηφίζει τον προϋπολογισμό και τον ισολογισμό και καταρτίζει την έκθεση πεπραγμένων στο τέλος κάθε διαχειριστικής χρήσεως.¹⁰⁵
- Καθορίζει, σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις, τις τιμές και τους όρους για τη χρήση των υπηρεσιών της επιχείρησης.
- Εγκρίνει τις μελέτες έργων και προμηθειών και αποφασίζει για τον τρόπο εκτέλεσής τους.
- Εγκρίνει την αγορά και τη μίσθωση ακινήτων που είναι χρήσιμα στην επιχείρηση.¹⁰⁶
- Συντάσσει τους κανονισμούς και προτείνει προς το Δημοτικό Συμβούλιο τις συμπληρώσεις και τροποποιήσεις των κανονισμών που αφορούν την οργάνωση, λειτουργία και διαχείριση της επιχείρησης, καθώς και τους κανονισμούς με τους οποίους ορίζονται ο τρόπος προσλήψεως και τα προσόντα του προσωπικού της επιχείρησης, τα θέματα τα σχετικά με την κατάσταση καθώς και το ανώτατο όριο του αριθμού του προσωπικού κατά κατηγορίες.
- Αποφασίζει τη σύναψη δανείων και τους όρους τους.
- Αποφασίζει για την εκποίηση ή την εκμίσθωση των ακινήτων που ανήκουν κατά κυριότητα στην επιχείρηση και την επιβάρυνση τους με εμπράγματο δικαίωμα.
- Αποφασίζει για την επέκταση των εγκαταστάσεων της επιχείρησης.
- Αποφασίζει για την αποδοχή κληρονομιών, κληροδοσιών και δωρεών.
- Αποφασίζει για τον συμβιβασμό ή την κατάργηση δίκης.
- Αποφασίζει για την πρόσληψη πληρεξουσίου δικηγόρου και την ανάκληση της πληρεξουσιότητας.
- Προγραμματίζει τις δραστηριότητες της επιχείρησης, αποφασίζει για τα

¹⁰⁵ Η Διοικούσα Επιτροπή και το τωρινό Δ.Σ. δεν υπηρξαν τακτικοί στην κατάρτιση εκθέσεων πεπραγμένων.

¹⁰⁶ Ουσιαστικά όμως από την ίδρυση του Κ.Ο.Δ.Β., ο Δήμος Βόλου ήταν αυτός που είχε αναλάβει τον κτιριακό και τεχνικό του εξοπλισμό.

προγράμματα των εκδηλώσεων και τη μετάκλιση καλλιτεχνικών θιάσων, συγκροτημάτων και καλλιτεχνών.

- Η Διοικούσα Επιτροπή αποφασίζει για την απευθείας μίσθωση υπηρεσιών θεατρικών θιάσων, καλλιτεχνικών συγκροτημάτων, καλλιτεχνών και προσώπων ειδικών επί πολιτιστικών θεμάτων.
- Αποφασίζει τέλος για την απευθείας πρόσληψη έκτακτου βοηθητικού προσωπικού, το οποίο δεν προβλέπεται στον Κανονισμό Προσωπικού, για την κάλυψη εποχιακών ή επειγουσών αναγκών της επιχείρησης, καθώς και την πρόσληψη προσώπων ειδικών επί των λειτουργικών αναγκών γενικά της επιχείρησης, με σύμβαση εργασίας ορισμένου χρόνου.

4.1.2. Σύγκλιση–Συνεδρίαση–Εποπτεία της Διοικούσας Επιτροπής¹⁰⁷

Η επιτροπή συνεδριάζει τακτικά, ύστερα από πρόσκληση του Προέδρου της, μια φορά το μήνα, έκτακτα δε, όταν παραστεί ανάγκη.

Ο Πρόεδρος καλεί επίσης την Επιτροπή, όταν το ζητήσει το ένα τρίτο (1/3) τουλάχιστον του συνολικού αριθμού των μελών της με γραπτή αίτηση τους, στην οποία αναγράφονται τα θέματα που πρόκειται να συζητηθούν. Αν ο πρόεδρος δεν συγκαλέσει την επιτροπή το αργότερο σε έξι (6) ημέρες μετά την υποβολή της αιτήσεως, η επιτροπή συνέρχεται ύστερα από πρόσκληση εκείνων που υπέβαλαν την αίτηση και αποφασίζει για τα θέματα για τα οποία είχε ζητηθεί η σύγκλησή της.

Οι συνεδριάσεις της επιτροπής γίνονται στην έδρα του νομικού προσώπου στην συγκεκριμένη περίπτωση στην πόλη του Βόλου.

Ο πρόεδρος κηρύσσει την έναρξη της συνεδρίασεως αφού προηγουμένως διαπιστωθεί από το Γραμματέα η ύπαρξη νόμιμης απαρτίας. Η επιτροπή έχει απαρτία, εφόσον τα μέλη που είναι παρόντα αποτελούν την απόλυτη πλειοψηφία του συνολικού αριθμού των μελών της. Αν μετά από δύο

¹⁰⁷ Σύμφωνα με τα άρθρα 8 έως 15 της 2/83 απόφασης της Δ.Ε.

συνεχείς προσκλήσεις, η επιτροπή δεν έχει απαρτία συνεδριάζει ύστερα από τρίτη πρόσκληση και παίρνει αποφάσεις μόνο για τα θέματα της αρχικής ημερησίας διάταξης, εφόσον τα μέλη που είναι παρόντα αποτελούν το ένα τρίτο (1/3) τουλάχιστον του συνολικού αριθμού των μελών.

Αναφορικά με την ημερήσια διάταξη πρέπει να πούμε ότι καταρτίζεται και υπογράφεται από τον Πρόεδρο, σ' αυτήν αναγράφονται περιληπτικά με αριθμητική σειρά τα θέματα που πρόκειται να συζητηθούν στην συνεδρίαση και τα οποία έχουν υποδειχθεί από τα αρμόδια για τη σύγκλιση της Επιτροπής όργανα, δηλαδή τον πρόεδρο και το ένα τρίτο (1/3) των μελών της επιτροπής.

Θεμα επίσης της ημερησίας διάταξης μπορεί να αποτελέσει αίτηση ή πρόταση που υποβλήθηκε από οποιονδήποτε σύμβουλο εικοσιτέσσερις (24) ώρες πριν την κοινοποίηση της προσκλήσεως για την σύγκληση της Επιτροπής. Απαραίτητη όμως προϋπόθεση για την αναγραφή ενός θέματος στην ημερησια διάταξη είναι η έγκαιρη κατάθεση στην γραμματεία της επιτροπής σχετικού φακέλου.¹⁰⁸

Κατά τη συνεδρίαση συζητούνται τα θέματα της ημερησίας διάταξης. Θέματα εκτός ημερησίας διάταξης μπορούν να εισάγονται εκτάκτως στην αρχή ή μετά την εξάντληση των θεμάτων της ημερησίας διάταξης από οποιοδήποτε μέλος της Επιτροπής. Τα θέματα αυτά συζητούνται μετά από απόφαση της Επιτροπής, που λαμβάνεται με απόλυτη πλειοψηφία των παρόντων μελών.

Τα θέματα εισηγείται κατά κανόνα ο πρόεδρος, χωρίς να αποκλείεται η περίπτωση της εισηγήσεως θεμάτων και από τους Συμβούλους.

¹⁰⁸ Επιστρέφοντας τώρα στην διαδικασία της συνεδριάσεως, ο γραμματέας αφού διαπιστώσει την απαρτία κοινοποιεί προς το σώμα το περιεχόμενο διαφόρων ενημερωτικών εγγραφών και διατυπώνονται ερωτήσεις-επερωτήσεις από τους συμβούλους προς τον Πρόεδρο στις οποίες κατά βούληση, είτε απαντά προφορικώς είτε επιφυλάσσεται για την επόμενη συνεδρίαση οπότε και υποχρεούται να απαντήσει γραπτώς ή προφορικώς.

Μετά το τέλος της εισηγήσεως ο λόγος δίνεται στους ομιλητές και μετά τις τοποθετήσεις τους ακολουθούν οι δευτερολογίες, προκειμένου για τριτολογίες αποφασίζει με απόλυτη πλειοψηφία το σώμα.

Ο πρόεδρος έχει το δικαίωμα να εκφράζει τις απόψεις του πάντοτε και με προτεραιότητα απέναντι σε κάθε άλλον.

Αν ο Πρόεδρος απουσιάζει ή κωλύεται, τη συζήτηση διευθύνει ο Αντιπρόεδρος. Αν απουσιάζει η κωλύεται και ο Αντιπρόεδρος, γίνεται μυστική ψηφοφορία για την εκλογή προέδρου της συνεδριάσεως, ο οποίος εκλέγεται με σχετική πλειοψηφία.

Η Επιτροπή επίσης έχει το δικαίωμα να ζητά από τον Πρόεδρο πληροφορίες και στοιχεία που είναι χρήσιμα για την άσκηση των καθηκόντων της και να καλεί στη συνεδρίαση υπαλλήλους ή ιδιώτες για να δώσουν πληροφορίες σχετικές με το αντικείμενο των εργασιών της.

Η ψηφισή των θεμάτων γίνεται με ανάταση του χεριού ή μυστικά με ψηφοδέλτια.

Οι αποφάσεις της Επιτροπής λαμβάνονται με απόλυτη πλειοψηφία των παρόντων, αν δεν ορίζεται διαφορετικά από το Νόμο. Σε περίπτωση ισοψηφίας επικρατεί η ψήφος του Προέδρου. Όλες οι αποφάσεις της Επιτροπής στέλνονται χωρίς καθυστέρηση στο Δήμο.

Οι αποφάσεις που αφορούν την ψήφισή του προϋπολογισμού της επιχείρησης, την εκποίηση ακινήτων ή την επιβάρυνσή τους με εμπράγματο δικαίωμα, η σύναψη δανείου για συνολικό ποσό άνω του ενός εκατομμυρίου δραχμών (1.000.000) και την επέκταση των εγκαταστάσεων της επιχείρησης απαιτείται έγκριση του Δημοτικού Συμβουλίου.

Το Δημοτικό Συμβούλιο επίσης εγκρίνει τον Ισολογισμό και την Έκθεση Πεπραγμένων και μπορεί να αποφασίσει την διενέργεια εκτάκτου

διαχειριστικού ελέγχου.¹⁰⁹

Ολοκληρώνοντας πρέπει να αναφέρουμε ότι κατά τις συνεδριάσεις της Δ.Ε. τηρούνται πρακτικά που είτε γράφονται από τον Γραμματέα της Επιτροπής, είτε καταρτίζονται με τη βοήθεια μαγνητοφωνικής συσκευής.

Στα πρακτικά καταχωρούνται οι αποφάσεις της Επιτροπής και η γνώμη της μειοψηφίας, υπογράφονται από όλα τα μέλη που μετέχουν στη συνεδρίαση. Σε περίπτωση που ένας σύμβουλος αρνείται να υπογράψει, η άρνηση και η αιτία της αναφέρονται στα πρακτικά.

4.1.3. Τα Όργανα της Διοικούσας Επιτροπής¹¹⁰

Οι λειτουργίες και οι αρμοδιότητες της Διοικούσας Επιτροπής διεξάγονται από:

1. Τον Πρόεδρο, που εκτελεί τις αποφάσεις της Επιτροπής και είναι ο προϊστάμενος των υπηρεσιών της επιχείρησης.

Διορίζει και απολύει το προσωπικό και αποφασίζει για όλες τις μεταβολές της υπηρεσιακής τους κατάστασης εφόσον η αρμοδιότητα αυτή του μεταβιβασθεί ολόκληρη ή εν μέρει από την Επιτροπή, ασκεί ακόμη τον πειθαρχικό έλεγχο.

Διατάζει την είσπραξη των εσόδων της επιχείρησης και εκδίδει εντολές χρεωπιστώσεως των δαπανών σε βάρος των πιστώσεων που προβλέπονται στον προϋπολογισμό, αφού ελεγχθούν τα σχετικά δικαιολογητικά και προσυπογραφούν από τον διαχειριστή και τον Οικονομικό σύμβουλο της επιχείρησης.

¹⁰⁹ Όσον αφορά την κυρώση των αποφάσεων του Δ.Σ. του Κ.Ο.Δ.Β. από το Δημοτικό Συμβούλιο του Βόλου πρέπει να αναφέρουμε ότι από το 1988 έχει δημιουργηθεί θέμα. Δημοτικοί Συμβούλοι της μειοψηφίας απέχουν από την ψηφοφορία αποφάσεων που αφορούν τον Κ.Ο., γιατί όπως δηλώνουν δεν λαμβάνουν πλήρη γνώση, δεν έχουν άμεση επαφή με τις δραστηριότητές του, οπότε δεν είναι σε θέση να εκφέρουν γνώμη πάνω σε θέματα που τον αφορούν.

¹¹⁰ Συμφώνα με τα άρθρα 16 έως 22 της 2/83 απόφασης της Δ.Ε.

Εκπροσωπεί την επιχείρηση δικαστικώς και εξωδίκως σε όλες τις σχέσεις της και δίνει τους όρκους που επιβάλλονται στην επιχείρηση.

Υπογράφει τις συμβάσεις που συνάπτει η επιχείρηση.

Μπορεί με απόφαση του να μεταβιβάσει ορισμένες αρμοδιότητες σε μέλος της Επιτροπής, καθώς και να αναθέτει την υπογραφή εγγράφων και πιστοποιητικών σε μέλος της Επιτροπής ή σε ανώτατο ή ανώτερο υπάλληλο της επιχείρησης.

Ο Πρόεδρος, όπως ήδη αναφέραμε, καταρτίζει την ημερήσια διάταξη, συγκαλεί το συμβούλιο σε συνεδριάσεις, διευθύνει τις συνεδριάσεις, παίρνει κάθε κατάλληλο μέτρο για την ευταξία των συνεδριάσεων και μπορεί να διατάξει την αποβολή κάθε προσώπου που διαταράσσει τη συνεδρίαση.

2. Τον Αντιπρόεδρο που συντονίζει τις εργασίες των τμημάτων και των Επιτροπών και εποπτεύει γενικά τη λειτουργία της επιχείρησης. Αναπληρώνει επίσης τον Πρόεδρο σε περίπτωση απουσίας ή κωλύματος.

3. Τον Γραμματέα που διεξάγει την αλληλογραφία και εποπτεύει τη διοικητική λειτουργία της επιχείρησης.

Ο Γραμματέας είναι υπεύθυνος για τη σύνταξη και υπογραφή των πρακτικών των συνεδριάσεων, ενεργεί τις ψηφοφορίες και γενικά βοηθά τον Πρόεδρο στα καθήκοντά του.

4. Τον Οικονομικό Σύμβουλο, ο οποίος ορίζεται με απόφαση της Δ.Ε., μεταξύ των μελών της και η θητεία του ακολουθεί τη θητεία της Δ.Ε.

Ο Οικονομικός Σύμβουλος παρακολουθεί την εξέλιξη των οικονομικών της επιχείρησης, εισηγείται στη Δ.Ε. προτάσεις για την βελτίωση των οικονομικών, παρακολουθεί τη διαχείριση και ενεργεί διαχειριστικούς ελέγχους, διεξάγει τις δημοπρασίες, συντάσσει τον προϋπολογισμό εσόδων-εξόδων,

υπογράφει τις εντολές χρεωπιστώσεως των δαπανών, τον ισολογισμό και την ανάλυση αποτελεσμάτων χρήσεως της επιχείρησης και γενικά είναι αρμόδιος για τα Οικονομικά ζητήματα της επιχείρησης.

5. Τον Καλλιτεχνικό Σύμβουλο, που ορίζεται με απόφαση της Επιτροπής, μεταξύ των μελών της, και η θητεία του ακολουθεί τη θητεία της Δ.Ε.

Ο Καλλιτεχνικός Σύμβουλος καταρτίζει σε συνεργασία με τον Καλλιτεχνικό Διευθυντή και τους υπεύθυνους των καλλιτεχνικών τμημάτων τα προγράμματα εκδηλώσεων της επιχείρησης και υποβάλλει αυτά στη Δ.Ε. προς έγκριση.

Φροντίζει για την πραγματοποίηση των πιο πάνω προγραμμάτων και ασκεί τη γενικότερη εποπτεία επί των εκδηλώσεων.

6. Τον Σύμβουλο επί των διαφημίσεων και προβολής γενικά των δραστηριοτήτων.

Ο Σύμβουλος αυτός ορίζεται με απόφαση της Δ.Ε. μεταξύ των μελών της και η θητεία του ακολουθεί αυτήν της Δ.Ε.

Ο Σύμβουλος επί των διαφημίσεων φροντίζει για τη διαφήμιση των εκδηλώσεων και γενικά για την προβολή με κάθε τρόπο των δραστηριοτήτων της επιχείρησης.

7. Τον Σύμβουλο επί των Συνοικισκών εκδηλώσεων.

Αυτός, όπως άλλωστε και οι υπόλοιποι, ορίζεται με απόφαση της Δ.Ε., μεταξύ των μελών της, και η θητεία του ακολουθεί αυτήν της Δ.Ε.

Μεριμνά για τον προγραμματισμό, τη διοργάνωση και την πραγματοποίηση των κάθε είδους εκδηλώσεων της επιχείρησης που παρουσιάζονται στις συνοικίες του Βόλου.

4.2. Κοινή Επιτροπή^{III}

Όπως έχουμε ήδη αναφέρει στα πλαίσια της προγραμματικής Σύμβασης του 1988 και για την αποτελεσματικότερη πραγματοποίηση των στόχων του προγράμματος, καθώς και για την ερμηνεία των όρων της εφαρμογής τους, συμφωνήθηκε από τα συμβαλλόμενα μέρη, η σύσταση Κοινής Επιτροπής.

Συγκεκριμένα σκοπός της Κοινής Επιτροπής είναι να εισηγείται στους συμβαλλόμενους κάθε τι που κρίνεται σκόπιμο για την καλύτερη εκτέλεση του προγράμματος και των εκδηλώσεων που προβλέπονται από την Π.Σ., γενικότερα στόχος της είναι η ορθή εφαρμογή της.

Καλείται επίσης να επιλύσει διαφωνίες που αναφύονται κατά την εκτέλεση της Π.Σ., της έχει παραχωρηθεί αποφασιστική αρμοδιότητα και οι αποφάσεις της είναι τελεσίδικες και δεσμευτικές για τα συμβαλλόμενα μέρη.

Η Κοινή Επιτροπή είναι πενταμελής (5μελής) και συγκεκριμένα αποτελείται από:

- α. Τον Δήμαρχο Βόλου
- β. Έναν (1) εκπρόσωπο του Υπουργείου Πολιτισμού.
- γ. Έναν (1) εκπρόσωπο της Γ.Γ.Μ.Γ., για θέματα που την αφορούν.
- δ. Έναν (1) εκπρόσωπο του Κ.Ο.Δ.Β.
- ε. Έναν (1) εκπρόσωπο της Γ.Γ.Λ.Ε.

Χρέη γραμματέα της κοινής επιτροπής εκτελεί υπάλληλος του Δήμου Βόλου, που ορίζεται από τον Δήμαρχο Βόλου.

Η θητεία των μελών της ακολουθεί τη θητεία του Διοικητικού Συμβουλίου και λήγει με τον ορισμό νέων μελών.

Η συγκρότηση της κοινής επιτροπής πρέπει να γίνει δύο (2) μήνες από την έναρξη της ισχύος της Π.Σ. ύστερα από πρόσκληση του Δήμου Βόλου.

Το μέλος που ορίζεται στη θέση μέλους που παραιτήθηκε ή πέθανε ή αντικαταστάθηκε διανύει τον υπόλοιπο χρόνο της θητείας. Μέλος το οποίο

III Συμφωνα με το άρθρο 18 και το παράρτημα του κειμένου της Π.Σ. του 1988.

εξάντλησε τη θητεία μπορεί να διοριστεί εκ νέου.

Η Επιτροπή συγκαλείται μετά από πρόσκληση του προέδρου. Στην πρόσκληση γράφονται τα θέματα της ημερήσιας διάταξης και ειδοποιούνται τα μέλη έγκαιρα με τον πρόσφορο τρόπο. Στην ημερησία διάταξη αναγράφονται υποχρεωτικά από τον Πρόεδρο θέματα και εισάγονται προς συζήτηση, εφόσον το ζητήσουν εγγράφως οι εκπρόσωποι έστω και ενός των συμβαλλόμενων μερών.

Επίσης είναι υποχρεωτική η σύγκλιση της Κ.Ε., εφόσον το ζητήσει εγγράφως από τον Πρόεδρο ένα από τα συμβαλλόμενα μέρη, εντός δέκα (10) ημερών.

Ο Πρόεδρος μπορεί επίσης να αναθέσει σε μέλος της Επιτροπής την ειδικότερη μελέτη και εισηγήση θέματος της ημερησίας διάταξης. Μπορεί επίσης να καλεί στις συνεδριάσεις οποιονδήποτε υπάλληλο των συμβαλλόμενων φορέων ή ιδιώτη για παροχή πληροφοριών ή απόψεων σχετικά με τα συζητούμενα θέματα.

Η Επιτροπή συνεδριάζει στο Βόλο ή εφόσον συμφωνήσει η πλειοψηφία των μελών μπορεί να συνεδριάσει και στην Αθήνα. Η επιτροπή συνεδριάζει τακτικά μία (1) φορά το χρόνο μέσα στο τελευταίο τρίμηνο και έκτακτα όταν προκύψει θέμα, σύμφωνα με την παραπάνω διαδικασία.

Τα βιβλία της Επιτροπής τηρούνται και φυλάσσονται από το Γραμματέα στον Δημο Βόλου, οι ενδεχόμενες δαπάνες λειτουργίας βαρύνουν τον Κ.Ο.Δ.Β.

Η Επιτροπή βρίσκεται σε απαρτία με παρόντα τουλάχιστον τρία (3) μέλη. Οι αποφάσεις της επιτροπής πρέπει να είναι αιτιολογημένες, λαμβάνονται κατά πλειοψηφία των παρόντων μελών, σε ισοψηφία δε επικρατεί η ψήφος του Προέδρου. Οι αποφάσεις της Επιτροπής διατυπώνονται σε πρακτικά που υπογράφονται από όλα τα μέλη και τον Γραμματέα.

Κοινή Επιτροπή έχει επίσης συσταθεί στα πλαίσια της Π.Σ. μεταξύ Γ.Γ.Ν.Γ.,

Δημου Βόλου και Κ.Ο.Δ.Β. για τα Κέντρα Νεότητας.

Συγκεκριμένα οι συμβαλλόμενοι φορείς συμφώνησαν στην συγκρότηση Κοινής Επιτροπής σκοπός της οποίας είναι:

- Η παρακολούθηση της τήρησης των όρων της Π.Σ.
- Η επίλυση κάθε διαφοράς σχετικής με την ερμηνεία ή τον τρόπο εφαρμογής της Π.Σ., που τυχόν θα προκύψει μεταξύ των συμβαλλομένων. Η Κοινή Επιτροπή θα εισηγείται στα συμβαλλόμενα μέρη καθετί που κρίνει σκόπιμο για την καλύτερη εκτέλεση του προγράμματος.
- Η Κοινή Επιτροπή όταν καλείται να επιλύσει διαφορές που αναφύονται κατά την εκτέλεση της Σύμβασης έχει αποφασιστική αρμοδιότητα και οι αποφάσεις της είναι τελεσίδικες και δεσμεύουν τα συμβαλλόμενα μέρη.

Η Κοινή Επιτροπή αποτελείται από :

- α. Ένα (1) εκπρόσωπο του Δήμου Βόλου, που ορίζεται μετά από απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου.
- β. Δύο (2) εκπροσώπους της Γ.Γ.Ν.Γ., που ορίζονται με απόφαση του Γενικού Γραμματέα Νέας Γενιάς.
- γ. Ένα (1) εκπρόσωπο του Κ.Ο.Δ.Β., που ορίζεται με απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου.
- δ. Ένα (1) εκπρόσωπο των εργαζομένων στον Κ.Ο.Δ.Β.

Χρέη γραμματέα ασκεί υπάλληλος του Κ.Ο.Δ.Β., που προτείνεται από τον Πρόεδρο του Δ.Σ.

Η θητεία των μελών της Κ.Ε., εκτός από τους δύο (2) εκπροσώπους της Γ.Γ.Ν.Γ. ακολουθεί τη θητεία του Δημοτικού Συμβουλίου. Η θητεία λήγει με τον ορισμό νέων μελών.

Η πρώτη συγκρότηση της Κοινής Επιτροπής πρέπει να γίνεται μέσα σε δύο (2) μήνες από την ημερομηνία της υπογραφής της Π.Σ.

Η πρωτοβουλία για τη διαδικασία της συγκρότησης της Κοινής Επιτροπής πρέπει γίνεται μέσα σε δύο (2) μήνες από την ημερομηνία της

υπογραφής της Π.Σ.

Η πρωτοβουλία για τη διαδικασία της συγκρότησης της Κοινής Επιτροπής για τις συνεδριάσεις καθώς και για κάθε άλλο θέμα ανήκει στον Κ.Ο.Δ.Β.

4.3. Εσωτερικός Κανονισμός Υπηρεσιών

Ο οργανισμός λειτουργίας του Κ.Ο.Δ.Β. ορίστηκε στο άρθρο 35 της αριθμ. 2/14-3-1983 απόφασης της Διοικούσας Επιτροπής του Κ.Ο.Δ.Β., παρά τις αλλαγές που επέφεραν στην επιχείρηση οι Προγραμματικές Συμβάσεις που υπογράφησαν ο Οργανισμός λειτουργίας παρέμεινε ο ίδιος. Αυτόν λοιπόν θα παρουσιάσουμε στην συνέχεια σχολιάζοντας παράλληλα αυτά που τώρα έχουν αλλάξει στις υπηρεσίες του καλλιτεχνικού.

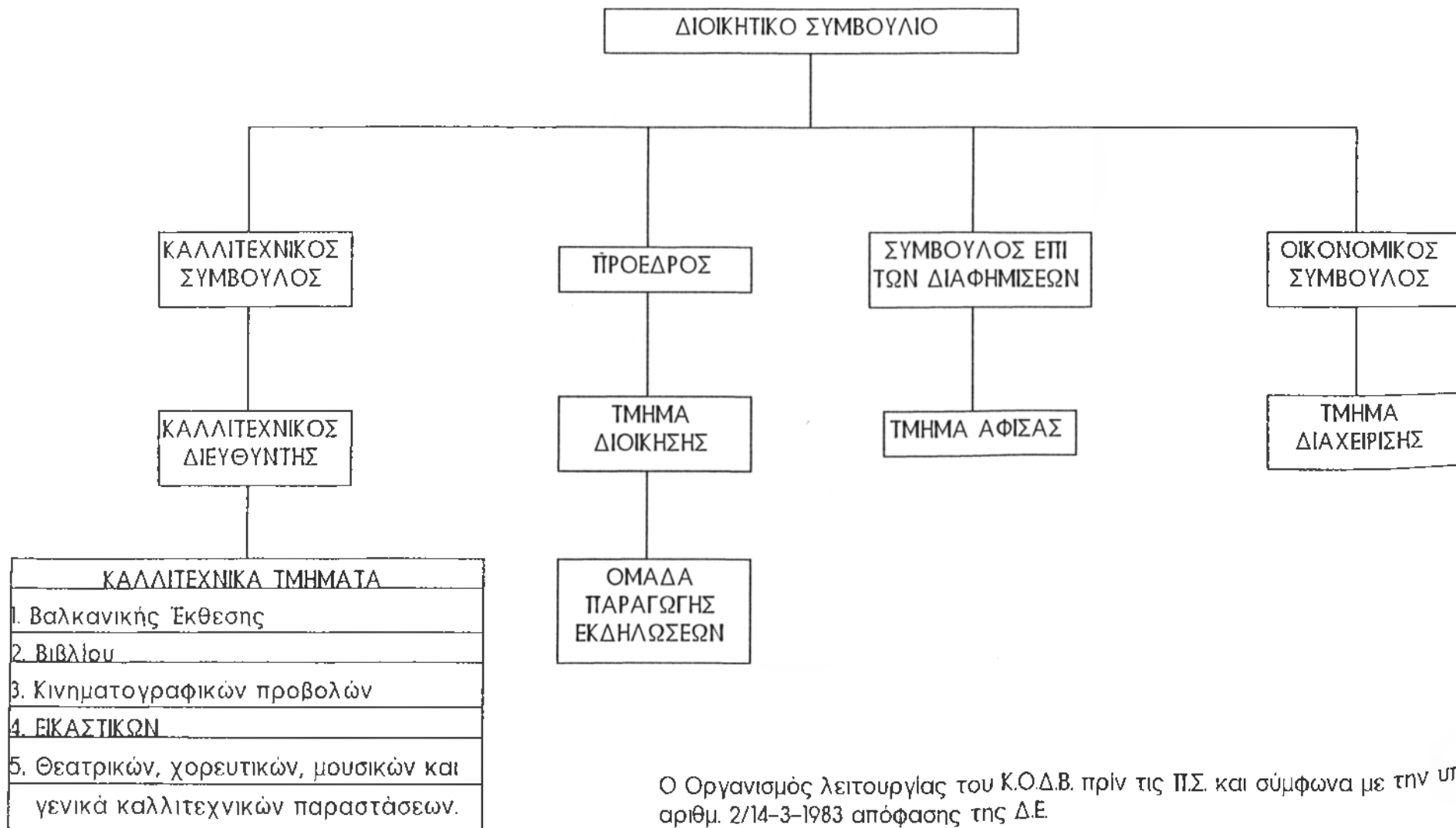
Τον Οργανισμό λειτουργίας συγκροτούν τα πιο κάτω τμήματα και γραφεία:

1. Γραφείο Καλλιτεχνικού Διευθυντή.
2. Τμήμα Διοικήσεως και Διαχειρίσεως.
3. Τμήμα Καλλιτεχνικών και Πολιτιστικών Δραστηριοτήτων.
  - α. Τμήμα Βαλκανικής Έκθεσης.
  - β. Τμήμα Βιβλίου.
  - γ. Τμήμα Εικαστικών Τεχνών.
  - δ. Τμήμα Θεατρικών, Χορευτικών, Μουσικών και γενικά Καλλιτεχνικών παραστάσεων.
  - ε. Τμήμα Κινηματογραφικών προβολών.
4. Τμήμα αφίσσας και διαφήμισης.

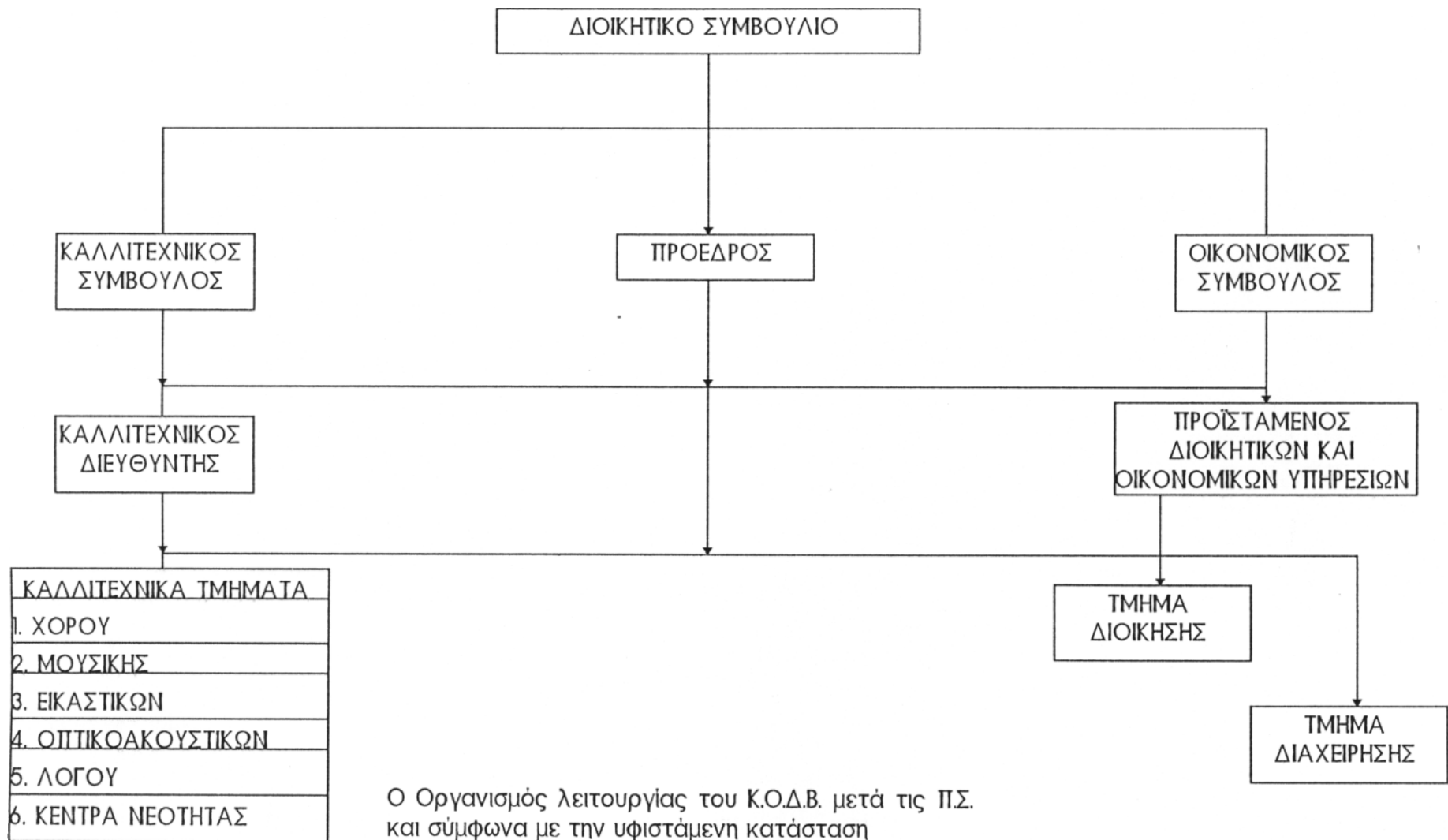
4.3.1. Γραφείο Καλλιτεχνικού Διευθυντή

Ο Καλλιτεχνικός Διευθυντής έχει τις εξής αρμοδιότητες:

- Καταρτίζει σε συνεργασία με τον καλλιτεχνικό σύμβουλο και τους υπευθύνους των καλλιτεχνικών τμημάτων, τα προγράμματα των

Ο Οργανισμός λειτουργεί του Κ.Ο.Δ.Β. πριν τις Π.Σ. και σύμφωνα με την υπ' αριθμ. 2/14-3-1983 απόφασης της Δ.Ε.

δραστηριοτήτων της επιχείρησης.

- Κατευθύνει και συντονίζει τις εργασίες της επιχείρησης και μεριμνά για την εφαρμογή και υλοποίηση των προγραμμάτων με την συνεργασία των καλλιτεχνικών τμημάτων ώστε η επιχείρηση να λειτουργεί ως ενιαίος και συγκροτημένος οργανισμόςλ
- Διευθύνει το καλλιτεχνικό προσωπικό καθώς και το βοηθητικό προσωπικό της επιχείρησης και καθορίζει σε περίπτωσης έκτακτων αναγκών την πέραν του κανονικού χρόνου υπερωριακή εργασία του προσωπικού, καθώς και την κατά τις καθιερωμένες ημέρες αργίας και τις νυχτερινές ώρες εργασία.
- Εισηγείται τη ληψη κάθε μέτρου για την καλλίτερη εξυπηρέτηση των σκοπών της επιχείρησης και την εξύψωση της καλλιτεχνικής και πολιτιστικής στάθμης των εκδηλώσεων.
- Γνωμοδοτεί επί του προϋπολογισμού εσόδων-εξόδων.
- Ο καλλιτεχνικός Διευθυντής μετέχει στις συνεδριάσεις της Διοικούσας Επιτροπής με δικαίωμα λόγου.

4.3.2. Τμήμα Διοικήσεως και Διαχειρίσεως

Το συγκεκριμένο τμήμα συγκροτούν τα πιο κάτω γραφεία με τις αρμοδιότητες που αναφέρονται στο καθένα από αυτά.

α. Γραφείο Διοικήσεως

Συγκεντρώνει και παρακολουθεί τους νόμους, τα διατάγματα, τις διοικητικές και δικαστικές αποφάσεις, καθώς και τις πράξεις της Διοικούσας Επιτροπής και κοινοποιεί αυτά, στα τμήματα που αφορούν.

Παραλαμβάνει και χαρακτηρίζει την προς την επιχείρηση, απευθυνόμενη αλληλογραφία, τηρεί το πρωτόκολλο αλληλογραφίας και διανέμει αυτή στα οικεία τμήματα ή γραφεία.

Μεριμνά για την δακτυλογράφηση ή πολυγράφηση των εγγράφων, καθώς και για την παραβολή τους προς τα κείμενα των σχεδίων ή των πρωτοτυπων βάση των οποίων καταρτίζονται.

Επιμελείται για την διεκπεραίωση των εξερχομένων εγγράφων.

Συντάσσει και κοινοποιεί την ημερήσια διάταξη των θεμάτων των συνεδριασεων της Δ.Ε.

Τηρεί τα πρακτικά των συνεδριασεων της Δ.Ε.

Διεξάγει κάθε υπηρεσιακή υπόθεση που σχετίζεται με τη λειτουργία και τα θέματα της Δ.Ε.

Επιμελείται την πρόσληψη προσωπικού.

Διεξάγει όλες τις υπηρεσιακές υποθέσεις που αφορούν στα θέματα προσωπικού.

Τηρεί ενημερωμένους ατομικούς φακέλους για όλο το προσωπικό.

β. Γραφείο Διαχειρίσεως

Το Γραφείο Διαχειρίσεως λειτουργεί με την προσωπική ευθυνη του Διαχειριστη-Ταμία και την επίβλεψη του Οικονομικού Συμβούλου και έχει τις παρακάτω αρμοδιότητες:

Καταρτίζει τον προϋπολογισμό εσόδων-εξόδων και παρακολουθεί την πορεία της εκτέλεσης του.

Ενεργεί την ταμειακή υπηρεσία και εκδίδει τα γραμμάτια εισπράξεως και εντολές χρεωπιστώσεως των δαπανών.

Παραλαμβάνει καθημερινά τις πραγματοποιούμενες από τους πωλητές εισητηρίων ημερήσιες εισπράξεις, καθώς και τις κάθε φύσεως εισπράξεις από τις δραστηριότητες της επιχείρησης.

Τηρεί τα προβλεπόμενα από τις διατάξεις κύρια λογιστικά βιβλία, καθώς και τα απαιτούμενα για την εύρυθμη διαχείριση της επιχείρησης, βοηθητικά λογιστικά βιβλία.

Ενεργεί την ετησια απογραφή και καταρτίζει τον ισολογισμό και την ανάλυση των αποτελεσμάτων χρήσεως.

Φροντίζει για την ασφάλεια της περιουσίας σε μετρητά, χρεώγραφα, και κινητές αξίες της επιχείρησης, καθώς και για τη φύλαξη των διαφόρων παρακαταθηκών και εγγυήσεων.

Διενεργεί την προμήθεια των διαχειριστικών βιβλίων και στοιχείων της επιχείρησης και φροντίζει για τη θεώρηση τους.

Επιμελείται τον εφοδιασμό της επιχείρησης με τα αναγκαία για τη λειτουργία της είδη.

4.3.3. Τμήμα Καλλιτεχνικών και Πολιτιστικών δραστηριοτήτων

Καθένα από τα τμήματα αυτά διευθύνεται από επιτροπή που αποτελείται από πρόσωπα σχετικά με το αντικείμενο του κάθε τμήματος, τα οποία ορίζονται με απόφαση της Δ.Ε.

Η Επιτροπή διευθύνει τη λειτουργία του τμήματος έχοντας επικεφαλής συμβουλο ο οποίος ορίζεται με απόφαση της διοικούσας επιτροπής, μεταξύ των μελών αυτής.

Τα τμήματα καλλιτεχνικών και πολιτιστικών δραστηριοτήτων είναι τα πιο κάτω:

- α. Τμήμα εκθέσης Βαλκανικής χειροτεχνίας, με σκοπό τη διοργάνωση και πραγματοποίηση εκθέσεων Βαλκανικής χειροτεχνίας.
- β. Τμήμα Βιβλίου, με σκοπό τη διακίνηση και διάδοση του βιβλίου με την πραγματοποίηση εκδόσεων, διοργάνωση εκθέσεως και διάθεση γενικά του βιβλίου.
- γ. Τμήμα Εικαστικών Τεχνών, με σκοπό τη δημιουργία ελεύθερου σπουδαστηρίου ή σχολής και τη διοργάνωση εκθέσεων με δυνατότητα πώλησεως των εκθεμάτων.

- δ. Τμήμα Θεατρικών-Χορευτικών-Μουσικών και άλλων παραστάσεων, με σκοπό την πραγματοποίηση θεατρικών, χορευτικών, μουσικών ή άλλων παραστάσεων και εκδηλώσεων και τη δημιουργία αντιστοίχων συγκροτημάτων του Οργανισμού.
- ε. Τμήμα Κινηματογράφου, με σκοπό την προβολή ταινιών ποιότητας Ελληνικού και ξένου κινηματογράφου και την επιδίωξη κινηματογραφικής παραγωγής.

Τα τμήματα Καλλιτεχνικών και Πολιτιστικών δραστηριοτήτων μετά τις Προγραμματικές Συμβάσεις έχουν, όπως ήδη παραπάνω παρουσιάσαμε, σαφώς διαφοροποιηθεί και διευρύνει τα πλαίσια δράσης τους.

Συγκεκριμένα το Τμήμα Έκθεσης Βαλκανικής Χειροτεχνίας ήδη από το 1986 έπαψε να υφίσταται μιας και η έκθεση τότε έπαψε να πραγματοποιείται.

Αναφορικά με τον χώρο του βιβλίου ασχολείται πλέον το Τμήμα του Λόγου, όπου ενισχύει την εκδοτική δραστηριότητα και επιδιώκει τη σύνδεση του βιβλίου με τους άλλους τομείς της καλλιτεχνικής ζωής της πόλης.

Το Τμήμα Εικαστικών, αφού ήδη πέτυχε τη δημιουργία της Ανώτερης Σχολής, συνεχίζει να παρέχει με τα εργαστήριά του καλλιτεχνική παιδεία. Εκείνο που τώρα όμως αποτελεί πρωταρχικό του καθήκον είναι η διαμόρφωση μιας σχέσης άμεσης μεταξύ του κοινού και των καλλιτεχνών, με την ενίσχυση της εικαστικής δημιουργίας στην πόλη του Βόλου.

Όσον αφορά το τέταρτο τμήμα (δ) έχει διασπαστεί και λειτουργούν πλέον ανεξάρτητα τμήματα για μουσική, χορό και θέατρο και πέρα από την οργάνωση εκδηλώσεων εκείνο που κυρίως επιδιώκεται είναι η θεωρητική και πρακτική γνώση του αντικειμένου της κάθε τέχνης.

Το Τμήμα Κινηματογράφου είναι αυτό που υπάρχει μέχρι και σήμερα, και σε συνεργασία με την Κινηματογραφική Λέσχη του Βόλου, εξασφαλίζει και προβάλλει κάθε εβδομάδα ταινίες ποιότητας στην Κινηματογραφική αίθουσα του Δημοτικού Θεάτρου.

4.3.4. Τμήμα Αφίσας και Διαφημίσεως

Σκοπός του ήταν η φιλοτέχνηση και κατασκευή αφίσας και γενικότερα η προβολή και διαφήμιση των δραστηριοτήτων του Οργανισμού.

Με την σημερινή του μορφή ο Κ.Ο.Δ.Β. προβάλλει τη δράση του, τόσο μέσα από τις Ομάδες Παραγωγής Καλλιτεχνικών Εκδηλώσεων που έχει οργανώσει, όσο και μέσα από τα ίδια του τα τμήματα που αναλαμβάνουν πλέον την οργάνωση αλλά και την προβολή των δραστηριοτήτων τους, με τη συνδρομή βέβαια ομάδας ειδικών συνεργατών.

4.4. Κανονισμός Προσωπικού

Με την αριθμ. 9/25-1-1984 απόφασης της Διοικουσας επιτροπής του Κ.Ο.Δ.Β. αποφασίστηκε η έγκριση του Κανονισμού καταστάσεως προσωπικού του Κ.Ο., που διακρίνεται σε : Τακτικό και Έκτακτο προσωπικό.

Τακτικό προσωπικό είναι το προσλαμβανόμενο προς πληρωση των θέσεων που προβλέπονται από τον κανονισμό.

Το τακτικό προσωπικό προσλαμβάνεται με σχέση εργασίας ιδιωτικού δικαίου και διανύει ετησια δοκιμαστική υπηρεσία κατά την διάρκεια της οποίας μπορεί να απολυθεί με αιτιολογημένη απόφαση της Δ.Ε. για λόγους που ανάγονται στην υπηρεσία του.

Μέσα σε ένα μήνα από την συμπλήρωση της δοκιμαστικής υπηρεσίας, η Δ.Ε. υποχρεούται να αποφασίσει αν ο προσληφθής είναι κατάλληλος για να συνεχίσει να παρέχει την υπηρεσία του.

Αν κριθεί απολυτέος ή ακατάλληλος απολύεται υποχρεωτικά με απόφαση του αρμοδίου για την πρόσληψη οργάνου.

Εξαιρέση αποτελεί ο Καλλιτεχνικός Διευθυντής ο οποίος προσλαμβάνεται με σχέση εργασίας ιδιωτικού δικαίου, ορισμένου χρόνου, η διάρκεια της οποίας ορίζεται με απόφαση της Επιτροπής.

Το έκτακτο προσωπικό είναι το προσλαμβανόμενο με σύμβαση ιδιωτικού

δικαίου ορισμένου χρόνου, για την κάλυψη εποχιακών, επειγουσών ή ειδικών λειτουργικών αναγκών του Οργανισμού.

Το έκτακτο προσωπικό προσλαμβάνεται απευθείας από το αρμόδιο για την πρόσληψη όργανο, ύστερα από απόφαση της Δ.Ε., με την οποία ορίζονται οι ειδικότητες και ο αριθμός του προσωπικού κατά ειδικότητα που απαιτείται να προσληφθεί.

Οι θέσεις του τακτικού προσωπικού του Οργανισμού κατά ειδικότητα είναι οι εξής:

- α. Μία (1) θέση Καλλιτεχνικού Διευθυντή.
- β. Μία (1) θέση Προϊσταμένου τμήματος διοίκησης και διαχείρισης.
- γ. Δυο (2) θέσεις διοικητικού-λογιστικού και ταμειακού προσωπικού.
- δ. Μία (1) θέση ηλεκτρολόγου.
- ε. Πέντε (5) θέσεις προσωπικού διεξαγωγής εκδηλώσεων.
- στ. Μία (1) θέση βοηθητικού προσωπικού-καθαρίστριας.

Οι θέσεις βέβαια αυτές δεν ανταποκρίνονται στην πραγματικότητα μιας και η ανάπτυξη των δραστηριοτήτων του καλλιτεχνικού και η δημιουργία εργαστηρίων και σχολών κατέστησαν επιτακτική την ανάγκη πρόσληψη επιπλέον προσωπικού. Παρόλα αυτά όμως δεν πραγματοποιήθηκε προσαρμογή του Κανονισμού Προσωπικού στα σημερινά δεδομένα της επιχείρησης.

Έτσι σήμερα ο Κ.Ο.Δ.Β. απασχολεί συνολικά 231 εργαζόμενους, από τους οποίους οι 31 αποτελούν το τακτικό προσωπικό και οι 200 το έκτακτο.

Ειδικότερα στις διοικητικές και οικονομικές υπηρεσίες του Οργανισμού απασχολούνται 20 άτομα, ενώ τα υπόλοιπα 11 άτομα του τακτικού προσωπικού-αποτελούν το βοηθητικό προσωπικό, δηλαδή καθαρίστριες-θυρωροί και τεχνικοί.

Τα 200 άτομα του έκτακτου προσωπικού είναι οι εκπαιδευτικοί-καλλιτέχνες του Κ.Ο., που η πλειοψηφία των οποίων απασχολούνται με σύμβαση ορισμένου χρόνου, όσο δηλαδή διαρκεί η διδακτική περίοδος. Ενδεικτικά

αναφέρουμε ότι τα εργαστήρια του κάθε τμήματος λειτουργούν υπό την επίβλεψη ενός υπεύθυνου καθηγητη-εμπυχωτή, ενώ η κάθε ομάδα σπουδών καθοδηγείται από ένα ειδικευμένο στο αντικείμενο διδάσκοντα.

Συγκεκριμένα για την εκπαιδευτική περίοδο 1996-1997 οι εκπαιδευτικοί που απασχολούνταν ανά τμήμα είναι:

α. Στο τμήμα Μουσικής διδάσκουν 58 καλλιτέχνες-μουσικοί, οι οποίοι προέρχονται τόσο από τον Βόλο, όσο και από την Αθήνα και το εξωτερικό. Συγκεκριμένα πρόκειται για 10 Ρώσους μουσικούς που συμμετέχουν και στην Συμφωνική Ορχήστρα Βόλου.

β. Στα Κέντρα Νεότητας και στο Στέκι Παιδιού εργάζονται 82 εκπαιδευτικοί που οργανώνουν και διδάσκουν στις διάφορες ομάδες που στα πλαίσια των κέντρων δημιουργούνται.

γ. Στο Τμήμα Εικαστικών απασχολούνται 50 εκπαιδευτικοί-καλλιτέχνες, τόσο στα Ελεύθερα Εργαστήρια, όσο και στην Σχολή Εικαστικών που λειτουργεί πλέον με την μορφή Ι.Ε.Κ. Η πλειοψηφία των εκπαιδευτικών στο συγκεκριμένο τμήμα προέρχεται από την περιοχή του Βόλου.

δ. Στο τμήμα Χορού τέλος υπάρχουν 10 εκπαιδευτικοί-χορευτές που όλοι είναι Βολιώτες και μάλιστα ορισμένοι από αυτούς υπήρξαν και μαθητές παλιότερα των εργαστηρίων του τμήματος.

Για τα Τμήματα Λόγου και Οπτικοακουστικών την συγκεκριμένη εκπαιδευτική περίοδο δεν προβλέπεται η απασχόληση εκπαιδευτικού προσωπικού.

4.4.1. Διαδικασία Επιλογής και προσόντα πρόσληψης

Το τακτικό προσωπικό του Κ.Ο.Δ.Β., πλὴν του βοηθητικού προσωπικού που προσλαμβάνονται απευθείας με απόφαση του αρμόδιου για την πρόσληψη οργάνου που ορίζει το άρθρο 207 του Ν. 1065/80, προσλαμβάνεται με επιλογή κατά την πιο κάτω διαδικασία.

Αρχικά έχουμε την κοινοποίηση της προκηρύξεως που εκδίδεται από τον Πρόεδρο υστερα από απόφαση της Διοικούσας Επιτροπής.¹²

Για την κάλυψη της θέσης του Καλλιτεχνικού Διευθυντή, ο υποψήφιος πρέπει να είναι καλλιτέχνης ή πρόσωπο με ειδική μόρφωση σε καλλιτεχνικό ή πολιτιστικό τμέα και με σχετική ενασχόληση ή πείρα.

Ο προϊστάμενος του τμήματος διοικήσεως και διαχειρήσεως, να είναι κάτοχος πτυχίου Ανώτατης Σχολής Οικονομικών και Εμπορικών Επιστημών ή

Π2 Με την προκηρυξη ορίζονται:

α. Οι προς πληρωση οργανικές θέσεις,

β. Τα προσόντα για την κάλυψη των προς πληρωση θέσεων.

Συγκεκριμενα ο υποψηφιος πρεπει να είναι κάτοχος της ελληνικής ιθαγένειας και η ηλικία του να κυμαίνεται μεταξύ των 21 και των 45 ετών.

Επίσης, πρέπει, αν πρόκειται για άνδρα να είναι εγγεγραμμένος στα μητρώα αρρενων και αν πρόκειται για γυναίκα να είναι εγγεγραμμένη στα δημοτολόγια.

Κώλυμα παρουσιάζεται στον διορισμό, όταν κάποιος δεν έχει εκπληρώσει τις στρατιωτικές του υποχρεώσεις ή δεν έχει νόμιμα απαλλαγεί από αυτές, όταν λόγω καποιας καταδίκης του στερηθηκε τα πολιτικά του δικαιώματα, όταν καταδικάστηκε σε οποιαδήποτε ποινή λόγω κλοπής, απάτης, εκβιασμου κ.α., όταν απολυθηκε με απόφαση υπηρεσιακου συμβουλίου για πειθαρχικούς λόγους από θέση δημοσίου υπαλληλου, υπαλληλου οργανισμού Τ.Α., ή άλλου νομικου προσώπου δημοσίου δικαίου, τέλος όταν υπάρχει πρόβλημα υγείας.

γ. Η υποχρέωση των υποψηφίων να παραστούν ενώπιον της Επιτροπής επιλογής, την οποία συγκροτούν ο Καλλιτεχνικός Διευθυντής, ο πρόεδρος της Δ.Ε. και ένα μέλος της.

δ. Η αρχή προς την οποία θα υποβληθούν οι αιτήσεις των υποψηφίων και η προθεσμία καταβολής τους.

ε. Τα υποβλητέα στην αρχή, με τις αιτήσεις δικαιολογητικά.

Η περίληψη της προκηρυξεως δημοσιεύεται τουλάχιστον μία φορά σε μία καθημερινή τοπική εφημερίδα, είκοσι (20) τουλάχιστον ημέρες πριν από την χρονολογία λήξεως της προθεσμίας υποβολής των αιτησεων που ορίζεται με την προκηρυξη.

Οι επιθυμούνες να καταλάβουν την με επιλογή οργανική θέση, υποχρεούνται να υποβάλλουν στον οργανισμό αίτηση συμμετοχής, στα πλαίσια όμως της προθεσμίας που έχει τεθεί.

Με την αίτηση συνυποβάλλονται τα δικαιολογητικά ειδικών προσόντων, βιογραφικό σημείωμα, καθώς και υπευθυνη δηλωση του υποψηφίου με την οποία δηλώνονται, το έτος γεννησεως, η εκπληρωση των στρατολογικών υποχρεώσεων, κάθε πράξη του βίου του που θα ασκούσε επιρροή στην κρίση της καταλληλότητάς του, η προϋπηρεσία του σε άλλο Νομικό Πρόσωπο Δημοσίου ή Ιδιωτικού Δικαίου, καθώς και ότι δεν παραπέμφθηκε με τελεσίδικο βούλευμα για κάποιο αδίκημα ή ότι δεν εκκρεμεί εναντίον του κάποια κατηγορία.

Βιομηχανικής Σχολής ή Οικονομικού Τμήματος ή Οικονομικού Τμήματος Νομικής Σχολής ή άλλης ισοτίμου Σχολής της ημεδαπής ή της αλλοδαπής και κατά προτίμηση Τμήματος Διοικήσεως Επιχειρήσεων.

Για το προσωπικό του Τμήματος Διοικήσεως και Διαχειρήσεως απαιτείται απολυτήριο Λυκείου ή εξαταξίου γυμνασίου ή άλλου ισοτίμου σχολείου της ημεδαπής ή της αλλοδαπής.

Για τη θέση του ηλεκτρολόγου προβλέπεται η κατοχή άδειας επιβλέψεως λειτουργίας εσωτερικών ηλεκτρικών εγκαταστάσεων.

Για το προσωπικό διεξαγωγής εκδηλώσεων απαιτείται η κατοχή απολυτηρίου τουλάχιστον Γυμνασίου, καθώς και η πείρα ή προϋπηρεσία σε οργάνωση, προβολή και διεξαγωγή πολιτιστικών εκδηλώσεων.

Αφού ολοκληρωθεί ο έλεγχος της πληρότητας των δικαιολογητικών που στην προκήρυξη καθορίζονται, ο Οργανισμός πρωτοκολλεί τις σχετικές αιτήσεις και τις καταχωρεί σε ειδικό πίνακα, όπου παρουσιάζονται κατά αριθμό πρωτοκόλλου το επώνυμο, το όνομα και το όνομα πατρός των υποψηφίων.

Η Επιτροπή Επιλογής συνέρχεται με πρόσκληση του Προέδρου της εντός δεκαπενθημέρου (15 ημέρες) από την λήξη της προθεσμίας υποβολής των αιτήσεων και ελέγχει τα δικαιολογητικά των υποψηφίων.

Εδώ πρέπει να σημειώσουμε ότι ο έλεγχος των προσόντων των υποψηφίων και η επιλογή των καταλληλότερων για την πληρωση των θέσεων του Καλλιτεχνικού Διευθυντή και του προσωπικού διεξαγωγής εκδηλώσεων γίνεται απευθείας από την Δ.Ε.

Μετά την εκτίμηση των προσόντων των υποψηφίων και με αιτιολογημένη απόφασή της η Επιτροπή Επιλογής καταρτίζει πίνακα υποψηφίων κατά αξιολογική σειρά, με αριθμό υποψηφίων τριπλάσιο από τον αριθμό των προς πλήρωση θέσεων.

Η Δ.Ε. είναι αυτή που αποφασίζει για την πρόσληψη του καταλλη-

λότερου, σύμφωνα με την κρίση της, μεταξύ των υποψηφίων που προτείνονται από την Επιτροπή Επιλογής.

Οι αποδοχές του κάθε φύσεως προσωπικού του Κ.Ο.Δ.Β. καθορίζονται κάθε φορά με απόφαση της Δ.Ε. και δεν υπολείπονται των οικείων συλλογικών συμβάσεων εργασίας.

Αναφορικά τώρα με το χρόνο εργασίας, την υπερωριακή απασχόληση, τα περί αδειών και γενικά για τα λοιπά δικαιώματα των εργαζομένων εφαρμόζονται οι ισχύουσες κάθε φορά διατάξεις της εργατικής νομοθεσίας.

Η σύμβαση εργασίας του τακτικού προσωπικού, εκτός του Κ.Δ., λύεται αυτοδικαίως χωρίς να καταβάλλεται αποζημίωση και χωρίς καμία διαδικασία, με την συμπλήρωση του 65ου έτους της ηλικίας, εκτός αν δεν έχουν συμπληρωθεί οι προϋποθέσεις συνταξιοδότησεως οπότε παρατείνεται όχι όμως πέρα του 70ου έτους της ηλικίας. Η σύμβαση εργασίας του Κ.Δ. λύεται με την παρέλευση του ορισθέντος χρόνου.

Η σύμβαση εργασίας του έκτακτου προσωπικού λύεται με την παρέλευση του συμφωνηθέντος χρόνου.

Σε κάθε άλλη περίπτωση η σύμβαση λύεται με καταγγελία, σύμφωνα με τις ισχύουσες κάθε φορά διατάξεις της Εργατικής νομοθεσίας.

4.4.2. Πειθαρχικό Δίκαιο

Τα θέματα του Πειθαρχικού δικαίου ρυθμίζονται σύμφωνα με τις σχετικές διατάξεις του Ν.Δ. 3789/1957 (ΦΕΚ 210/1957 τ. Α΄).

Κάθε παραβαση των καθηκόντων του προσληφθέντος που οφείλεται σε υπαίτια πράξη ή παράλειψη αυτού συνιστά πειθαρχικό αδίκημα.

Η έννοια του καθήκοντος απορρέει από τους κανονισμούς προσωπικού, διοικήσεως, διαχειρήσεως και λειτουργίας, καθώς και από εγκύκλιες οδηγίες και διαταγές που αφορούν στην υπηρεσία του προσληφθέντα.

Μεταξύ των πειθαρχικών παραπτώματων συγκαταλέγονται κυρίως:

- Η βραδεία προσέλευση στην υπηρεσία, η πρόωρη αποχώρηση από αυτή και η αυθαίρετη ή αδικαιολόγητη απουσία.
- Η αδικαιολόγητη αποχή από την εκτέλεση των καθηκόντων.
- Η ραθυμία, η αμέλεια καθώς και η ατελής ή μη έγκαιρη εκπλήρωση του καθήκοντος.
- Η μη προσήκουσα συμπεριφορά προς τους πολίτες, τους προϊστάμενους και τους λοιπούς υπαλλήλους.
- Η κατά τη διάρκεια της υπηρεσίας αναξιοπρεπής διαγωγή.
- Η άρνησή παρέλκυση εκτελέσεως υπηρεσίας.
- Η χρησιμοποίηση της θέσεως προς εξυπηρέτηση ιδιωτικών συμφερόντων ή συμφερόντων προσκειμένων προσώπων.
- Η λόγω ασυνήθους χρήσεως φθορά ή εγκατάλειψη πράγματος που ανήκει στην επιχείρηση.

Οι πειθαρχικές ποινές που προβλέπονται είναι:

- α. Προφορική ή έγγραφη παραίτηση.
- β. Επίπληξη.
- γ. Προστιμο μέχρι ποσού 25% επί του μισθού του αντιστοιχούντος σε μια ημέρα ή το ημερομίσθιο του μισθωτού.
- δ. Προσωρινή απόλυση για δέκα (10) το πολύ ημέρες για κάθε ημερολογιακό έτος και εφόσον ο εργαζόμενος υποπέσει καθ' υποτροπή σε σοβαρή αντιπειθαρχική παράβαση.

Τον πειθαρχικό έλεγχο ασκούν:

1. Ο προϊστάμενος του τμήματος Διοικήσεως και Διαχειρίσεως επί του διοικητικού, λογιστικού και ταμειακού προσωπικού επί του οποίου μπορεί να επιβάλλει τις ποινές από τα στοιχεία α, β και γ.

2. Ο Κ.Δ. επί ολόκληρου του προσωπικού του Κ.Ο. και μπορεί να επιβάλλει τις ποινές των στοιχείων α, β και γ.
3. Ο Πρόεδρος του Οργανισμού επί ολοκλήρου του προσωπικού μπορεί να επιβάλλει όλες τις παραπάνω προβλεπόμενες ποινές.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΟΥ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΟΥ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥ

ΔΗΜΟΥ ΒΟΛΟΥ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ 1988-1996

Σύμφωνα με το κεφάλαιο Γ και τα άρθρα 24 έως 34 της αριθμ. 2/14-3-1983 καθορίζεται η οικονομική διαχείριση του Κ.Ο.Δ.Β., η συνοπτική παρουσίαση της οποίας θα αποτελέσει το περιεχόμενο αυτού του κεφαλαίου.

5.1. Ταμειακή Υπηρεσία

Η διαχείριση της επιχείρησης πραγματοποιείται σύμφωνα με ιδιαίτερο προϋπολογισμό εσόδων-εξόδων και είναι ανεξάρτητη από την υπόλοιπη δημοτική διαχείριση.

Το Οικονομικό έτος της διαχειρίσεως αντιστοιχεί στο Οικονομικό έτος της δημοτικής διαχειρίσεως.

Η επιχείρηση διατηρεί ανεξάρτητη ταμειακή υπηρεσία. Ο ταμίας ορίζεται με απόφαση της Δ.Ε.

Από αυτόν πραγματοποιείται η είσπραξη των εσόδων της επιχείρησης και είναι αυτός που εκδίδει τα προβλεπόμενα από τον Νόμο (Κ.Φ.Σ.) στοιχεία.

Ο Ταμίας επίσης εκδίδει το διπλότυπο γραμμάτιο εισπράξεως, το οποίο υπογράφεται από τον ίδιο και τον Οικονομικό Σύμβουλο της Επιχείρησης, βάσει του οποίου γίνονται εγγραφές στα οικεία λογιστικά βιβλία. Η παραπάνω διαδικασία ακολουθείται κυρίως κατά την είσπραξη των διδάκτρων του κάθε τμήματος.

Αναφερόμενοι στις εισπράξεις από την πώληση των εισιτηρίων, επισημαίνουμε ότι γίνονται από το προσωπικό της επιχείρησης και συγκεκριμένα από το προσωπικό διεξαγωγής εκδηλώσεων, βάσει δεσμών (μπλόκ) εισιτηρίων.

Οι πωλητές εισιτηρίων οφείλουν να παραδίδουν στον Ταμία τις

ημερησίες εισπράξεις συνοδευόμενες από κατάσταση, σε δύο (2) αντίτυπα, καθώς και τα στελέχη των πωληθέντων εισιτηρίων.

Ο Ταμίας μετά τον έλεγχο της κατάστασης των ημερησίων εισπράξεων και των στελεχών των εισιτηρίων, προσυπογράφει την κατάσταση και παραδίδει ένα αντίγραφο αυτής στους πωλητές των εισιτηρίων, ως αποδεικτικό και ακολούθως εκδίδει το σχετικό γραμμάτιο εισπράξης.

Ο έλεγχος, παρακολούθηση και καταγραφή των ημερησίων εισπράξεων του κυλικείου γίνεται με διπλό σύστημα που περιλαμβάνει: α. Ταμειακή μηχανή για την έκδοση αποδείξεων και αυτόματη καταγραφή των εισπράξεων, και β. μάρκες για τον έλεγχο των εισπράξεων του προσωπικού και την απόδοση λογαριασμού.

Σε αριθμημένη ημερήσια κατάσταση χρεώνονται ονομαστικά οι μάρκες που παραλαμβάνει το προσωπικό του κυλικείου και υπογράφεται από αυτούς κατά την παράδοση. Με το πέρας της βάρδιας το προσωπικό παραδίδει τις εισπράξεις στον εισπρακτορά του κυλικείου καθώς και τις μάρκες που δεν έχουν χρησιμοποιηθεί, η αξία των οποίων καταχωρείται στην ημερησια κατάσταση όπου έγινε η χρέωση.

Στην συνέχεια ο εισπρακτοράς αποδίδει το σύνολο των εισπράξεων στον Ταμία της επιχείρησης βάσει βεβαίωσης των ημερησίων εισπράξεων η οποία συνοδεύεται από την ταινία της ταμειακής μηχανής. Η βεβαίωση των ημερησίων εισπράξεων υπογράφεται από τον Ταμία της επιχείρησης και τον εισπρακτορά του κυλικείου, ο οποίος κρατά ένα αντίγραφο ως αποδεικτικό. Ακολούθως ο Ταμίας εκδίδει το σχετικό γραμμάτιο εισπράξεως.

Αναφορικά με τα έξοδα και τις δαπάνες του Κ.Ο.Δ.Β. αναφέρουμε ότι οι πληρωμές των δαπανών και των εξόδων ενεργούνται από τον Ταμία της επιχείρησης.

Για κάθε πληρωμή εκδίδεται από το Γραφείο Διαχειρίσεως, σε βάρος των οικείων πιστώσεων του προϋπολογισμού, εντολή χρεωπιστώσεως σε δύο

αντίτυπα, η οποία υπογράφεται από το Λογιστή-Διαχειριστή της επιχείρησης, τον Οικονομικό σύμβουλο και τον Πρόεδρο.

Στην εντολή χρεωπιστώσεως αναγράφεται:

- α. Ο αύξων αριθμός.
- β. Το οικονομικό έτος στο οποίο ανάγεται η δαπάνη.
- γ. Ο κωδικός αριθμός του προϋπολογισμού.
- δ. Το ονοματεπώνυμο του δικαιούχου.
- ε. Η αιτία της πληρωμής.
- στ. Το πληρωτέο ποσό ολογράφως.
- ζ. Οι υπέρ τρίτων κρατήσεις.
- η. Ο αριθμός και το είδος των επισυναπτομένων δικαιολογητικών.

Για την κάλυψη επειγουσών η απροβλέπτων αναγκών εκδίδονται επ' ονόματι υπαλλήλων της επιχείρησης με απόφαση της Δ.Ε. χρηματικά εντάλματα προπληρωμής.

Με την πιο πάνω απόφαση της Επιτροπής ορίζονται ο υπόλογος διαχειριστής, το ποσό που τίθεται στη διάθεση αυτού, ο σκοπός έκδοσης του εντάλματος προπληρωμής και η προθεσμία αποδόσεως λογαριασμού η οποία δεν μπορεί να διαρκεί μετά τη λήξη του Οικονομικού έτους.

Ο υπόλογος διαχειριστής εξ εντάλματος προπληρωμής αποδίδει λογαριασμό στον ταμία της επιχείρησης βάσει νομίμων δικαιολογητικών. Εν συνεχεία εκδίδεται εντολή χρεωπιστώσεως και ακολουθείται η ήδη γνωστή διαδικασία.

5.1.1. Λογιστικό Σύστημα-Βιβλία

Ο Κ.Ο.Δ.Β. για τις ανάγκες της διαχείρισης τηρεί τα πιο κάτω κύρια λογιστικά βιβλία:

1. Ημερολόγιο-Καθημερινό

2. Γενικό Καθολικό

3. Βιβλίο απογραφών

Εκτός από τα πιο πάνω κύρια λογιστικά βιβλία η επιχείρηση μπορεί να τηρεί για την εύρυθμη διαχείρισή της και άλλα βοηθητικά βιβλία.

Η τήρηση των λογιστικών βιβλίων γίνεται κατά τη διπλογραφική μέθοδο και εφαρμόζεται οποιοδήποτε λογιστικό σύστημα εγγραφών κατά τις παραδεγμένες αρχές της λογιστικής.

Τα βιβλία που τηρούνται από την επιχείρηση θεωρούνται από τον Πρόεδρο της Δ.Ε.

Ο Ισολογισμός και η ανάλυση των αποτελεσμάτων χρήσεως συντάσσονται από το Γραφείο Διαχειρίσεως υπογράφονται από τον Λογιστή-Διαχειριστή και τον Οικονομικό Σύμβουλο και υποβάλλονται στη Δ.Ε. προς ψήφιση.

Το περίσσειμα που τυχόν προκύπτει από τη διαχείριση της επιχείρησης, μετά τη δημιουργία του απαραίτητου αποθεματικού, το ύψος του οποίου ορίζεται με απόφαση της Δ.Ε., θα διατίθεται για την επέκταση των εγκαταστάσεων και την ανάπτυξη γενικά των πολιτιστικών λειτουργιών που εμπίπτουν στο σκοπό της επιχείρησης.

Οι συμβάσεις για την ανάθεση ή εκτέλεση έργων, εργασιών, μεταφορών, μελετών, τη διενέργεια προμηθειών και γενικά οι κάθε φύσεως συμβάσεις συνάπτονται απευθείας, χωρίς διαγωνισμό, εκτός εάν η Δ.Ε. αποφασίζει τη διενέργεια διαγωνισμού για τη σύναψη της σύμβασης.

Στις περιπτώσεις όπου δεν προβλέπεται από το Νόμο η σύνταξη συμφωνητικού ή συμβολαιογραφικού εγγράφου, η δήλωση της βουλήσεως προς σύναψη της σύμβασεως εκφράζεται με έγγραφο εντολής προμηθείας ή εκτέλεσης εργασίας, μεταφοράς κ.λπ. του προεδρου ή άλλου εξουσιοδοτημένου προς αυτό από τον Πρόεδρο όργανο.

Τα πάγια περιουσιακά στοιχεία της επιχείρησης καταχωρούνται σε ειδικό βιβλίο μητρώου πάγιων περιουσιακών στοιχείων, όπου σε ιδιαίτερη

στηλη, γίνεται χρέωση του στοιχείου σε βάρος του προσώπου που κάνει χρήση αυτού.

Ο τακτικός διαχειριστικός έλεγχος της επιχείρησης γίνεται από δύο (2) ελεγκτές, που επιλέγονται ανάμεσα σε υπαλλήλους Τραπεζών ή σε δημόσιους υπαλλήλους κλάδου Π.Ε. και διορίζονται από το Δημοτικό Συμβούλιο στην αρχή κάθε οικονομικού έτους. Με την ίδια απόφαση ορίζεται η αμοιβή τους.

Με απόφαση του Νομάρχη, εφόσον συντρέχει ειδική περίπτωση μπορεί να ενεργείται έκτακτος διαχειριστικός έλεγχος της επιχείρησης από ορκωτούς λογιστές, που ορίζονται από τον Νομάρχη.

Τέλος ο Κ.Ο.Δ.Β. ως αποκλειστικά Αμιγής Δημοτική Επιχείρησης, απαλλάσσεται από κάθε δημόσιο, δημοτικό, κοινοτικό ή λιμενικό φόρο, άμεσο ή έμμεσο, δασμό, τέλος, χαρτόσημο, δικαστικό ένσημο και εισφορά υπέρ οποιουδήποτε ταμείου, από κρατήσεις, από κάθε ταχυδρομικό τέλος και δικαστικό τέλος στις δίκες του.

Επίσης έχει όλες ανεξαιρέτως τις ατέλειες και τα δικαστικά, διοικητικά και δικονομικά προνόμια που παρέχονται στο δημόσιο. Δεν απαλλάσσονται από τον εισαγωγικό δασμό υπέρ του δημοσίου, τα επιβατικά αυτοκίνητα που εισάγει, τα καύσιμα και τα λιπαντικά.

5.2. Παρακολούθηση των εσόδων-εξόδων του Κ.Ο.Δ.Β. κατά την περίοδο 1988-1996

Στο τμήμα αυτό του κεφαλαίου θα προσπαθήσουμε να παρακολουθήσουμε τους φορείς χρηματοδότησης του Κ.Ο. και συγκεκριμένα θα εξετάσουμε το Οικονομικό τμήμα των Π.Σ. που παραπάνω παρουσιάσαμε και σαφώς θα προκύψουν συμπεράσματα αναφορικά με την συνέπεια που υπόδειξαν τα συμβαλλόμενα μέρη στις οικονομικές τους υποχρεώσεις.

Επίσης θα αναφερθούμε και στα έξοδα-δαπάνες του Κ.Ο. επιδιώκοντας

κυρίως να δούμε ποιά τμήματα παρουσίαζαν πιο έντονη δράση και συνεπώς απαιτούσαν μεγαλύτερα ποσά για την λειτουργία τους.

5.2.1. Έσοδα του Κ.Ο.Δ.Β.

Με την πράξη σύστασης του Κ.Ο.Δ.Β. ως Καλλιτεχνικό Εργαστηρι τότε, καθορίστηκαν μεταξύ άλλων και οι πόροι χρηματοδότησής της, και συγκεκριμένα στην παράγραφο 4 του 638 Π.Δ/τος αναφέρονται ως οι εξής:

- α. Κάθε φύσεως επιχορηγήσεις,
- β. Δωρεές, κληρονομίες και κληροδοσίες,
- γ. Έσοδα από το αντίτιμο των υπηρεσιών που παρέχονται από την επιχείρηση,
- δ. Πρόσοδοι από την κινητή και ακίνητη περιουσία καθώς και από τις χρηματικές καταθέσεις.

Οι πόροι συνεπώς της επιχείρησης κατά την πρώτη πενταετία (5ετία) της λειτουργίας της μέχρι δηλαδή και το 1987, προέρχονταν κυρίως από τις εκδηλώσεις που διοργάνωνε, καθώς και από την λειτουργία των τμημάτων που αρχικά είχε δημιουργήσει, κύρια όμως πηγή χρηματοδότησής του υπήρξε και εξακολουθεί να είναι ο Δήμος Βόλου, ιδέα άλλωστε του οποίου υπήρξε η δημιουργία του Κ.Ο.

Κατά την εξεταζόμενη τώρα περίοδο, δηλαδή από το 1988 μέχρι και στις 31-8-1996, οι πόροι χρηματοδότησης του Κ.Ο.Δ.Β. διευρύνθηκαν, γεγονός που οφείλεται σαφώς στις Π.Σ. που καταρτίστηκαν μεταξύ φορέων του δημοσίου, του Δ.Β. και του Κ.Ο.Δ.Β.

Συγκεκριμένα στα πλαίσια των Π.Σ., εκτός του προγράμματος που καθορίστηκε αναφορικά με την δημιουργία σχολών και εργαστηρίων καλλιτεχνικής εκπαίδευσης και γενικότερα η ανάπτυξη έντονης πολιτιστικής δράσης για την άνοδο της πνευματικής και καλλιτεχνικής στάθμης του πληθυσμού του Βόλου, προβλέφθηκαν τα ποσά και οι όροι χρηματοδότησης

του όλου προγράμματος, από τα συμβαλλόμενα μέρη.

Έτσι από το 1988 οπότε και υπογράφηκε η αρχική Π.Σ. ο Καλλιτεχνικός στα πλαίσια της χρηματοδοτείται από τους Δημο Βόλου, ΥΠ.ΠΟ. και Γ.Γ.Ν.Γ.

Οι ανάγκες του βέβαια δεν καλύπτονται εξ ολοκλήρου από τους παραπάνω φορείς. Σημαντικά είναι τα έσοδα από τις ίδιες τις δραστηριότητές του, είτε πρόκειται για την διοργάνωση εκδηλώσεων, είτε για διδάκτρα από τη λειτουργία των εργαστηρίων και σχολών του.

Δεν πρέπει ακόμη να παραλείψουμε ότι ο Κ.Ο. επιχορηγείται και από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο, κυρίως για την πρότυπη δράση του αναφορικά με την εκμετάλλευση του ελεύθερου χρόνου και την ίδρυση των Κέντρων Νεότητας.

Ολοκληρώνοντας μπορούμε να πούμε ότι οι κύριοι φορείς χρηματοδότησης του Κ.Ο.Δ.Β. είναι:

- α. Ο Δήμος Βόλου
- β. Το ΥΠ.ΠΟ.
- γ. Η Γ.Γ.Ν.Γ.
- δ. Το Ε.Κ.Τ.
- ε. Τα έσοδα από την δράση του ίδιου του Οργανισμού.

Τους φορείς αυτούς θα τους εξετάσουμε αναλυτικά αμέσως πιο κάτω.

5.2.2. Έσοδα από το Υπουργείο Πολιτισμού

Το Υπουργείο Πολιτισμού με την συμμετοχή του στην Προγραμματική Σύμβαση του 1988, υποχρεώθηκε να καταβάλλει ετησίως στον Κ.Ο.Δ.Β. το ποσό των 30.000.000 δρχ.

Συγκεκριμένα το παραπάνω ποσό ορίστηκε ως το βασικό, ενώ το επιπλέον ύψος της χρηματοδότησης θα καθοριζόταν με ειδικές συμφωνίες μεταξύ των συμβαλλομένων μερών, κατά τα επόμενα χρόνια της ισχύος της Π.Σ., με βασικό κριτήριο την εξέλιξη του προγράμματος, τους ρυθμούς υλο-

ΕΣΟΔΑ ΤΟΥ Κ.Ο.Δ.Β. ΑΠΟ ΤΟ ΥΠ.ΠΟ.

ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ 1988-1996

ΕΤΟΣ	ΠΡΟΒΛΕΠΟΜΕΝΑ ΕΣΟΔΑ	ΕΣΟΔΑ ΠΟΥ ΣΤΗΝ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΕΙΣΠΡΑΞΕ
1988	30.000.000	30.000.000
1989	30.000.000	-
1990	30.000.000	25.000.000
1991	30.000.000	5.000.000
1992	30.000.000	-
1993	30.000.000	-
1994	30.000.000	-
1994-1995	50.000.000	50.000.000
1995-1996	60.000.000	90.00.000

ΠΗΓΗ: Ισολογισμοί του Κ.Ο.Δ.Β. περιόδου 1988-1996 - Προγραμματικές Συμβάσεις 1988-1994.

ποίησης των προβλεπόμενων στη σύμβαση νέων δραστηριοτήτων και τις διαμορφούμενες κάθε φορά οικονομικές συνθηκές.¹³

Στην πράξη η ισχύς της συγκεκριμένης Π.Σ. ήταν μέχρι τον Οκτώβριο του 1994.

Εξετάζοντας συνεπώς τους ισολογισμούς της επιχείρησης εκείνων των ετών διαπιστώνουμε ότι το ΥΠ.ΠΟ. δεν στάθηκε συνεπές στις υποχρεώσεις του απέναντι στους όρους της Π.Σ.

Συγκεκριμένα κατά τα έτη 1989, 1992, 1993 και 1994 ο Καλλιτεχνικός Οργανισμός δεν χρηματοδοτήθηκε καθόλου από το ΥΠ.ΠΟ., ενώ κατά τα έτη 1990 και 1991 δέχθηκε κάποια οικονομική ενίσχυση όχι όμως του ύψους που οι όροι της Π.Σ. προέβλεπαν.

Κατά τα έτη 1989, 1990 και 1991 το ΥΠ.ΠΟ. προέβη σε έκτακτη χρηματοδότηση του Τμήματος Μουσικής με τα ποσά των 2.000.000, 1.500.000 και 1.600.000 δρχ. αντίστοιχα.¹⁴

Με την πρόωρη τροποποίηση και αναθεώρηση της αρχικής Π.Σ. του 1988, που έλαβε χώρα τον Οκτώβριο του 1994 το ΥΠ.ΠΟ. ανανέωσε τις οικονομικές του υποχρεώσεις προς τον Κ.Ο. για μια δεκαετία και συγκεκριμένα μέχρι στις 31-12-2004.

Καθορίστηκε συνεπώς ότι η χρηματοδότηση του ΥΠ.ΠΟ. προς τον Κ.Ο. θα κυμαίνεται για τα έτη:

1994-1995 στα 50.000.000 δρχ.

1995-1996 στα 60.000.000 δρχ.

1996-1997 στα 70.000.000 δρχ.

Ενώ με ειδικές συμφωνίες των συμβαλλομένων μερών θα προσδιορίζεται το επί πλέον ύψος της χρηματοδότησης για την εκτέλεση της Π.Σ. κατά τα επόμενα χρόνια της ισχύος της με αφετηρία το ποσό των 70.000.000 δρχ.

¹³ Σύμφωνα με το άρθρο 18της Π.Σ. του 1988

¹⁴ Σύμφωνα με τους ισολογισμούς της επιχείρησης για τη συγκεκριμένα έτη

Στα πλαίσια αυτής της Π.Σ. το ΥΠ.ΠΟ., μέχρι τώρα τουλάχιστον, στάθηκε συνεπές απέναντι στους χρηματοδοτικούς όρους της σύμβασης.

Συγκεκριμένα για τα έτη 1994 έως και 1997, τα ποσά που το ΥΠ.ΠΟ. κατέβαλε στον Κ.Ο. καλύπτουν και υπερβαίνουν τα προβλεπόμενα από την Π.Σ.

Κλείνοντας και θέλοντας να δώσουμε μια εξήγηση στην ασυνέπεια που το ΥΠ.ΠΟ. επέδειξε κατά την περίοδο 1989-93 μπορούμε εν μέρει να την αποδώσουμε στην αλλαγή του πολιτικού σκηνικού που εκείνη την εποχή πραγματοποιήθηκε στην χώρα μας.

5.2.3. Έσοδα από τον Δήμο Βόλου

Ο Δήμος Βόλου αποτελεί τον κύριο και πιο σταθερό φορέα χρηματοδότησης του Κ.Ο.

Στα πλαίσια της αρχικής Π.Σ. ο Δήμος Βόλου δεσμεύτηκε να καταβάλλει ετησίως το ποσό των 30.000.000 δρχ. και ανάλογα με την εξέλιξη του προγράμματος, τους ρυθμούς υλοποίησης των προβλεπομένων δραστηριοτήτων και τις διαμορφούμενες κάθε φορά οικονομικές συνθήκες, να προσδιορίζεται με ειδικές συμφωνίες το επιπλέον ύψος της χρηματοδότησης.

Με βάση λοιπόν τους ισολογισμούς της περιόδου 1988-1994, παρατηρούμε ότι όχι μόνο υπηρξε συνεπής αναφορικά με το βασικό ποσό της χρηματοδότησης, αλλά ανάλογα με τις συνθήκες προχωρούσε και σε επιπλέον παραχώρηση χρημάτων.

Κατά το έτος επίσης 1990 με έκτακτες εισφορές του χρηματοδότησε τις εκδηλώσεις για την Αποκριά που ο Κ.Ο. είχε οργανώσει με το ποσό των 799.446 δρχ. καθώς και το ανέβασμα μιας θεατρικής παράστασης με το ποσό των 10.000.000 δρχ.

Αναφορικά τώρα με την Π.Σ. του 1994 ο Δήμος Βόλου δεσμεύτηκε να καταβάλει τα παρακάτω ποσά :

ΠΙΝΑΚΑΣ
ΕΣΟΔΩΝ ΚΑΙ ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΕΩΝ
ΚΑΛΛΙΤ. ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥ ΔΗΜΟΥ ΒΟΛΟΥ
ΠΕΡΙΟΔΟΥ 1998-1997

ΧΡΗΣΗ	Ε Σ Ο Δ Α					ΔΙΑΦΟΡΑ
	ΙΔΙΑ ΕΣΟΔΑ ΕΚΑΤ.	ΠΡΟΓΡΑΜ. ΣΥΜΒΑΣΗ			ΠΡΟΓΡ/ΤΑ ΕΚ.Τ.	
		ΔΗΜΟΣ ΒΟΛΟΥ	ΥΠ.ΠΟ.	Γ.Γ.Ν.Γ.		
1988	16.000.000	31.000.000	30.000.000	8.000.000	17.500.000	6.500.000
1989	50.000.000	34.000.000	-	4.000.000	61.500.000	13.500.000
1990	90.500.000	44.000.000	25.000.000	12.000.000	80.000.000	8.500.000
1991	129.000.000	37.000.000	5.000.000	-	120.000.000	9.200.000
1992	120.000.000	98.000.000	-	-	39.000.000	7.000.000
1993	135.000.000	217.000.000	-	-	49.000.000	13.000.000
1994 (1-1-94/31-8-95)	137.000.000	220.000.000	-	-	18.000.000	11.000.000
1994-1995 (1-9-94/31-8-95)	178.000.000	100.000.000	50.000.000	-	2.000.000	46.000.000
1995-1996 (1-9-95/31-8-96)	178.000.000	120.000.000	90.000.000	16.000.000	6.000.000	47.000.000
1996-1997	195.000.000	140.000.000	100.000.000	16.000.000	10.000.000	19.000.000
{Ενδεικτικά στοιχεία} 1998-1997	1.033.500.000	1.021.000.000	200.000.000	40.000.000	393.000.000	161.500.000

ΠΗΓΗ: Ισολογισμοί και Αποτελέσματα Χρήσης του Κ.Ο.Δ.Β. για την περίοδο 1988-1996.

1994-1995 100.000.000 δρχ.

1995-1996 120.000.000 δρχ.

1996-1997 140.000.000 δρχ.

Το επί πλέον ύψος της χρηματοδότησης θα καθορίζεται με ειδικές συμφωνίες και με αφετηρία το ποσό των 140.000.000 δρχ. για τα επόμενα δέκα (10) χρόνια ισχύος της Π.Σ.

Και σ' αυτήν την περίπτωση βλέπουμε ότι ο Δ.Β. υπηρξε συνεπής στις υποχρεώσεις του και μάλιστα κατά το οικονομικό έτος 1994-1995 προέβη και σε έκτακτη χρηματοδότηση των Κέντρων Νεότητας το ύψος της οποίας ανέρχεται στα 60.699.960 δρχ.

Σε σχέση επίσης με τα Κ.Ν. δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι ο Δ.Β. συμμετείχε στην Π.Σ. που υπογράφηκε γι' αυτά το 1996 μεταξύ Γ.Γ.Ν.Γ. και Κ.Ο. και δεσμεύτηκε στην τακτική χρηματοδότηση από τον προϋπολογισμό του, του δικτύου των Κέντρων Νεότητας.

5.2.4. Έσοδα από την Γενική Γραμματεία Νέας Γενιάς

Η Γ.Γ.Ν.Γ. συμμετείχε ως τρίτο μέλος στην Π.Σ. του 1988 και συγκεκριμένα δεσμεύθηκε:¹¹⁵

- Για το 1988 να καταβάλλει το ποσό των 8.000.000 δρχ. από το οποίο το 75% γαι εξοπλισμούς και το 25% για τις εκδηλώσεις των Κ.Ν.
- Για το έτος 1989 από το ποσό των 8.000.000 δρχ. το 50% θα διατίθονταν στους εξοπλισμούς και το άλλο 50% σε εκδηλώσεις.
- Για το 1990 από το ποσό επίσης των 8.000.000 δρχ. προβλέπονταν το 25% να κατευθυνόταν στους εξοπλισμούς κτιριακούς ή τεχνικούς και το υπόλοιπο 75% στην πραγματοποίηση εκδηλώσεων.

Για τα επόμενα χρόνια ισχύος της Π.Σ. το επί πλέον ύψος της χρηματοδότησης θα προσδιορίζονταν με βάση την εξέλιξη του προγράμματος,

¹¹⁵ Σύμφωνα με το άρθρο 16 της Π.Σ. του 1988

τους ρυθμούς υλοποίησης των δραστηριοτήτων που οι όροι της Π.Σ. καθόριζαν, καθώς και τις κάθε φορά ισχύουσες οικονομικές συνθήκες.

Αντιπαραβάλλοντας τους παραπάνω όρους χρηματοδότησης με αυτό που στην πράξη έγινε βλέπουμε ότι κατά το έτος 1988 η Γ.Γ.Ν.Γ. κατέβαλλε το ποσό των 8.000.000 δρχ. το οποίο όμως εξ' ολοκλήρου χρησιμοποιήθηκε για εξοπλισμούς και συγκεκριμένα κτιριακούς μιας και εκείνη την περίοδο ήταν υπό κατασκευή ή ανακαίνιση κτίρια που σήμερα στεγάζουν περιφερειακά Κέντρα Νεότητας.

Το 1989 κατέβαλλε το ποσό των 4.000.000 δρχ. που συνολικά χρηματοδότησε τις δραστηριότητες των Κέντρων Νεότητας.

Το 1990 το ποσό με το οποίο ξανά ενίσχυσε την δράση των Κ.Ν. ανέρχεται στο ύψος των 14.000.000 δρχ.

Όπως επίσης και το 1991 με το ποσό των 2.575.000 δρχ. πρόσφερε στα Κ.Ν. την συμμετοχή τους στο πρόγραμμα "Νεολαία για την Ευρώπη".

Εύκολα συνεπώς φτάνει κανείς στο συμπέρασμα ότι η συνεργασία του Κ.Ο.Δ.Β. με την Γ.Γ.Ν.Γ. είχε και έχει σαν αντικείμενό της, την δημιουργία και ανάπτυξη του δικτύου των Κ.Ν. Η συνεργασία αυτή έγινε πιο επίσημη και συντονισμένη με την σύναψη Π.Σ. τον Φεβρουάριο του 1996, όπου και τα Κ.Ν. του Βόλου χαρακτηρίστηκαν ως πρότυπα. Συγκεκριμένα η Γ.Γ.Ν.Γ. επωμίσθηκε την χρηματοδότηση, των αναγκαίων εργασιών βελτίωσης των εξοπλισμών, καθώς και την συμμετοχή των Κ.Ν. στα Ευρωπαϊκά Προγράμματα για την νεολαία.

Έτσι από το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων του 1995 παραχωρήθηκε το ποσό των 6.000.000 δρχ., ενώ για τον ίδιο σκοπό στο τέλος του 1996 δόθηκε το ποσό των 6.000.000 δρχ. από την Γ.Γ.Ν.Γ.

Επίσης σύμφωνα με τους όρους της Π.Σ. από το 1996 η Γ.Γ.Ν.Γ. θα επιχορηγεί το Δίκτυο των Κέντρων Νεότητας του Κ.Ο.Δ.Β. με το ποσό των

16.000.000 δρχ. για κάθε χρόνο.¹⁶

Η συμμετοχή συνεπώς της Γ.Γ.Ν.Γ. κρίνεται ικανοποιητική και πρέπει να επισημανθεί ότι χάρη και στις δικές της προσπάθειες ο θεσμός των Κ.Ν. γνωρίζει τόσο μεγάλη επιτυχία και έχει τόσο μεγάλη απήχηση στον κόσμο και κυρίως στους νέους του Βόλου.¹⁷

5.2.5. Έσοδα από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Το Ε.Κ.Τ. δημιουργήθηκε με την ιδρυτική συνθήκη της Ρώμης το 1957, συγκεκριμένα με τα άρθρα 123 και 128. Ουσιαστικά όμως η δράση του ξεκίνησε στο διάστημα της μεταβατικής περιόδου 1958-1970 και συγκεκριμένα το 1967, οπότε και έγινε σημαντική πρόοδος αναφορικά με την υλοποίηση των διατάξεων και την υιοθέτηση των πολιτικών που προέβλεπαν οι Συνθήκες.¹⁸

Η δημιουργία του κύριο σκοπό είχε την χρηματοδότηση της Κοινωνικής πολιτικής της Κοινότητας. Συγκεκριμένα κατά την τελευταία δεκαετία και μετά από μια σειρά μεταρρυθμίσεων με στόχο την απλοποίηση της λειτουργίας του, το Ε.Κ.Τ. δίνει ιδιαίτερη προτεραιότητα σε ενέργειες επαγγελματικής κατάρτισης και απασχόλησης.

Ειδικότερα χρηματοδοτεί προσπάθειες δημιουργίας νέων σταθερών θέσεων εργασίας ή ευκαιρίες αυτοαπασχόλησης, προωθεί την κατάρτιση και την ένταξη στην αγορά εργασίας γυναικών, προσφέρει την δυνατότητα επαγγελματικής ένταξης των νέων, και γενικότερα ενδιαφέρεται για την προώθηση, μέσα στην Ευρωπαϊκή Ένωση, των δυνατοτήτων απασχόλησης και της γεωγραφικής και επαγγελματικής κινητικότητας των εργαζομένων, ώστε

¹⁶ Σύμφωνα με το άρθρο 5 της Π.Σ. των Κ.Ν.

¹⁷ Πρέπει να σημειώσουμε ότι στο κείμενο της αρχικής Π.Σ. του 1988 εμφανίζεται σαν συμβαλλόμενο μέλος και η Γ.Γ. Λαϊκής Επιμόρφωσης. Συγκεκριμένα δεσμεύτηκε να καταβάλλει το ποσό του 1.000.000 δρχ. για το έτος 1988, ενώ για τα επόμενα χρόνια το ύψος της χρηματοδότησης θα αναθεωρείται και θα επικυρώνεται σύμφωνα με το σχεδιασμό του προγράμματος του καινούριου χρόνου. Παρόλα αυτά όμως το ποσό που ορίστηκε δεν καταβλήθη ποτέ, ούτε ορίστηκαν εκ νέου οι χρηματικές της δεσμευσεις.

¹⁸ Θεόδωρος Γεωργακόπουλος, Ένωση θεσμοί και Πολιτικές, εκδόσεις Α. Σταμούλη

να επιτυγχάνεται η ανύψωση του βιοτικού τους επιπέδου.¹⁹

Στα πλαίσια λοιπόν των παραπάνω στόχων του το ΕΚΤ χρηματοδότησε αρκετούς τομείς δράσης του Κ.Ο.Δ.Β.

Συγκεκριμένα από το 1988, από την εποχή δηλαδή της δημιουργίας των καλλιτεχνικών τμημάτων και σχολών, χρηματοδοτεί τα Κέντρα Νεότητας, το Τμήμα Εικαστικών καθώς και το Τμήμα Οπτικοακουστικών με αρκετά σημαντικά ποσά.

Χρηματοδοτεί επίσης από το 1990 το πρόγραμμα “Βιολογική Γεωργία και Αγροτουρισμός”, που πραγματοποιείται από τον Κ.Ο. σε μια προσπάθεια εξεύρεσης τρόπων για μια διαφορετική αξιοποίηση της ελληνικής υπαίθρου.

Απο το 1991, οπότε και ο Δήμος Βολου προχώρησε στην ίδρυση της Επιτροπής για τα δικαιώματα της γυναίκας και στο Στέκι Γυναικών, ο Κ.Ο.Δ.Β. από την πλευρά του θέλοντας να συμβάλλει στην όλη προσπάθεια δημιούργησε το Τμήμα Κατάρτισης Γυναικών. Η δράση του οποίου συνδέθηκε με το παραπάνω πρόγραμμα Βιολογικής Γεωργίας και αγροτουρισμού, καθώς και με τα υπόλοιπα εργαστήρια και σχολές του Κ.Ο., η όλη αυτή προσπάθεια χρηματοδοτείται από το Ε.Κ.Τ., μιας και αναπτύχθηκε στα πλαίσια του Καινοτομικού Προγράμματος 1989-1994.

5.2.6. Έσοδα από διάφορες πηγές και χορηγίες

Εκτός από τους παραπάνω φορείς που αποτελούν σταθερές πηγές χρηματοδότησης του Κ.Ο., έχουμε σαφώς και τα έκτακτα έσοδα.

Αυτά προέρχονται από δημόσιους φορείς όπως το Υπουργείο Παιδείας που τα τελευταία χρόνια έκτακτα χρηματοδοτεί ορισμένα διδακτικά προγράμματα που εφαρμόζονται στα εργαστήρια και στις σχολές του Καλλιτεχνικού, τον ΟΑΕΔ που από τα πρώτα χρόνια της δημιουργίας της

¹⁹ Από τις σημειώσεις του μαθήματος “Κοινωνική Πολιτική” του Δ* εξαμήνου του Τμήματος Δ.Μ.Τ.Α. ΤΕΙ Καλαμάτας της κ. Μαρίας Θελερίτη.

επιχείρησης ενισχύει οικονομικά την δράση της, και τον ΟΠΑΠ που κατά καιρούς έχει στηρίξει διάφορες εκδηλώσεις.

Στην κατηγορία των έκτακτων εσόδων μπορούμε επίσης να συμπεριλάβουμε και τις συμπαραγωγές του Κ.Ο.Δ.Β. με τις νεοσυσταθείσες πολιτιστικές δημοτικές επιχειρήσεις του ΚΕΜΘ και του ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ., καθώς και με ιδιωτικούς συλλόγους και σωματεία της πόλης.

Εντονη είναι και η οικονομική στήριξη από ιδιωτικούς φορείς, όπως η "ΑΓΕΤ ΗΡΑΚΛΗΣ" που ενίσχυσε το ανέβασμα αρκετών θεατρικών παραστάσεων, η εταιρεία "ΤΡΙΑ ΕΨΙΛΟΝ" και το "Κοινωφελές ίδρυμα Νικολάου και Ελένης Πορφυγορένη" που συνέβαλλαν στην ίδρυση του Κέντρου Τέχνης "ΤΖΙΟΡ-ΤΖΙΟ ΝΤΕ ΚΙΡΙΚΟ" καθώς και στην πραγματοποίηση εκεί έκθεσης με έργα του.

Τα προγράμματα ακόμη των εκδηλώσεων που κάθε μήνα κυκλοφορούν, είτε για να προβάλλουν τις εκδηλώσεις του Κ.Ο., είτε για να ενημερώσουν τους κατοίκους του Βόλου γενικά για τις μηνιαίες πολιτιστικές δραστηριότητες των δημοτικών και ιδιωτικών φορέων της πόλης, αποτελούν κατά κυριο λόγο αποτέλεσμα της χρηματοδότησης ιδιωτικών φορέων της πόλης.

Αναφερόμαστε φυσικά στις περιπτώσεις αυτές σε χορηγίες, "όπου το ιδιωτικό κεφάλαιο αναλαμβάνει πρωτοβουλία για τις τέχνες και ο πολιτισμός αποκτά αξία μέσου δημοσίων σχέσεων".¹²⁰

Ο θεσμός των χορηγιών που οι ρίζες του εντοπίζονται στην Αθηναϊκή δημοκρατία, την τελευταία δεκαετία έχει επανέλθει δυναμικά στο προσκήνιο και έχει αναλάβει το έργο της στήριξης της πολιτιστικής δράσης.

Γεγονός που οφείλεται τόσο στην γενικότερη οικονομική ύφεση, όσο και στις αυξανόμενες κυβερνητικές δαπάνες για τομείς όπως η άμυνα και η υγεία, που εκ των πραγμάτων έχουν σαν αποτέλεσμα την συρρίκνωση των ποσών που ο κρατικός προϋπολογισμός μπορεί να διαθέσει για πολιτιστικές επιχορηγήσεις.

¹²⁰ Σκία-Πανοπούλου σελ. 76

Καλείται συνεπώς ο ιδιωτικός τομέας, με τον θεσμό των χορηγιών, να αναλάβει ένα μεγάλο μέρος από το οικονομικό βάρος, που οι κρατικοί φορείς αδυνατούν να επωμιστούν.

Γενικά μπορούμε να πούμε ότι "χορηγία είναι η οικονομική ή άλλης μορφής ενίσχυση μη κερδοσκοπικού οργανισμού ή και δραστηριοτήτων κοινωνικού ή πολιτιστικού περιεχομένου από επιχειρήσεις με μοναδικό προσδοκώμενο αντιστάθμισμα την ευρύτερη διάδοση του ονόματος του χορηγού και την πίστωση του με κοινωνική ευαισθησία, εμπιστοσύνη και κύρος".¹²¹

Δεν λείπουν βέβαια οι δωρεές και τα κληροδοτήματα προς τον Κ.Ο. Χαρακτηριστικά αναφέρουμε το παράδειγμα της Βολιώτισσας ζωγράφου Χριστίνας Ζώγια, όπου μετά το θάνατό της κληροδότησε στον Κ.Ο. τα έργα της, καθώς και ένα συγκρότημα κτιρίων όπου ήδη λειτουργεί μουσείο με τα έργα της και γκαλερί για τα έργα των μαθητών των εργαστηρίων και των σχολών των καλλιτεχνικών τμημάτων.

5.2.7. Έσοδα από ιδίους πόρους

Ο Κ.Ο.Δ.Β. πέρα από τις επιχορηγήσεις και την χρηματοδότησή του από τις Π.Σ. σαν επιχείρηση έχει έσοδα και από την δράση του.

Οι σχολές και τα τμήματα καλλιτεχνικής εκπαίδευσης που έχουν δημιουργηθεί αποδίδουν τόσο με τα διδάκτρα από την εκπαίδευση παιδιών, νέων και ενηλίκων, όσο και από τις εκδηλώσεις που κατά καιρούς πραγματοποιούν.

Συγκεκριμένα το Τμήμα Μουσικής που παρουσιάζει το μεγαλύτερο ποσό εσόδων σε σχέση με τα υπόλοιπα τμήματα, από την αρχή της δημιουργίας του ανέπτυξε μια ιδιαίτερη παραγωγική δράση, μην ξεχνάμε ότι στους κόλπους του περιλαμβάνονται δύο (2) πρωτοποριακές μουσικές μονάδες το Δ.Ω.Β. και η Συμφωνική Ορχήστρα.

¹²¹ Πρακτικά Συνεδρίου "Πολιτισμός και Γ.Α." ΥΔΡΑ Μαριλένα Γεωργιάδου

ΠΙΝΑΚΑΣ ΕΣΟΔΩΝ-ΕΞΟΔΩΝ ΣΧΟΛΩΝ - ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΩΝ Κ.Ο.Δ.Β. ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ 1988-1996

ΕΤΟΣ	Τ.Μ. ΜΟΥΣΙΚΗΣ		Τ.Μ. ΧΟΡΟΥ		Τ.Μ. ΤΕΧΝΩΝ ΕΙΚΑΣ ΚΑΙ ΕΦ		Τ.Π. ΟΠΤΙ/ΚΩΝ ΚΑΙ Τ.Μ. ΘΕΑΤΡΟΥ		Τ.Μ. ΤΕΧΝ. ΛΟΓΟΥ		ΚΕΝΤΡΟ ΠΑΙΔΙΟΥ ΣΤΕΚΙ ΝΕΩΝ		Τ.Μ. ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΥ	
	ΕΣΟΔΑ	ΕΞΟΔΑ	ΕΣΟΔΑ	ΕΞΟΔΑ	ΕΣΟΔΑ	ΕΞΟΔΑ	ΕΣΟΔΑ	ΕΞΟΔΑ	ΕΣΟΔΑ	ΕΞΟΔΑ	ΕΣΟΔΑ	ΕΞΟΔΑ	ΕΣΟΔΑ	ΕΞΟΔΑ
1988	4.973.300	10.530.318	2.738.600	1.009.333	216.800	16.221.529	-	-	576.535	-	1821.000	6.898.798	-	-
1989	16.124.575	33.667.037	5.158.100	5.767.014	476.000	28.259.177	-	-	573.325	-	4.757.760	17.212.398	107.400	336.790
1990	25.071.000	59.931.297	10.258.300	17.287.393	1.681.315	31.502.513	34.320.687	-	445.180	-	8.277.809	31.215.068	1.162.200	1.837.782
1991	35.155.045	78.355.883	13.685.970	19.323.981	2.562.476	43.413.638	12.309.699	60.193.838	126.410	1.178.582	10.347.208	38.987.937	1.493.800	3.222.464
1992	56.499.120	108.406.624	18.698.875	23.676.654	6.028.454	39.927.490	11.476.996	47.241.596	576.450	1.267.327	18.422.170	46.859.550	2.250.080	3.803.032
1993	65.605.195	135.321.802	18.833.600	25.246.651	12.425.600	48.625.705	6.774.720	61.408.191	197.650	283.312	30.832.950	62.995.743	258.000	614.076
1994 (1/1-31/19)	53.669.795	107.676.950	12.839.500	17.815.247	9.301.225	44.559.316	36.805.668	97.389.124	102.900	811.834	24.635.250	45.354.350	45.500	721.960
1994-1995 (1/9-31/8)	104.695.298	221.599.723	20.640.300	30.418.387	-	12.931.632	2.698.000	28.869.169	135.850	951.886	49.223.900	80.937.469	394.000	1.616.005
1995-1996 (1/9-31/8)	111.265.690	231.126.437	18.924.000	33.911.555	-	-	5.085.500	29.726.389	7.000	1.050.031	61.873.260	103.535.190	667.800	813.108

ΠΗΓΗ: Ισολογισμοί και Αποτελέσματα Χρήσης του Κ.Ο.Δ.Β. για την περίοδο 1988-1996.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ: 1) Το Τμήμα Θεάτρου από το 1992 απέκτησε μόνιμο Θεατρικό σχήμα.

2) Το 1993 είχαμε την ένταξη στο τμήμα μουσικής του Δ.Ω.Β. καθώς και την δημιουργία της συμφωνικής ορχήστρας Βόλου.

3) Αναφορικά με το τμήμα Οπτικ/κών από το 1994 (1-1 έως 31-8-1994) έπαψε η χρηματοδότησή του και χρηματοδοτείται πλέον μόνο ο ραδιοφωνικός σταθμός που αποτελεί μέρος του.

4) Στα Κέντρα Νεότητας επίσης έχουμε την δημιουργία το 1989 το κέντρο νεότητας της Χιλιαδούς και των Αγ. Αναργήρων, το 1990 του Διαύλου και το 1992 της Νέας Δημητριάδας, επίσης από το 1993 έχουμε ενιαίο χρηματοδότηση για τα Κέντρα Νεότητας και για το Στέκι Παιδιού, καθώς και την ενιαία συμμετοχή τους στην Π.Σ. του 1996.

Η δράση του αυτή εντοπίζεται τόσο στην αποδοτική λειτουργία των σχολών και των εργαστηρίων, όσο και στην πραγματοποίηση εκδηλώσεων από τους μαθητές του, αλλά κυρίως από κορυφαίους σολίστ και μουσικά σχήματα του Ελληνικού και ευρωπαϊκού χώρου, που κατά καιρούς το μουσικό τμήμα έχει φιλοξενήσει.

Στο σημείο αυτό πρέπει να αναφέρουμε ότι κατά την εκπαιδευτική περίοδο 1996-1997 το Τμήμα Μουσικής είχε 830 μαθητές, αριθμός σαφώς που αποδεικνύει το μέγεθος και την ποιότητα του έργου που προσφέρεται και κυρίως γίνεται αντιληπτό το μέγεθος της αποδοχής και συμμετοχής των Βολιωτών σε αυτό.

Το δίκτυο επίσης των Κέντρων Νεότητας αποτελεί το επόμενο τμήμα με τα μεγαλύτερα έσοδα. Γεγονός βέβαια που δεν είναι τυχαίο μιας και έχουν αναπτύξει έντονη και πρότυπη δράση, έχουν δημιουργήσει πολλές ομάδες δραστηριοτήτων, συμμετέχουν σε ευρωπαϊκά προγράμματα και παράλληλα συνεργάζονται με διάφορους φορείς της πόλης, όπως το Θεσσαλικό Πανεπιστήμιο, η Λέσχη Μοτοσικλέτας Βόλου, η τοπική ΟΥΝΕΣΚΟ, το Τεχνικό Επιμελητήριο Μαγνησίας και άλλοι, οργανώνοντας σειρά διαλέξεων, προβολών και παραστάσεων με ιδιαίτερη επιτυχία.

Το Τμήμα Χορού αποτελεί ίσως το πιο σταθερό και χαμηλών τόνων τμήμα του Καλλιτεχνικού. Η παιδευτική του αξία όμως είναι καθοριστική γεγονός που το ευρύ κοινό του Βόλου το έχει αναγνωρίσει και το δείχνει με το μεγάλο ενδιαφέρον και την προσέλευση των παιδιών και των νέων στα εργαστήρια του τμήματος (την εκπαιδευτική περίοδο 1996-97 φοιτούσαν στα εργαστήρια του τμήματος 180 μαθητές).

Οι χορευτές που η Ανώτερη Σχολή παράγει συμμετέχουν σε όλες τις θεατρικές παραγωγές του ΚΕΜΘ και του ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ., ενώ πολλοί από αυτούς προορίζονται μελλοντικά να αποτελέσουν το εκπαιδευτικό προσωπικό του τμήματος.

Το Θεατρικό τμήμα του καλλιτεχνικού οικονομικά εξακολουθεί να υφίσταται, παρά την ολική μεταβίβαση στο ΔΗ.Π.Ε.Θ. των θεατρικών δραστηριοτήτων, μιας και η ευθύνη για την διαχείριση του Δημοτικού Θεάτρου και η επιμέλεια για το ανέβασμα σ' αυτό θεατρικών παραστάσεων, τόσο από τοπικά σχήματα, όσο και από μετακλίσεις άλλων θιάσων, παραμένει ακόμη στον Κ.Ο.

Το Τμήμα Εικαστικών έχει επίσης παρουσιάσει μια έντονα δημιουργική δράση. Οργάνωσε εκδηλώσεις που προώθησαν και ενίσχυσαν την καλλιτεχνική παιδεία, την αγάπη και το ενδιαφέρον του κοινού του Βόλου προς τις τέχνες και την δημιουργία. Οι σχολές του τμήματος συνέτειναν αποφασιστικά προς αυτήν την κατεύθυνση επιδεικνύοντας μια υποδειγματική οργάνωση αναφορικά με τον τρόπο λειτουργίας και παροχής των υπηρεσιών της.

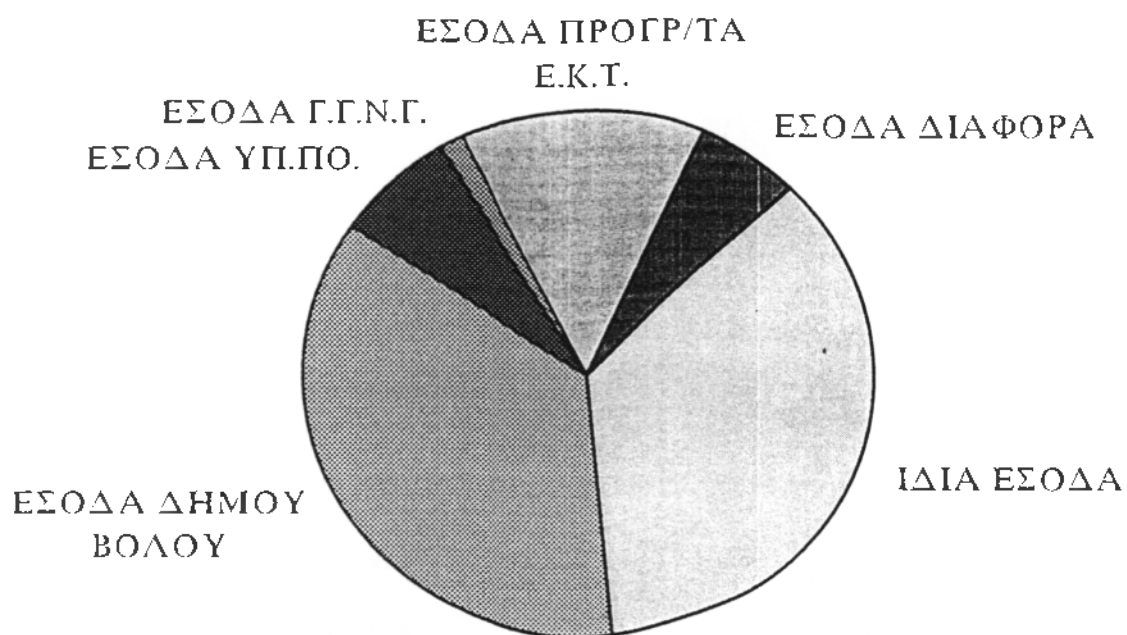
Παρ' όλα αυτά όμως η Π.Σ. του 1994, που προέβλεπε την απομάκρυνση από το τμήμα της Ανώτερης Σχολής Εικαστικών και Εφαρμοσμένων Τεχνών, επέφερε κάποια ύφεση στην δράση του. Τα τελευταία όμως δύο (2) χρόνια γίνεται προσπάθεια για την ανάπτυξη της δράσης των υπόλοιπων εργαστηρίων του τμήματος. Έτσι βλέπουμε ότι για την επκαιδευτική περίοδο 1996-97 τις εργασίες του τμήματος παρακολούθησαν 150 μαθητές.

Χαμηλά εμφανίζονται ακόμα τα έσοδα του Τμήματος του Λόγου, γεγονός που μπορεί να οφείλεται τόσο στο χαρακτήρα και στο περιεχόμενο του αντικειμένου του, όσο και στην έλλειψη πόρων και ενδιαφέροντος.

Μέχρι το 1991 τα έσοδα του εν λόγω τμήματος προέρχονταν αποκλειστικά από τις εκδόσεις που εκείνη την εποχή ο Οργανισμός χρηματοδοτούσε. Ενώ τα εργαστήρια και οι σχολές που με την Π.Σ. του 1988 είχαν προβλεφθεί να λειτουργήσουν, δεν δημιουργήθηκαν ποτέ.

Μετά το 1991 το Τμήμα του Λόγου άρχισε να αναπτύσσει κάποια δραστηριότητα με την διοργάνωση κυρίως διαλέξεων, συζητήσεων και παρουσιάσεων βιβλίων, παρόλα αυτά όμως τα εργαστήρια που η Π.Σ. του 1994

ΠΙΝΑΚΑΣ ΕΣΟΔΩΝ ΚΑΙ ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΕΩΝ ΚΑΛΛΙΤ. ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥ ΔΗΜΟΥ
ΒΟΛΟΥ ΠΕΡΙΟΔΟΥ 1998-1997

προέβλεπε να δημιουργηθούν δεν έχει ακόμα δρομολογηθεί η διαδικασία υλοποίησής τους.

Το ίδιο ισχύει και για τις ομάδες που η Π.Σ. του 1994 προέβλεπε να ενταχθούν στην δράση του Τμήματος Οπτικοακουστικών. Εκτός από την λειτουργία του προϋπάρχοντος Δημοτικού Ραδιοφωνικού Σταθμού κανένας από τους προβλεπόμενους στόχους δεν έχει υλοποιηθεί, παρά το γεγονός ότι η υλικοτεχνική υποδομή υπάρχει.

Ολοκληρώνοντας πρέπει να αναφερθούμε και στο Τμήμα Κινηματογράφου, για το οποίο μπορεί να μην έγινε λόγος στις Προγραμματικές Συμβάσεις, αλλά αποτελεί και αυτό ζωντανό κομμάτι του Κ.Ο. από το 1989. Το έργο του εντοπίζεται στην εξασφάλιση και προβολή ταινιών ποιότητας.

5.3. Έξοδα του Κ.Ο.Δ.Β.

Η λειτουργία των τμημάτων με τις σχολές και τα εργαστήρια που το καθένα διατηρεί, η διοργάνωση των διαφόρων εκδηλώσεων και γενικά η διοίκηση του όλου Οργανισμού, όπως είναι φυσικό απαιτούν για την λειτουργία τους δαπάνες-έξοδα.

Συγκεκριμένα τα τμήματα του Κ.Ο., τόσο με τον τεχνικό και κτιριακό εξοπλισμό που είναι απαραίτητος για την ύπαρξη και ομαλή λειτουργία τους, όσο και με την πραγματοποίηση διαφόρων εκδηλώσεων, συμμετέχουν στα έξοδα του Κ.Ο. ανάλογα με τις ανάγκες που το καθένα παρουσιάζει.

Το Τμήμα Μουσικής εξαιτίας του αντικειμένου του έχει μεγάλη ανάγκη τόσο από μουσικά όργανα, όσο και από ειδικά διαμορφωμένες αίθουσες για διδασκαλία και συναυλίες, κυρίως όταν στους κόλπους του συντηρεί σημαντικά μουσικά σχήματα.

Το δίκτυο επίσης των Κέντρων Νεότητας, που εκτός των πέντε (5) που ήδη λειτουργούν προβλέπεται η ίδρυση άλλων εννέα (9), έντονα προβάλλεται η ανάγκη για την εξασφάλιση του απαραίτητου κτιριακού εξοπλισμού.

Το Τμήμα Εικαστικών που οι απαιτήσεις του εντοπίζονται κυρίως σε υλικά και τεχνικά μέσα, σε χώρους ειδικά διαμορφωμένους για δημιουργία αλλά και προβολή των έργων. Το Θεατρικό Τμήμα που επωμίζεται το βάρος της διαχείρισης και συντήρησης του Δημοτικού Θεάτρου, καθώς και των αμοιβών των μετακαλούμενων θεατρικών θιάσων.

Οι δαπάνες βέβαια που ο Κ.Ο.Δ.Β. πραγματοποιεί δεν περιορίζονται αποκλειστικά σ' αυτές των τμημάτων του, αλλά επεκτείνονται και στην χρηματοδότηση προγραμμάτων και φορέων με τους οποίους κατά καιρούς συνεργάστηκε.

Δεν πρέπει επίσης να παραλείψουμε να αναφέρουμε ότι σημαντικό μέρος των εξόδων του Κ.Ο. καταλαμβάνει η διοίκηση και διαχείριση του και συγκεκριμένα οι αμοιβές του διοικητικού, οικονομικού και εκπαιδευτικού του προσωπικού, καθώς και τα έξοδα μετακίνησης και διαμονής σε περιπτώσεις που οι δάσκαλοι-καλλιτέχνες προέρχονται από άλλες περιοχές της Ελλάδας και του εξωτερικού.

Ολοκληρώνοντας την επιγραμματική αυτή αναφορά μας στα έξοδα του Κ.Ο. και ρίχνοντας παράλληλα μια ματιά στους σχετικούς πίνακες και διαγράμματα, εύκολα διαπιστώνουμε την δυσαναλογία εσόδων-εξόδων και συνεπώς την εξάρτησή του από τις επιχορηγήσεις τόσο του ΥΠ.ΠΟ., όσο και του Δ.Β. Γεγονός που παρουσιάζει και έμπρακτα το μέγεθος του οικονομικού προβλήματος και εξάρτησης του θεσμού της Αυτοδιοίκησης εδώ και δεκαετίες από τον κρατικό μηχανισμό.

Φαινόμενο που δυσχεραίνει την αυτόβουλη και δημιουργική δράση των ΟΤΑ και των επιχειρήσεών τους, αποτελεί τρανταχτή απόδειξη του συγκεντρωτικού χαρακτήρα της κρατικής μας εξουσίας και σαφώς στην πράξη φανερώνει ότι εκείνο που πάνω από όλα θα δικαιώσει το θεσμό της Αυτοδιοίκησης και θα επιτρέψει την σωστή λειτουργία της σε όλους τους τομείς και τον πολιτισμό είναι η εξασφάλιση αυτονομίας και ο επαναπροσ-

διορισμός των σχέσεων κράτους και ΟΤΑ. Αυτό μπορεί να γίνει πράξη μόνο όταν ληξει η οικονομική ομηρία του θεσμού της Αυτοδιοίκησης από τους κρατικούς φορείς.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΚΤΟ

ΤΕΛΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

6.1. Προοπτικές εξέλιξης του Κ.Ο.Δ.Β.

Ο Καλλιτεχνικός Οργανισμός Δήμου Βόλου, ως όργανο υλοποίησης των πολιτιστικών δραστηριοτήτων του Δήμου Βόλου από την αρχή της δημιουργίας του, το 1981 μέχρι και σήμερα, ανέπτυξε έντονη και πολύπλευρη πολιτιστική δράση.

Με την δημιουργία καλλιτεχνικών τμημάτων που τα αντικείμενά τους καλύπτουν αρκετούς πολιτιστικούς τομείς, στοχεύει στην παροχή καλλιτεχνικής παιδείας και στην ανακάλυψη και καλλιέργεια των ταλέντων.

Επιδιώκει το άνοιγμα και την εξοικείωση του απλού πολίτη με την πολιτιστική δημιουργία και δεν περιορίζεται μόνο σ' αυτό, στην παθητική στάση του απλού θεατή, αλλά επιθυμεί την ενεργή συμμετοχή του σαν δέκτη και σαν πομπού στην παραγωγική αυτή πολιτισμική διαδικασία.

Δημιούργησε εργαστήρια και σχολές καλλιτεχνικής εκπαίδευσης για τους νέους, αλλά και τους ενήλικες του Βόλου και μέσα από την πολιτισμική αυτή παιδεία έφερε σε επαφή το κοινό του Βόλου με τον χώρο του πνεύματος και της δημιουργίας.

Η ενέργεια και η δράση αυτών των εργαστηρίων έγινε ορατή με τις πρότυπες παραγωγές και ομάδες που δημιούργησαν, όπως τη Συμφωνική Ορχήστρα, που αποτελεί την πρώτη επαρχιακή, το Ερασιτεχνικό Θεατρικό Εργαστήριο, που έδειξε ότι το θέατρο δεν συνδέεται απαραίτητα με τρανταχτά ονόματα και υπέρογκα ποσά, αποτελεί κυρίως τροφή ψυχής και ένα μέσο για να προσεγγίσει και να αντιμετωπίσει κανείς διαφορετικά την καθημερινότητα ή ακόμη και να ξεφύγει από αυτήν, το Κέντρο Τέχνης, που κατέρριψε το μύθο ότι οι εικαστικές τέχνες, η προσέγγιση, η κατανόηση και η ενασχόληση με αυτές αποτελεί προνόμιο λίγων οικονομικά και κοινωνικά

καταξιωμένων, φέρνοντας σε επαφή και κάνοντας σε όλους προσιτή την γνώση και την γνωριμία με τον χώρο της εικαστικής δημιουργίας.

Συνέδεσε την ύπαρξη του με την απόφαση του Δ.Β. να επέμβει δυναμικά στην ήδη έντονη πολιτιστική ζωή της πόλης, έδωσε πιο ευέλικτη μορφή στις δημοτικές πολιτιστικές εκδηλώσεις και παράλληλα ανέλαβε το έργο της πνευματικής-καλλιτεχνικής παιδείας. Στάθηκε ακόμη η βάση για την περαιτέρω ανάπτυξη της πολιτιστικής διαδικασίας στην πόλη. Εργαστήρια και σχολές του Κ.Ο. αποτέλεσαν την αφετηρία για την ίδρυση και λειτουργία επιχειρήσεων όπως το ΔΗ.Π.Ε.Θ.Ε.Β. το ΚΕΜΘ, ο Εκπαιδευτικός Οργανισμός Δήμου Βόλου.

Το κορυφαίο έργο που ανέλαβε και το οποίο κατά ένα μέρος έχει υλοποιήσει στα δεκάξι (16) χρόνια παρουσίας του στο χώρο του πολιτισμού, είναι η ανάδειξη από τα παιδιά και τους νέους του Βόλου, καλλιτεχνών που θα σηκώσουν το βάρος και θα αναλάβουν τα ηνία της συνέχισης της τόσο βαριάς πολιτιστικής κληρονομιάς.

Οραματίζονται ένα Βόλο με πλήθος καλλιτεχνικών σχημάτων, μουσικών, χορευτικών, εικαστικών, λογοτεχνικών, που θα απαρτίζονται από ντόπιους δημιουργούς και καλλιτέχνες. Φιλοδοξούν να διαμορφώσουν ένα πολιτιστικά καταρτισμένο κοινό, που θα ενθαρρύνει και θα συμμετέχει ενεργά στα πολιτιστικά δρώμενα.

Επιδιώκουν να γίνει πράξη και συνείδηση ότι "ο πολιτισμός δεν είναι είδος πολυτελείας, είναι η τροφή της ψυχής. Η ποίηση, η μουσική, η ζωγραφική, η μίμηση δεν είναι διακοσμητικά στοιχεία της ζωής, αλλά ψυχική ανάγκη από τις απαρχές του ανθρώπινου είδους".¹²²

Αναλαμβάνει την πραγματοποίηση εκδηλώσεων και φεστιβάλ, αποβλέποντας τόσο στην ενημέρωση και επαφή του κοινού με τα ιδιαίτερα

¹²² Ληδία Κονιόρδου στο πρόγραμμα της θεατρικής παράστασης του ΔΗ.Π.Ε.Θ.Ε.Β. "Ο ΗΧΟΣ ΤΟΥ ΟΠΛΟΥ", περίοδος 1993-94

στοιχεία και ρεύματα του πολιτισμού και της κουλτούρας των άλλων περιοχών της Ελλάδας και της Ευρώπης, όσο και στην ανάδειξη και προώθηση των τοπικών καλλιτεχνικών και πολιτιστικών σχημάτων και παραγωγών.

Κυρίως το τελευταίο, η ανάδειξη και ενίσχυση δηλαδή της τοπικής πολιτιστικής δράσης, είναι αυτό στο οποίο ο Κ.Ο.Δ.Β. καλείται από εδώ και πέρα να συμβάλλει. Αυτό που τώρα πλέον έχει περισσότερη σημασία, δεν είναι οι επιδρομές αθηναϊκών μουσικών ή θεατρικών σχημάτων, αυτό που τώρα επιθυμεί να δει ο κόσμος του Βόλου και επιβάλλεται να συνδράμει με την δράση του Κ.Ο., είναι η παρουσίαση θεατρικών, μουσικών παραστάσεων, η έκθεση έργων, η συγγραφή βιβλίων από ανθρώπους του Βόλου και η προβολή αυτής της δημιουργίας στον υπόλοιπο ελλαδικό και όχι μόνο χώρο.

Οι μετακλίσεις καλλιτεχνικών σχημάτων αποτέλεσε τα πρώτα χρόνια της δημιουργίας του Κ.Ο.Δ.Β. το βασικό μέσο για την ευαισθητοποίηση του κοινού και την ενασχολησή του με τα πολιτιστικά δρώμενα, τώρα όμως έχει δημιουργηθεί η κατάλληλη υποδομή και επιβάλλεται στην πολιτιστική ζωή του Βόλου πρωταγωνιστικό ρόλο να παίξουν οι δικοί της άνθρωποι και τα δικά της καλλιτεχνικά σχήματα.

Προς την κατεύθυνση αυτή συντείνουν η δημιουργία του Ερασιτεχνικού Θεατρικού Εργαστηρίου, της Συμφωνικής Ορχήστρας, καθώς και του ΔΗ.Π.Ε.Θ.Ε.Β. και του ΚΕΜΘ.

Αυτό που τώρα μένει και που είναι και το πιο σημαντικό και το πιο δύσκολο είναι τα καλλιτεχνικά αυτά σχήματα να απαρτίζονται από βολιώτες καλλιτέχνες και να απευθύνονται κυρίως στις ανάγκες και στις προτιμήσεις του κοινού του Βόλου προσελκύοντας το ενδιαφέρον του.¹²³ Να οργανωθεί δηλαδή στο χώρο του Βόλου μια αυτάρκης πολιτιστική παραγωγή, όπως αυ-

¹²³ Χαρακτηριστικά αναφέρουμε ότι η τελευταία παραγωγή του ΔΗ.Π.Ε.Θ.Ε.Β. τον Μάιο του 1997, ο "Δον Ζουάν" του Μολιέρου ανεβήκε έχοντας για πρωταγωνιστές γνωστούς ηθοποιούς του αθηναϊκού θεατρικού χώρου, γεγονός που σαφώς έδωσε αίγλη στην παράσταση, αλλά δεν άφησε περιθώρια να φανεί και να αξιοποιεί το τοπικό δυναμικό, κάτι που πιστεύω ότι είναι μέσα στους στόχους του θεσμού των ΔΗ.Π.Ε.Θ.Ε.

τη εντοπίζεται στο Τμήμα Χορού, όπου οι εκπαιδευτικοί είναι Βολιώτες και ορισμένοι μάλιστα από αυτούς υπήρξαν και μαθητές των εργαστηρίων του.

Απαραίτητη στην προσπάθεια αυτή είναι φυσικά και η συμβολή των ιδιωτικών πολιτιστικών οργανισμών και σωματείων, η δράση των οποίων στάθηκε καθοριστική στην μέχρι τώρα πολιτιστική πορεία και ανάπτυξη του Βόλου. Αυτό που μπορεί να γίνει είναι η δημιουργική συμβίωση και συνεργασία μεταξύ, στην προκειμένου περίπτωση του Κ.Ο. και όλων των άλλων φυσικά δημοτικών επιχειρήσεων και αρχών, με την ιδιωτική πρωτοβουλία.

Συγκεκριμένα σκόπιμο κρίνεται η από κοινού πραγματοποίηση εκδηλώσεων, καθώς και η αμοιβαία οικονομική ενίσχυση για κάθε προσπάθεια και καινοτομία που επιχειρείται, κυρίως στην πόλη του Βόλου που το πλούσιο πολιτιστικό παρελθόν της οφείλεται αποκλειστικά στην ιδιωτική πρωτοβουλία, στους συλλόγους και στα σωματεία που είχαν καλλιεργήσει ένα ξεχωριστό ύφος στην πολιτιστική ζωή της πόλης.

Η παρουσία και η έντονη δράση της δημοτικής αρχής της τελευταίες δεκαετίες, σαφώς έχει επηρεάσει το κλίμα αυτό προσδίδοντάς του έναν πιο οργανωμένο και συλλογικό χαρακτήρα. Αποτεινόμενο πλέον σε όλους τους πολίτες και όχι σε ειδικές ομάδες από τις οποίες σαφώς απαρτιζόνταν οι εκάστοτε σύλλογοι ή τα σωματεία.

Μπορούν όμως παρόλα αυτά και οι δύο αυτές μορφές πολιτιστικής δράσης, όσο δύσκολο και αν φαίνεται, να συνυπάρξουν εποικοδομητικά, αρκεί να μη δημιουργηθεί μια ανταγωνιστική σχέση και να επικρατήσει κλίμα ανοχής και συνεργασίας. Γιατι εκείνο που πάνω από όλα προέχει είναι να επιτευχθεί η ανάπτυξη πολιτιστικού έργου από όπου και αν προέρχεται και άσχετα από το πόσους θα προσελκύσει.

Το πνεύμα αυτό πρέπει να επικρατήσει ώστε φαινόμενα σαν αυτό που

απασχόλησε στις 11/11/1990 την "Εφημερίδα"¹²⁴ του Βόλου να μην αντιμετωπισθούν ξανά. Συγκεκριμένα την περίοδο εκείνη θέμα είχε προκαλέσει η διαμάχη ανάμεσα στην "Θεατρική Λέσχη Βόλου" και τον Κ.Ο.Δ.Β., όπου η πρώτη έκανε λόγο για πόλεμο που εναντίον της είχε ξεκινήσει η δημοτική αρχή με εκφραστή της τον Κ.Ο. Το αποτέλεσμα αυτής της διαμάχης υπήρξε η αυτοεξορία της Λέσχης, που για δέκα πέντε (15) περίπου χρόνια πρόβαλε και υπηρετούσε το θέατρο στο Βόλο και αποτέλεσε μάλιστα ένα από τα σπουδαιότερα και πρωτοποριακά θεατρικά σχήματα που ο χώρος της επαρχίας είχε να επιδείξει στις αρχές της δεκαετίας του '80.

Ολοκληρώνοντας συμπεραίνουμε ότι ο Κ.Ο.Δ.Β. έχει τις βάσεις και τις προϋποθέσεις για να επέμβει αποφασιστικά και να ανταπεξέλθει στις συγχρονες καλλιτεχνικές αναζητήσεις, που διεθνώς τείνουν να γεφυρώσουν το χάσμα ανάμεσα στο λόγο, τη μουσική, το χορό, τα εικαστικά, το θέατρο με μικτά θέματα όπου ο ένας τομέας συναντά δημιουργικά τον άλλο.

Αρκεί βέβαια να αφουγκράζεται και να αντιλαμβάνεται τη θέληση του κοινού, να έχει σαν συμβούλους δικούς του αντιπροσώπους που δεν θα εμπίπτουν ούτε θα ελέγχονται από κρατικές ή ημικρατικές αρχές και πάνω από αυτό θα γίνει πράξη όταν πια η Αυτοδιοίκηση θα αποκτήσει πλήρη ανεξαρτησία από τον κρατικό έλεγχο, που αυτός κυρίως εντοπίζεται στην οικονομική εξάρτηση των δημοτικών οργανισμών από την κρατική εξουσία.

Οφείλει να κρατήσει την καλλιτεχνική δημιουργία σε επαφή με τις

124 Συγκεκριμένα στην "Εφημερίδα" ο Σπυρος Βραχωρίτης δήλωσε ότι "ο Δήμος Βόλου ανταγωνίζεται την Λέσχη στηριζόμενος στους απελπιστικά άνισους όρους του αποτρόπαιου αυτού παιχνιδιού". Το δημοσίευμα αυτό ακολούθησε αντιπαλότητα ανάμεσα στη Λέσχη και στον Κ.Ο.Δ.Β. η όπως χαρακτηριστικά αναφέρεται στο δημοσίευμα ανάμεσα στους φτωχούς της Λέσχης και στους πλουσίους του Δημοτικού Οργανισμού. Οι πρώτοι υπομένουν στις στερήσεις επί μια 15ετία και επιμένουν να διδάσκουν θέατρο υψηλού επιπέδου σε λιγότερους θεατές, προσπαθώντας να προσθέσουν ακόμα ένα στα πρωτοποριακά κινήματα του Βόλου. Οι δευτεροί μιλούν με την υπεροψία της θετικής προσφοράς προς το ευρύτερο θεατρόφιλο κοινό και με την σιγουριά της οικονομικής ευμάρειας και της απλοχεριάς προς πολλούς και διάφορους, από τους οποίους όμως αφίνουν έξω τη Θεατρική Λέσχη.

ανάγκες και ανησυχίες του κοινού και να μην θυσιάζει την αυθόρμητη ερασιτεχνική δημιουργία στο βωμό οικονομικών ή θεσμικών δεσμεύσεων και συμφωνιών. Πέρα από την οποιαδήποτε νομική του μορφή ή σύσταση, αυτό που ουσιαστικά προέχει είναι η παροχή πολιτιστικής παιδείας και η δημιουργία πολιτισμικών αγαθών τα οποία απλόχερα, με αφετηρία και προορισμό τον κόσμο του Βόλου, προσφέρονται σ' αυτόν.

6.2. ΓΕΝΙΚΑ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Φτάνοντας στο τέλος αυτής της εργασίας και έχοντας ήδη παρακολουθήσει την δράση του Κ.Ο.Δ.Β. και τον ρόλο που διαδραματίζει σ' αυτήν ο Κρατικός μηχανισμός, μπορούμε να εκφέρουμε απόψεις και να συνάξουμε συμπεράσματα αναφορικά με τα όσα αρχικά θέσαμε ως στόχους της παρούσας μελέτης.

Ο Κ.Ο.Δ.Β. υπηρξε η πρώτη απόπειρα των τοπικών αρχών του Βόλου να αναπτύξουν έργο πολιτισμού στην πόλη. Με την ίδρυσή του η ευκαιριακή και από λίγους παραγωγή πνευματικού έργου αντικαταστάθηκε από την συντονισμένη και ομαδική προσπάθεια μύησης του συνόλου στα προϊόντα του πολιτισμού. Επιδιώχθηκε πάνω από όλα η παροχή πολιτισμικής παιδείας και η ανάδειξη του τοπικού δυναμικού.

Τα εργαστήρια και οι Σχολές Καλλιτεχνικής Εκπαίδευσης που στην πορεία δημιούργησε, υπηρέτησαν και υπηρετούν ακόμη αυτόν τον σκοπό, παρέχουν πολιτιστικές και καλλιτεχνικές γνώσεις αναδεικνύοντας και καλλιεργώντας δεξιότητες.

Επέκτεινε τη δράση του σε όλους τους τομείς του πνεύματος και του πολιτισμού και κατάφερε λειτουργώντας ως προπομπός να δημιουργήσει μονάδες πρωτοποριακές (Συμφωνική Ορχήστρα, Δημοτικό Ι.Ε.Κ. κ.α.).

Καθοριστική φυσικά στην πορεία και εξέλιξη του αυτή στάθηκε η συμβολή της κρατικής εξουσίας εκφρασμένη μέσω των Οργάνων της, του

ΥΠ.Π.Ο. και της Γ.Γ.Ν.Γ.

Με τις Προγραμματικές Συμβάσεις που κατά καιρούς έχει υπογράψει κατάφερε αποτελεσματικά να οργανώσει και να υλοποιήσει ένα πλέγμα εργαστηρίων καλλιτεχνικής εκπαίδευσης καθώς και μια πρωτοποριακή μονάδα Κέντρων Νεότητας. Κατάφερε επίσης να σπάσει τα σύνορα, να επεκτείνει το έργο του και να φέρει σε επαφή τον κόσμο του Βόλου με την Ευρώπη μέσα από την συμμετοχή του σε Ευρωπαϊκά προγράμματα (EUROFORUM ΝΕΩΝ, ΝΕΟΛΑΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ κ.α.).

Αποδείχθηκε όμως παράλληλα ο βαθμός της εξάρτησης των ΟΤΑ από την κρατική εξουσία μιας και ο χαρακτήρας της συνεργασίας που στην προκειμένη περίπτωση αναπτύχθηκε υπήρξε κυρίως οικονομικός με όρους όχι σαφώς ξεκαθαρισμένους και δεσμευτικούς.

Η παρουσία όμως του Κ.Ο.Δ.Β. και γενικά της δημοτικής αρχής στα πολιτιστικά πράγματα του Βόλου, υπήρξε ανατρεπτική. Οι πολιτιστικοί συλλογοί και τα σωματεία ήταν αυτά που μέχρι και το τέλος της δεκαετίας του '70 αποτελούσαν τον πολιτισμικό χώρο και καθόριζαν τον χαρακτήρα του.

Η εμφάνιση της δημοτικής πρωτοβουλίας σαφώς άλλαξε το σκηνικό και υποβαθμισε το ρόλο της ιδιωτικής πρωτοβουλίας.

Οι σύλλογοι και τα σωματεία πλέον σήμερα έχουν αισθητά μειωθεί στην πόλη του Βόλου και οι δημοτικές επιχειρήσεις με την κυριαρχία τους σε όλους τους τομείς του πολιτισμού και του πνεύματος, έχουν σημαντικά περιορίσει τους ορίζοντες δράσης τους.

Αυτό είναι και ένα από τα σημεία στα οποία ο Κ.Ο.Δ.Β. πρέπει να επιμείνει και να προσπαθήσει, να στηρίξει, να αναδείξει και να συμβαδίσει με μορφές ερασιτεχνικής πρωτοποριακής έκφρασης αδιαφορώντας για την νομική του μορφή και σύσταση.

Άλλωστε μέσα στους αρχικούς σκοπούς της δημιουργίας του περιλαμβάνονταν και η συνύπαρξη και συνεργασία με την αυτόνομη δράση

ων πολιτιστικών και καλλιτεχνικών σωματείων της πόλης, ο πολλαπλασιασμός τους και το γεωγραφικό τους άπλωμα στις διάφορες συνοικίες της πόλης.

Στόχος που μπορούμε να πούμε ότι δεν έχει επιτευχθεί μιας και με τις παρούσες συνθήκες οι σχέσεις δημοτικής και ιδιωτικής πρωτοβουλίας συχνά εμφανίζονται ανταγωνιστικές (χαρακτηριστικό παράδειγμα η διαμάχη μεταξύ Κ.Ο.Δ.Β. και Θεατρικής Λέσχης Βόλου).

Έχοντας τέλος μια θητεία δέκα πέντε (15) περίπου χρόνων στο χώρο του πολιτισμού, εκείνο που περισσότερο πρέπει τώρα να επιδιώξει είναι η αξιοποίηση του τοπικού δυναμικού, μιας και στον τομέα της παροχής παιδείας τα εργαστήριά του έχουν λειτουργήσει ικανοποιητικά.

Οφείλει να προωθήσει και να χρησιμοποιήσει στις παραγωγές του, τους ντόπιους δημιουργούς και καλλιτέχνες προσελκύοντας έτσι περισσότερο το ενδιαφέρον των Βολιωτών, αλλά κυρίως για να δείξει έμπρακτα πλέον και εκτός του Βόλου το πραγματικό αποτέλεσμα των προσπαθειών του.

Ο Κ.Ο.Δ.Β. και γενικά οι πολιτιστικοί φορείς της πόλης τα τελευταία χρόνια έχουν να επιδείξουν ιδιαίτερα σημαντικό και πρωτοποριακό έργο. Αποτελούν χαρακτηριστικό δείγμα της πολιτιστικής επανάστασης και των τάσεων της που επιχειρηται στη χώρα μας και κυρίως στην επαρχία τις τελευταίες δεκαετίες. Είναι από τις λίγες επαρχιακές πόλεις που προσπαθούν και διεκδικούν να καταργήσουν το μονοπώλιο του πολιτισμού δημιουργώντας πρότυπες εστίες-μονάδες ανάπτυξης.

Ο Βόλος προσπαθεί να αξιοποιήσει δημιουργικά τις πνευματικές του παραδόσεις και να τις προσαρμόσει, να τις συντονίσει στα σύγχρονα δεδομένα, οδηγός της όλης αυτής διαδικασίας είναι η Αυτοδιοίκηση και οι φορείς της, που εδώ και καιρό έχουν συνειδητοποιήσει την δύναμή τους και αντιμετωπίζοντας τις αντιξοότητες (κομματισμό, γραφειοκρατία, εξάρτηση) προσφέρουν έργο πολιτισμού και προόδου στο κοινό.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Αθανασόπουλος Δ., Για μια πολιτική της κουλτούρας. Εκδ. Εθνικό Κέντρο Δημοσίας Διοίκησης.
- Γεωργακόπουλος Θ.Α., Η Ευρωπαϊκή Ένωση. Θεσμοί και Πολιτικές. Εκδ. Α. Σταμούλη, 1995.
- Δαράκη Πέπη, Πολιτισμός και Τοπική Αυτοδιοίκησης. Εκδ. Πατάκη, 1996.
- Έκθεση του Κ.Ο.Δ.Β., για τα έτη 1992–1996, προς την Γ.Γ.Ν.Γ. για την δράση των Κέντρων Νεότητας.
- Ηλιοπούλου, Π., Δημοτικές Επιχειρήσεις και Περιφερειακή Ανάπτυξη. (Υλη του Μαθήματος “Δημοτική και Κοινοτική Ανάπτυξη” του Ε΄ Εξαμήνου του Τμήματος Δ.Μ.Τ.Α., Τ.Ε.Ι. ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ).
- Θελερίτη, Μ., Κοινωνική Πολιτική (Σημειώσεις του Μαθήματος του Δ΄ Εξαμήνου του Τμήματος Δ.Μ.Τ.Α., Τ.Ε.Ι. ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ)
- Ισολογισμοί και Αποτελέσματα Χρήσης του Κ.Ο.Δ.Β. για τα έτη 1988 έως και 1996.
- Κανονισμός Διοικήσεως, Διαχειρήσεως και Λειτουργίας του Κ.Ο.Δ.Β., σύμφωνα με τα πρακτικά της αριθμ. 2/14–3–83 απόφασης της Διοικούσας Επιτροπής του Κ.Ο.Δ.Β.
- Κανονισμός Καταστάσεως Προσωπικού του Κ.Ο.Δ.Β. για την πρόσληψη του αναγκαίου προσωπικού, σύμφωνα με τα πρακτικά της αριθμ. 9/25–1–84 απόφασης της Διοικούσας Επιτροπής του Κ.Ο.Δ.Β.
- ΚΕΠΕ εκθέσεις για το πρόγραμμα 1988–1992 Πολιτιστική Ανάπτυξη, 1992.
- Κόνσολα Ντ., Πολιτιστική δραστηριότητα και Κρατική Πολιτική στην Ελλάδα. Η περιφερειακή διάσταση. Εκδ. Παπαζήση, 1990.
- Κολιου Ν., Τυπο–φωτο–γραφικό πανόραμα του Βόλου. 1991, τόμος Α΄–Β΄.
- Μαγνητών Μέλος, Μουσικές παραδόσεις του Βόλου. Δημοτική Τουριστική Επιχείρηση Βόλου, 1997.
- Προγραμματικές Συμβάσεις του Κ.Ο.Δ.Β. με:
- Το Υπουργείο Πολιτισμού, τον Δήμο Βόλου και την Γ.Γ.Ν.Γ. το 1988.

- Το Υπουργείο Πολιτισμού και τον Δήμο Βόλου το 1994.
- Την Γ.Γ.Ν.Γ. και τον Δήμο Βόλου το 1996.

Προγράμματα Καλλιτεχνικών Εκδηλώσεων του Δήμου Βόλου και των επιχειρησεών του για τα έτη 1990 έως και 1997.

Σκιά-Πανοπούλου Χ., Περιφερειακή Πολιτιστική Πολιτική (Σημειώσεις του ΣΤ΄ Εξαμήνου του Τμήματος Δ.Μ.Τ.Α., Τ.Ε.Ι. ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ, 1996)

Τ.Ε.Δ.Κ.Ν.Α., Πολιτισμός και Τοπικής Αυτοδιοίκηση, συμπεράσματα συνεδρίου, Αθena 1993

Τουριστικός Οδηγός, "VOLOS a unique city". Δημοτική Τουριστική Επιχείρηση Βόλου, 1994.

Τσοποτός Δ., Ιστορία του Βόλου. Εκδ. Καλλιτεχνικός Οργανισμός Δήμου Βόλου, 1991.